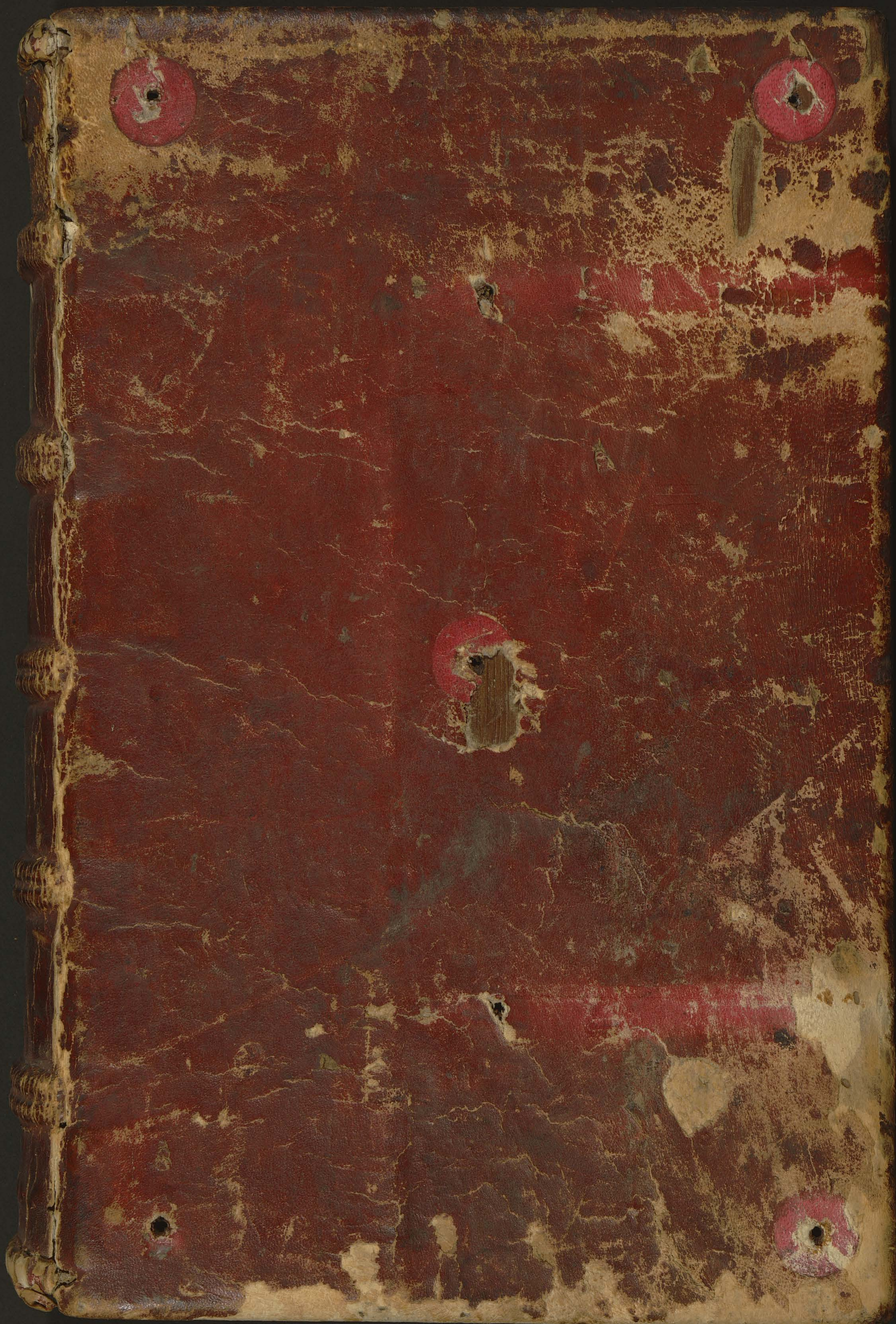
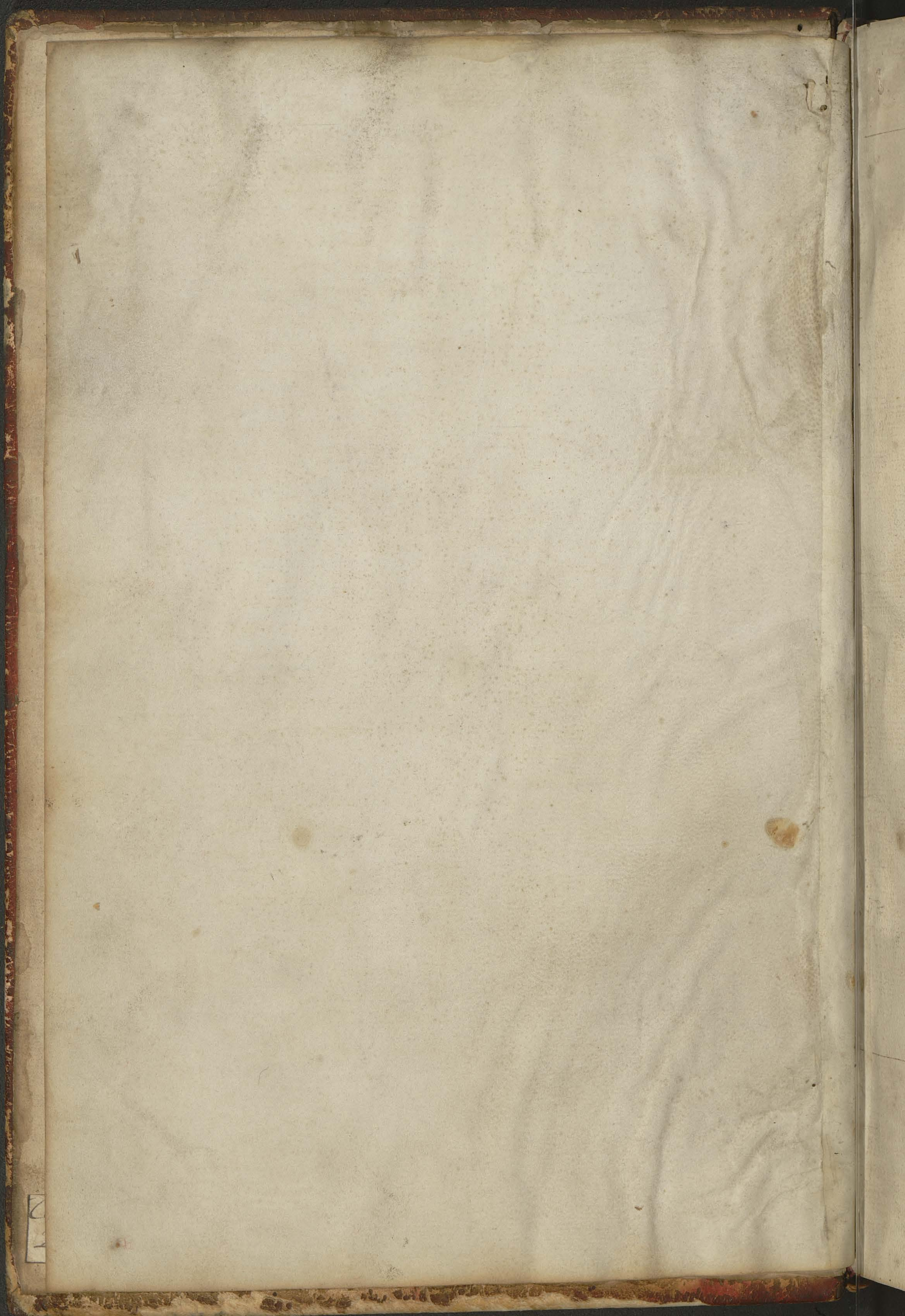

Dictionarius atque compendium moralium datus per magistrum
Paulus Wladimiri decretorum doctoris in rubeis asseribus

700

N. Inv. 700.

Philosophi Compendium
Moralium.

Incipit compendium moralium nota-
bilium compositum per Jeremiam de Montan-
gna civem Padue paduanum iudicem

Utilimum et quasi necessarium fore
existimandum est ad moralium
notabilium scientiam atque memoriam
facilius habendam atque congregandis ipsa
moralia nobilia sub compendio
collecta et disposita ordinata habere
sub congruentibus titulis. Ideoque ego
Jeremias iudex de Montangna ci-
vis paduanus non reperiens moralem
scientiam sed omnes partes eius ab aliquo
sub congruis titulis ordinata ad per-
ficiendum mei ipsius principalem excogi-
tatione solerti exercere studium titulos
omnes partes moralis scientie continentes
eosque ad compendium moralium nobilium
divisione atque ordinatione congrua
iudicio meo disponere cuius studii
opera meo ingenio exercenti facilis
inscia non fuit. Sub quibus titulis
morales auctores nobiles et de ca-
nonico facta exemplaria atque
etiam fabulas electa principaliter curiose
de multis librorum voluminibus ac
etiam nobilia proverbia metra et
vulgaria contra libros diversos
consuetudinarios locutionibus va-
gantia non sine magno labore
meditationis convenienti disposi-
tione apposui cum indagatione certi
loci illius libri originalis ubi
reperiatur electum bonum morale
notabile quod ita ut legentibus
quisque ipsorum quodque notabile origi-
nale libro inveniat aliquomodo
studuerit ponendo sub pluribus ti-
tulis idem notabile quod contineat
multiplicem materiam titulorum secundum ex-
igentiam multiplicatam materiam illius
notabilis. Observans in quolibet
titulo auctorum ordinem secundum quod sancte
et doctrine operam dantes precesse-
runt et successerunt in tempore ut
ex hoc appareat quod quisque auctorum
ab alio dum inscripsit suorum operum
deserviunt et ut quisque debitam lau-
dem antiquorum auctorum et singulis
iuventus auctoritate in dubita-
tis adtribuat. Multa retines
et abiaces ab hoc opere que aliquibus
etiam sapientibus notabilia pa-
facere videntur sed indagatione
examinis redargutione et sententi-
iuto patitur aut que falsa sunt a veritate
existentia ut statim stantium
utilitatis nullius vel minimi possunt
sunt aut que scripta sunt et commixta
que ab aliis auctoribus in opere
scripture auctoritate patribus editis

De nominibus auctorum vel librorum
ex quibus compilatum est hoc opus

Nomina auctorum vel librorum
ex quibus copilatum est hoc
compendium secundum ordinem tempo-
rum eorum ipsorum sunt hec scilicet

Job hystoriarum religiosus
Liber genesis religiosus
Liber exodi religiosus
Liber levitici religiosus
Liber numeri religiosus
Moyses religiosus
Psalmista religiosus

Salomon religiosus
Thobie histor' relig'
Ysaias p'pheta relig'
Ieremias p'pha relig'
Ezechiel p'pha relig'
Daniel p'pheta relig'
Amos p'pheta relig'
Micheas p'pha relig'
Abacuch p'pha relig'
Malachias p'pha relig'
Liber regum religios'
Paralipom' relig'
Plato philosophus
Socrates ph'us
Cronica de mag' ph'or'
Aristotiles philosoph'
Theofrastus ph'ophus
Ihesus fili' syrac relig'
Liber sapiencie relig'
Terrencius poeta
Salustius hystoriogr'
Catullus poeta
Virgilius poeta
Oracius poeta
Tulius orator
Ovidius poeta
Persius poeta
Quintilian' orator
Matheus ewa'ta relig'
Lucas ewang' relig'
Iohes ewang' relig'
Marcus ewang' relig'
Iacobus ap'lus relig'
Petrus ap'lus relig'
Iudas alphei ap'l' relig'
Paulus ap'lus religios'
Seneca ph'us & poeta

Lucanus poeta
Valeri' max' histor'
Stacius poeta
Plini' historiog'
Frotin' historiog'
Iuvenalis poeta
Ptolome' allexandri' astrolog'
Aff'or' Constantici i auctentor'
Machobrius ph'us
Ieronim' ph'us relig'
Marcialis cocus poeta
Vegecius de re militari
Prisianus gramaticus
Au'or lib de formula honeste vite
Ambrosius eccl' relig'
Cecilius
Augustin' religiosus
Procilius ph'us
Maximianus poeta
Prudencius relig'
Prosper religios'
Paladius
Fulgencius satiricus
Catho moralis.
Boecius relig' & ph'us
Claudianus poeta
Gregorius pp' relig'
Ysidorus religios'
Avian' versilogus
Versificator fabular' ysopi
Iohes salesbiri anglicus
Au'or libelli q' d' paphilus
Au'or libelli q' incip' g'cior' studia
Au'or libelli qui d' facetus
Au'or rudim doctrine
Waldo versilogus
Hugo de s'to victore relig'
Bernardus religiosus

Gualterus de castellione versilogus
Matheus vindomensis gramaticus
Henricus samtensis versilogus
Gaufredus versilogus anglicus
Andreas cappellanus primo 4ti
Bertrandus yconomus
Jacobus brunetanus versilogus
Gorgius jannensis versilogus
Wilielmus versilogus
Ricardus judex versilogus
Auctor libelli de moribus mediocrum
Auctor libelli qui incipit affabilis
Bonus gramaticus
Montenarius paduanus
Biblia metra et liber ragacia
Proverbia vulgaria

De dispositione partium huius libelli vel compendii 2m

Partes huius compendii sunt v. Prima pars libros tres continet, videlicet primus liber de religione, secundus de honestate et bono et virtutibus et felicitate et beatitudine, tertius de qualitatibus et mortalitatibus. Secunda pars continet de iusticia libros vi, videlicet primum de iusticia, secundum de fidelitate, tertium de dilectione et amicitia, quartum de odio discordia et pace, quintum de beneficiis, sextum de pollicitis. Tertia pars continet de prudencia et hiis que ad prudenciam pertinet libros vi, videlicet de intelligencia et sciencia, secundum de prudencia, tertium de [illegible], quartum de utilitate, quintum de prudencia taciturnitatis et loquacitatis, sextum de eloquencia. Quarta pars continet de temperancia et voluptatibus libros vi, videlicet primum de temperancia, secundum de diviciis, tertium de potencia, quartum de delectationibus, quintum de veneriis, sextum de matrimonio. Quinta et ultima pars continet de fortitudine animi et adversitatibus libros quattuor, videlicet primum de fortitudine animi, secundum de bellis et hostilitatibus et arte bellandi, tertium de adversitatibus, quartum de vita et morte mortali consideratione. Primus liber prime partis tractat de religione et pertinentibus ad religionem.

De dispositione librorum et titulorum huius compendii 3a

Primus liber prime partis moralis compendii | Incipit tractatus de religione et pertinentibus ad religionem | Incipit rubrica prima de religione et speciebus

Tullius de natura deorum li. 1. Pietas est sciencia colendorum deorum | Idem rethoricorum antiquorum li. 2. c. 9. Religio est virtus que superioris cuiusdam nature quam divinam vocant curam cerimoniamque affert

Seneca de clamacionibus li. 8. c. Fortuna quos miseros facit eciam supersticiosos facit.

Valerius maximus li. 2. c. de institutis antiquis Massilia civitas omnibus quoque pariter religionis simulacione alimenta inercie querunt clausas portas habent mendaci et fucosa supersticione submovendam esse existimans.

Celius Firmianus de beata vita li. 3 / pericula / conscientia / et metus pene / religiosiorem facit

De magnificencia et potencia dei | Rubrica secunda

Job hystoria c. 9 / Dei ire resistere nemo potest / c. 26 Deus ligat aquas in nubibus ut non erumpant pariter deorsum / 32 c. Inspiracio omnipotentis dat intelligenciam / Job domino deo dixit 42 c. Scio quia omnia potes et nulla te latet cogitacio

Psalmista / domini est salus / Idem 32 ps. Verbo domini celi firmati sunt et spiritu oris eius omnis virtus eorum / 35 ps. Iudicia dei abissus multa / 43 ps. Deus novit abscondita cordis / 89 ps. Mille anni ante oculos dei tamquam dies hesterna que preterit / 90 ps. Quoniam angelis suis mandavit de te ut custodiant te in omnibus viis tuis. In manibus portabunt te ne forte offendas ad lapidem pedem tuum. Super aspidem et basiliscum ambulabis et conculcabis leonem et draconem / 92 ps. Firmavit orbem terre qui non commovebitur / 93 ps. Dominus scit cogitaciones hominum. C1 ps. Inicio tu domine terram fundasti et opera manuum tuarum sunt celi. Celi peribunt tu autem domine permanes et omnes sicut vestimentum veterascent. et sicut opertorium mutabis eos et mutabuntur. Tu autem idem es et anni tui non deficient. Cxvii ps. / Dominus michi adiutor / et non timebo quid faciat michi homo / Dominus michi adiutor et ego despiciam inimicos meos / Bonum est confiteri in domino quam confidere in homine / Bonum est sperare in domino quam sperare in principibus / C45 ps. / Dominus solvit compeditos / Dominus illuminat cecos / Dominus erigit elisos. Deus / C46 a Deus operit celum nubibus

et pat tuo plurima / Salomon
in proverbiis c 21 c Cor regis
in manu domini quocumque voluerit
inclinabit illud / 30 c omnis
sermo dei ignitus.
Ecclesiastici c 8 Sermo dei plenus
potestate est / ait salomon
intellexi quod omnium operum dei
nullam possit homo inveni
re racionem / eorum que fiunt sub sole
et quanto plus laboraverit
ad querendum tanto minus inveniet
Regum li 1 c 2 dominus morti
ficat et vivificat / dominus pau
perem facit et ditat / humiliat
et sublimat / suscitat de
pulvere egenum et de stercore
erigens pauperem ut sedeat
cum principibus et solium glorie
teneat = li 3 c 28 nosti
solus deus cor filiorum hominum
Paralipomenon li 1 c 28
Omnia corda scrutatur
dominus et universas mentium co
gitaciones intelligit
Ezechiel propheta 6 c non
est de manu [illegible] duca
cio / sed dei iudicium /
Ihesus filius Syrach Ecclesiastici
c 1 Unus est altissimus [illegible]
creator omnipotens rex
potens et metuendus [illegible]
sedens super thronum sapiens
et dominans deus. c 10
In manu dei potestas ho
minis
Mattheus in ewangelio 19 c / apud
deum omnia possibilia sunt.

Idem dicit Marcus 10 c / Idem
dicit lucas 18 c
Lucas in ewangelio c 12 / Timete
eum qui postquam occiderit corpus /
habet potestatem mittere in gehennam
Johannes in ewangelio c 1 omnia per
ipsum facta sunt et sine ipso factum est
Idem in apocalipsi c 2 ait dominus ego
sum scrutans corda et renes
Idem in epistola 1 c 3 maior est deus
corde nostro et novit omnia
Paulus apostolus epistola ad Hebre
os c 4 / omnia nuda sunt et aperta
oculis dei / De qualitate dei 2
Exodo c 20 Ego sum dominus
deus tuus fortis zelotes / Idem
c [illegible] c 34 Ego sum
[illegible] dominus zelotes visitans
peccata patrum in filios usque in
terciam et quartam generacionem in
hiis qui oderunt me et faciens
qui [illegible] patrum [illegible]
[illegible] / glosa [illegible] zelotes
[illegible] zelus [illegible] [illegible]
[illegible] castitatis [illegible]
[illegible] xxiiii q 1 c 1
Psalmista ps 7 deus iudex
iustus fortis et paciens
ps 17 protector est deus
omnium in se / ps 24 Fiducia
est omnibus timentibus
eum / ps 33 Gustate et vi
dete quoniam suavis est dominus
ps 49 deus iudex est / Idem
ps 74 / ps 85 Tu deus
suavis et mitis et multe
misericordie omnibus invocanti
bus te / ps 91 Rectus dominus

deus in quo non est iniquitas
in eo ¶ Ps 117 Confitemini domino
quoniam bonus quoniam in seculum misericordia
eius ¶ Ps 137 Iustus es domine
et rectum iudicium tuum | Ps 144
fidelis dominus in omnibus ver
bis suis et sanctus in omnibus operibus
suis | Ps 145 Deus custo
dit ... misericordiam dominus dili
git iustos
¶ Philon li sapie c 15 Tu domi
ne et suauis et verus es
paciens et in misericordia disponens
omnia
¶ Iohannes in ewangelio c 1 Deum
nemo vidit umquam | 10 c ait
Ihesus Ego sum pastor bonus
c 11 dixit Ihesus Ego sum
resurreccio et vita ¶ c 14
dixit Ihesus Ego sum via ve
ritas et vita | Idem epla 1
c 4 deus caritas est
¶ Paulus apls epla ad romanos
c 3 Est aut deus verax omnis
homo aut mendax c 13 de po
testate ... c 13 Que
a deo sunt ordinata sunt
Idem epla 1 ad cor c 10
fidelis deus est
¶ Boecius de consolacione li 4 c 6
Quia cum ratione disponit re
rum quam bonum mundi recto
re ... pat / ... si cuncta ne dubi
tes | xi c Et si nobis hunc or
dinem fatalem minime considerare
valentibus confusa omnia con
turbata videantur / inchoata tamen
suus modus ad bonum
dirigens cuncta disponit

Nam omnium conditor deus id
ad bonum dirigens cuncta disponit
| De ymagine diuino / uita qrta
¶ Psalmista ps 36 / apud dominum gres
sus ~~eius~~ hominis diriguntur / 83
ps gratiam et gloriam dabit
dominus ¶ Ps 117 lapidem quem
reprobauerunt edificantes hic
factus est in caput anguli
a domino factum est istud et est
mirabile in oculis nostris hec
dies quam fecit dominus exulte
mus et letemur in ea ¶ Ps
126 Nisi dominus custodierit
ciuitatem frustra vigilat
qui custodit eam ¶ Ps 135
dominus dat escam omni carni ps
| 146 dominus dat escam esuri
entibus
¶ Salomon in prouerbiis c 3 Habe
fiduciam in domino ex toto cor
de ~~et ne~~ / et opera de qstitu
tuitur prudencie tue in
omnibus viis tuis cogita
illum et ipse diriget gressus
tuos | 16 c Cor hominis dis
ponet viam / sed domini est dirige
re gressus hominis / A domino diri
guntur gressus viri quis autem
hominum intelligere potest viam
suam | 21 c Cor regis in manu
domini quocumque voluerit inclinabit illud
¶ Paralipom li 2 c 27 Dei enim est ad
iuuare est / et fugam vertere
¶ Iohannes in ewangelio c 6 / Ait Ihesus
nemo potest venire ad me nisi
pater qui misit me traxerit
illum | 14 c Nemo venit ad
patrem nisi per me

Lucas in actibus aplorum c 8
Cum vidisset symo magus qz
p inposicionem manuum aplorum
daretur spus sanctus / obtulit eis
pecuniam dicens date michi
hanc ptatem ut cuicunque
i posuero manum accipiat
spm sctm / petrus autem dixit
ad eum pecunia tua tecum sit
i pdicionem qm ~~denum~~ donum
dei existimasti pecunia possideri
Jacobus aplus epla 1 c 1
Omne datum optimum / et omne
donum pfcm desursum est des-
cendens a patre luminum / 3 c
Que desursum est sapiencia
pmum quidem pudica est deinde
pacifica modesta laudabilis
suadibilis bonis consenciens plena
mia et fructibus bonis iudi-
cans sine simulacione
Paulus apls epla 1 ad cor
c 15 gra dei sum id qd sum / qd
epla ad ephesios c 2 Gracia
estis saluati p fidem / et hoc non
ex vobis donum dei est non
ex opibus / Idem epla 2 ad cor
c 3 sufficiencia nra ex deo e
Idem epla ad hebr c 4 / Ad e-
amus cum fiducia ad tronum
gre ut miam consequamur et gra-
ciam inveniamus i auxilio oportuno
Augus in epigramatibus psperi epla
2 a / nemo e tam eruditus / ne-
mo est tam doctus / q supna
non egeat illustracione /
Cassiodorus eplarum li 9 c
24 / deo auctore oia psperant / et
27 c / ~~qz~~ adona reddit abil /

que sunt doctrina celestis /
Et 10 c / deus dei efficiunt cas-
tos et in pstos commutare // ad devitate
Et 21 c / oibus pfectus e ~~mundane~~
fendus / hoc aliquis constat est bonum /
nisi qd ab ipso dignoscatur esse collatum /
Gualterus de castellione li 2
perpe victores i gente vivunt semi-
no victori / Aurum sceptrum dya-
dema triumphos / Divicias dare
qui potuit auferre valebit
De retribucione divina ju
Job hystor 34 c / opus hominis
reddet ei deus / et iusticia via
singulorum restituet
Aggeus c 4 / nonne si bene
egeris recipies /
Psalmus ps 61 / deus reddet uni-
cuique iuxta opera sua / 147 ps
dns iustus concidet cervices peccatorum
Salomon ~~in~~ in pub c 16 / Cum
placuerit dno vie hominis / in-
imicos quoque suos convertet ad pa-
cem / Idem i eccle c 9 / Qui i uno
peccauit / ~~multa~~ multa bona pdet
Regum li 1 c 26 / deus retribu-
et unicuique scdm iusticiam suam
Jeremias apla in li pphetarum c 32
oculi dei aperti sunt super omnes
vias suas et scdm fructum adin-
vencionum eius / Filius syrach
i eccli c 1 / deus ~~[illegible]~~ pbet
sapiam diligentibus se / Et
18 c merces dei manet i eternum
Matheus i euang 16 c / filius
hominis venturus est in gloria patris
sui cum angelis suis et tunc red-
det unicuique scdm opa sua
Johes in apoc c 2 / ait deus
dabo unicuique vestrum scdm opa sua

ap 22 c / i fi / ait deus venio cito / et
merces mea mecu est / redde
vnicuiqz sedm opa sua
Paulus aplus / epla 1 ad cor /
c 3 / vnusquisqz ppriam mercedem
accipiet sedm suum laborem / 13 c
Si quis ignorat ignorabitur
Idem ad ephe c 6 / i fi / vnusquisqz
quodcumqz boni fecerit hoc percipiet
a domino
Cassiodorus epla li 10 / eius /
remunerator est omnium bonorum deus
De iusticia et iudicio dei / r^m 6
Job hystor c 7 / deus ponit sub
limes in sublimi et merentes erigit
sospitate / deus dissipat cogita
tiones malignorum ne possint
implere manus eorum que ceperant
Deus apprehendit sapientes in astu
cia eorum et consilium pravorum dissi
pat / 33 c opus hominis reddet ei
deus / et iuxta vias singulas
restituet / deus regnare facit
ypocritam propter peccata populi / Jere c
c 11 / si bona feceris recipies si aut
male statim in foribus peccatum ad
erit / ps 7 non deus volens
iniquitatem tu es
ps 10 deus iudex iustus fortis
et paciens / 18 ps iudicia domini
vera iustificata in semetipsa
desiderabilia super aurum et lau
pidem preciosum multum et dulcio
ra super mel et favum / ps 49
deus iudex est 18 ps 74 ps
61 deus reddet unicuiqz secundum
opa sua / ps 91 rectus dominus deus
m^e et non est iniquitas in eo
ps 102 paciens est et misericors
deus et iudicium facit omnibus
iniuria pacientibus / ps 140
Iustus es domine et rectum iudicium
tuum / ps 139 deus iudex con
cidet cervices peccatorum / ps 160
faciet deus iudicium inopis
et vindictam pauperum / ps 163
domine non intres in iudicium
cum servo tuo / quia non iustificabitur
in conspectu tuo omnis vivens / ps
164 Iustus deus in omnibus
viis suis et sanctus in omnibus
operibus suis / ps 168 deus
facit iudicium iniuriam pacientibus
Salom in prov c 7 / respicit
deus vias ~~dei~~ hominis / et omnes
gressus illius considerat / 11 c
non proderunt divicie in die ul
cionis / iusticia liberabit a morte
15 c in omni loco oculi domini con
templantur bonos et malos
Infernus et perdicio coram deo
quanto magis corda filiorum hominum
16 c omnes vie hominum patent
oculis dei / 22 c non facies
violenciam homini pauperi quia
pauper est nec conteres egenum
in porta / quia deus iudicabit causam
eius / 29 a domino iudicium egre
ditur singulorum / Idem in ecclesiaste c 3
iustum et impium iudicabit deus
12 i fi / cuncta que fiunt adducet
deus in iudicio / pro omni errato sive
bonum sive malum sit / Regum 1 c
26 / deus retribuet unicuiqz
secundum iusticiam suam et fidem
Paralipomenon li 2 / c 19 non est
apud deum iniquitas / nec perso
narum accepcio / nec cupido mu
nerum
Ysayas propheta c 31 consurget
contra domum pessimorum / et contra

amplius operantem iniquitatem
Jeremias propheta in li. prophetiarum c 23
Ego iustificabo super ~~[struck]~~ ma-
licia studiorum vestrorum ait dominus
Item Ego sum iudex et testis dicit dominus
Item 32 c oculi domini aperti sunt super
omnes vias filiorum adam / ut
reddat unicuique secundum vias su-
as / et secundum fructum adinvencionum eius
Ezechiel propheta c 18 Si averterit
se iustus a iusticia sua et fe-
cerit iniquitatem et moritur
in eis in iniusticia quam operatus
est morietur / Et cum averterit se
impius ab iniquitate sua quam
operatus est et fecerit iudicium et
iusticiam ipse animam suam iusti-
ficabit / unumquemque iuxta vias
suas iudicabo ait dominus Item
c 33 c Justicia iusti non libera-
bit eum / in quacumque die peccaverit /
et impietas impii non nocebit ei
in quacumque die conversus fuerit ab
impietate sua
Jhesus filius syrac in ecclesiastico
c 7 Noli te iustificare ante deum
quoniam agnitor cordis ipse est / c
17 deus ab inicio constituit hominem
et reliquit illum in manu consilii sui
adiecit mandata et precepta sua
si volueris mandata conservare
conservabunt te etc. Apposuit
tibi aquam et ignem ad quod vo-
lueris porrige manum tuam quod
aut placuit ei dabitur illi
Ovidius metamorphoseos li. 13
aspiciunt oculis superi mortalia
iustis
Marcus ewangelista c 4 In qua
mensura mensi fueritis reme-
cietur vobis Item c 12 Homini enim ulteri
an hominem vitam et mortem bonum et malum

datum est multum queretur ab eo
Paulus apostolus epistola ad roma-
nos non est personarum acceptio apud deum
Idem ad ephe c 14 / unus-
quisque nostrum pro se racionem reddet
deo / non ergo amplius invicem
iudicemus sed hoc iudicate magis
ne ponatis offendiculum fratri
vel scandalum / Idem aut c 3 de
mechis c Quicumque nos christum
ad dei cultum / non est masculus
nec femina neque liber neque servus
omnes cum christo una membra
perpetuum / De formula honeste
Auctor / vite / c 6 iam quod in
epilogus / in regno dei non
est distinctio quis esset in
seculo dominus aut cliens dives
aut pauper iunior aut senior servus
aut dominus sed unumquemque secundum merita
boni operis preciosa corona glo-
ria
Augustinus in epigrammatibus prosperi /
92 ep / nullo iudicio hominum /
comparanda sunt iudicia ~~sunt~~
~~iudicia~~ dei que non est du-
bitandum esse iusta / et quod fa-
ciat quod hominibus videtur esse iniusta
De consolatione li 4 / c 4 Vocari
si criminis causam tenere disposicionis
ignores / cum bonum mundi rector tem-
perat recte fieri cuncta ne dubites
Venia et clemencia dei / 2a A
Psalmista ps 32 / misericordia domini
plena est terra / Item 32 ps
oculi domini super timentes eum
et in eis qui sperant super miseri-
cordia eius / ps 83 misericordiam et veritatem
diligit deus / ps 84 misericordia
et veritas obviaverunt sibi
iusticia et pax osculate sunt

ps 102 Quia dni ab eterno et us-
que in eternum sup timentes eum | ps
117 Confitemini dno quoniam bonus
quoniam in eternum misericordia eius | ps 16 a
Beneplacitum est dno sup timentes
eum et in eis qui sperant sup mia
eius / Regum li c 24 / Cum venisset
ppha Gaad ~~angeli~~ ad david
dixit Hec dicit dns elige quod
volueris aut tribus annis pestilen-
tia / aut tribus mensibus fugere hostes
tuos et gladium eorum non
posse evadere / aut tribus diebus
gladium dni interficere in omnibus
finibus israel Nunc ergo vide quid
respondeam ei qui me misit Et
dixit david ad Gaad Coangu-
stie me angustie premunt sed
melius m est ut incidam in ma-
nus dni / quia multe sunt miseraciones
eius quam in manus hominum / misit
ergo dns pestilenciam in israel etc
Jeremias ppha in li lamentacionum
c 3 Si abiecit dns et miserebi-
tur secundum multitudinem miseracionum suarum
Jhesus filius Syrach in eccli c 5
Ne addicias peccatum sup peccatum /
et ne dicas miseracio dei magna
est / multitudinis peccatorum meorum
miserebitur / Et 17 c Quam magna
misericordia dni / et propiciacio illis
convertentibus ad se / Et 18 c
Quis addiciet enarrare
misericordiam dni / Et l. philonis l
sapie c / Philon 15 Tu deus
noster ~~et~~ suavis et verus
es paciens ~~omnia~~ et in mia
disponens omnia Juclu c 7 Beati
misericordes quia ipsi misericordiam
consequentur Matheus De caritate
et dilectione / et odiositate
dei ad hominem / c 8

Job hystor c 3 / multa mora
exigeret facto quem invenit iniquitatis
tua / ps 5 Odisti omnes qui
operantur ~~qui~~ operantur iniquitatem
virum sanguinum et dolosum abhomina-
bitur dns / ps 33 Oculi dni sup
iustos et aures eius in preces
eorum / ps 83 miam et veritatem
diligit dns / ps 16 a Deus
diligit iustos / c 6 Sex sunt
Salomon in proverbiis / que odit dns
et septimum detestatur anima mea
oculos sublimes / linguam menda-
cem / Manus effundentes innoxi-
um sanguinem / Cor machina-
ns cogitaciones pessimas /
pedes veloces ad currendum
in malum / proferentem mendacium
testem fallacem / Et eum qui
seminat inter fratres discordias
Et 15 c Qui sequitur iusticiam
diligitur a dno abhominacio
dno cogitaciones male Longe
est dns ab impiis et oraciones
iustorum exaudiet Et 17 c
Qui iustificat impium et qui
condempnat iustum abhominabilis
est uterque apud deum
Ezechiel ppha c 18 Numquid
voluntatis mee est mors impii
dicit dns deus et non ut convertatur
a viis suis et vivat Et 33 c No-
lo mortem impii sed ut convertatur
impius a via sua et vivat
Regl 2 c 14 / Non vult deus
perire animam sed retractat cogi-
tans penitus ne pereat qui ab-
iectus est
Tulius in oracione pro ligario
homines ad deos nulla re propius acce-
dunt quam salutem hominibus dando.

Johes in apl c 3 ait deus Ecce sto ad
hostium et pulso si quis audierit
vocem meam et aperuerit ianuam
intrabo ad illum et cenabo
cum illo et ille mecum / Idem in ewo
c 3 Sic dilexit deus mundum
ut filium suum unigenitum daret
ut omnis qui credit in eum non
pereat sed habeat vitam eternam / non
enim misit deus filium suum in mun
dum ut iudicet mundum sed ut
salvetur mundus per ipsum 17 c
ait ihesus / Si precepta mea serva
veritis manebitis in dileccione mea
Petrus apostolus epla 2 / c 3 i fi
dus patienter agit propter nos / no
lens aliquem perire sed omnes ad pe
nitentiam reverti
Paulus epla ad rom c 8
Quicumque spiritu dei aguntur hij sunt filij
dei
Cassiodorus epistolarum l 8 / c 26
quos superna regunt / felices ad
versarios habere non possunt / De
mundana flagellacione et temp
tacione dilectorum dei / Vita nona
Job hystorie c 4 Deus ponit humi=
les in sublimi et merentes erigit
sospitate / Beatus homo qui corripitur
a deo increpacionem ergo dei non rep
robes quia vulnerat et medetur percutit
et manus eius sanabit
Salomon in proverbiis c 3 disciplina
domini ne abicias nec deficias cum
ab eo corriperis / Quem enim diligit
deus corripit et castigat et
quasi pater in filio complacet sibi
Thobie histor hoc pro certo habet
omnis qui colit deum quia vita eius
si in probacione fuerit coronabitur
Jhesus filius syrac in eccli 33 c
Timenti deum non occurrunt mala sed
in temptacione deus illum conservat

et liberat a malo sic / et a homines
iustos probat temptacio et tribulacionis
Ec 31 infirmitas gravis sobriam
facit animam sic ewo c 4 Beati
Matheus qui persecucionem pati
untur propter iusticiam quoniam ipsorum est
regnum celorum
Jacobus apostolus epla ca c 1
Beatus qui suffert temptacionem
quoniam cum probatus fuerit accipiet
coronam vite quam repromisit deus
diligentibus / Apocalipsis c 3 Ego quos
[illegible] in / amo ~~arguo~~ et castigo
Paulus apostolus epla ad rom
c 5 Tribulacio pacienciam operatur /
paciencia autem probacionem
Et 8 c existimo quod non sunt condigne
passiones huius temporis ad futuram gloriam
Idem apostolus in epla ad cor c 10
fidelis deus est qui non patietur
vos temptari super id quod potestis
sed faciet cum temptacione et proventum
ut possitis sustinere / Idem apostolus
epla ad cor 2 c 12 virtus
in infirmitate perficitur / Idem
apostolus ad ebreos c 12 Quem di
ligit deus castigat et flagel
lat omnem filium quem recipit
Gregorius in pastorali c 1
De spe eterne hereditatis gau
dio firmat quos adversitas vite
temporalis humiliat / quia nisi salva
dos impetum cupientes erudire
dos / sub disciplina ~~regie~~ regi
mine divina dispensacio non
frenaret /
Ysidorus soliloquiorum li 1 c
Decimo deus hos ~~nos~~ vulnerat
quos ad salutem perpetuam preparat
De caritate hominis ad deum c 10
In exodo c 10 Ego sum deus
fortis et zelotes visitans in

iniquitatem patrum in filios in tertiam
et quartam generacionem eorum qui
oderunt me faciens misericordiam in milia
hiis qui diligunt me et custo
diunt precepta mea
Leviticus c 24 Qui maledi-
xerit et blasphemaverit nomen
domini moriatur lapidibus oppri-
mat eum omnis multitudo populi
Moyses deuteronomii c 6 Dili-
ges dominum deum tuum ex toto cor-
de tuo et ex tota anima tua et ex
tota fortitudine tua
Psalmista 33 psalmo Gustate et vide-
te quoniam suavis est dominus Item 36
psalmo Delectare in domino et dabit ti
bi petitiones cordis tui Reve
la domino viam tuam et spera
in eo Subditus esto domino
et ora eum Apud dominum gressus
hominis dirigentur et viam eius
volet Cum ceciderit non colli
detur quia dominus supponit manum
suam Item 49 psalmo Immola deo sa
crificium laudis Item 54 psalmo Iacta
super dominum cogitatum tuum et ipse
te enutriet Item 96 psalmo Qui di
ligitis dominum odite malum Item 118
paratus sum et non sum turbatus
ut custodiam mandata tua
Item 118 psalmo Pax multa diligenti
bus legem tuam et non est illis
scandalum Item 144 psalmo Custo
dit dominus omnes diligentes se
et omnes peccatores disperdet
Regum 1 c 2 Quicumque ho
norificaverit me glorificabo
eum Qui autem contempserit me
erunt ignobiles c 4 diebus
Thobie hystoria diebus

vite mee in mente habui dominum
Jhesus filius syrach in ecclesiastico c 1
deus prebet sapientiam diligentibus
se Dilectio dei honorabilis sapientia
Qui diligit deum exorabit
pro peccatis et continebit se ab illis
et in oratione dierum exaudietur
Matheus in ewangelio c 6 Non
potestis deo servire et mammone
Idem Lucas 16 c Qui a-
mat patrem aut matrem plus
quam me non est me dignus
et amat filium aut filiam super
me non est me dignus Item
12 Qui non est mecum contra
me est Ubi sunt duo vel tres
congregati in nomine meo ego
sum in medio eorum Item c 19
Omnis qui reliquerit domum
vel fratres aut sorores aut pa
trem aut matrem aut uxorem aut
filios aut agros propter nomen
meum centuplum accipiet et
vitam eternam possidebit Idem
Lucas in ewangelio c 8 et c 22 Dili
ges deum ex toto corde tuo
et ex tota anima tua et ex tota
mente tua hoc primum et maximum
mandatum Secundum autem simile est
huic Et diliges proximum tuum
sicut te ipsum In hiis duobus
mandatis tota lex pendet
et prophete Johannes in ewangelio c 14 Qui di
ligit me mandata
mea servate Qui habet manda
ta mea et servat ea ille est
qui diligit me Qui diligit
me diligetur a patre meo et
ego diligo eum et manifesta
bo ei me ipsum Jhesus dixit
Si quis diligit me sermone

meam servabit et pater meus di-
liget eum et ad eum veniemus et
mansionem apud eum faciemus
Qui non diligit me sermones
meos non servat / Ait ihesus d. s.
quando ascensioni appropinquabat non
turbetur cor vestrum neque for-
midet Audistis quia ego dixi
vado et venio ad vos et si di-
ligeretis me gauderetis utique quia
vado ad patrem C 15 c Ait ihesus
discipulis suis manete in me et
ego in vobis sicut palmes non
potest facere fructum a semetipso nisi
manserit in vite sic nec vos nisi
in me manseritis Ego sum vitis vos
autem palmites qui manet in me
et ego in eo hic fert fructum
multum quia sine me nichil potestis
facere si quis in me non manserit
mittetur foras sicut palmes
et arescet et colliget eum et in ignem
mittet et ardent / si manseritis in
me et verba mea in vobis man-
serint quodcumque volueritis ~~petetis~~
petetis et fiet vobis / Ait ihesus
Si precepta mea servaveritis mane-
bitis in dilectione mea
Jacobus apostolus epistola unica c
2 Si quis dixerit diligo deum
et fratrem suum oderit mendax est /
hoc mandatum habemus a deo ut
qui diligit deum / diligat et fratrem
suum / Jo c 4 et 5 hec est caritas dei
ut mandata eius custodiamus
Paulus apostolus ad romanos c 8
diligentibus deum omnia cooperan-
tur in bonum Idem apostolus epistola 1
ad cor c 10 non potestis mense
domini participes esse et mense
demoniorum Idem epistola ad thy ci

Quicumque totam legem observaverit offendit
autem in uno factus est omnium reus quod dicit in defectu
Iohannis canonica epistola prima c 4

Finis precepti est caritas de cor-
de puro et consciencia bona et fide non
ficta Auctor de formula ho-
neste vite c 4 / amabis deum
sicut illum in hoc imitaberis
ut velis omnibus prodesse nulli nocere
et tunc te iustum virum appellabunt
omnes sequentur venerabuntur et di-
ligent sicque merito iustus
appellaberis De verbo dei et ex-
auditione eius / rubrica decima prima
Leviticus c 26 Si in preceptis
meis ambulaveritis et man-
data mea custodieritis ~~pa~~ dabo
vobis pluvias temporibus suis et
terra gignet germen suum et po-
mis arbores replebuntur / appre-
hendet messium tritura vindemiam /
et vindemia occupabit semen-
tem et comedetis panem vestrum
in saturitate et absque pavore
habitabitis in terra vestra / dabo
pacem in finibus vestris dormi-
etis et non erit qui exterreat
auferam malas bestias et gla-
dius non transibit terminos vestros
persequemini inimicos vestros et
corruent coram vobis
Moyses in deuteronomio c 5 non decli-
nabitis neque ad dextram neque
ad sinistram sed per viam quam pre-
cepit vobis dominus deus am-
bulabitis ut vivatis et bene
sit vobis et protelentur dies in terra
possessionis vestre / Idem c 8 non
in solo pane vivit homo / sed
in omni verbo quod egreditur
ex ore dei / quod verbum resumi-
tur mathei c 4
Psalmista 102 psalmo iusticia domini
in filios filiorum hiis qui servant

testu eius 7 memores sunt ma
datorum ipius ad faciendum ea sequitur
C 127 ps beati o[mn]es qui timent dominum qui ambulant
sic et non sunt beati ut custo
dia mandata tua C 118 ps
pax multa diligentibus nomen
tuum domine 7 non est illis scandalum
C Salomon in prouerbiis c 30 7 scilicet omnis
sermo dei ignitus C Idem
Eccus c 8 sermo dei potestate plenus est
C Matheus in ewo c 13 celum 7
terra transibunt | uba mea autem
non preteribunt dicit ihus | Idem
dicit lucas in ewo c 21 | Item
lucas in ewo c 10 Ihus intr
auit in quoddam castellum 7 mulier
quedam marta nomine accepit
illum in domum suam 7 huic erat
soror nomine maria que etiam
sedens secus pedes domini
audiebat ubum illius Mar
ta autem satagebat circa fre
quens ministerium que stetit 7 ait
domine non est tibi cure quod so
ror mea reliquit me solam
ministrare dic ergo ut me ad
iuuat Et respondens dixit illi
dominus Marta marta solicita
es et turbaris erga plurima porro
unum est necessarium Maria opti
mam partem elegit que non auferetur
ab ea Et .11. Beati qui audi
unt ubum dei 7 custodiunt illud
Dicit ihus ue uobis legis
peritis quia oneratis homines
oneribus que portari non
possunt ipsi uno digito uestro
non tangitis sarcinas
Iohes in ewo c 8 | Qui est
ex deo uba dei audit | Ait
ihus si quis seruauit sermonem
meum mortem non gustabit
in eternum c 10 dicit ihus Si mi
non vultis credere operibus credite
C Paulus apostolus epistola ad rom
c 2 Non auditores legis
iusti sunt apud deum sed factores
legis iustificabuntur | Idem
epistola ad thy c 1 finis precep
ti est caritas de corde puro
7 conscientia bona 7 fide non ficta
C Idem epistola ad hebr. c 4 | viuus
est sermo dei 7 efficax et pe
netrabilior omni gladio ancipiti
De timore dei | vicesimum decimum sexta 12
C Iob histor c 28 | Timor
domini ipse est sapiencia
C Moyses deutro c 6 Time do[minum]
deum tuum | 7 custodias omnia ma
data 7 precepta eius | Item in
C psalmo ps 2 Seruite domino in timore
7 exultate ei cum tremore
C ps 24 Firmamentum est dominus
timentibus eum | Item ps 33 oculi
domini super timentes eum | Item 88 ps
prope timentes eum salutare
eius ipsius | Item ps 102 Mia dei
ab eterno 7 usque in eternum super
timentes eum Idem ideo inicium
sapiencie timor domini Idem | Item C xi
ps Beatus uir qui timet dominum
in mandatis eius uolet nimis
C Idem 148 ps Beati omnes qui ti
ment dominum qui ambulant in
viis eius C Idem 144 volun
tatem timencium se faciet dominus
7 deprecacionem eorum exaudiet
7 saluos faciet eos C Idem
146 beneplacitum est domino super
timentes eum 7 in hiis qui spe
rant super mia eius

Salomon in proverbiis c 3 Time deum
et recede a malo / timor domini
odit malum arrogantiam et super
biam et viam pravam et os bilingue
detestatur / Idem ca° 17 Timor
domini timor sapientie et disciplinae
Idem 16 c Timor domini declinat
a malo Idem 24 c Timet deum
fili mi et regem / Idem 1 ca°
c a Qui timet deum nichil
negligit / Idem 12 c 2 fili deum
time et mandata eius serva
hoc est omnis homo / Multa
Thobie hystoria c 4 / Bona
habebimus si timuerimus deum / et
recesserimus ab omni peccato et
fecerimus bonum orationibus
~~Socrates et cum omnibus in~~
et c ... deum quibus terrere
Jhesus filius Syrach ecc° 1
corona Timor domini gloria et gloriatio
et letitia et corona exultationis / Timor
domini delectabit cor / et dabit
letitiam et gaudium et longitudinem
dierum / Idem Timenti deum
bene erit in extremis / et in
die defunctionis sue benedicetur
Idem Timor domini scientie religi
ositate custodiet et iustifi
cabit cor Idem Timenti de
um bene erit et in diebus consumationis
illius benedicetur / Idem coro
na sapientie Timor domini imple
dus pacem et salutis fructum
Idem Timor domini expellit peccatum
Idem c 3 qui timet deum hono
rat parentes et quasi dominis ser
viet hiis qui se genuerunt
Idem c 7 in tota anima tua
time deum / et sacerdotes illius sa

nctifica / Idem 33 c Timenti
deum non occurrent mala sed
in temptatione deus conservat et li
berat a malis / Idem 37 c Timor
dei in iustum delitiis eius
Lucas in ewangelio 12 c Timete
eum qui postquam occiderit habet
potestatem mittere in gehennam
Petrus 1 epistola 2 deum timete
Augustinus in peregrinationibus per se epistola
2 / Deus sic est timendus ut ab
ipso fugiatur ad ipsum / Idem 9 epistola
Cassiodorus epistolarum 27 / Sp
bene gerentes si adest metus
humanis moribus apponatur
hinc etiam cum virtutum sum sunt
agnitio / hic sapientia dilatatur sa
pore conducitur / De quere
ndo et adeundo deum / Rubrica 13a
Psalmista in psalmo Delinquisti
querentes te domine / Idem 33
Inquirentes deum non minuentur
omni bono / Idem 36 Delectare in
domino et dabit tibi petitiones
cordis tui / Idem 68 Que
rite deum et vivet anima vestra
Ps 104 Querite dominum et confirmamini
Paralipomenon li 1 c 28 / si quesieris
deum invenies / si autem dere
liqueris eum proiciet te in eternum
Idem li 2 / c 15 si quesieritis
deum invenietis / si autem dere
liqueritis eum derelinquet vos
Jeremias propheta c 29 c
19 / Cum quesieritis me in
toto corde vestro inveniar
a vobis ait dominus
Jhesus filius Syrach / 1 ecc° 2c
Deus protector est omnibus
exquirentibus se in veritate
Philon explicando librum sapientie li

Sentite de dno in bonitate et
i[n] simplicitate cordis vestri quere
rite illu[m] / qm invenit[ur] ab hijs
qui no[n] temptant illu[m] / apparz aut[em]
illis qui fidem habent in illu[m]
Matheus in evo[angelio] c[apitulo] 7 querite
et invenietis / pulsate et aperie[tur]
vobis Idem dicit lucas in
suo ewan[gelio] c[apitulo] xi / Dicit ihus
Johes in ewo[angelio] c[apitulo] 6 Omne qd dat
michi pr ad me veniet et
eu[m] qui venit ad me no[n] eiciam foras
Jacobus epla sua c[apitulo] 4 / ap
propinquate deo et appropinquabit vobis
Paulus epla ad hebr[eos] c[apitulo] 4 / ad
eamus cu[m] fiducia ad tronu[m]
gre ut misericordiam consequamur et gra
tia consequamur in auxilio optimo
Boecius de ysple li 3 / c[apitulo] ut
platoni placet in minimis q[uo]q[ue]
rebus divinu[m] auxilium debe[m]
implorari / quamvis autem diu dissero
orationem priorem quo[usque] primisso
illu[m] rite fundatur ex ordine
¶ De spe / atq[ue] desperatione homi[nis]
ad deu[m] / Rubrica quartadecima
Psalmista 17 ps protector est deus
omnium sperantium in se Idem 31
ps sperantes in dno misericordia circum
dabit Idem oculi dni super me
tuentes eu[m] / et in hijs qui sperant
super misericordia eius Idem 36 ps spera
in dno et fac bonitatem Idem
33 beatus vir qui sperat in dno
Idem 36 revela dno viam
tuam et spera in eo / Idem dns
salvabit iustos qui sperant in
eo Idem 39 beatus vir cuius
est nomen dni spes eius / et non
respexit in vanitates et insanias
as falsas Idem 83 ps beatus
homo qui sperat in dno

Idem 117 ps bonum est confidere
in dno quam confidere in homine / bonum
est sperare in dno quam sperare
in principibus / Idem 16 a ps mirifica
misericordias tuas qui salvos facis sperantes in te ... in hijs qui sperant
super misericordia eius / c[apitulo] 3 habe fidem
Salomon in pro[verbi]is / c[apitulo] 3 in deo ex
toto corde tuo et ne innitaris prudentiae
tue / in omnibus vijs tuis
cogita illu[m] et ipse diriget gressus
tuos / Idem 16 c[apitulo] Qui in dno
sperat beatus est 29 c[apitulo] qui
sperat in deo ... Idem 30 c[apitulo]
clipeus c[apitulo] dns sperantibus in se
Regum li[ber] c[apitulo] 22 Scutum est dns
sperantibus in se
Jeremias pph[et]a in li[bro] lam[entationum] / c[apitulo] 3
bonus est dns sperantibus in eum
Idem bonum est prestolari cum silencio
salutare dni / in pastorali / c[apitulo]
Gregorius 17 de spe eterne
hereditatis sumat gaudium / quos
adversitas temporalis humiliat /
qz nisi salvandos impetum cruciet
erudiendos sub disciplina regiminis
divina dispensatio non flagellaret
Ysidorus in sinonimis soliloq[uiorum]
ors li 1 c[apitulo] xi / Qui veniam de
peccato desperat / plus se de desperatione
quam de commisso crimine dampnat
Idem desperatio auget peccatum
¶ De oratione religiosa / Rubrica 14
Psalmista 33 ps oculi dni super
iustos / et aures eius in preces
eorum Idem clamaverunt iusti
/ et dns exaudivit eos / et
ex omnibus tribulationibus eorum
liberavit eos / Idem 36 subditus
esto / et ora deum / Idem 49 ps
immola deo sacrificium laudis
Idem 70 ps / misereri mei deus

Beati mysn

secundum magnam misericordiam tuam et
dicas usque ad illum reddere in letitia
et cetera in clusione ¶ Idem ps 50 Do
mine labia mea aperies et
os meum annunciabit laudem tuam
¶ 69 ps Deus in adiutorium
meum intende domine ad adiu
vandum me festina ¶ 70 ps
Deus ne elongaveris a me
deus meus in auxilium meum
respice ¶ Idem ps 84 ostende
nobis domine misericordiam tuam et sa
lutare tuum da nobis ¶ Idem 85 ps
Tu deus suavis et mitis et multe
misericordie omnibus invocantibus
te ¶ Idem 101 ps Dominus respexit
in orationem humilium et non spre
vit preces eorum nec despexit
deprecationem pauperum ¶ Idem 104
Confitemini domino et invocate
nomen eius ¶ Idem 140 Dirigatur(?) se
mat in placitus in conspectu tuo
meo ¶ Idem 137 Domine misericordia tua
in seculum et opera manuum tuarum
ne despicias ¶ Idem 140 ps Po
ne domine custodiam ori meo
et ostium circumstantie labiis
meis ¶ Idem 142 ps Non intres
in iudicium cum servo tuo quia non
iustificabitur in conspectu tuo omnis
vivens ¶ Idem 144 ps Prope est
dominus omnibus invocantibus
eum in veritate voluntatem ti
mentium se faciet et depre
cationem eorum exaudiet et
salvos faciet eos
¶ Salomon in proverbiis c 15 Longe
est dominus ab impiis et orationes
iustorum exaudiet
Thobie historie c 3 omni tempore

benedic deum et pete ab eo
ut vias tuas dirigat et omnia
consilia tua in ipso permaneant
¶ Idem 12 c Bona est oratio cum
ieiunio et elemosina magis
quam thesauros auri condere
¶ Ecclesiasticus filius Syrac in c 3
Qui diligit deum exorabit
pro peccatis et continebit se ab
illis et in oratione dierum exaudi
etur ¶ Idem 18 c Ante orationem prepara
animam tuam et noli quasi homo esse
qui temptat deum ¶ 6 c Cum ora
tis Matheus in evangelio non eritis
sicut ypocrite qui amant in
synagogis et in angulis pla
tearum stantes orare ut viden
tur ab hominibus Tu autem
cum oraveris intra in taber
naculum tuum et clauso hos
tio ora patrem tuum in ab
scondito et pater tuus qui videt
in abscondito reddet tibi Oran
tes nolite multum loqui ¶
Idem sic orabitis pater noster qui
es in celis sanctificetur nomen
tuum adveniat regnum tuum
fiat voluntas tua sicut in
celo et in terra ¶ Panem nostrum
cotidianum da nobis hodie
et dimitte nobis debita nostra
sicut et nos dimittimus debi
toribus nostris Et ne nos in
ducas in temptationem sed li
bera nos a malo amen
¶ Idem 7 c Petite et dabi
tur vobis querite et invenietis
pulsate et aperietur vobis ¶ Idem
26 c Vigilate et orate ut
non intretis in temptationem

spiritus quidem promptus est caro
autem infirma / xvi c Omnia
Marcus in xi^o / quecumque
orantes petitis credite et ac
cipietis et veniet vobis / Idem
cum stabitis ad orandum dimittite
si quid habetis adversus aliquem ut
pater vester qui in celis est dimit
tat vobis peccata vestra
Lucas xi c / Cum oratis dici
te pater sanctificetur nomen tuum ad
veniat regnum tuum panem nostrum cotidianum da no
bis hodie et dimitte nobis peccata
nostra siquidem et ipsi dimittimus omni
debenti nobis et ne nos in
ducas in temptacionem Idem 22 c orate
ne intretis in temptacionem
Johannes in ix^o c / peccato
res deus non audit / sed siquis
dei cultor est et facit volun
tatem eius exaudiet
Jacobus in epistola .5. c .... orate
pro invicem ut salvemini / mul
tum enim valet deprecatio iusti assidua
Paulus ad cor. epistola 1 c 14
orat lingua spiritus meus non
vero mens mea sine fructu
est Idem ad coll. c 3 ... / Omne
quodcumque facitis verbo sive opere
omnia in nomine ihesu christi facite
Cato .1. c. Supplicato deo
Boecius de consolatione li. 5 ...
c xi ... ~~ideo~~ preces posite
cum recte sunt inefficaces esse
non possunt / epistola ... [illegible]
Augustinus in ... [illegible] supp
plicantibus deo pro necessitatibus
istius vite / et misericorditer
auditur et misericorditer non au
ditur / quid enim utile sit infirmo

infirmo magis novit medicus
quam egrotus / si autem id postu
lat quod deus precepit fiet omnino
quod postulat / Idem ... episcopus ... ad
male postulat dando irascitur
et non dando miseretur /
Ysidorus in soliloquiorum l. 2
c 6 / Immundus spiritus orationis
instancia vincitur / et memoria
orationis ~~vincitur oratione et memoria~~
superatur / **De ieiunio et religione**
Matheus in xvi^o c 17 / Non
quamvis intrat in os coinquinat hominem
sed quod procedit ex ore coinquinat hominem
Paulus ad ro. 14 c 16 qui
manducat / non manducantem
non spernat / et qui non manducat
manducantem non iudicet /
et qui manducat domino man
ducat / gratias enim agit deo /
et qui non manducat domino
non manducat et gratias agit
deo / Idem ad cor. c 9 numquid non
habemus potestatem manducandi
et bibendi / In pastorali c 44
Gregorius / admonendi sunt abstinentes
ut ... prebeant / quia tunc place
re deo abstinencia offerunt
cum ea que sibi de alimentis subtra
hunt indigentibus largiuntur /
non ... sibi quisque reservat /
sed ea que sibi ad tempus subtra
hit / ~~sed~~ verum postmodum ...
... custodit / **De boni religione / Item de castitate**
Moyses in deut. c 23 / Cum
votum voveris domino deo tuo /
non tardabis reddere / quia requi
ret illud dominus deus tuus /
et si moratus fueris reputa
bit tibi in peccatum si nolueris

abstinentes

pollicei absque peccato eius ¶
¶ Ps 49 ps redde vota tua al-
tissimo | Idem 71 ps vouete
et reddite domino deo vestro qui in
circuitu eius affertis munera
¶ Salomon in prouerbiis 20 ruina est
homini deuorare sanctos et post vota
tractare | Idem in ecclesiastico c 5
si quid vouisti deo ne moreris
reddere | displicet enim ei infide-
lis et stulta promissio | sed quodcumque
voueris redde | multo melius est non
vouere quam post votum promissa non
reddere | Soliloquiorum li 2 c 26
¶ Isidorus | In turpi voto decretum (muta)
quod incaute vouisti ne facias
impia est promissio que scelere adimpletur

De iuramento religiosi Rubrica 18

In leuitico c 19 | non periurabis in nomine meo | nec polluas nomen dei tui | In ecclesiastico 23 c
Ihesus filius Syrach | Iuracioni non assuescat os tuum | multi enim casus in illa | vir multum iurans implebitur iniquitate et [illegible]
Matheus in c 5 | nolite iurare omnino neque per celum quia tronus dei est | neque per terram quia scabellum pedum eius | neque per ierosolimam quia ciuitas magni regis est | neque per caput tuum iurabis quia non potes capillum vnum album aut nigrum facere | sit autem sermo vester est est | non non | quod his habundancius est a malo est | in c 5 fine
Iacobus in epistola | nolite iurare neque per celum neque per terram neque per aliquod aliud iuramentum | sit autem sermo vester est est | non non
Paulus apostolus ad hebreos 6 c | homines per maiorem sui iurant et omnis controuersie eorum finis est iuramentum || seruanda
¶ Matheo c 1 | Ius iurandi
Isidorus soliloquiorum li 2 c 87 | assiduitas iurandi periurii consuetudinem facit | usus iurandi ad periurium ducit | sit in ore tuo est | sit in ore tuo non est | veritas iuramento non indiget | firma sit sacramenti fides |

De caritate religiosi hominis ad proximum || 19

In exodo c 20 | non loquaris contra proximum tuum falsum testimonium | neque concupisces domum proximi tui | nec desiderabis uxorem eius | non seruum | non ancillam | non asinum | non bouem | non omnia que sunt illius | Idem c 21 Si quis per industriam occiderit proximum suum et per insidias ab altari meo euelles eum ut moriatur | Idem 22 c aduenam non contristabis neque affliges eum | vidue et pupillo non nocebis si leseris eos vociferabunt ad me et ego audiam clamorem eorum | et indignabitur furor meus percutiamque vos gladio et erunt uxores vestre vidue et filii vestri pupilli | Idem 22 pauperis misereberis in negocio | peregrino molestus non eris
In leuitico 19 c cum messueris segetes terre tue | non tondebis usque ad superficiem terre | nec remanentes spicas colliges | neque in vinea tua racemos et grana decidencia congregabis | sed pauperibus et peregrinis carpenda dimittes non mentiemini nec

decipiat unusquisque proximum
suum / non facias calumpniam
proximo tuo / nec vi opprimas eum
non maledicas surdo / nec
coram ~~ceco~~ ceco pones offe
diculum / Si habitaverit advena
tecum in terra vestra et moratus fuerit inter
vos / ne exprobretis ~~ipsum~~ ei / sed
sit inter vos quasi indigena
Moyses in deuteronomio 19 c / non
assumas neque transferas terminos
proximi tui / quos priores fixerunt
in hereditate tua in possessione tua
Idem 23 non fenerabis ad
usuram fratri tuo / pecuniam neque
fruges neque quamlibet aliam rem / sed
alieno / fratri autem tuo absque usura
id quo indiget commodabis / ut
benedicat tibi dominus deus tuus
in omni opere tuo Ibidem c / Ingressus
vineam proximi tui comede u
vas quantum tibi placuerit / foras
autem tecum ne efferas / Idem
24 c Si intraveris segetem pro
ximi tui vel amici tui franges
spicas et manu contere / falce autem
non metes / Cum repetes a fratre
tuo rem aliquam quam debet tibi non
ingredieris in domum eius ut
pignus auferas sed stabis
foris et ille tibi proferet quod ha
buerit / Idem 27 c Maledictus
qui transfert terminos proximi sui /
Maledictus qui errare facit cecum
in itinere / Maledictus qui pervertit
iudicium advene et pupilli
Salomon in proverbiis 10 c universa
delicta operit caritas / Ibidem
14 qui despicit proximum suum
peccat / Ubi supra c 4 / quod ab
Thobias alio oderis fieri tibi / vi
de ne alteri malum facias

Ihesus filius Syrac in ecclesiastico c
29 / noli fenerari proximo in tempore
necessitatis illius / Multi non causa
malicie non feneraverunt sed
fraudari gratis timuerunt
vir bonus fidem facit pro proximo suo
Tullius in oratione pro quinto ligario /
homines ad deos nulla re propius
accedunt / quam salutem hominibus
danda [illegible] c 5 / omnis qui
Mathei / irascitur fratri suo re
us erit iudicio / Ibidem c 7 Quid
vides festucam in oculo fratris
tui / et trabem in oculo tuo non
vides / aut quomodo dicis fratri tuo
frater sine eiciam festucam de oculo
tuo ~~ypocrita eice trabem~~
~~in oculo tuo~~ ypocrita eice
primo trabem de oculo tuo et tunc
videbis eicere festucam de oculo
fratris tui / Ibidem dicit lucas c 6
Omnia quecumque vultis ut faciant
vobis homines facite vobis illis
similiter / Ibidem Matheus c 18 ubi
sunt duo vel tres congregati
in nomine meo ibi sum in me
dio eorum 22 c dicit Ihesus di
liges dominum deum tuum ex toto
corde tuo et ex tota anima tua
et ex tota mente tua hoc est
primum et maximum mandatum secundum
autem simile est huic et diliges
proximum sicut te ipsum in
his duobus mandatis tota lex
pendet et prophete Ibidem c 9 pacem
Marcus tercio / habete inter vos
Lucas tercio c 6 mutuum
date nichil inde sperantes
et erit merces vestra multa / et
eritis filii altissimi quia ipse
benignus est super ingratos et
malos / date et dabitur vobis

Johes xiii° c° vos voca
tis me magister et domine et bene dici
tis sum enim ergo ego lavi
pedes vestros magister et dominus et
dominus et vos debetis alter alterius
lavare pedes / exemplum enim vobis
dedi ut quemadmodum ego feci
vobis ita et vos faciatis / ma
datum novum do vobis ut diliga
tis invicem sicut dilexi vos / Idem
14 c pacem relinquo vobis pa
cem meam do vobis / Idem 15 c ma
iorem caritatem nemo habet ut
animam suam quis ponat pro
amicis suis / ait ihesus hec
mando vobis ut diligatis in
vicem sicut dilexi vos
Jacobus epistola 1 c 2 omnes
honorate fraternitatem dili
gite / Nolite detrahere alterutrum
petrus epistola i c 2 omnes ho
norate fraternitatem diligite
Idem c 4 caritas operit mul
titudinem peccatorum / diligite
Johes epistola 1 c 2 / Qui diligit
fratrem suum in lumine manet
et scandalum in eo non est
Qui autem odit fratrem suum
in tenebris est et in tenebris
ambulat et nescit quo
eat quia tenebre excecave
runt oculos eius / Idem c 3 Qui
habuerit substantiam huius mundi
et viderit fratrem suum necessitatem
habere et clauserit viscera sua
ab eo quomodo caritas dei manet
in eo / filioli non diligamus
verbo neque lingua sed opere et
veritate / Idem c 4 diligamus
invicem quia caritas ex deo
est / et omnis qui diligit fratrem
ex deo natus est et cognoscit deum
quia deus caritas est / Si diliga
mus invicem / deus in nobis
manet et caritas eius in
nobis perfecta est / Idem deus
caritas est et qui manet in
caritate in deo manet et deus
in eo / Idem si quis dixerit di
ligo deum et fratrem suum odit
mendax est / hoc mandatum habemus
a deo ut qui diligit deum dili
gat et fratrem suum / c 12 sicut
paulus ad romanos in uno cor
pore multa membra habemus / om
nia autem membra non eundem actum
habent / sic multi unum corpus
sumus in christo singuli autem alter
alterius membra / Idem 13 c Qui
diligit proximum suum legem implevit
nam non adulterabis non occides
non furtum facies non falsum testimonium
dices non concupisces rem proxi
mi et si quod aliud est mandatum in
hoc verbo instauratur / Idem 15 c
unusquisque vestrum proximo
placeat in bono / Idem ad cor
13 c Si linguis hominum loquar
et angelorum caritatem non habeam
factus sum velud es sonans aut
cymbalum tinniens / Caritas pa
ciens est et benigna / Caritas
non emulatur / non agit perpe
ram non inflatur non est am
biciosa non querit que sua sunt
non irritatur non cogitat
malum non gaudet super

te quantitate. Gaudet autem veritati
omnia suffert omnia tibi dicit omnia
sperat omnia sustinet Maior
fide et spe est caritas / Jd 16
omnia vestra in caritate fiant
Jd ad galat c 6 et fr alter alterius
onera portate / operemur bonum
ad omnes ~~aut~~ maxime autem
ad domesticos fidei / Idem
ad ephe c 4 loquimini veritatem
unusquisque cum proximo suo quo-
niam sumus invicem membra
omnis amaritudo et ira et
indignatio et clamor et blas-
phemia tollatur a vobis cum
omni malicia / Estote autem in-
vicem benigni misericordes
donantes invicem / Jd ad
colloceñ c 3 / nolite men-
tiri invicem / caritatem habete
quod vinculum perfectionis pax xpi ex-
ultet in cordibus vestris in qua
vocati estis in uno corpore / Jd
ad thy c 5 Si quis suorum et
maxime domesticorum curam
non habet fidem negavit et
est infideli deterior / Idem ad
ebre 12 c pacem sequimini cum
omnibus et sanctimoniam sine qua
nemo videbit deum / Jd c 13
et fi / beneficentie autem et communionis nolite
oblivisci talibus enim hostiis pro-
meretur deus / formula honeste
Aug°r de vite / amabis deum
si illum imitaberis
ut velis omnibus prodesse nulli
nocere / et tunc te iustum virum ap-
pellabunt omnes sequentur venera-
buntur et diligent / sic quam multos ius-
tus appellaberis

Cassiodorus de civitate dei
c 29 / omnium bonorum radix est
caritas / **De elemosina** r[ubrica] 20
psalmista ps 40 Beatus qui intel-
ligit super egenum et pauperem
in die mala liberabit eum dominus
Salomon in proverbiis c 14 / Qui mi-
seretur pauperis beatus erit / Jd
14 Qui despicit pauperem
exprobrat factori suo / Jd 19 c Fenera-
tur deo qui miseretur pauperis et
vicissitudinem suam reddet ei / Jd
20 c / qui obturat aurem suam
ad clamorem pauperis et ipse
clamabit et non exaudietur
Jd xvii c Qui dat pauperi
non indigebit / qui despicit
deprecantem sustinebit pe-
nuriam / Jd in ecclesiastico Non bonum
est te sustentare in istis /
ab illo ne subtrahes mo-
nimentum vel manum tuam
Thobie quarto c 4 / Ex substan-
tia tua fac elemosinam / et no-
li avertere faciem tuam ab ullo [paupe]
paupere ita enim fiat ut nec
a te avertatur facies domini / Quo-
modo potueris ita esto misericors / si mul-
tum tibi fuerit habundanter tribue /
si exiguum fuerit etiam ex-
iguum libenter impertire stude
premium enim bonum thezaurizas tibi
in die necessitatis / Elemosina
ab omni peccato et etiam a morte
liberat et non patietur animam ire
in tenebras / fiducia magna
erit coram summo deo elemo-
sina omnibus facientibus eam / pane
tuum cum esurientibus et egenis
comede / et de vestimentis tuis

nudos tege / 13 c Elemosina
a morte liberat et ipsa que est
que purgat peccata et facit vi
tam eternam ~~ys~~ / c Frange esurienti
Ysaias c 58 / esurienti panem tuum et
egenos vagosque induc in domum
tuam cum videris nudum operi eum
et carnem tuam ne despexeris
Jhesus filius Syrach in tercio 3
c / Elemosina resistit peccatis
Ibidem 4 c Elemosinam pauperis
ne defraudes et oculos tuos
ne transvertas a paupere / Cor
inopis ne afflixeris / Unde pro
phetas David angustianti ani
rogacionem contribulati ne
abicias / nec avertas faciem tuam
ab egeno / Ibidem c 4 et in viris
tuas exporriges da pauperi
Idem elemosina viri quasi signa
culum cum eo / xv° c 7 / cum sicut
Matheus 6 c / elemosina noli
tuba canere ante te / sicut ypocrite
faciunt in synagogis et porticis
Ibidem 15 c / Non est bonum sumere
panem filiorum et dare canibus
Ibidem 19 ait Jhesus si vis esse
perfectus vade et vende omnia que
habes et da pauperibus et habebis
thesaurum in celo et veni sequere
me / Lucas in 3° c 3 / Qui habet
duas tunicas det unam
non habenti / et qui habet escas
similiter faciat / Ibidem 10 c / ait ille
discipulis suis in quamcumque
civitatem intraveritis et suscepe
rint vos manducate que appo
nuntur vobis et curate infirmos
qui in illa sunt et dicite illis ap
propinquabit in vos regnum dei
In quamcumque civitatem intraveritis

et non susceperint vos exeun
tes in plateis dicite et pulverem
qui adhesit nobis de civitate vestra
extergimus in vos tamen hoc scitote
quia appropinquabit regnum dei
Ibidem c 16 / homo quidam erat dives
qui induebatur purpura et bisso
et cetera ut in clausula habetur / Qui ha
Johannes epistola prima c 3 / buerit sub
stanciam huius mundi et viderit
fratrem suum necessitatem habere et clau
serit viscera sua ab eo quomodo
caritas dei manet in eo
Paulus ad Cor 2 c 9 / Ylarem
datorem diligit deus / Jacobus 2 da
Seneca de beneficiis / do egenti
sed non ut ipse egeam / succurram
perituro sed non ut ipse peream
Tullius finium li 2 / benefi
cia ultra e / obvia necessitas
non est / perit gracia quia gracia
non indigentibus tribuitur /
Cassiodorus epistolarum li 12 et fi
c 13 / Qui potest esurientibus sub
venire si non pascit occidit
Idem epistola 10 c egentibus /
iustum non est divitibus conferri
re / fundit potum qui mittit
in plenum / Fulgencius li 2 c 14 et
Ysidorus / ampliat / Quando bono
affectu dispensatur hoc accipit
deus / Qui autem ~~non~~ cum tedio dat
mercedem perdit / Non auferas uni
unde alii tribuas / ne te mi
sericordem audeas alieno spolio

De decimis et primiciis rubrica 21

Exodus 22 c decimas tuas
et primicias non tardabis offerre
Ibidem 23 c primicias frugum
terre tue in domum domini dei tui

deferant | Idem 27 c. loquere filiis
israel ut tollant michi primicias ab
omni homine qui offert ultroneus
accipientis eas | c. omnis decima
Leviticus ulti. | sive de frugi
bus sive de pomis arborum
domini sunt et illi sanctificantur. Si quis
autem voluerit redimere decimas
suas addet quintam partem earum omnium
decimarum bovis et ovis et capre
que sub pastoris virga transeunt
quidquid decimum venit sancti
ficabitur domino | locutus est dominus
Numeri 18 c. | ad aaron et fi
liis levi dedi omnes decimas fi
liorum israel in possessionem pro ministerio
quo serviunt michi in tabernaculo
federis nichil aliud possidebunt
bunt filii levi decimarum oblacione
contenti quas in usus eorum et ne
cessarios separavi | c. 14 decimam
Moyses in deuteronomio | partem
separabis de cunctis frugibus
tuis que nascuntur in terra per
annos singulos et comedes in
conspectu domini dei tui in loco
quem elegerit ut in eo nomen eius
invocetur decimam frumenti tui
et vini et olei et primogenita
de armentis et ovibus tuis ut
discas timere dominum deum tuum
omni tempore tuo / Idem 18 c. non ha
bebunt sacerdotes et levite et
omnes qui de eadem tribu sunt partem
et hereditatem cum reliquo populo israel
quia sacrificia et oblaciones domini
et oblaciones eius comedent
nichil aliud accipiant de
possessione fratrum suorum dominus
enim ipse est hereditas eorum

sicut ipse locutus est illis
Salomon in proverbiis 3 c. / Honora dominum
de tua substancia et de primiciis omnium
frugum tuarum et implebuntur omnia
horrea tua saturitate et vino
torcularia redundabunt
De usuris prohibendis / Rubrica 22
Moyses in deuteronomio c. 23 / non
fenerabis fratri tuo ad usuram
pecuniam nec fruges nec aliam quamlibet
rem sed alieno. fratri tuo absque
usura id quod indiget commodabis
ut benedicat tibi dominus deus
tuus in omni opere tuo
Ezechiel c. 18 ad usuram dantem
et amplius accipientem nunquid
vivet | in epistola hortatoria c. 2
no Boecius | abstinencia [illegible] fe
nebris | ethicorum li. 4 c. 2 usu
Aristotiles | rarii [illegible] non oportet
accipiunt et quod non oportet
Jhesus filius Syrac in ecclesiastico 8
noli fenerari homini fortiori te
Idem 29 c. Qui facit misericordiam fe
nerat proximo suo fenerare
proximo tuo in tempore necessitatis illius
multi non causa nequicie fenerati
sunt sed fraudari gratis timuerunt
Lucas in ewangelio 6 c. Si mutuum
dederitis hiis a quibus speratis
recipere / que vobis gracia / mutuum
date et nichil inde sperantes
erit merces vestra multa et eritis
filii altissimi quia ipse benignus
est super ingratos et malos | De
puritate animi et cogitacionis /
atque voluntate [illegible] / Rubrica 23
Salomon in proverbiis c. 4 / Omni custo
dia serva cor tuum quia ex ipso vi
ta procedit. Idem 17 c. abhominacio

dorum cogitaciones male / Idem
c 20 Actuum pt dicere mundum
est cor meum purus sum a peccato
Ephesiis vel philemo vel sapie
c i / peruerse cogitaciones separant
a deo / Matheus in ewangelio c 4 omnis
qui viderit mulierem
ad concupiscendum eam iam mecha
tus est eam in corde suo / Si
oculus dexter scandalizauerit te
erue eum et proice abs te / Ex
pedit enim tibi ut pereat vnum
membrorum tuorum quam totum cor
pus mittatur in gehennam / Ideo
c Estote prudentes sicut ser
pentes et simplices sicut columbe
Marcus in ewangelio 7 c / ab intus
de corde hominum procedunt cogita
ciones male / procedunt adulteria
fornicaciones homicidia fur
ta auaricie nequicie dolus
impudicicia inuidia oculus malus
blasphemia superbia stulticia
stio c paruulorum est regnum dei
quicumque non acceperit regnum dei
velud paruulus non intrabit in illud
Lucas c 6 bonus homo de bo
no thesauro cordis sui profert
bonum et malus homo de ma
lo thesauro cordis sui profert
malum / epistola i c i vnusquisque
Jacobi / temptatur a concupiscen
cia sua substractus et illectus
deinde concupiscencia cum conceperit
parit peccatum / peccatum vero cum consuma
tum fuerit generat mortem / De
vanitate mundi et hominis et
humanorum bonorum rubrica 20
Psalmo 38 pt vniuersa vanitas
omnis homo viuens / Thezau
rizat et ignorat cui con

congregabit ea / Ibidem vane con
turbatur omnis homo / Ibidem 89
pt anni nostri sicut aranea me
ditabuntur / Ibidem pt 93 cogitaciones
hominum quoniam vane sunt / Ibidem 102 pt p
nis sunt / homo sicut fenum dies
eius tamquam flos agri sic et flo
rebit quoniam spiritus pertransibit in
illo et non subsistet et non cog
noscet amplius locum suum / Ibidem
14 4 pt homo vanitati similis factus
est dies eius sicut vmbra per
transeunt Ibidem 145 / pt nolite confidere
in principibus neque in filiis hominum
in quibus non est salus / Ex
ibit spiritus eius et reuertetur in terram
suam in illa die peribunt omnes
cogitaciones eorum / Ecclesiastes
Salomon c 1 / vanitas vani
tatum pt spiritus et in circulos
suos reuertitur / Vidi cuncta
que fiunt sub sole et ecce vniuersa
vanitas et afflictio spiritus E
c dixit Salomon magnificaui opera
edificaui mihi domos / plantaui
vineas feci ortos et pome
ria conseui ea cunctis generibus
arborum et extruxi mihi piscinas
aquarum ut irrigarem siluas
lignorum germinancium possedi
seruos et ancillas multamque fami
liam habui armenta quoque et ouium
greges vltra omnes qui fuerunt
ante me in ierusalem coa
ceruaui mihi aurum et argentum et
substancias regum ac prouinciarum
feci mihi cantores et cantatrices
et delicias filiorum hominum ciphos E
et vrceos in ministerio
et vina fundenda et superegressus

p(ri)um opibus om(ne)s qui fuerunt
ante me in ier(usa)l(e)m Sapia quoq(ue)
p(er)seuerauit mecu(m) et o(mn)ia que
desiderauerunt oc(u)li mei no(n) nega
ui eis nec p(ro)hibui cor meu(m)
quin om(n)i voluptate frueret(ur)
et oblectaret se in hiis q(ue) p(re)para
ueram et hanc ratus sum p(ar)tem
mea(m) si uterer labore meo
Cu(m)q(ue) me (con)uertisse ad uniu(er)sa
op(er)a que fecerant manus mee
et ad labores in q(ui)bus frustra
sudaueram uidi in o(mn)ibus vani
tate(m) et afflictione(m) animi et michil
p(er)manere sub sole / Aut salom(on) mori
tur doctus p(ar)iter et i(n)doctus id
circo teduit me uite mee uide(n)
te mala uniu(er)sa sub sole esse
et cuncta vanitate(m) et afflictione(m)
sp(iritu)s … Id(em) c. v. Sicut egressus e(st)
homo nudus de utero matris sue
sic reuertet(ur) et michil ~~referet~~ af-
feret de labore suo. Solu(m) hoc inueni
q(uod) fecerit deus ho(m)i(n)em rectu(m) et ip(s)e
se infinitis miscuerit q(ue)stionibus
Id(em) xi c. adolescentia et volu(p)tas
vana sunt | xl c. Omnis caro fe-
Ysaias | num et gl(ori)a ei(us) quasi
flos agri | Syrac i(n) xiiii c.
Ihus filius | o(mn)is caro sicut
fenu(m) veterascet. Ec(clesiastic)i 18 n(umer)us di-
er(um) ho(m)i(num) ut multu(m) centu(m) anni q(uas)i
gutte aque amare deputa
ti sunt | De orat(ore) li. 3 O fal-
Tullius | laces ho(m)i(num) spem fra-
gilem q(ue) fortuna(m) et i(n)anes
n(ost)ras (con)tentiones que medio
i(n) spacio sepe franguntur et cor-
ruunt ut an(te) in ip(s)o cursu ob-
rerant(ur) q(uam) p(ro)rsus (con)spici potuerint
Matheus in ewa(n)g(eli)o c. 18 Ve mu(n)-
do a scandalis | Id(em) c. Vanitati
Paulus ad ro(manos) | creatura
subiecta est | (con)solac(ione) ad pau-
Seneca de | linu(m) / O(mn)ia ista bo-
na que nos speciosa s(ed) fal-
laci voluptate delectant pe-
cunia dignitas potencia alia
que q(uam) plura atq(ue) ceca g(e)n(er)is
h(uma)ni cupiditas obstupes-
cit cu(m) labore possident(ur) / cu(m)
i(n)uidia (con)spiciunt(ur) / eosd(em) q(ue)
ipsos quos exornant p(re)munt
et plus eis minant(ur) q(uam) p(ro)sunt
lubrica et i(n)certa sunt nu(n)q(uam) be(ne)
tenent(ur) nec gubernantur
Lucanus l. 4 Felix qui potuit
mundi nutante ruina | i. c. 3. Heu
Boecius de (con)solac(ione) l. | Heu q(uam)
p(re)cipiti mersa p(ro)fundo mens
ebet et p(ro)pria luce relicta Ten-
dit in externas ire tenebras
Terrenis quotiens flatibus
acta crescit in mensu(m) noxia
cura || Id(em) li. 2 p(ro)sa 4 Q(ui)s
e(st) tam (con)posite felicitatis ut
no(n) aliqua ex p(ar)te cu(m) status
sui qualitate rixet(ur) / anxia
enim est res humanor(um) (con)dicio
bonor(um) / et que uel nu(m)q(uam) tota
p(ro)ueniat uel nu(m)q(uam) p(er)petua sub-
sistat. Hunc census exuberat
s(ed) pudori e(st) degener sanguis
hunc nobilitas notu(m) facit s(ed)
angustia rei familiar(is) in-
clusus mallet esse ignotus
Ille utraq(ue) circu(m)fluus ce-
libe(m) uita(m) deflet | Ille nuptijs
felix orbus liberis alieno.

tensū intrat h̄ dī alius prole
letatur filij filie nec delicijs mestus
illacrimatur ideo nemo faci
le ai fortune sue gdiaoe co cor
dat nec est cui singlis q̄ m̄ ex
ptib' ignorat ex ptib' exor
reat eciā c tam felix que
tū dedit m̄ parte manib' ista
tū sim̄ mutac nō optet / Q̄
multis amaritudinib' h̄uāc
felicitatis dulcedo respsa est
q̄ si cui fruenti iocunda esse
videatur tn̄ quo minus abire
lit habiet retineri nō possit
Bernardus i li de m̄ybo ei vi
tiorū c 9 2 fi / Om̄ que ciuis ha
nā gaudia terrā / omib' ve
lut tenuis veloci ē currere
dut / Valterius de castellio
ne l 8 quā friuola gl'a
terrā quē mundi fatigmus h̄o
nor que nomē in anc / Ide
l 10 2 fi / Erre repetine mo
dice ocio fibris dissoluit toto
quecūq3 panimus euo / Magnus
i exemplō est cui nō sufficie
rat orbis / Sufficit excisa
de saxo marmore pena / Et
ūnq3 pedū fabricata domus
q̄ nobile corpus exigua tra
ciut humo / De mundo et car
nalibus concupiscencijs / r 21
Apl'a ·6· i p̄ diuicie si afflu
ant nolite cor apponere / i eccl'ic
Ihesus filius Syrac c 9 / Di
uites fili nō eris i immis a
delicto / Ide c 6 nolite the
zaurizare vob' thezaurus / ocē
Matheus i ewo c 7 Stultus
stultizauit et fut s̄ē pnū au
Ide c 6 Nolite thezaurizare nob'
thezaurus in terra ubi erugo 2
tinea demolitur 2 ubi fures ef
fodiūt 2 furatur. Thezaurizate aūt
nob' thezauros i celo ubi neq3
erugo neq3 tinea demolitur et
ubi fures nō effodiūt neq3
furantur. Ubi enī est thezaurus
tuus ibi ē et cor tuū / Ide di
citur in ewo 12 c / Ide 16 cao
Lucas ide enī pdest homi si
vniūsū mundū lucretur aīe nō
sue detrimētū paciatur aut quā
dabit homo cōmutacōez pro
aīa sua / Ide dicit Marcus 8 c
Marcus 18 ve mundo a scā
dalis / Ide 19 c ait ihesus si vis
pfectus esse vade 2 vende omīa
que habes 2 da paupib' 2 habeb'
thezaurū in celo 2 sequere me
Ide dixit ihesus discipulis suis
amē dico vob' q2 diues diffi
cile intrabit in regnū dei / et ite
rū dico vob' facilius camelū
p̄ cuspide pforamē acus q̄
diuitē intrare in regnū celo
rū / Auditis aut hijs discipuli
mirabantur valde dicentes
quis ḡ poterit saluus esse aspi
ciens aūt ihesus dixit illis ap'd
homines hoc impossibile ē apud aūt
deū omīa possibilia sunt
Lucas in ewo ēē c 18 ait ihc
oīs qui relinquit domū vel
fratres aut sorores aut patrem aut
matrem aut filios aut filias aut agros
ppt nomē meū centuplum
accipiet et vitā eternā possidebit

~~Id dicit Marcus c 8~~ Ihus cepit
Marcus c 8 docere dis
cipulos suos qm oz filiu hois
multa pati z reprobari a senior
ib9 z summis sacerdotib9 z scribis
z occi z post tres dies resurge
et palam verbu loqbat z ap
hendens eu petrus cepit eu
increpare qui conversus z videns
discipulos suos et minatus est
petro dicens vade retro me
sathanas qm sapis que dei
sunt s3 que hominu sunt Id c 10
qua difficile e qui pecunias hnt i
trare in regnu dei intrare
Lucas ix ca quid pficit
homini si vniuersu mundu lucret
~~ur~~ se aut ipm pdat z de
trimentu sui faciat Id c 16
filij huius secli prudentiores
sut filijs lucis in generacione
sua Et ihus facite vobis ami
cos de mamona iniquitatis vt
cu defeceritis recipiat vos i sua
thabnacula Id in actibus aplo
rum c 5 oz obedire deo magis
q hominibus epla vnica c 1
Jacobus vnusquisqz temptatur
a concupiscencia sua z efficit de
prim ai Id nolite gloriari z men
daces esse aduersus veritatem no
est eni ista sapia desursum de
scendens s3 terrena animalis dyabo
lica q desursum est sapia q
prim pudica e deinde pacifi
ca modesta suadibilis bonis
consenciens plena mia z fructibus
bonis iudicans sine simulacione Id
c 4 vnde bella z lites int vos
nonne ~~hic~~ ex concupiscencijs ves
tris q militant in mebris vris
amicicia huius mundi inimicicia
dei est quicuqz voluerit esse
amicus huius mundi i inimicus
dei constituet epla 1 c 2 ab
Petrus apls stinete vos a
carnalibus desiderijs que
militant aduersus anima
Johannes epla 1 c 2 nolite
diligere mundu neqz ea que i
mundo sunt Si quis diligit
mundu no est caritas dei patris
i ipo qm omne qd i mundo est
concupiscencia carnis e et co
cupiscencia oculorum z supbia vi
te que no est ex patre s3 ex
mundo est z mundus transibit
et concupiscencia eius qui
aut facit voluntatem dei ma
net in eternum ad rom 8 c
Paulus apls qui secundum car
ne sut que carnis st sapi
unt qui vo secundum spm q spus
st senciunt na prudencia car
nis mors e prudencia aut
spus vita z pax qm sapia
carnis inimica e deo legi eni
dei no est subiecta nec eni pt
Qui aut in carne st deo
placere no pnt Si secundum car
ne vixeritis moriemini Si
aut spu facta carnis mortifi
caueritis viuetis Quicuqz eni
spu dei aguntur hij sunt filij
dei Id epla i ad corint c 3

Sapia huius mundi stultitia e
apud deum / Ier ad gal c 6 Caro
concupiscit adversus spiritum spiritus
aut adversus carnem hec enim in
vicem sibi adversantur / Ier ad thy
6 c et si habentes alimenta et
vestimenta quibus tegamur
hiis contenti simus Nam qui vo
lunt divites fieri incidunt
in temptationem et laqueum dyaboli
et desideria multa et inutilia
et nociva que mergunt homines in
interitum et perditionem Ra
dix omnium malorum est cupiditas
Ier 2 ad thy c 2 nemo mili
tans deo implicat se negociis
secularibus ut ei placeat cui
se probavit / Servum dei non oportet
litigare sed mansuetum esse
ad omnes docibilem pacientem
cum modestia corrigentem eos
qui resistunt veritati / lucillu
Seneca in epla ad / li 3 epl
4 / Nemo alius est deo dignus
quam qui opes contempsit / quarum
possessionem tibi non interdico
sed efficere volo ut illas intre
pide possideas quod uno consequeris
modo si te etiam sine illis
beate victurum persuaseris tibi
si illas tamquam exituras
semper aspexeris / plura l 4
Cassiodorus c / epla 36
Inclitus est sapiencia pecuniam
contempnere / quam exiguo questu prop
tua commoda non habere
Ysidorus soliloquiorum li 2 ex
...sunt omnes seculi huius et no

permanet sicut sub celo fluc
tuant omnia / Ier l 2 c 13 divitie
si pre nimis affluunt nemo
potest amplecti gloriam mundi simul
et dei / verborum vulgarium ethi
Prov / Qui lepore caccia una
perde e l'altra lassa / Qui
binos lepores vult sectabitur
neutrum ~~unoquoque~~ quia carebit
utroque **De peccatorum conversione
ad religionem / Rubrica vigesima sexta**
Job hystoria c 22 Si reversus
fueris ad omnipotentem edificaberis
et elonge facies iniquitatem
a tabernaculo tuo / li 3 et si de
Thobie hystoria c / ultimum
peccatores et facite iustitiam co
ram deo credentes quod faciet
vobiscum misericordiam suam / deverlinget
Ysaias propheta c 44 / impius viam
suam et vir iniquus cogitationes
suas et revertatur ad dominum et mise
rebitur eius quoniam paratus est ad ig
noscendum / Ezechiel propheta 18 c Numquid
voluntatis mee est
mors impii dicit dominus deus
et non ut convertatur a viis suis et
vivat Si autem averterit se impius
ab iniquitate sua quam operatus
est et fecerit iudicium et iustitiam
ipse animam suam vivificabit
Ier c 33 / dicit dominus deus no
lo mortem impii sed ut revertatur
impius a via sua et vivat
Impietas impii non nocebit
ei quacunque die qua fuerit
ab iniquitate sua / c 3 Con
Malachias propheta / ultimum

ad me et ego convertar ad
vos dicit dominus / Convertimini et
videbitis quid sit inter iustum
et impium et inter servientem deo
et non servientem ei / c. 3 / Non tar-
des (Ecclesiastici 5) converti
ad dominum et ne differas de di-
e in diem subito venit enim ira
illius et in tempore vindicte disperdet te
Ysa. 31 c. Convertimini ad dominum et
relinquite peccata vestra Quam
magna misericordia domini et propitiatio
convertentibus ad se / c. 17 Ad te-
Augustinus in epistola prima / media con-
versionis ad dominum nullis cuncta-
cionibus differenda sit ne tempore
correptionis pereat tarditate
qui cum penitenti indulgentiam
promisit dissimulanti diem
crastinum non promisit / Respondit
Boecius de consolatione l. 1 p.
c. 11 / Adversamini igitur vicia
colite virtutes ad rectas spes
animum sublevate / humiles preces
in excelsis porrigite / Magna
est vobis si dissimulare non vultis
necessitas indicta probitatis
cum ante oculos iudicis
agitis cuncta cernentis / l. 1 c. 4 /
Ysidorus soliloquiorum / Amicum sceleri-
bus astrictus / develli ab
eis vix potes / De peccatorum contri-
tione et penitentia Rubrica 2a
Psalmo 33 prope iuxta est dominus hiis
qui tribulato sunt corde et hu-
miles spiritu salvabit / Et mul-
te tribulaciones iustorum
et de omnibus hiis liberavit

eos dominus / ps 140 pe Que
seminaverit homo hec et metet
(c. 18) Si impius
Ezechielis propheta / egerit penitentiam
ab omnibus peccatis suis que operatus
est et custodierit omnia precepta
et fecerit iudicium et iusticiam
vita vivet et non morietur
omnium iniquitatum eius quas
operatus est non recordabor
ait dominus / c. 18 Convertimini et
agite penitentiam ab omnibus
iniquitatibus vestris et non
erit vobis in ruina iniquitas
Glosa super Ezechielem c. 22 Al-
tissimus odio habet peccatores et
misertus est penitentibus
Mathei c. 4 c. Peni-
tentiam agite et appropinquabit
enim regnum celorum / c. 5 Beati
qui lugent quoniam ipsi consolabuntur
Lucas c. 3 c. Facite
fructus dignos penitentie
Glosa in actibus apostolorum c. 2 pe-
nitemini et convertimini ut deleantur
vestra peccata / Apostolus 2 ad Cor.
Paulus / c. 7 / Que secundum deum
tristicia est / penitentiam in salute
stabilem operatur / seculi autem
tristicia mortem operatur
Seneca tragediarum in Aga-
menone c. 4 Quem penitet
peccasse / pene est innocens
Glosa de naturalibus quibus l. 2 / Fide-
lissimus est qui ad hones-
tatem corpora tuetur / De beata
Tercilius Finianus / vita hec
inlata finiatur / fide 6 / qua

reponit penitencia | Ysi-
dorus in synonia | lib.
li. 1. c 22 | Facile penitentibus
divina clemencia subvenit
per penitenciam indulgencia datur
per penitenciam delicta omnia
abstergitur | Idem li 16 c 2 si-
In anime est pena qua culpa
sequitur condignat De paradi-
so salute premio et gloria
animarum bonorum hominum | c 28
Epistula pl a dominus salvos fa-
ciat rectos corde | Item q. ps pa-
ciencia pauperis non peribit
in fine | Item ps 14 domine quis
habitabit in tabernaculo
tuo aut quis requiescet in
monte sancto tuo Qui ingreditur
sine macula et operatur iusti-
ciam et lege testis spaciis | ps
36 usque ab initio hic accipiet
benediccionem etc in eius fine
Item 36 salus iustorum
a domino protector eorum in die
tribulacionis etc Et adiu-
vabit eos dominus et liberabit
eos et eruet eos a peccatoribus et
salvos faciet eos | Item 109
In medio etiam erit iustus
Item 149. quia beneplacitum est domino in populo suo exal-
tabit mansuetos in salute
Salomon pro 28 c qui ambu-
lat simpliciter salvus erit
Item 32 c 2 si spiritus redibit
ad eum qui dedit illum
Thobie historia 3 c hoc pro certo

scilicet omnibus qui colit deum quod vi-
ta eius si in probacione fuerit co-
ronabitur | Item c 4 habebimus
multa bona si timuerimus deum
et recesserimus ab omni peccato et
fecerimus bonum | 33 divine
Ysaias propheta | Appellabitur sa-
pientia et sancta dei | c iungite
Item Fili sicut probatur aurum
et argentum homines incorrup-
tibiles camino humilitatis hu-
miliatorum | Item c 3 Quanto ma-
ior es humilia te in omnibus
et coram deo invenies graciam
Tullius tusculanarum quest-
ionum li | Socrates disseruit du-
as esse vias duplices quae cum
animorum corpore excederent nam
illa qui se humanis viciis
contaminassent et se totos libi-
dinibus dedissent quibus
cecati velud domesticis viciis
vel atque flagiciis se inqui-
nassent vel publicis viola-
da fraudes in comparabiles
concepissent devium quoddam
iter esse seclusum a consilio deorum
Qui autem se integros cas-
tosque servavissent quibusque
fuisset minima cum corporibus
contagio sese que ab hiis semper
sevocassent essetque in corporibus
humanis vitam imitati
deorum hiis ad illos a quibus
essent profecti reditum facile
patere | Alii Phylemo li 2 pa-
Epistulo | pie c 2 ipse vult

temporis apud se non recte cogitantes exiguum et cum tedio est tempus vite nostre et non est refrigerium in fine hominis et non est qui agnitus sit reversus ab inferis quia ex nichilo nati sumus et post hoc erimus tanquam si non fuerimus / Idem c 3 iustorum autem anime in manu dei sunt et non tanget illos tormentum mortis Idem c 5 Iusti autem in perpetuum vivent et apud dominum est merces eorum Idem c 6 Concupiscentia sapientie deducit ad regnum perpetuum Matheus in ewangelio 5 c Beati pauperes spiritu quoniam ~~mundo corde~~ re Beati qui persecutionem paciuntur propter iusticiam quoniam ipsorum est regnum celorum Idem c 7 Quam angusta porta et arta via est que ducit ad vitam et pauci sunt qui inveniunt eam / Idem 10 c Qui perseveraverit usque in finem hic salvus erit / Idem 11 c ait Ihesus non surrexit inter natos mulierum maior Iohanne Baptista Qui autem minor est in regno celorum maior est illo Idem in dicit Lucas in ewangelio c 7 Idem 13 c Iusti fulgebunt sicut sol in regno patris eorum / Idem 19 c pauperum est regnum celorum ait Ihesus discipulis suis Amen dico vobis quia dives difficile intrabit in regnum celorum ut scilicet de mundo et temporalibus spi Marcus 10 c pauperum est regnum celorum / Quisquis non

receperit regnum dei velud parvulus non intrabit in illud Quam difficile est qui confidentes in pecuniis regnum dei intrare Idem 12 c Cum a mortuis resurrexerint neque nubent neque nubentur sed erunt sicut angeli dei qui sunt in celis Lucas in ewangelio c 18 Quicumque non acceperit regnum dei sicut puer non intrabit in illud Idem in actibus c 4 per multas tribulaciones et angustias oportet nos intrare in regnum dei Iohannes in apocalipsi c 2 Esto fidelis usque ad mortem et dabo tibi coronam vite dicit dominus / Idem 14 c Beati mortui qui in domino moriuntur ~~amodo iam dicit spiritus ut~~ ~~habet in ewangelio~~ / Romanorum 14 c Paulus ad / Non est regnum dei esca et potus sed pax et iusticia et gaudium in spiritu sancto Idem prima ad Cor c 2 oculus non vidit nec auris audivit nec in cor hominis ascendit que preparavit deus hiis qui diligunt eum Idem 17 c non vivificatur nisi moriatur seminatur corpus animale surget ~~corpus~~ / spirituale Caro et sanguis regnum dei non possidebunt Idem ad Gal c 6 Bonum facientes non deficiamus tempore enim suo metemus non

desiderantes | tragediarum li[bro] ter
Seneca t[ragedus] | cule ergo c 26
et si unquam singulas sit ad ubes
i clita urbs Omne fortes in
lethceos sena per amnes uos
fata trahent si cum summas
exiget ~~horas~~ horas consump
ta dies it ad superos gloria pa
det | tor. libelli de fortuna
Cau[it] uite c 1 2 s | Omni e
epilogus hy regno dei no
e distincio quibus erit i sole
laycus quam clericus duces aut
pauper iunior quam senior si
unus quam duos si uni consequere
unitas boni operis perfectio
coronabitur gloria | Ep[istol]a 4
Aug[ustinus] in epistola ... | Omni
domino seruiunt ea bona ac
quirunt quam perire non poterunt
Boecius de consolacione l 4 c 1
Est premium bonorum quod nullus
deterat dies nullius minuat
potestas nullius fuscet improbitas
de ob fieri que cum ita sint
de malorum quoque inseparabili
pena dubitare sapiens ne
queat ~~nec~~ cum bonum malumque contraria sint
per | ite pene atque premium di
uisa fronte dissideat Omne
i bonum premio in deum acci
dit eadem necesse est ut mala pe
na contraria parte in deant
Cassiodorus epistolarum l 2
c 4 | In celesti beatitudine
uerant sine fine gaudium
est | sine aliquo tedio manens

semper claritas in aspectu sola
diuinitatis efficit ut beatus
nec esse possit Si uacat p
hemitate prat hec ...
ditate accumulant | Ib de cura
4 c cum fuimus hac luce cre
atores ipso exuti sibi corporis
appetitionibus et in beatitudine
tes amittimus | non cum ulte
rius labore frangimur ~~cum~~
abis reficimur | non ieiuniis
diuturnitate quassamur sed in
~~...~~ eternitate uitae non ...
perseuerantes nichil boni
malique facimus sed usque ad
diem iudicii quam de preteritorum ac
tuum pro uitate uiuimus | quam de
operacionis uitae prolixitate leta
mur | tunc autem accipiemus
fructum omnium plenissimum ...
que uoce dei quam repudiati
fuimus | quam ad regnum perfecte
admissi | Justus beatitu
dinis gaudet | et impios disspar
pena constringit ~~...~~
Bernardus li de uilitate
uiciorum c 4 2 s 18 solu te
uet post mortem fata beabit
qui bene qui iuste qui recte se
rexit hic | Vincencius de
Canathe | historiis ...
c 16 | Est hic uita breuis
tenebrosa sophistica
uita | Est uentura manens
lucida uera dies | Idem
c 66 2 an ... | Justus obiit
obiit ... obiit sed abiit ab ...

migrans carne petiit
pirari delicias qz pcib | De
dyabolo Rubrica vigesima nona
mo Plato in timea Invisibilium
diuinarum ptati qz demones
nuncupat praere ivem ma
nus e opus quod facere valeat
hois ingen~ || in cent~ c 21 | Qui
Ihesus filii sy | maledicit ipse
dyabolum maledicit ipse aiam
suam | Iohannes 8 c 8 dyabo
lo | ks mendax e r pat eius
Idem in sua prima epla c 3 qui
facit ex dyabolo est in apparuit
filius dei ut dissoluerit opa dyaboli
Idem in apoc c 12 spes antiq
qui vocatur dyabolus r sathanas
nas qui seducit universum or
bem r piectus e de celo ad ter
ram r angeli eius cum eo emis
si sunt | pla 1 c 3 Sobrii
Petrus c | estote r vigilate
quia adversarius vr dyabo
lus tanq leo rugiens circuit
querens quem deuoret | c 3 in
Iacobus epla unica | credis
quia unus e deus bn facis r demo
nes credunt et contremiscunt
Idem c 3 nolite gloriari r men
daces esse adversus veritatem
non est ista sapia desur
sum descendens s3 terrena als
dyabolica | Idem c 4 resis
tite dyabolo r fugiet a vobis
Paulus ad ephes c 6 In
duite vos armatura dei
ut possitis stare adversus in
sidias dyaboli r accipite ar
maturam dei ut possitis re
sistere in die malo r in omnibus
pfecti stare | state ergo succincti
lumbos vros in veritate r in
duti lorica iusticie r calci
ati pedes in praratione euangelii
pacis in omnibus sumentes scu
tum fidei in quo possitis omnia
tela nequissimi ignea extinguere
r galeam salutis assumite et
gladium spus quod est verbum
dei || Idem 1 ad thy qui volunt
diuites fieri incidunt in tem
ptacionem r in laqueum dyaboli
r desideria multa r inutilia
r nociua r mergunt homines
in interitum r perdicionem || Solilo
Isidorus in synono | li 1 spc
qui ad spectandum succedit
peccantem saepe subito ra
pit | l 2 c 6 | in multis spus
oronis instancia vincitur
demonia oroe eiciuntur
~~albuncatur~~ oroe deo supantur
De pcto et peccatoribus co
sideracione religiosa xxx
Psalmista in ps Beatus vir qui
non abiit in consilio ~~[illegible]~~
impiorum r in via peccatorum non
stetit | Idem in ps Qui diligit
iniquitatem odit aiam suam
Idem 36 ps Considerat pec
cator iustum r querit morti
ficare eum dns aut non dere
linquet eum in manibus eius

Salom' p'ub' c 23 ne emuletur
tur tui peccatores / s; i timore
dni esto tota die q'a hebis
spe m nouissio z pstulatio
tua no auffet' / c 12 Qui
Thobie xiiijo / faciunt pec
cata et iniquitates hostes
sut aie sue / Ecci' c 21 non
Ihus fi syr / addicias peccm
sup peccm z ne dicas misa'o
dni magna e z multitudis
pecco' miserebit' meorum
id c 10 no zeles glam et
opes peccoris no em scit q
futura sit ei subu'sio / Ihus dix
Mathei 7 c xiiij' 19c / no hoi
cidiu facias furtu no fal
testio'u dicas / c 1 si dixerim'
Johis i epla / peccm no hem'
ipi nos seducim' z veritas no
e in nob / id 3 c ois q facit
peccm seruus e pecci / id 9 c
si ceci essetis no heretis pec
catu / id epla i c 3 ois qui
facit peccm z iniquitate facit
~~peccm z iniquitates qfaciat~~
~~pecc~~ eodem c / id c 7 z si
ois iniquitas peccm e z est
peccm ad morte / id epla
3 c vico Qui male facit
no videt deu / ~~zapli q~~
Iudas alphei / ~~fuit frat~~
~~iacobi apli alphei~~ epla
unica c 2 et si peccores
ipi ~~km~~ se murmuratores
querulosi s'm desideria sua
ambulantes / z os illorum
loquit' supbia amates p'sonas
qstus ca / apls ep 1 c / pec
Iacobus / catu cu qsumatu
fuit generat morte / id c 4
Scienti bonu face z no fa
cienti peccm est / Ancillinj
Seneca ep'a ad l xviij z
epla omib' cum sum volup'ti
id moribus / oe peccm e actio
voluntaria / Eog' l 2 c 9
Ysidorus / Sepe occo pec
candi volutate facit /
Mathseus vindomens' i poe
tria p'ticula p'a c 6 Usi usi
ficando peccm geminat pec
cati gl'a culpa diffamat
fame dissipiens honor
id c 12 venial' est peccan
di medicina / s; crimalis
pecceum frequencia / De pe'is
no z peis infini' maxi'
peccor' / Rubrica 21 ca
Cpl'u 21 ps / Multa flagel
la peccori / id 33 Mors pec
catoru pessima / id 104 dub
omnes peccatores disp'det
Salom' in p'ub' c 23 noli
subtrahe disciplina a pueco
tuo si em pcusseris eu vir
ga no morietur / tu autem
pcucies eu z aiam eius de
i'ferno liberabis / c 18 Sunt
Ezechiel p'pha / adiicit se
iustus a iusticia sua z fe
cerit i'iquitate moriet' i'n
i'iusticia q' operatus est
id 33 Iusticia iusti no
liberabit eu i quacumq;

dic peccauit | li c 28 7 pe s
Caphilomon | de lingua dni
pietet te i eterni | est treva
Plato i fedrone | aias de fu
turo extare h bonis meli
esse malis aut de tius | cor
Ihus filiy sy i ecc c 7 | dicit
male habebit in nouissimo
Ide c 9 no est apud i feros
i recordacio | talamas gomz
Tulius tus l i asseruit e
ut s ti 4 de padiso | Idem
tulius in ue etinas i tractat
l 4 ut aqua in vita for
midss i pbis eet posita
apud i feros antiqui sup
plicia ipys constituta ee
voluerunt | i eco c 3
Matheus | Omnis arbor
q no facit fructu bonu
excidet et i igne mitte
Id dicit Iohes c a Idem
dicit lucas c 38
Mathe a t lata z spaci
osa via est q ducit ad pdi
cione z multi sut qui i trat
p ea c eua augusta por
z arta uia est q ducit
ad uita z pauci st qui in
veniunt ea | Id c 16 Quid
pdest homi si vniusu mu
du lucret aie no sue de
trimetu paciat a q dabit
ho quantaucz pma sua
Id dicit marcus c 8
Paul 9 i epla ad cor c 6
iniqui regnu dei no possi
debunt | Id ad eb c 13 z si
fornicatores z adulteros
iudicabit dns | Ipe epig
Aug i epi y | c 10 no
cunandu e multu de mo
moriatur que accidat
ut moriatur s q cogat
ut moriendo | l 4 c a
Docet de ysidoc | magna
quid py de fey morte
rerum auis supplicia re
linquit quorum alia pcca
li acrioc alia no porga
toria osciu di exigunt
De xpo z trinitate dnia | 32
Ps^t pt 3a lapide que
reprobauerunt edificantes
hic factus e in cap^t anguli
a dno fcm est istud et
e mirabile i oclis nris
h est dies q fecit dns
exultemus z letemur i ea
Iohis i eco 3 c spus ubi
wlt spirat z vocem ei au
dis s no scis vnde ueniat
ul quo vadat | Id c 4 pr
no iudicat quaq s omne
iudiciu dedit filio ut
omes honorificent filiu si
cut honorificant patrem
qui no honorificat filiu
no honorificat patrem q
misit eu | Id c 6 ait ihs
h est voluntas pris qui
misit me ut ois q videt
filiu z credit i eu no pereat

sed habeat vitam eternam
Joh. ait ihesus nemo potest veni
re ad me nisi pater meus qui mi
sit traxerit illum Joh. spiritus
est qui vivificat Joh. 14 c
dixit nemo venit ad patrem
nisi per me Joh. ait ihesus qui
videt me videt et patrem
Joh. ait ihesus Qui diligit me
diligitur a patre meo Joh. si quis
diligit me sermonem meum ser
vabit et pater meus diliget eum
Ait ihesus pater meus maior est
me **De fide seu fiducia credulitate
religiosorum divine trinitatis / 33**
Moyses in deutronomio c 6 non
temptabis dominum deum tuum / Ve
Ecclesiastici filii Sirach in ecclesiastico c 2 / pecca
ri terram ingredienti duabus
viis ve dissolutis corde qui
non credunt deo et ideo non protegentur
ab eo Idem 32 Qui credit at
tendit mandata eius et qui
confidit in illo non minorabitur
Philo libro sapientie c 1 Appa
ret autem hiis qui diligunt eum
fidem habent in illum Idem c 1
Sentite de domino in bonitate
et in simplicitate cordis que
rite illum quoniam invenitur ab
hiis qui non temptant illum
apparet autem hiis qui fidem habent
in illum | Marci c 9 omnia pos
Marc | sibilia sunt credenti
Idem c 16 Qui crediderit
et baptizatus fuerit salvus
erit Signa autem qui crediderint

in me hec sequentur in nomine
meo demonia eiciant lin
guis loquentur novis serpentes
tollent et si mortiferum quid
biberint eis non nocebit
Luce c 17 dixit ihesus dominus si
si habueritis fidem sicut
granum sinapis et dixeritis huic
arbori moro eradicare et
transplantare in mare obediret
vobis | hec tercio c 3 Qui
Jo | dit in filium dei non iudicatur
qui autem non credit iam iudi
catus est Joh. qui credit in
filium dei non habet vitam eternam
Joh. qui autem incredulus est fi
lio non videbit sed ira dei
manet super eum Idem 5 c Ait
ihesus Qui verbum meum custo
dit et credit ei qui me mi
sit habet vitam eternam et in iudi
cium non venit sed transeat de
morte in vitam Ait ihesus
si crederetis Moysi cre
deretis forsitan et michi de
me enim ipse scripsit Idem
c 6 ait ihesus hoc est opus dei
ut credatis in eum quem misit
illum | Ait ihesus hec est vo
luntas patris mei ut qui
videt et credit in eum habeat
vitam eternam Idem 10 c Si mihi
non vultis credere operibus
credite Idem 11 c ego sum
resurrectio et vita qui credit
in me etiam si mortuus
fuerit vivat Idem 12 c Ego

lux veni in mundum ut omnis
qui credit in me in tenebris
non maneat. Item i apoc. 2
esto fidelis usque ad mortem
et dabo tibi coronam vite.
Jacobus epla i c 2 fides si
non habet opera mortua est in se
metipsa. Tu credis quoniam unus
est deus bene facis et demones
credunt et contremiscunt sic
corpus sine spiritu mortuum
est ita fides sine opere mortua
est. Paulus ad rom. i virtus
dei est in salutem omni
credenti. Item x c finis le-
gis est xpus ad iusticiam omni
credenti corde enim creditur
ad iusticiam ore enim confessio fit
ad salutem. Item 14 c omne quod
non est ex fide peccatum est. Item
ad gal. 2 c non iustificatur homo
ex operibus legis nisi per fidem ihesu
xpi. Item 3 c omnes filii dei estis
per fidem in christo ihesu. Item c 5
in xpo ihesu fides valet que
per caritatem operatur. Item ad ephe.
c 6 2o induite vos armatu-
ra dei ut possitis stare adversus
insidias dyaboli et infra ut de
dya. usque illuc assumite gladium
spiritus quod est verbum dei. Item ad thy.
epla i c i finis precepti est ca-
ritas de corde puro et consciencia
bona et fide non ficta. Item ad
ebr. xi c fides est sperandarum sub-
stancia rerum argumentum non apparencium.

Sine fide impossibile est placere
deo. Credere enim oportet accedentem
ad deum quia est et inquirentibus se
remunerator sit. De corporis et
sanguinis ihesu xpi religione 24
Matheus in ewangelio c 26 Ce-
nantibus illis accepit ihesus
panem et benedixit ac fregit
deditque discipulis suis et ait
accipite et manducate hoc
est corpus meum et accipiens
calicem gracias egit et dedit
illis dicens bibite ex hoc
omnes hic est sanguis meus
novi testamenti qui pro multis
effundetur in remissionem peccatorum.
Lucas in ewangelio ihesus in cena
quam agebat cum discipulis suis
accepit panem gracias egit et
fregit et dedit eis dicens
hoc est corpus meum quod pro vo-
bis tradetur hoc facite in meam
commemoracionem similiter et calicem
et postquam cenavit dicens hic
calix novum testamentum est in meo
sanguine qui pro vobis effundetur.
Johannes in ewangelio c 6 ait ihesus
Ego sum panis vite qui
venit ad me non esuriet et
qui credit in me non sitiet
unquam. Item ego sum panis
vite et patres vestri mandu-
caverunt manna in deserto et
mortui sunt et infra ille
qui manducat meam car-
nem et bibit meum sanguinem
in me manet et ego in illo

Paulus ad cor. c. xi. Quicumque manducaverit panem et biberit calicem domini indigne reus erit corporis et sanguinis domini etc.

De baptismo rubrica 37

Matheus c. 28 et fi. ait ihesus discipulis suis post resurrectionem suam: euntes docete omnes gentes et baptizantes eos in nomine patris et filii et spiritus sancti amen.

Marcus c. 6 et fi. Qui crediderit et baptizatus fuerit salvus erit. Johannes c. 3 ait ihesus: nisi quis renatus fuerit ex aqua et spiritu sancto non potest intrare in regnum dei. Paulus ad Galatas c. 3: Quicumque in christo baptizati ~~fuit~~ estis christum induistis. Idem ad rom. c. 6: Quicumque baptizati sumus in christo ihesu in morte ipsius baptizati sumus. Liber apostolorum. Lucas in actibus c. 2 petrus apostolus ait: penitentiam agite et baptizetur unusquisque in nomine domini ihesu christi in remissionem peccatorum vestrorum et accipietis donum spiritus sancti.

De commissione et auctoritate officii a ihesu christo data petro et ceteris discipulis rubrica 38

Matheus 16 c. Tu es petrus et super hanc petram edificabo ecclesiam meam et porte inferi non prevalebunt adversus eam et tibi dabo claves regni celorum et quodcumque ligaveris super terram erit ligatum et in celis et quodcumque solveris super terram erit solutum et in celis.

Johannes in ewangelio c. 20 ait ihesus discipulis suis post resurrectionem suam: pax vobis sicut misit me pater et ego mitto vos. Hec cum dixisset insufflavit et dixit eis: accipite spiritum sanctum quorum remiseritis peccata remissa erunt et quorum retinueritis retenta sunt. Idem 21 c. et fi. dixit ihesus symoni petro: pasce oves meas. Idem dixit eidem: pasce agnos meos.

De confessione et indulgencia peccatorum 39

Psalmista ps. 31. Beati quorum remisse sunt iniquitates et quorum tecta sunt peccata. Idem ps. iia dixi: dixi confitebor adversum me iniustitiam meam et tu remisisti impietatem peccati mei. Idem ps. iia Confitemini domino quoniam bonus quoniam in seculum misericordia eius. Proverbiorum c. 28. Qui abscondit scelera sua non dirigetur qui autem confessus fuerit et reliquerit ea misericordiam consequetur. Idem in tercio c. ... cessate facere peccata maiora. Ihesus Syrac 17 c. ... confiteri peccata tua. Idem ... vivus et sanus confiteberis et laudabis deum et gloriaberis in miserationibus eius.

Matheus in eo c. 6 Si di
miseritis hominibus peccata eorum
remittet vobis pater meus celestis
delicta vestra si autem non re
miseritis hominibus nec pater meus
dimittet peccata vestra
Marcus xi c. Cum statis
ad orandum dimittite si quid
habetis adversus aliquem ut
pater vester qui in celis est dimit
tat nobis peccata vestra | pro di
Lucas c. 6 Dimittite et dimitte
vobis etc. | Idem 17 c. Si peccaverit
in te frater tuus et si usque
illuc dimitte illi | Si con
Johannes epistola i c. i | fiteamur
peccata nostra fidelis et iustus
est deus ut dimittat nobis
peccata peccata nostra ab omni iniquita
te | Jacobus c. 5 et sic confitemini
alterutrum peccata nostra et orate pro
invicem | Ibidem ad Romanos 10 c. Cor
Paulus | de enim creditur ad ius
ticiam ore autem confessio fit ad
salutem | Confessio si non dimisisse
Tobias | in iuras ab tibi illa
tas non oravi pro facientibus sed
potius super te maledicere
in ductus est frater verbum dimitte
nobis etc. | in synonima soliloquiorum
Ysidorus | li c. 12 Confessio
sanat confessio iustificat
animam confessio peccatis veniam
donat nulla est gravius est
culpa que non habeat ve
niam | Ibidem c. 16 et si sic quod
peccatis et lugeas vix veniam

meretur De futuro fine mundi
et futura resurrectione mor
tuorum et futuro iudicio uni
versali xpi secundum xpianam religi
onem Rubrica tercia octavum
capitulum Post hoc venit celi pribunt etc.
Salomon proverbiorum c. xi non
proderunt divicie in die ul
tionis iusticia liberabit a
morte | Ibidem 4 c. dicit dominus ve
Malachia | niet succensus quasi
caminus et erunt superbi et
facientes omnes impietatem
stipula et inflamabit eos di
es veniens | in eo c. 12 de
Matheus | verbum ociosum quod
locuti fuerint homines red
dent racionem de eo in die
iudicii ex verbis enim tuis
condempnaberis et ex verbis tuis iustifi
caberis | Idem c. 13 in consuma
cione seculi mittet filius hominis
angelos suos et colliget
de regno suo omnia scandala
et omnes qui faciunt iniquitatem
et mittet eos in caminum
ignis ardentis ibi erit
fletus et stridor dencium
Tunc iusti fulgebunt sicut
sol in regno patris eorum
Idem in consumacione seculi ex
angeli et separabunt malos
de medio iustorum et mit
tent eos in caminum ignis
ardentis etc. | Idem 22 c. in
resurreccione non nubent
neque nubentur sed sunt sicut
angeli dei in celo | Idem c. 24

accessit

Accesserunt discipuli ad ihm
secreto dicentes dic nobis
signum adventus tui etc usque
illuc De die aut illa et hora
nemo scit neque angeli ce
lorum ibidem 24 c Cum venit fi
lius hominis etc usque illuc
iusti aut in vitam eternam
Idem apoc c Mathei c 12 Cum
Marcus amorte re-
surrexit etc ibidem celum et terra
transibunt Idem dicit lucas c 21
Iohannes mathei c 5 veniat
hora in qua omnes qui in mo
numentis sunt audient vo
cem filii dei et procedent qui bona
fecerunt in vitam eternam etc
Idem apoc c 3 ait dominus si
non vigilaveris veniam tanquam
fur et nescietis qua hora
veniam ad vos 2 c in fine
Petrus in epistola ad veniet
dies domini sicut fur in quo
celi magno impetu transient
elementa vero calore solventur
Paulus epistola ad cor cum
accepi quod xpus mortuus
est pro peccatis nostris secundum scripturas
et quod sepultus est et quod resur-
rexit tercia die secundum scripturas
et quod si xpus predicatur quod
resurrexit a mortuus quo
quidam dicunt in vobis quoniam re
surrectio mortuorum non est

Si aut resurrectio mor-
tuorum non est neque xpus
resurrexit si aut xpus non
resurrexit inanis est ergo predi
catio nostra surget in anime
et fides nostra surget corpus
spirituale seminatur animale caro
et sanguis regnum dei non
possidebunt omnes quidem re
surgemus sed non omnes immu
tabimur in momento in ictu
oculi in novissima tuba canet
enim tuba et mortui resurgent
primi incorrupti et nos im
mutabimur oportet enim corrup
tibile induere incorrupti
one et mortale hoc induere
immortalitatem Idem 2 ad cor
c 5 omnes nos manifestari
oportet ante tribunal xpi ut referat
unusquisque propria corporis prout
gessit sive bonum sive malum
Idem primo ad thy c 4 in no
vissimis temporibus discedent
quidam usque illuc ad perpetuam
Idem 2 ad
thymoth c 3 hoc scito in novis
simis diebus instabunt tempora
periculosa usque illuc vir
tutem aut eius abnegantes
De falsis opinionibus que xpianam
religionem cognoscendis et
dampnandis in libris usuali
bus xpianorum prima cen
tum decima 39

Tulius de natura deorum li. i. quidam dixerunt tota de dijs i mortalibus opinionibus ficta ab hominibus esse sapientibus rei publice causa ut quos racio non posset eos ad officium religio duceret Idem in rethoricis in catelinam li. 4. c 2 et si ut aliqua in vita formido improbis esset posita apud inferos antiqui supplicia impijs constituta esse voluerunt Statius thebaydos li 3 primus in orbe deos timor fecit

Secundo circa fatum notandum

Tulius de divinacione li. i. tradunt fato omnia fiunt Ovidius de tristibus li 3 c contra tela fati venit nulla arte Seneca tragediarum in octaviano c 19 et si regit fatum mortale genus Idem de naturalibus quibus li 3 ordine fati rerum eterna series rotat Idem de providencia sed omnia certa et eternum data lege decurrit quo fata nos ducunt et quantum cuique temporis restat prima nascencium hora disposuit Idem de ysoloc ad paulinum mutari fata non possimus stat dura et inexorabilia que sit Lucanus li. v^to [illegible] circa deorum exprimat ut nostre morti neque saluti fata nascet Idem li. 6. principes agit circa fata nec medici deriment morbi naturam necesse est certi morti venit langwor mors Quintilianus de clamacione c 4 declamacione fato minuimus languorem qualescumque morum medicina quid prestas nisi ut ubi te mene como dispat Juvenalis li 4 satira i nunc distat enim quod sidera te excipiat modo primo incipiente edes vagitus et ad huc a matre rubente quid Venandus [illegible] ut alia quod sydus tocius in miranda potencia fati Servus regna dabunt captivus fata triumphos Idem 3 statuta et si fata regunt homines tellus li 3 Gualterius de casu fatorum stat inmutabilis ordo et nentibus quoque horum series immobilis artat

Tercio circa fortunam et sequitur

Tulius de divinacione li 2 psichi non video quid causam dicunt ut sciat quod casu fortuito futurum sit Idem in oracione pro marco marcello rerum humanarum domina que fortuna

Quarto circa iudicium

Salon in catho c j circa iu dicium stat

Aristotiles de gnāc et corr
c 2 et si semp continua est gña
cio r corrupcio et nunq deficiet
ciet Ibidem de cplatē l 1 an nec
din animalibus totalis e ppetu
sempiterni nc cessant nunqua
gnare aialia r plantes ob
suas spēs || de nālibus ystorijs
Plinius || l 2 c i mundum
num esse dei par c i mo
su eternum necq genitum nec
interiturum nunq Quinto
cōa animam humanam
Salomon in ecc° c 3 unus i
teritus e hois r iumentorum
r equa utriusq condicio quis
nouit si spūs filiorum adam
ascendat sursum r spūs iumen
torum descendat deorsum ib
c 9 mortui nichil nouerit
amplius nec habebunt ult
mercedem nc opus nc ro
nec scīa nc sapia erunt
apud īferos quo tu ppeas
Aristotiles in ethic l 3 c 7
nichil ad huc mortuus
necq bonum necq malum ee
Virgilius in bucolica
eclogarum oīa fert etas
anim quoq || Methamor
Ouidius || fastorum l 1
si morte caret anime
semp qz priore relicta Se
denouus domibus uiuunt h
tantq recepto oīa mutā
nichil interit errat r illuc
hic ueit hic illuc r qslz
occupat artus spūs eq
feris humana i corpa trāsit
inqz feras nr nc tempe
deperit ullo utq nouis
facilis singt cera figuris
nec manz ut fuat nec
formas suat easdem sed
eadem est aiam sic sp eadē
ee s in uarias doceo mi
grare figuras Ar° i cōa c 4
Seneca tragedi Troas ij
iaceas post obitum loco q̄
no nata iacent ib de ɔsolac
ad marciam cogita nullis
defunctum malis affici illi
qui nobis inferos faciunt t
ribiles fabule || sibus
Plinius de nā || hystor
li i c 55 oībus a supma
die eadem qz fuit an pma
Nec magis a morte ullus
sensus aut corpi aut aie qz an
natale Sexto cōa re
surrectionem mortuorum
Aristotiles de gnāc et corr
l 2 et si hoīes non rediue
rant in se met ipis ut
rursus generent ib nuō
eadēm p̄ nāe z spe iterāc nūo ac no

Secundus liber principalis tis tractat de bono et honesto virtutibus et alijs sibi hijs contrarijs scilicet de bono et malo rubrica prima

Job hystor c 28 recedere a malo est intelligentia
Genesis c 8 sensus et cogitacio cordis in malum prona est ab adolescentia sua
Ysayas c 5 ve qui dicitis bonum malum et malum bonum
Amos propheta c 5 odite malum et diligite bonum Item
Plato in thimeo nostra la conspicua multi volunt mala
Aristoteles ethicorum li 1 c 1 primo omnis ars et omnis doctrina similiter autem et actus et electio bonum quoddam appetere videntur ideo bene annunciaverunt bonum quod omnia appetunt multe contingunt desinencia eo bonis in eius quod precipit appetit divicias aliquis propter fortitudinem Item c 4 omnis cognicio et electio bonum aliquod desiderat bonum ad felicitatem non irracionabiliter videntur ex hijs que circa vitam sunt existimare Item l 2 c 5 malum infinitum est Item l 4 c 4 malum se ipsum distruit Item l a c 12 et si malum bono contrarium est Item l 9 c 4 unusquisque sibi ipsi vult bonum Item magnorum moralium l 1 c 13 Item l 1 c 2 est quippiam aliud vale bonum Item magnorum moralium l 1 c 13 nulla neque scientia neque potencia est in malo in usu etiam bonum et optimum quod propter sui naturam est appetibile a quo alia preparancia bona sunt bonorum hec quidem in anima puta virtus hec autem in corpore puta sanitas et pulchritudo alia non extrinsecus divicie sive apparatus seu principatus honor vel si quid aliud talium Item rethoricorum l 1 c 8 est bonum est quodcumque sui gratia est eligibile et cuius gracia aliud eligimus et quod omnia appetunt Item bonum autem est delectabile ~~q a~~ quod secundum se est eligibile Item c xi bonum dicitur quod ipsum sui gratia et non alterius eligibile est et quod omnia appetunt Item l ij c xvi plura contra quam sunt mala sunt Item politicorum l 1 c 1 eius quidem boni gratia omnia alia operantur appetunt omnes Item c 3 Item efficitur a melioribus melius opus est Item topicorum omnia appetunt bonum ut rethoricorum artis
Tullius nove l 2 c 6 omnium malorum stulticia est mater

atque malicie. Idem tusculanarum quoniam
libro 3 in ipsa insipientia ullum magnum malum
est. Idem libro 4 natura omnes ea que bona
videntur sectantur fugiuntque contraria.
Tullius de fine bonorum et malorum
libro 1 capitulo 2. Confitendum est id
esse summum bonum quod etiam [illegible]
sua sponte ipsum expeti propter se
necesse est. Idem paradoxorum distinctione
prima. Quod rectum et honestum et cum virtute
est id solum opinor bonum. Idem
de legibus libro 1. Quod laudabile bonum
est in se habeat quod laudetur necesse est ei
ipsum bonum non est opinionibus sed
natura. Ovidius de arte amandi libro 2
Et si philosophia questio super de ratio-
ne boni. Tullius de finibus libro 2
epistola unica nil prodest quod non
ledere possit idem. Ad lucillum
Seneca epistola libro 8 epistola prima
bonum omne divinum est. Idem libro 11
epistola in sapientia perfectum bonum est
humane [illegible]. Idem
libro 20 capitulo epistola 1 bonum est quod ad
se impetum animi secundum naturam monet.
Idem de questione ad paulinum non
sentire mala sua non est hominis
et non ferre non est viri. Idem
de naturalibus questionibus libro 2 nullum ma-
lum sine effugio est. De beata vita
Lactantius Firmianus libro 3 bonorum
natura in arduo posita est, malorum
in precipitio. Idem libro 4. Est pena
super humanum malum ne ignorare

quid ad [illegible] quod sit vel fingi
malum vel [illegible] dictum. Idem
libro 1 capitulo 5. De vitiis non exclusit ma-
lum ut [illegible] virtutibus constare possit.
Augustinus in epistola [illegible] epistola capitulo 1 non
sufficit abstinere a malo nisi
fiat quod bonum est. Nulla substantia
iniquitatis est et prorsus non est
natura sed vitium nec appetentis id
quod sui ordinis non est. Idem capitulo 13
Boetius de consolatione libro 3 omnium
expetendorum summa cardo
atque causa est bonum quod enim neque
re neque similitudine ullum in se retinet
bonum id expeti nullo modo potest.
Idem libro 4 capitulo 3 omnibus hominibus bonum
ac per malum in diversa ratione ce-
terorum ad bonum pervenire nititur.
Idem capitulo 4 bonum est omne quod iustum est
contra quod iniustum est malum
esse liquet. Idem capitulo 11 Et si
nobis fatalem ordinem minime
considerare valentibus
confusa omnia et perturbata videantur,
nichilominus ~~[illegible]~~ tamen suus
modus ad bonum dirigens cunc-
ta disponit. Relictum est quod mali
a nec etiam ab ipsis quidem improbis
fiat quod bonum querentes pravus
error avertit. Idem thopicorum libro 2
[illegible] notitia de esse non potest [illegible]
omnibus ei se diligit appropinquatque
[illegible] nec [illegible] nisi
cognitum queat. Idem de [illegible]

omnium rerum ipsum esse bonum est
bonum esse essencia · instum vero
esse actu respiciat bona sunt
omnia etiam non iusta) libro 3
¶ Gualterius de castel) etiam me-
dium omnia cum quodam venit
in quodam fructu | de moribus
¶ Auctor libelli | mediante
omnia sic decet cuncta pati
nocet sed et malum quod incer-
torum rerum queritis est sic bonum
110 distat quilibet id quod agat De
honesto relato ad in honesto
seu turpi Rubrica secunda
Aristoteles rethoricorum libro 1 c 13
honestum quodcumque propter se eli-
gibile est omnibus laudabile
aut quodcumque bonum existens de-
lectabile est quia bonum est
¶ Terencius in eunucho c 2
civis homo puericho nunquam quando
vidit meretricia prodi quaque
¶ In eadem tentum inicium est vel non
scilicet hominem se esse ita ut
sicut res non sunt
¶ Tercius de fine bonorum et
malorum libro 2 honestum intelli-
gimus quod tale est quod certum
omni utilitate sine ullis premiis
fructibusque ut ipsum possit
iure laudari | et amari libro 3
¶ Tondius de arte | et scientia multa
notus nescire de his | Idem
methamor libro 1 ipse turpe
nene por | sicut · de nuptias
fuge pudor verumque fides que
In quorum subiere locum fraudis
doli que insidie que amor et amor
sceleratus habendi vivitur ex rap-
to non hospes ab hospite tutus
non socer a genero frater quoque
gratia rara est | imminet exicio
vir coniugis illa mariti viri
da terribilis miscent aconita
naverce filius ante diem patri-
os (?) et virgo cede madentes Idem
de ponto libro 2 epistola 3 | Diligat quis
expediat prius et quibus sit
honestum | est cum fortuna statque
caditque fides nec facile in-
venies multis in milibus unum
virtutem precium qui putat esse sui
¶ Ipse decor recti facti si premia
desit non movet et gratis peni-
tet esse probum nil nisi quod prodest
carum est en detrahe menti | spem
fructus avide nemo petendus
erit | At reditus iam quisque suos
amat et sibi quid sit utile so-
licitis computat articulis | Opo-
te sua probitas officii ...
¶ Seneca tragedus in octavo ... Idem
facere laus est quod decet non quod licet
¶ In epistola ad lucillum libro 2 et 4 ho-
nestum eundem utile est cui cor-
ruinus carus est | Et de regimi-
ne libro instrascripta | Non omne quod

Valerius max(imus) l 2 c 1 de institu
tis antiquis Ariopagus ubi q(ui)
quisq(ue) athenien(sium) ageret q(uo)
questu sustentaret(ur) diligentis
sime inquirebat solebat ut ho
mines honestate vite cives
incorrupti redditi esse seque
rentur | de gestis in somni filii
Alex(ander) f | d(icit) q(uod) s(e)c(undu)m ledit pieta
te existimacionem verecundiam
nostram (et) ut generaliter dixeri(m) que
contra bonos mores sunt ne
facere nos posse credendum est
ff de reg(ulis) iuris l i sta scripti
non omne quod licet honestum est

De virtutibus (et) viciis r(ubri)ca 2

Plato in menon virtus est po
tencia acquirendi bona — bi(en)
agis bona sufficiente esse ne
cessariu(m) virtute virtute sumus bo(ni)
damna fortune nos apparemus virtu
tibus in est | exortacionibus
Socrates i | c i virtute nulla
possessio preciosior est securior
questus virtutis quibus q(ui)d (con)se
nescat pecunia aut opibus vi
lior non claritate que sunt possi
bilia quid al(iud) possibilia sta
tues metuenda non ipso an
dacter supportas (et) iusticia ...
cum solercia laudis non acqui
ris | li(ber) magnorum moralium
Arist(oteles) | l i c i studiosum esse
est virtutes habere | sint virtutes
omnes in racionabili parte anime (et) in
ina est virtus et virtus in uno quam
hoc facit cum est virtus perfecti
te anime bene vivimus bene vivere
est in medio sum(m)a virtute hoc est su
mus felicitatis optimum — li(ber) e(t)hi(corum) pri
mo est accipere virtute (et) malicia
a/absque tristicia (et) delectacione/
Ibidem 2o virtus est circa delectaciones et
tristicias li xi c virtus medietas
media esse possibilis | li 3 c qu
virtute quidem erit laus (et) mali
cia aut vituperium | videtur similiter
virtute (et) malicia esse volunta
rium li 2 c nichil melius
est virtute li 3 c omnis virtus bo
na et in bonum est | li l 2 c a
non generatur virtus virtuti apta
nata est virtus abedire (?) com(m)uni li
c d virtus (et) malicia ipse sunt in
convenientes | li 28 c virtus est
circa delectaciones (et) tristicias li
4 3 c dicimus esse virtute quando
bene dispositi sunt passionibus bene
habitibus quamvis virtute que servat
(et) passiones eorum habitus ita
eum disposita (con)finabit ad virtutem
Arist(oteles) rethor(ice) l i c 13 virtus bonum
existens laudabilis est virtus est
potencia acquisitiva bonorum
et servativa (et) potencia bene
faciva multorum (et) magnorum et
omnium circa omnia li politicorum
l a c i nullum bonum opus neque

lum/ neque ciuitatis est sine
virtute et potencia/ Idem c. fe-
licitatem sine virtute impossibile
est existere. Idem topicorum li. 2
magis est fugiendum/ quod ma-
gis impedit virtutes / Item
Salustius in iugurtino / dux atque
imperator vite mortalium
animus est qui ubi ad gloriam
via virtutis tendit satis habunde
pollens potens clarusque
Oracius in epistolis li. 1 epistola
in lucam fuge. Idem 1. oderunt
peccare boni virtutis amore
oderunt peccare mali for-
midine pene. Idem epistola 19
virtus est medium viciorum
utrimque reductum. Idem in ser-
monibus sermone 2o nam
viciis nemo sine nascitur
optimus ille est qui minimis
urgetur / in rethorica artis
Tullius / veteris li. 2 c. 9 virtus
est animi habitus nature modo atque rationi
consentaneus virtus habet partes
iiijor prudenciam iusticiam
fortitudinem et pacienciam
vicinum virtuti finitimum
aliquid reperitur aut certo
nomine appellatum ut audacia
que fidencie pertinacia que
perseverancie finitima est
superstitio que religioni propinqua
est aut sine certo ullo nomine

Idem rethorice artis nove li. 3 c.
10 difficile est prius virtutes
revereri qui semper fortuna prospera sit
usus omnes enim bene in-
vidi voces in virtute sunt col-
locatas sola enim virtus in sua
potestate est Idem c. 17 Eius mo-
di stultum abece fortuna
qui sibi firmus in virtute que
nemo presidium collocavit
Idem de officiis li. 1 c. 8 virtutis
laus omnis in actione consistit
Idem paradoxorum distinctione 2
pravitates animi recte vicia
dicuntur / Idem de fine bonorum
et malorum li. 4 omnibus perfecta
virtutibus Idem tusculanorum quo li. 2
sunt ingeniis nostris semina
virtutum que si adolescere liceret
ipsa nos ad beatam vitam perducerent
nunc vero animis egerrimi
agit aut cuivis semper
errat nec pati nec perspicere
cupere [illegible] et sunt virtutes
omnes inter se ligate sunt Idem
de natura deorum li. 1 mutabilia
bilius est virtute que qui ad-
eptus sunt [illegible]
genera [illegible] diligentur
Tondinus de remedio a-
moris li. 1 [illegible] salutares
herbas [illegible] nocentes
[illegible] proxima se-
pe rosa est utile [illegible]

est scintillas extinguere flam
mas nec spiritum maioris pectoris
hec tamen est mala est minima
bonis error est sub illo pretio
iterum omnia sepe tulit | Idem
metha l. 4 summa virtuti nulla
est via | Idem de puncto l. 2 c 2
tendit in ardua virtus | Sicut dicit
Quintilianus in declamatione prima
maioris virtutis animi portio
nia est | 1 ad cor c 12 virtus
Paulus | in infirmitate perficitur
Seneca epistolarum ad Lucillum
l. 6 epistola 3 vicia nobis sub
virtutum nomine serpunt | Idem l. 8
epistola 1 virtus aliud non est quam
recta ratio est | Idem l. 11 epistola
3 non dat natura virtutem ars est
bonum fieri virtus non contingit
animo nisi instituto et edocto et
ad summum assidua exercitatione
perducto l. 16 epistola erras
si existimas nobiscum vicia
nasci semper venerunt ingesta
sunt | Idem l. 18 [struck] epistola
4 si velis maioris exemplum lon
ge a viciorum exemplis re
cedendum est | Idem libro 19
epistola 10 vicia nostra quia ama
mus defendimus et malumus
illa excusare quam excutere
Idem l. 20 epistola 3 sicut
sunt virtutibus vicia confinia
et perditis quoque ac turpibus recti

similitudo est | Idem epistola 7
omnia vicia contra naturam pugnant
Idem de naturalibus cum virtutibus
vicia non coeunt | Idem de tran
quillitate animi serpunt vicia
et in proximos quoque transilient et
contactu nocent | Idem de beata
vita virtus mala vicia
non admittit in virtute est
posita felicitas | Idem consolatione
ad paulinum virtus neminem
dedignatur qui illa se dignum
iudicat | Idem tragediarum
in medea c 3 nunquam potest non
esse virtuti locus | iterum ex
clusum hic in medea | cesserit
secundis | Idem l. 8 virtus est
summa potestas | maximus l. 7
Valerius | titulo de pietate
doctrina perficit ut potuit
omnes non ut meliora fiant
in genua quisquis quod solida
virtus nascat magis quam
fingat | Idem l. 9 c 1 nullum
vicium ibi finit ubi cepit
Iuvenalis l. 4 c 2 fallit sacia
sepe fallit et vicium specie
virtutis et umbra uterque
virtutem | talis cocus libro
Marciani | undique suscepto
c 2 | virtus absque modo non
habet vicium | credibo o
peris solas te posse carnem
beare | virtus est quia te sola

beare potest | de officiis l. 2
Ambrosius | c. 7 etiam est
solum et summum bonum esse vir-
tutem eamque habundare sola
ad fructum beate vite | de bea(ta vita)
Cecilius Firmianus | vita
l. i virtutibus amaritudo per-
mixta est | vitia vero volup-
tate condita sunt | coniunct-
a vitia cum virtutibus quia mala
bonis adherent et in omnibus po-
tiora sunt | de l. 3 scientia par-
tim ad bonum suscipiendum ma-
lumque fugiendum | nisi acci-
dit virtus | virtus cum scientia con-
iuncta sapientia est | de l. 4 sic
incultus vitiis sua sponte
in malescentibus velut spi-
nis obducit sed cum veri
cultor accessit statim ceden-
tibus vitiis fruges virtutum
oriuntur | de l. 6 nam bonum
perclinus in vita nichil bonum
non nisi cum venia per erra-
tum permitte iure | de consolatione l. 4
Boecius de c. | c. 7 eve-
nit ut quem transformatum
vitiis videas | hominem
existimare non posses | avari-
tia fervet alienarum opum vi-
olentus ereptor lupo si-
milem dixeris | ferox atque in-
quietus linguam litigiis ex-
ercet cani comparabis | insidiator

occultis surripuisse frau-
dibus gaudet vulpeculis
exequatur | de (eodem) ire intemperans
fremit leonis animum gestare
credatur | pavidus ac fugax non
metuenda formidat cer-
vis similis habeatur | segnis ac
stupidus torpet asinum vi-
vit levis atque inconstans stu-
dia permutat nichil ab avibus
differt fedis immundisque
libidinibus immergitur sordidi
suis voluptatibus detinetur | ita
fit ut qui probitate deserta ho-
mo esse desierit cum in divinam con-
dicionem transire non possit ver-
titur in beluam | de c. 4 vi-
ciositas est quasi quidam morbus
animorum | de c. pri(mo) quid aliud animorum
salus videtur esse quam probitas | quid
aliud egritudo quam vitia | de
li. bonum habitus mentis op-
timus virtus est | de ... nec ope
Baldo quae fabu | lo... ne
egebit armis sic mode-
ne hostile cum quem munire
puli solo virtuti quod constat ro-
bore tutum | lib. de Castellione
Gualterus l. i. quae virtus
virtus contullit (dabit) quae preferunt
auro | ... famam
Chem... | l. i pre(te)r et migrat in
ambitu vitiis virtus quoque
... prohibit regnat in pulis

grande tribunal habet / vernyxi
Africanus in dex / in dimicans
probitas virtus ponitur animo /
Non est mediatus / quod probitate
nigeret / Est virtus virum posse
fingere noctibus / in speculo vite
Wellmus / ut in capitulo in nascit
expiricio mea & omne omne

110 De felicitate et beatitudine et
summo bono Rubrica quinta

Expositio super i virtus viri qui in
cathedra pestilencie non sedit
Idem c 1 a ps virtus viri quod te
Eplato in euptimerio Est quod
velit nisi et in felix esse nec na
quod videtur / Demig philosophorum c 2 s
Ciceronem / & thalete tales qui
primus sapiens vocatus est et
qui e 7 septem sapientes vocati
sunt interrogatus quis felix
ait qui sanus quod corpore et anima
non copiosus nam autem dvalis
Aristoteles ethicorum l c 3 simpli-
citer perfectum bonum est quod per
se semper eligibile et numquam propter
aliud tale itaque felicitas esse
videtur perfectum bonum per se suffici
ens esse videtur et perfectum quod
videtur et per se sufficiens feli-
citas operatorum existens finis sed
et optimum et pulcherrimum et
delectabilissimum est felicitas
non omnino felix qui specie turpissimus

est vel ignobilis vel solitarius
et sine prole Idem c 4 eundem
habens dicere felicem secundum virtutem per
fectam operantem et exterioribus bo
nis sufficienter ditatum Idem c 8
felicitas est operatio quedam secundum
virtutem perfectam Idem l a c 19
indiget felix his que corpore bo
nis et his exterioribus et fortuna
ut non impediatur Idem l 9
c 9 felix esse est bene vivere
operari Idem li 10 c 8 et a mi
dicit felix vita et per virtutem
operacio felix vita felix est
secundum virtutem operantis non et
anaxagoras non divitem neque
potentem existimat felicem esse
erit sapiens maxime felix Idem
magnorum moralium l i felici
tate advenientem nullo alio in
digemus felicitate dicimus esse
bene operari nichil aliud est felici
tatem dicimus ergo felicitatem quidem et
felicitas bene vivere est In usu
quidem et actu est felicitas et
hec actu finis vincentes secundum
virtutes felices erimus et habebimus
perfectum bonum et sine Idem c 2 per
fecte virtutis actus est felicitas
Idem li c 28 humanam et divinam
esse virtutis actum in vita perfecta
non est felicitatis absque delectacione
Idem c 41 absque exterioribus bonis

quorum fortuna est domina non contingit felicem esse. Idem rethoricorum l 2 c 21 non est vir qui omnibus feliciat. Idem politicorum l. 1 c. 6 felicitatem sine virtute impossibile est existere. Idem l 8 c 2 oportet hanc non solum quod bonum est sed et delectabile felicitati enim ex ambobus hiis est.

Idem de bona fortuna c 1 felicitas non est sine exterioribus bonis. Libro 2 georgicorum felix Virgilius qui potuit rerum cognoscere causas atque metus omnes et inexorabile fatum subiecit pedibus strepitumque acherontis avari.

De fine bonorum et malorum Tullius l. 2 omnis summa philosophie ad beate vivendum refertur. Idem sapiens semper beatus est. Idem l 3 illud solum bonum est quod honestum est id quod est beate vivere. Idem l 7 et si consequens est beatam vitam virtute esse connexam. Idem beata vita virtute constituitur virtus ad beate vivendum sui se ipsa contenta est.

l 2 Seneca epistolarum ad lucillum epistola 1 non est beatus qui se esse non putat. Idem e 8 apud epicurum duo bona sunt ex quibus summum bonum componitur ut corpus sine dolore sit animus sine perturbatione.

Idem de beata vita virtus est inter omnes beate vite rerum sinceritate commendat. Idem de remediis fortune c 2 nisi felix est non qui aliis videtur sed qui sibi. Idem in proverbiis nulla est tam bona fortuna de qua nichil possit queri.

Valerius maximus l 7 c 1 de felicitate. Quantum metellum nasci in orbe terrarum voluerunt fortune proventus eius nobiles dedit adiecit animi rarissimas dotes corporis vires ut sufficere laboribus possent uxorem pudicitia et fecunditate conspicuam consulatus decus imperatoriam potentiam speciosissimi triumphi pretextum largita est fecit ut eodem tempore tres filios consulares unum etiam censorem et triumphalem quartum pretorium videret utque tres filias nuptum daret earumque sobolem sinu suo exciperet. Huic vite actui eius consentaneus finis excepit nam ultimo senectutis spatio et fructu lenique genere mortis inter oscula complexusque carissimorum pignorum extinctum filii et generi humeris suis per orbem latum in rogo imposuerunt. Item sapiens dicta a fra

Solon neminem dum adhuc vi-
xit moreretur beatum dici debere
arbitrabatur quod ad ultimum usque
fati diem ancipiti fortune sub-
iecti essemus | Valerius hystor l a
Plinius de | c 40 nemo mor-
talium est felix abunde atque in dul-
gentia fortuna decernit cum qui
nere dici non infelix potest Idem
c 41 nulla est perfecta solida
felicitas | lis libro i satira 4
Juvenal | nemo malus felix
Augustinus in epistola [illegible] ep 42 nichil
est infelicius felicitate peccan-
tium qua penalis nutritur impu-
nitas et mala voluntas cor-
roboratur velud hostis interior
Machobrius de sompnio Scipionis
sole faciunt virtutes beatum nulla
que alia quaqua via hoc nomen ad-
ipiscatur | cius de consolacione l 2 c 4
Boe | [illegible] est tam composite feli-
citatis ut non aliqua ex parte cum
status sui qualitate rixetur
Quid mortales extra nos peti-
tis intra nos positam felicita-
tem error nos inscitiaque con-
fundit ostendam tibi breviter sum-
me felicitatis cardinem | est-
ne tibi aliquid te ipso precio-
sius nichil inquies igitur si tui com-
pos fueris possidebis quod nec
tu amittere umquam velis nec
nec fortuna possit auferre

atque ut agnoscas in hiis for-
tuitis rebus beatitudinem
constare non posse sic collige
Si beatitudo est summum boni
quod ullo modo eripi nunquam potest
Idem l. 3 c 2 omnis mortalium
cura quam multiplicium studi-
orum labor exercet diverso quidem
calle procedit sed ad unum tamen
beatitudinis finem nititur pervenire
Id autem est bonum quo quis adep-
to nil ulterius desiderare queat
quod quidem est omnium summum bonorum cunc-
taque intra se bona continens cui
si quid abforet summum esse
non posset quoniam relinqueretur
extrinsecus quod posset opta-
ri liquet igitur esse beatitudinem
statum bonorum omnium congregatione
perfectum hanc uti diximus diverso
tramite mortales omnes co-
nantur adipisci Est enim men-
tibus hominum veri boni naturaliter
inserta cupiditas sed ad falsa
devius error abducit Nam
quod quisque pre ceteris cupit id summum
iudicat esse bonum Sed summum
bonum beatitudinem esse dif-
finivimus Non est aliud quod
excellentia sui facere possit beatum
quam copiosus bonorum omnium sta-
tus nec alieni egens sed sibi ipsi

sufficientes. Adinveni bonum
naturalis durat in tempore et ab
eodem multiplex error ab
ducit. Idem c. ia cautela
et perfecta est felicitatis que
sufficientem potentiam reverentiam
redundantiam celebritatem leticiam perficit
at hominem. Idem 3 4 c. felix
qui potuit boni fontem
visere lucidum. Idem l 4 c 1
Sit ipsum bonum beatitudo sit
bonos omnes eo ipso quo bo
ni sunt fieri beatos liquet

De tranquillitate in bona vita
et non bona Rubrica

Galenus in pronosticis ia c. ~~animus~~ animus
gaudens etate florida facit
spiritus tristis exsiccat ossa. Idem
in eccli. c. 3 cognovi quod non esset
melius nisi beari et facere
bene in vita sua. Idem c. 9
melius est pugillus cum
requie quam plena utraque manus
cum labore et cum afflictione
Idem c. 7 in ... est ut
homo non comedat quis
et bibat et fruatur leticia ex
labore suo quo laboravit
sub sole. ex ortacionibus
Socrates in c. 2 ad finem ...
axime vite tempta tranquillitatis
Jhesus filius Syrac in eccli.
c. 29 vita nequam hospitandi

de domo in domum. Idem 30 c. non
est census super censum salutis
corporis et non est oblectatio su
per cordis gaudium. iocunditas
cordis hec est vita hominis et ex
ultatio viri est longevitas. Iam
tempus securitatem deducet cogitatio
Virgilius in georgicis O for
tunatos nimium sua si bona
norint agricolas quibus ipsa
procul discordibus armis fundit
humo facilem victum iustissima
tellus. eius et modus hec
Boecius ... letus agi
tatur ingens pinus et celse graviori
casu decidunt turres
feriuntque summos fulmina
montes. Idem c. 16 letus in
[illegible]
[illegible]
Idem c. 18 non possidere multa
[illegible] occupat
[illegible] quiet ...
[illegible] sapiens ... dux ...
pauperiem pati ...
flagicium timet. Idem in epodo
li. c. 2 Beatus ille qui procul ne
gociis ut prisca gens mortalium
paterna rura bobus exercet su
is solutus omni fenore nec
excitatur classico miles tru
ci nec horret iratum mare
forumque vitat et superba ...

cum potencior luna Idem
in epistolis l. 2 c 3 rf sed preterea
chorus omnis amat nemus et
fugit urbes Idem in sermonibus
l 2 c 6 Sed licet in rebus iocun
dis nunc beatus tute / Contra
Tullius de senectute Sed acte vite
iuste conscientia beneficiorumque recor
datio que iocundissima est / Idem
tusculana q° l 2 Cum mortem
non timet magnum presidi
um sibi ad beatam vitam comparat
Idem l 2 c 5 Cum de ea ad beate
vivendum ei qui confidit suis bo
nis aut quod sufficit beatus esse
quod potest nec virtutes sine beata
vita cohere possunt nec illa
sine virtutibus / de tristibus l 3 c
Ouidius / Qui vive tibi et
longe nota magna fuge
vive et quantumque potes plus
tra vita effugit ybernas
dimissa antra procellas lata
que plus parvis velati moris
habent Crede mihi bene qui latuit
bene vixit infra / fortunam
quisque manere debet suam Tu
quoque formida nimium sub
limia semper vive sine in
vidia mollesque inglorius
annos exige amicicias et
tibi iunge pares Idem l 2 c

prima quam miserie portu
vita minorque tueri vim que
fortuna viribus eeluti Idem
de ponto l 2 c Qui generis mor
tis male vivere / in hercule
Seneca tragedus furentes
c 2 Novit paucos secu
ra quies qui velox fata semper
sunt vivunt leti precurrunt
cursu vita citato volucrique
die rota precipites vertunt an
ni Idem in oeste c 9 stat
quicumque volet potens aule
culmine lubrico me dulcis sa
turat quies Idem in agame
none c 2 nunquam placidam
sceptra quietem certam sin
te timere dies ferit celsos
fulmina colles corpora
mobiles rebus longius et
est morbis maiorum patet
Idem epistola 8 ad lucillum l 2 c
2 liquet hoc propemodum
posse beate vivere quod laudabi
liter quidem sine sapientie studio /
Idem epistola 6 Redige te ad pau
ca ex quibus cadere non possis
Idem l a c 7 non minus ad
tranquillitatem locus confert
animus est qui sibi concedat
otia Idem de consolatione ad paulum
studia optime felicitatem

ex tollunt / Et fatalibus cala-
mitatem minuunt / Idem de tran-
quillitate animi Si te ad stu-
dia revocaveris / omne vite
fastidium effugies / Idem de be-
ata vita / virtus mala vita-
cio admittit / virtus ad beate
vivendum sufficit / De iniquis
Tex ff. ... ti. de fi | sis liber-
tatibus l. apud Julianum cu-
piditatis discernendi est opti-
ma res vivendi / l. a ti de
Valerius maximus / Felicitatis
Giges regnum Lidie armis
et diviciis habundantissimo
inflatus animo cum Appolinem
Phicium sciscitatum venisset
an aliquis mortalium felicior
esset deus ex abdito sacrarii
specu voce missa Aglaum
Saphidium ei pretulit is
erat Archadum pauperrimus
sed etate iam senior terminos ag-
elli sui numquam excesserat par-
vuli ruris fructibus ac vo-
luptatibus contentus verum
profecto beate vite finem Appol-
line non obumbratum oraculi
sagacitate complexus est quo-
circa insolenti fulgore for-
tune sue glorianti respondit
magis se probare securitate ri-
dentis tugurium quam tristem curis

et sollicitudinibus aulam
paucasque glebas pavoris
expertes quam pinguissima Lidie
arva metu referta et unum
alterum iugum boum facilis tu-
tele quam exercitus in arma et
equitatum voracibus inpensis
honerosum rursus nimis hor-
reolum nulli nimis appe-
tendum quam thesauros omni-
um insidiis et cupiditatibus
expositos ita Giges dum as-
tipulatorem vane opinionis
habere concupiscit ubi ma-
solida et sincera esset felici-
tas didicit | rex in eugenii
Anaxagoras | cum da quibusnam
esset beatus nemo inquid
ex hiis quos tu felices ex-
istimas sed eum in illo numero
reperies qui a te ex miseris
constare creditur non erit ille di-
viciis et honoribus habun-
dans sed aut exigui ruris
aut non ambiciose doctrine
fidelis ac pertinax cultor
in secessu quam in fronte beatior
Marcialis cocus epigrammaton
li. 10 vitam que faciunt be-
atiorem | Jocunde dissime Marti-
alis hec sunt res non parta la-
bore sed relicta Non ingratus

ager libenti[us] tota emu
niens quieta vite inge
nie salubre corpus prud[entius]
cius simplicitas pares animi
Ambrosius de officiis li 2
c 6 vita beata efficitur tra
nquillitas consciencie et securitas
innocencie / i epi[stola] prim[a] c 7 et
Aug[ustinus] / securiores sunt boni
quam mali / Ysid[orus] epig[rammata] 80 /
bona consciencia / tranquillum facit
animum / Denarius de psichomachia
psichia c 8 Summa quies
nil velle sup[er] quod postulat
usus debitus et simplex
almonia vestis et cuma su
fficiens reficiet tegat medi
ocris artus Exemplum mo
du na non trahit extra
Prosper suo ubi c Insonti
tem vitam / pacis amator
agat / contentus modicis
vitat sublimis haberi
Catho 4 c Minimum
est fugito pro gaudere
memento tuta mage pu
pis e modico qz flumine flu
Claudianus l 1 vivit ex
guo melius na beatos de[us]
esse dedit si quis cognovit
ut[ere]... de cosoloc phie l
Boe[tius] 2 c a continue tran
quo sunt esse felicem
Cassiodorus epistolarum li 1 epi[stola]
omni quippe regno desiderabilis
debet esse tranquillitas
in qua et populi proficiunt et utilitas
gentium custoditur. Hec enim est
bonarum artium mater haec mortalium
genus reparabili successione
multiplicans facultates pro
tendit mores excolit et tu
trix rerum ignarus agnoscit
qui esse eam minime quesisse
sentit / Idem l 7 c 39 illa vita
hominis eque in suo ordine
continet Ita bellantius
esse subiectum vive l[i] 1 exempla[ri]
amare vive quietam / li 6 c 10
Gregorius i pastorali / Quid
e potius cultus / nisi tempes
tas mentis / qua cogitacionum
semper procellis navis cordis qua
titur hinc illuc qz tessitur in
pelli ut per repetinos ex
cessus oris et opus quasi per ob
viancia saxa frigatur / li 2
Ysidorus soliloquio / c 28
magnus inquit studeas vi
deri / Ibid 39 bona vita semper
gaudium habet / Fabularum esopi
Versificator / fabula 12 cum
timor obnubit non est sin
cera voluptas / Ibidem c solici
to dulcis inde fames Ro
de malo faba qui rodi iper

cura de q̄uiare cibos cura
dimicia facit / victorie i dia
Hugo de stu / dascalo i ꝑ
hemio Omnium in uita sola-
mine / est studium sapie / Id
i ꝓcendio phie i phemio
Omnium solamen aiorum / expecta-
cio sapie Explicit secdus
liber pme ptis Incipit ter9
Tercius liber pme ptis
tractat de naalitate et
moralitate / ꝫ ptinentib9 ad
eas sub hijs titulis de naali
tate ꝫ cosideratoe moalium
Iob hystor. c 28 ht arge-
ti nouarum suarum pncipia ꝫ
auro locus est i quo cflat
ferrum de tra tollit et lap
solutus calore i es utit
Genes c 8 cogitaco hum
cordis i malu pnae aba
dolescencia sua / li 6 c 9
Arestoteles libro ethi ꝫ fi orib9
in dicit singlos mores existe
tia aliquali Id magnos
moralium l 2 c 21 diffici
lius sanabilia sunt fac ex
suetudine Consuetudo a
lia csuetudine ꝫ ꝑcatur na at
i nullo ꝑcatur / l 1 c 12
Oriniius i epodo / natura
imitatur pecunia nescit Id
epla xi Ethi no amm imi
tat qui tusmare cuirauit
Tullius de dimatore l 2 ꝫ fi
Omnis no inidet ꝫ sorb ꝫ mores
ꝫ plerosq3 statis ac motib
effinge apptitib9 liberorum
nd contingerent si hoc no
ius ꝫ na gigantum efficeret
ꝫ tpancia huo celi q3 modera
cio / Seneca de na l 2 nam
Ab imitate de fictle c Id
epla 8 ad luallu l 2 c 2 nl
la sapia naalia corpis aut
animi uicia ponitur q̄ q̄
i ꝑpu et i genitu est lenit
arte no uinat quanuq3
attbunt codicio nasce di et
corpis tpancia tim ty nihil
dum q3 omnis qposuerunt hec
binit / Iunius maxim9 li 7 ti de
Valer / pictate doctrina ꝑfecit
ut polliciora no ut meli
ora fiant i greuca dum qua
solida ur9 nascat magis
qua fingit / Quod natura
Macrobius / negat i ꝫ
ꝫ 28 de nemo pt / 28 li x
Cassiodorus epla / epla 38
repugnate na q3 cedit in
dustria Id l 6 c xi no
coalescunt ꝑpa semina nisi
et tre qualitas fuit apta
Cusificaco fabulorum ꝑpi
in fabula Quod natura
negat nemo feliciter audet
displicet i pnidens nud

placē studet | Secundu͂ua negat
Facetus c 3 | dicē nemo potest
Themistius samaritanos li 2
Seminat in spinis nāc mirare
tractatus Garrula dimelli ra-
na palude neq | iuctaty c 21
Macrobius 6 | ad se cuncta
trahit nā dat atqz scindit
morem cunctis gentibus speciosa
sim 18 c 46 | innatū morē
tollē nemo pt al'nalet
Prouerbiorum vulgarium de eo da de
asino nō se po fare bono ca
vallo Il bono muta el pelo
ma nō muta el uezo la a
el cerino nasce dolce erba
pasce la rana nō se po tirare
del palu De moralitate xi 2
Aristoteles ethicorum li 2 c 16
Iuuenes nō sunt maligni mores
propterea quia facilis mores quod nō
dū viderit multas nequicias
Seneca de ira l 3 Summitur a
conuersacionibus mores 18 &
moribus educta r disciplina
mores faciant | exhortationibus
Lex ff'orum ti de | institui l' filius
que contra bonos sunt nec nos
face posse credendū est | &
Valerius maximus l 6 ti | imi-
tatione morum liberis stillans
quam ad assiduitatem sic quicumque ita
libenter vino hebitatur artis
amore inquinatum perduxit

quia ppt · S · marium consulem
molestie tulisse tradit quod si-
bi asperrimum in affrica bellum
gerenti tam delicate consortio-
sorte obuenisset eius de vrnis
quasi proiectis et disceptis ne
quicie qua obsidebat claus-
tris cathenas i gurgite
iecit manibus intridate
compescant sordide bella luc-
tus repressit cura ne diu aver
fugit Temistocho diis ado-
lescentia piget actingē
sine prem aspicia abdicauit
i ingente nota sine inter
suspendio finē vite apter
filij turpitudine coactam
cum omi postea gerunt sanguinis
morum expeteit medium quam
europe et asie ul' spei l' dis
pacionis pignus fuit h' cum
quam salutis sue promi fuit
illa nauem uictorie astipst
Cassiodorus epistolarum l xi c
Morum omnis bonum est de
mum triumphare de moribus
Ysidorus so loq li 2 c 41
assiduitatis mores facit
Bernardus li de contemptu mun-
do Collige thezaurum qui
gemmas vincit et aurum
decore bonos mores the'ris thecis

Ricardus in de p(ro)uenientia
l(ibro) de p(er)mutatione imperiorum c 3
usus et mores seruos fo(r)mant
ab annis | Iuius i(n) marchi
Chotima | c 79 eruralis
ei metus tal(is) fortio mor(is)
Quibus metum ex ordi(n)e
h(abe)re iugum Cum sius re(gi)me(n) d(e)bi
no · vincto more Cum sius
alibi vincto stetit ibi
Algiales aquetu formant
mores ui(n)c(uli) (?) Ergo par-
uorum cui sorte assue mor(um)

De affectibus (et) motib(us) a(n)i(m)orum 3ⁱ

Gen(esis) c 8 sibere est appetitu(m)
o(mn)em (et) dua(m) berf (?) illius | Id(em)
c 8 sensus (et) cogitatio hu(m)a(n)e
i(n) malum p(ro)na sunt ab adoles-
centia sua | ep(isto)la(rum) l(ibro) i ep(isto)la 2
Cornelius | ari(us) rege q(ui) n(on)
pat(er) i(n) pat(ria) hu(n)c frenus hu(n)c
ti(bi) ope(ri)s te cat(h)enis || lucill(us) ·
Seneca ep(isto)la ad || l(ucillu)m i c 3
(et) s(e)c(un)d(u)m facilius e(st) i(n)icia affect(u)u(m)
p(ro)hibe(re) q(uam) impetu(m) rege(re) | Id(em)
l(ibro) 9 c 7 imbecillibus o(mn)is
affectus p(ro)p(ter) de(m)i(n)de ip(s)e se
agitat (et) viribus suis p(ro)trendit
parcis cluditur facilius q(uam)
expellitur | Idem negat ob
affectus aq(ui)d(em) quasi n(atu)rali s(er)uit(ute)
p(ri)ncip(i)o | Idem de remediis
fortune c 21 (et) s(e)c(un)d(u)m facilius re-
gebo(n)t nulla nam tale
re(rum) i(n)uentio(n)em | Idem de
motib(us) q(ui) hit o(mn)is affectus ut
i(n) quo i(n)sanit c(er)t(us) sine p(ro)p(ter)
Quintilian(us) de clamat(ione) 10 de-
clamat(ione) ex(em)pl(u)m q(uod) vi(n)cat i(n)uenit
affectibus c | de offic(ii)s l i c 2
Ambrosi(us) | affectus n(on) est
no(n) potitus Et si vis q(uo)d sit
i(n) o(mn)i appetitu sit ea (?) id(em) ap-
petitus r(ati)o(n)i subiectus est
lege n(atur)e ip(s)ius et obediet ei
Boecius i(n) musica c i ut se se
corp(or)is affectus habent ita etia(m)
pulsus cordis motib(us) i(n)citat(ur)
Cassiodorus ep(isto)la(rum) l vi ep(isto)la
2a (et) ap(u)d eo motus vir(is) expect(?)
Gregorius in pastor(ali) c 12 hu(m)a-
ni q(ui)d(em) est i(n) corde temptatione(m)
p(er)ti(nen)ti demonian(di) no(n) e(st) temptationis
(con)sentire i(n) operatione s(u)p(er)ari
Ysidorus solo(quiorum) l 2 c 3 inicio
resiste cogitationi p(ro)ficiet si (con)tinu-
abat p(ri)ma cogitatio no(n) q(uo)d (con)s(en)ties
illi Idem c 4 p(ri)ma peccati sug-
gestione (con)terere ut no(n) sinas ea
i(n) corde tuo manere | Idem c 21
cohibeamur motus De qualita-
te a(n)i(m)i erga se et alium et c(ontr)a q(uam)
Cronica de ing(en)i(is) ph(ilosoph)orum c 2ᵒ
s(ecundum) de talete Tales q(ui) p(ri)mus
sapiens nominatus est s(ecundu)m q(uo)d
septe(m) sapientes nominati fuit
Interrogatus quid difficile ait
se ip(su)m nosse | ethico l 4 c 8
Aristoteles | se ip(su)m nullus
elegit nosse | Idem l i ca(pitulo) 2ᵒ

vnus quisque sibi ipsi mult bon
Idem c a ois qui opus mag
diligit qm diligat ab ope cia
to fco 18 c 9 Speculari mag
possum proximos qm nos metipos
et illorum actiones qm ppas 18
magnorum moralium l 2 c 86
difficilimum est nosse sensu
ipi quid nos ipos ex nobis
ipis spectari no possumus 18
rethorice l 2 r fi c 19 Conspi
cabile magis est qd ipi est
negocium eo qd alienum que
Terencius in andria c iii
illud verbu vm e vulgo qd
dici solet oms sibi malo
melius esse qm alteri Idem in
heu tunc mu con c 4 sua co
pata ee [illegible] nam aliena
ut melius videat et iudicat
qm sua an eo fit qz [illegible] ma
a gaudio sumus ipediti nimio
aut egritudine | uorum et
Tulius de finibus | malorum
l 1 2 fi omne aial seipsum diligit
Idem tusclan qo l 1 i no valz
aius ut se ipm videat ac ut
oculus sic anius se no videns
alia cernit 18 l 3 qm stulticie
e aliorum vicia cernere oblivisci
suorum | dius de puent l 4 2 fi c
Tullius | pa cd fecit qsque tuet
opus

Seneca epla 28 ad lucillium li 3
epla sexta nemo no cu alii
sibi pdest sibi pfiat 18 l 5 q
nemo eorum qui inte pitm ue
sant quos vincat sz a quibus
vincatur aspicit a illis no tam
iocundum est multos post inde
qm gre e aliquem an se habere
Idem de utili 2 aliena mea
cu oculos nos habemus mea
a tergo sunt coris vvdimus sus
Cesar cepto c 7 ad fines cul
pa aquile ti lina portus
ad tua secla ulla ul in ba
portas | de ipo boe metrum
Comar | ci [illegible] plures a
liena novit sua cima nunquam
De moralitate circa se et alios 7a
Salomon pub 27 c laudet te
alienus et no os tuum | Auste
Socrates in eo [illegible] | ens si
alicuius uicinis i [illegible]
sue et meores te ipm [illegible]
[illegible] | [illegible] | ethi l 7 c 8 no
Tar | o [illegible] ad se ipm
[illegible] i [illegible] l ipse
tuo [illegible] tua pvideas oculis
mala [illegible] [illegible]
[illegible] meus [illegible] ani
mum | Seneca epla 28 ad lucil
Se | li l 2 epa i [illegible] uis
amari ama 18 l 3 epa i
[illegible] aspexeris qui [illegible]

cogita que sequatur. Si vis gratus
esse adversus deos et adversus multa
tua cogita quam multos antecesse-
ris. Idem l. x epistola 8 contra finem. Mul-
to ad te pertinet magis qualis tibi
videaris quam qualis aliis
Idem l. vi c. 7 Si tu in seculo
te vivas quasi ad modicum tem-
poris victurus nunc velles | Valerius
Lex ff. t. q. quisque iuris in alterum sta-
tuit li. p° Quisque asspinabit
Idem vos sibi dici quod ipse aliis
dixit vel dici effecit. Quod quisque
in alterius persona equum esse cre-
dit id in sua quoque persona
valere patiatur. Titulo de
aqua pluvia arcenda li. v. Item aut
aqua pluvia prodesse sibi v-
nusquisque dum alii non nocet
non prohibetur | Iudicibus l. nullus
Lex c. t. de | id est eo iudicibus
rigor minusque pietatis tutela
iubet in medio constitutum
ut quisque sibi ipsi promittere
valeat ultionem | Cassiodorus li. viii
Marcialis cocus | consilius scripto
c. 2 Mirari quod nullus
amet te Ceciliane nonquam
amas nullum diligere carius
eis nulli carus erit eo domini
et sibi nullius. Idem c. 7 Dili-
ge nos omnibus ut ameris
ab omnibus omnibus | Seneca i al
Maximus quis | tamen con-

temnet omne tantum quo ipse
tendit claudebit iter.
Langius i epistola prosper ep i meo
non prius ipse qui i aliis peccat
Waltho c. 2 Sentencia quis lau-
det index tuus esse inveni-
to plus aliis dete quam tu t
cede noli. Idem c. 1 2 fi. Cum
fortuna tua contra te tibi dis-
plicet vim. Calterius specta
quanto sis discrimine peyor
Gregorius i pastor c. 12 ex persona
non tam quod ab alto tollat quod
quod ab ipso tollant attendat. Si
cui sua que portant considerat
ea que ab alto sustinet levius
Consideratus soliloq. l. 2 c. 8
Talis esto aliis quales optas
circa te esse alios. Quod non
vis pati quod non vis fieri tibi
alii nunquam inferas. Idem c. 7
Iudicium quod aliis i ponis ipse
portabis || Sobsbriensis au-
Policratus | gliacus i pollici-
ratice l. 4 Traianus optimus
imperator argientibus eum
amicis quod in omnibus nimium
esset ultra quam imperatorem de-
cebat communis esset respondit
se tale velle imperatorem
esse privatis quales imperato-
res sibi esse privatus optasset

Bernardus in li° de pbone
meorum ei cura plus aliena
nouit sua cum via nunquam
Henricus samaritens li° 2
Inter congnoscens alios magis
utile nil est | vide per vemisit
Ricardus | l de ptrinoe imp
ciarum c 2 qua in plus alijs
no credo de beo de me | non
E prouerbio wlgari chi | anno
ge spesso la batte r ferr de
ogne carne magna el lo
no de fora la sua pesa de
altrui quello che e de ti
De natali cure circa se et alios G°
Salomon prouerbiorum c 21 omnes via viri
sibi recta videtur | l 9 c 9 Spe
Aristoteles ethicorum | culari possu
mus proprios minus magis quam
nos r illorum actiones quam proprias
magis | caus i ciuitatis inuecars
Terentius | enon c ix Quod cui
cumque interciderit i mente nollet
neque id putabit primum aprum
sit quod petet ita comparatum esse
natura omnium hominum ut aliena
melius videant r iudicent
quam sua an eo fit quod in re nostra
simus gaudio prepediti nimio
aut egritudine | catelinario
Solinus in bi | nulli mortalium
in iure sue parue videntur
nisi eas grauius eas timuere

Tullius tusculanarum quo li non
valet tam animus ut se ipsum
videat ac ut oculus sit animus
se non videns alia cernit acie-
tus acies se ipsum intuens
non magis ebesset | de li 2
quia proprium stulti e aliorum uicia cer-
nere suorum non obliuisci
Oracius in sermo. li sermo c 2
Cum tua puideas oculis mala
lippis inunctis cur i amicorum
vicijs tam cernis acutum | + de
Quintilianus de clamatoribus | clamatore
curante eximitatis istu nam e
ut ex omnibus accidentibus quis
sit | pulet quisque quod propter id
l de clamatore h omnibus
natura est ut sua cuique calami-
tas precipue immensa atque tol
leranda videatur | ad lucillum
Seneca epistolarum | li i epistola i
nemo se auarum esse intelligit
neque cupidum | de de nudiz
aliena uicia in oculis habe-
mus non a tergo | de de cla cuib
li ci nemo facile credit
quod credere sit dolendum | ci
Vegetius de re militari li 2
c 6 pitdu mupiti rustici
ab plurimi putant credit se
scire quod nescit | racio ma
Ecce ffr°rum te q | minimis occ
ref luifi tandem ecpe de
facultatibus suis amplis

q̄ nichil e sperant homines
Martialis cocus l' vndiqȝ
susceptus e t' ad fines culpam
aquile cu lima portas ad tua
secla nulla ulterba portas
Cecilianus freniaris de b̄ta vita
lȝ nemo de se ire iudicare
pt | sper sub qȝ e nemo sue
Ex | mentis motus no exti
mat eq̄s qqȝ nolunt hoīes
se bn̄ nelle putant | li e x
Cassiodorus epla'z | volun
tas ita in g̃nib' passioib'
non est | dūs de ipsoc ineo
Bimar | d e i plures alica
notat ōmia nuqua sua
De diuersitate moralium et na
litate diuersorum hominum Ricta 1ᵃ
Cap̄ᵏᵉ ethicorum l i e x mines
quidem delectabilia ad ulat'
adinuice qȝ no n̄alia sunt
Idem l 8 e ȝ vnicuiqȝ s'm
delectacōeȝ sunt ap̄c actus | id'
l io 2ᵃ e 6 videt' vnicuiqȝ ee
aiali 2 delectacōa p̄pa quead
modu 2 opus | idem polli
ticorum l i e t no idē vnicuiqȝ
delectabile est s'm n̄am sȝ alta
altius | cuiusq; i s'm moe e io q̄t
Terre | hoīes tot sine simi
cuiqȝ mos | i eplis l 2 ep 2
Ouidius | 2ᵃ de maqȝ non
oīus eadē iuuant aniatqȝ
Tullius de n̄a deorum lib' i
similibus formis dispares
mores a moribus figura
dissimiles Idem de fato i na
tura hominum dissimilitudines st
Ouidius de arte amandi l i
certa fine pluribus mores
tot sunt est i orbe figure
Idē de remedio amoris li 2ᵒ
eodem modo tot de figure
quo tua no put ōni d' plura
fato forsitan h' alio indica
ture cit | satialium t' nelle
Persius | homin rerum spes r
rerum discolor usus nelle sum
cuiqȝ e n' noto vndit' vno
Lex ff' ti de arbitris l i te si
mines e si i duos n̄alis fa
cilitate hominum ad dissentiend'
titulo consultum l q potat
varie sunt hominum voluntates
Vegetius de re militari l z
ti ro n̄ali equitas expeditib'
solent dissepare Greant
Maximus diuisos diuisa mi
Auctor libri q d'icit' indiu
li i cuiqȝ dare nolunt nature
p'uida cura dissimiles vult'
cuius dissilesqȝ De defectu n̄ali
humane mortalitatis 2 n̄alis x 8
Ep̄sta 163 ps no intres in
iudiciu cu s'uo tuo due qr
no iustificabit in conspectu
tuo omnis viues | 20 Crius
Salom p'uibiorum | pt dicere

quod est tot

nimdu est cor meu puritus sum a peccato | Idem in ecc° c a no est homo in terra qui faciat bonum et no peccet | Idem dicit pa lipom l 2 c 6 | non est homo Regum l 3 c 8 | qui non peccet Ex 2° [illegible] methaphis l 2 c i sicut nocticorax oculi ad lucem diei se habent sic et ait me intellectus ad ea que sunt omnium natura manifestissima | c 19 Jhesus filius sirac in ecc° | beatus vir qui no est lapsus verbo ex ore suo quibus no delinquit in lingua sua | c i equm Terencius in heauton | est nos cognoscere atque ignoscere que veteres fatiauerunt si faciunt noui | Idem in adelphis c 23 nunquam ita quisquam bene subducta ratione ad uita fuit qui res etas usus semper aliud optz noui aliquid moueat ut illa que te scire credas nescias et que tibi putaris prima in experiendo repudies Catulus c 7 omnes fallimur nec est quisquam qui non in aliqua re uideri suffenus possis suus cuiz atque attributus est error Oracius in poetria Quandoque bonus dormitat omerus | verum ope in longo fas est obrepere sompnum | Idem in sermonibus l i sermo c 3 na vicijs nemo sine nascitur ille optimus est qui minimis urgetur | Cur | ius Ctulsius topicorum l xi | hominis est errare nullius nisi in sipientis in errore perseuerare | Idem rethor artis ueteris l 2 c i nichil simpliciter in genere omnibus ex partibus perfectum natura expo suit | Paulus ad romanos Epa c 3 est aut deus ve rax omnis homo aut mendax Plinius de nali historia l 7 c 40 nemo mortalium omnibus horis sapit remedijs for Seneca de mitore c i [illegible] becillitas naturea summus | eunuch Terencius c delecti iure | endo l 2 c si quid aut omnium cui hec memoria repenitus infelicior peccare diuinitatis potius quam humanitatis est | corum l de mo Alex auctor | nachus q' terrenum humana na quo deo mo labit ad delicta | ideo quia illus indiciu q quia no ait imperator nos oz humanis gubus in humanitate parte gz | l vndique Marcialis coco | sine scripto c 7 [illegible] sine peccato nullum ex pure ualebis | imo nichil Epistolarum in [illegible] | ex omni parte perfectum in humanis in uenibus esse credo | maximus de bta viri Tralius s | [illegible] l x nemo pt

esse tam prudens tam circum-
spectus ut non aliquid labatur
Catho c 5o nemo sine crimine vivit
Cassiodorus epistolarum l 1 c x
nimis rarum est solide loqui
et tam multa dicere superfluit titu-
bancia non proferre Idem l xi
epistola 2 universa facere non valet
omnium notitia | in pastorali c 20
Gregorius | nemo est qui ita vi-
vat ut aliquatenus non delinquat
Hugo de sancto victore in simplici
compendio philosophie in humanis quip-
pe vincitur nemo aliquis in uno
quam omni parte suis sit expiatum
vicio | Terencius in Eunucho
Cato | nemo quidem unquam quod
tulit argutus ordeat De sanita-
te corporis et consideracione mo-
rali Rubrica nona
Aristoteles ethicorum l 1 c 4 desi-
derabilissimum est sanum esse
Idem rethorice l 1 c 7 corporis
virtus est sanitas Idem l 2 c
21 valde sanum esse optimum
est ut nobis videtur | sicut in Terencio
Ecclesiasticus | c 30 non est
census super censum salutis cor-
poris | Tullius rethorice ad herennium
Tullius | l 2 c 2 c xi incolumi-
tas est salutis rata atque in-
tegra complexio | corporis an-
Catho c 4 | velim medico
quidque fideli Sit tibi
proprie quod primum est causa salutis
Juvenalis l 4 satira 1 ora-
ndum est ut sit mens sana in
corpore sano De viribus corporis 10
Salomon Proverbiorum c 12 manus forti-
um dominabitur que autem remisse
tributis serviet Idem c 24 vir
sapiens fortis est et vir doctus
robustus et validus | c 2
Socrates in exortacionibus | for-
titudo cum prudencia profuit
ac cum sine ea lesit Sapien-
tes in corpora quidem exercitium
venustavit ac non soler-
cia effuscavit corporis medi-
ocribus laboribus anima non stu-
diis sermonibus augeri natura
Aristoteles de anima l 2 forte et car-
ne inepto mente videmus
Molles autem carne bene aptos
mente Idem rethoricorum l 2 c 16
Juvenes virili odio sunt omnes
si eciam ubi quod dicit quod hoc non
timere hoc aut audere facit
est autem in statu corporis a 30 annis
usque ad 35 anime vero optimus
est usque ad 40 tamen aetate
non magno sepe tenentur
a per | videns de remediis
Ovidius | amoris l 2 parva
necat morsu speciosum
lupa taurum Idem de tristibus
l 4 c 6 fortior fulsa aliis
mihi nominis luctatur arca

Cum cui sit tarda brachia fes-
sa mora Idem methamor. l.
3 dolor iniros admittit Idem
de puncto l 2 c a oia diffiniunt
tu animus oia inat ille ca
animos corpus hic facit
Seneca epistola ad lucillum
l 3 c i Stultitie nimie con-
venies grato nimio occupa-
to excitandi lactos 2 dila-
tandi cinctos ac latera forti-
di | ladius de agricultura c
Spa | c in rebus agrestibus
maxime officia iuvenum co-
gerunt impia seniorum cecib
Catho c i nil abito iniuste
Idem corporis exigui vires contemp-
ne noli consilio pollet cui
vim natura negavit
Gaufredus in poetria c 33 vi-
bus absit gressus sive fidem
Mors est que fortia frangit
De possibilitate et impossibilitate xi
Aristoteles ethicorum l 10 2 fi c 7
omnia humana corpora non possunt
continue operari Idem rethorice
c 8 speculari possumus ma-
gis quam operari Idem rethorice l 2
c 19 omnes cum potestatem volunt
agunt Idem politicorum l 1 c
a que volunt potestatem agunt
omnes | cius in poetria nescit
Corn | vox missa reverti
Tullius philipicorum li 6

Noli te velle quod fieri non potest
Idem li 10 duas res magnas
possumus non modo agere uno tempore
sed nec cogitando quidem expli-
care quisque potest | Comicus in
Cle ff et de | scribus l
filius Quis frater ledit pie-
tate christianorum necessitudi-
nem 2 ut dixit dispe-
rite quod bonos mores sunt
non nos facere posse credidit
Boecius de consolatione l 4 c 3
duo sunt quibus humanorum ac-
tuum constat effectus voluntas
scilicet et potestas quorum si alterum
desit nichil est quod explicare
queat | rius in synonimis l
Ysidorus | l 2 nichil potest caro
facere nisi quod voluit animus
Pamphilus c 8 Amitte quod
esse nequit esse quod esse pro-
dest | tor libelli qui dicitur
Can | facetus c 10 2fi non
cupiat quisque quod numquam possit
habere quod fortuna dedit suf-
ficiet amet | Qui nole mo-
Proverbium vulga | riter loquere po-
nuncdere | De facilitate et dif-
ficultate rubrica decima
pars prima Cuius maledictione
os plenum est et amaritudine
sub lingua eius labor et
dolor | psalmista c 20 Bernita
Ysaias | inest reus tallis

insti tem est rebus cursus mis
ti ad ambulandum | li 2 c 2 5
Aristoteles ethi|ca diffici-
lius semper circa ars fit et virtus
Idem de incontinencia et incontinen-
cia sunt magis reprehensibilia
quecumque ordinacionem habent
Idem yconomicorum li i fi or-
dinem quod quando loco suo ponitur sic
enim partu conveniens non requiretur
Idem in retho. li 1 c 10 faci-
lia sunt quecumque fiunt sine
tristicia vel in modico tempore
difficile enim determinatur aut
tristicia aut multitudine temporis
Idem elencorum enim difficile
est simul multa conspicere | Idem
li 2 et si principium quidem difficile
est principiatorum medium facile
est in vento facile est addere
Terencius in eautontimor-
enim nulla est res tam facilis
quin difficilis fiet quam invitus
facias | ius in catelinario
Salust| Omnia quisque facilia fa-
ctu putat eque animo accipiat
Tullius rethoricorum artis veteris
li 2 c 12 facile fieri id dicimus
quod sine magno aut sine ullo
labore sumptu molestia quam
brevissimo tempore confici potest
difficile autem fieri quod quamquam
laboris sumptus molestie lon-
gitudinis indiget atque

omnes aut plurimas aut maximas
causas habet et difficultates tamen his
susceptis difficultatibus con-
pleri atque absolvi potest perduci
Idem de orat. li 3 2 fi facilius
est apta dissolvere quam dissipata
connectere | Idem super timeo
platonis de essencia mundi
difficillimum est inventu quesitionis
rationis exordium | Idem li xij epistola
Ovidius epistola | r utilimus
est aliquid de arte labor-
Idem epistola 16 difficile nil
est suspitor esse manu | Idem
de tristibus li 3 epistola 23 in
causa facili cuivis licet
esse disertum et minime vi-
res frangere quassa valeat
Seneca de na lo nichil
est difficile et arduum quod
non humana mens vincat et
in familiaritatem perducat
assidua meditatio | Idem
de consolatione ad helbiam
nichil homini quod necesse
faciebat facit oppositum | ...
Alex. nechenton li de nat. rerum
quod semper non facilis est inde-
mnitus sive magno ut
fit labore | Idem de re militari
Vegecius | li 1 c 10 Cottidi-
anus usus non laborat circa
si onerosa gestavit | Idem
li 2 c 12 omne opus difficile

esse videtur antequam temptatus

Augustinus in epistola presbiteri epistola 6 Difficilia et laboriosa sunt figmenta mendacii qui autem vult dicere verum non laborat | alex

Gualterus de castell | ande(r) libro 8 o quam difficile nisi forte provenit actus lubrica mortales et quos ascendere fecit quam similiter cadere magno fortuna labore

Matheus vindomensis in poetria parte 2 c 4 Leuius emferre multa quam sanare | poetria c 20

Gaufredus in | fit quantus cuicumque volenti est levius et levitas ave cuicumque rebelle est gravius | dux index nemisius

Excerptum | est labor in labiis mendacia compositurus vera locuturus non labor ullus inest

Maximianus in prima elegia ... levius fit quidquid amatur

De consuetudine titulus 13.

Aristoteles ethicorum libro 2 c i nihil eorum que natura sunt alter assuescit

Idem libro 10 c 8 non possibile vel non facile ex antiquo consuetudinibus deprehensa sermone transferre

Idem libro 4 c xi consuetudo naturae similatur Idem de memoria et reminiscentia antiquitatem in natura ita tamen consuetudo est consuetudo altera natura

Idem rethoricorum libro 1 c 20 ubi sic consuetudo natura propinque est quod sepe ei quod semper est autem natura quod semper consuetudo autem eius quod sepe ... quod consuetum est delectabile est Idem c 21 omnis consueta observant Idem libro 2 c 12 quia antiquus propterea inducitur quod prius natum est

Idem politicorum libro 7 c 12 Et expedit ad frigora consuescere existentibus pueris hoc enim ad sanitatem et ad bellicas actiones magis proficit omnia quamcumque possibile assuescere mox inchoantibus melius assuescere

Idem problematum particula in consueti magis delectabile est in consueto Idem 28 particula magnum quod est consuetudo signatur ei utique faciat

Idem methaphisicorum libro 2 c 3 consuetum notius est | ultimus tristia ... libro i ...

C | in operibus corporis ... fiunt ... cum soluti sunt tardiores in gradum

Idem libro 2 Consuetudo laborum perpassione dolorum efficit faciliorem

Idem ... labore contempnere multimus consuetudo docet Idem consuetudinibus magna vis est | de libro 2

Ovidius de arte amandi | Fac tibi consuescat nil assuetudine maius | libro 3 satira i co

Juvenalis | nsuetudo mali tenet insanabile multos ...

Marcialis cocus libro undecimo s-
cut meis consuetamialo finis
fieret ei Idem c 4 molli-
bus assuetis lecta ferre
recusat Cornua tenere
ferre [illegible] obest depinguic-
ula [illegible] capula non accipit
eundem loca aspra cutis fri-
gore et ymbre dolet distica
Ysidorus solo. li. 2° Res est
prima consuetudinem mittere p-
rimus usus vix abolet Assidu-
a consuetudo in naturam convertitur
ad peccatum consuetudo restringit Idem
x c 2° consuetudinem contrariis
sanatur Idem li. c. 6 usus dif-
ficile vincitur consuetudinis vincula
vix solvuntur Assiduitas no-
vas res facit Iugis usus in natura
sentitur omnia usui cedunt u-
sus omnia parit Quod cum dif-
ficultate cepis processu cum fa-
cilitate perficias Domenicus
Matheus vin poeta pri-
mo c 6 consuetudo sapit naturam
testa saporem [illegible] nova
testa capit in mecor esse ne-
quid Idem c 12 est quaevis
consuetudo [illegible] desuescere ner-
git [illegible] ad solite nove
[illegible] polluat in
speciem [illegible] usus et
quasi naturae filius esse potest
Jacobus [illegible] c 46
non est res abilis morem
depellere cordis Est tradio cu-
ius in [illegible] consuetudo
[illegible] et natura videntur de fa-
cili [illegible] ista valet
Idem c 28 res est dura mi-
nus usu depellere longum
tradito [illegible] non valet alta bis
Maximianus in prima elegia
Auget non minuit mala
consuetudo et causa De crebritate
seu frequencia et raritate usu rerum +
Valerius maximus li 2 ti 1° quid
quid in excelso fastigio positum
est [illegible] consuetudo quod sit
venerabilius natum esse queunt
Plinius de naturali historia li 2 c 3
nulla est voluptas quae non
assiduitate sui fastidium pa-
riat Ovidius de ponto li 4 ca.
[illegible] cavat lapidem (?)
cavat aquis Idem li 2 [illegible]
gutta cavat lapidem consu-
mitur anulus usu Et [illegible]
[illegible] ad [illegible] hu-
mo [illegible] et facta p-
[illegible] voluptates quae dat
raror usus [illegible]
Marcialis [illegible] susceptio
[illegible] dimitibus [illegible]
[illegible] placere non [illegible] sunt
[illegible] rara [illegible]
plinium [illegible] preciosa fit
quanto rarior usus ....

Cassiodorus epla l 8 epla
20 Bonum insolitum plus amat(ur)
Exsistent(ia) fabular(um) esopi fa
bula 22 Omne bonum primum ni
mio molestat in usu et qd' est ra
rum carius solet esse | elitor(um)
Motanarius in sua cantica
Omne qd' rar(um) se crebo cari
us ipo | vulgarum Tanto to
Epulbi | na fin che pione
De variis naturalitate ru(brica) 17
Arist(oteles) polithicor(um) l 3 c 7 O
pulenti qd(em) pauci egeni aut(em)
multi ubiq(ue) | fine bonor(um) et
Tullius de | malor(um) l 2 in omni
arte ul' studio ul' que vis
scia ul' in ipsa virtute optimum
quod rarissimum e(st) idem rectho
ric(e) ueteris l 2 c 7 Omnia rara
et ardua sunt ea experimento
pulchra et iocunda hominibus
uident(ur) | idem de amicicia
vere amicicie difficile reperi
(un)t in hiis qui honoribus re
i pu(blic)e versant(ur) | f satira 1
Juvenalis l 2 Rara qp
pe boni in m(un)do sunt imp(ro) totid(em)
quot tebar(um) porte ul' divitis
hostia nili | ti de consulibus
Sex aut(em) | C itaq(ue) ca i hys
que raro fiunt minchim c
Jacobus burletarius c 34
Raro pfcus rarus amicus
adest De novitatib(us) ru(brica) 16

Seneca de clamacionum sen
tenciarum l 4 in phemio
ad nova homines currunt ad
nova currunt | idem de naturalibus
q(uesti)o l 4 nale est magis nova
quam magna mirari | histor(iam)
Plinius de nalibus l 2 c 2
est na(tura) hominum novitatis avida
Cassiodorus epla l 3 e 29
primordia cuncta pavida sunt
et alit timiditas no(n) tollit(ur)
nisi ex rebus uetustis novi
tas abrogat(ur) | idem l 3 epla
no(n) sit novitas molesta que
pba est | Idem l 12 epla
Semp(er) novitas grata reperi(tur)
De juvenum moralitate et
naturalitate rubrica 18
Salomon pu(erbiorum) c 30 per inter
viam viri in adolescentia
sua | idem ineccl(esiastic)o c 10 ue tibi
terra cuius rex puer e(st) | 16
Aris(toteles) rethor(ice) l 2 c | Iuve
nes sunt concupiscentiui et q(ua)
les faciunt quecunq(ue) concupiscunt
Idem iuvenes sectatores
sunt eorum concupiscentiarum
que circa venerea sunt | idem
juvenes facile permutabi
les sunt et cito saturabiles
ad concupiscentias et uehe
menter concupiscunt et celerit(er)
aut desistunt | idem acute
sunt voluntates horum iuvenum

et no magne i petiti z mio
res sut nc | Ite iuuenes
amatores sut honis ma
xie amatores sut uictorie |
Excellencia aut geupiscit in
uentus uictoria aut excelle-
cia queda et ambob hec mag
q amatores pecuniar iu
uenes minime sut amato
res pecuniar pt q nodu
i digencia experti sut | iuue
nes no sut maligni moris
s facili mor pt q non
du uiderunt multas nequi
cias iuuenes sut facile cre-
dituri pt q nodu i multis
decepti sut | Item iuuenes
bone spei sut pt q non
i multis repulsa passi sut
uiuut s plurima spei spes
q futuri est memoria aute
pteriti iuuenib aut q qdem
statu nullu pteritu a breue
Item iuuenes facile se-
ducabiles sut sperant em
facile | Item iuuenes ma
liores sut audaci em z bo
ne spei quor hoc quide no
timere hoc aut audere facit
neq em irati ullus ti
met sperare aliquid appeti
bile est | Ite iuuenes eru
bescitiui sut | Item iuuenes
magnanimi sut aut a cetu

no du humiliati sut s uictor
i experti sut z magnificare se
ipos i magis magnanimitas
e aut hec eius q bone spei | Ite
iuuenes eligut age hoc s
m q conferencia | Ite iuuenes
sut amatores amicicie et
amici z amatores sodalium
mag q aliar etati quia
gaudent i conuiuendo | Item
iuuenes ualde oia agunt
amat em ualde oia agunt
amat em ualde z oia alia
sibi | Item iuuenes sciur
oia putat z affirmat | Item
iuuenes miseratiui sut q
oes bonos z meliores
arbitrat sua em i noce
cia pximos mensurat quare
i digna pati estimat | ipos
iuuenes sut amatores
risus pt qd eutrapellia
eutrapellia aut erudita
et contumelia e | Ite st iuue
nes quida uirles et in
temperati senes aut tepa
ti z formidolosi | Ite retho
rici ci differt nichil
iuuenib sm etate aut sm
more iuuenile | Ite la
bit laudans iuuenem
uetu du seneu aut utriq
nullus laudabit qui ne
turbabilis | Ite lib c iuues

no videntur sed prudentes
ca aut quum in singlarium est
prudencia que fit cum cognita
experiencia iuvenis aut ex
ptus est multitudo enim tpis
facit experiencia ph'us l 8 ethicorum
fiunt iuvenes autem cito se
nes aut non ph'us politicorum l
1 c 6 aptum natum est potencia
quidem in minoribus prudence
cia aut in senioribus esse ph'us
l 9 rhetoricorum c 2 iuvenes propter etatem
indelectabile nichil sufferunt
volentes | in poeta c 8 pueri
Ceira | nesse sed quod plenius
noxijs rixas gerunt | Sallustius
Seneca in epistolis ad Lucilium | l 2 est
2 verecundia in adolescente bonum
signum est ph'us de natura l 2 quo
plus indulgetur pupillo quo
plus licet corrupcior fit
Idem tragediarum in thieste 3
c peiora iuvenes facile
perpetrata audiunt Idem in tragedia
c 4 iuvenile nimium est regere
non posse impetum | bay dos l 6
Terencius the | c iuvenes
servate aios audium quod fidere
Auctor libelli qui dicitur pam
philius c 4 gaudia semper
amat et lubrica verba iuve
tus | Hardbus ij corona c 10
Ebin | male sedet iuvene ruina

Capitulum de senium moralitate
et naturalitate vicii 8
Iob historia c 12 In antiquis
est sapiencia et in multo tempore pru
dencia | rethoricorum l 2 c 16 se
Calz[les] | nes incredibiles sunt
quod multis annis vixerunt et
pluribus decepti sunt et pecca
uerunt et plura prava passi sunt
neguacorum non affirmant aliquid
nimis aut valde omnia quam
oportet imputant sicut ante
et nichil indubie sentencia
tes apponunt semper quasi et forte
et omnia sicut ita fixe aute
nichil Senes raciores sunt
est enim raritencia et indeclinatus
existimare omnia Senes
valde suspiciosi sunt propter in
credibilitatem Senes neque
amant valde neque odiunt
propter experiencia Senes in
duli sunt propter experiencia secundum pym
humanitatis abicitoque et amat
ut odituri et odiunt ut a
maturi Senes sunt pusil
lamines quod humiliati sunt a vi
ta Senes illiberales sunt
unum enim aliquid necesse est ex
substancia filia aut propter experie
ciam sicut enim quod difficile
est possedisse et facile abicere
Senes formidolosi sunt et
omnia prtimescentes existimare.

cum dispositionis membris in
frigidati sint hii autem calidi
nia sperant senectus formi
dini enim infrigidacio quedam est
Senes difficiles speci sunt
propter experiencia plura enim cer
que sunt mala sint evenit
enim multa in dectinis senes
sunt tuero Idem ethicorum
li 4 c 9 Senem utique nullus
laudabit quamvis verecundabilis
Idem li 9 c 4 Senes non sunt
amici cito Idem politicorum li
2 c 6 est quemadmodum et
corporis et mentis senectus Idem
li 1 c 6 est aptum natum poten
ciam quidem iunioribus pruden
ciam autem in senioribus esse con
senum | filius sirac in ecclesiastico c 27
Ebus | Tres species odivit ani
ma mea pauperem superbum di
uitem mendacem et senem fatuum
et insensatum Idem corona senum
multa pericia | ad ephesios c 22
Terrencius | Solum hoc unum
mecum senectus affert omnibus
aetacionibus simus omnibus ad rem
quam sat est Idem 26 c
omni tempore est quod nimium ad rem
in senecta attenti sumus | Si
Oracius in epistolis li 2 c 32 | seni
et melior sit accedente se
necta | ut tusculanarum questionum li po
Tulius | prudencia ut cetera

aufferunt auffert etiam senec
tus | aulus epistola ad thi c 1
Cp | seniores in carpanis si
ob scia cum ut preem | lucullus
Seneca epistola ad | l re 4
turpe est senem a conspicienti se
nectute experimento sapere
Cassiodorus epistola li 8 epistola 9
Senes ipsi consiliis sapiam dis
cunt Idem de anima c b corporalibus
sensibus quiescentibus prudentibus
aliquid sumus quod tractamus
sine est quod etate maturi me
lius sape indicant quia senes
centibus membris corporali
bus sensibus emolitis propter experte
in consilium tussescit ubi dum mens
amplius occupat et ubi stridens
virtute adminare efficiunt
concretis dissipant cum materia de
bilitate deponit que ad pre
dati est animal ad tempus sibi
sequi corporum voluptates
al | vulgarium cap
Cpribiorum | ne chio ab anima
in bapno Explicit liber tercius
et ultimus prime partis Incipit
liber primus secunde partis
Primus liber secunde partis
tractat de iusticia et per
tinentibus ad eadem et de con
trariis subtitulis sequentibus
De iusticia et equitate et ini i
Iob hystoriarum capitulo unde

Si iniquitatem que est in manu
tua abstuleris atque non man-
serit in thabernaculo tuo iniusti-
cia tunc levare poteris faciem tuam
absque macula et eris stabilis et
non timebis Idem c 12 Deridetur
iusti simplicitas lampas contemp-
ta apud cogitationes divitum pa-
rata ad tempus statutum Idem c 36 neque
multitudo donorum te inclinat
Caue ne declines ad iniquitatem
hanc enim cepisti sequi post miseriam
Levitici c 19 non facias quod ini-
quum est Deutronomii c 24 non occi-
Moyses dentur patres pro filiis
neque filii pro patribus sed unusquisque
pro peccato suo moriatur ligit iniqui
Psalmista psalmo 10 qui di tatem odit
animam suam Idem 33 psalmo oculi
domini super iustos et aures eius
in preces eorum Idem 36 psalmo Noli
emulari in eo qui prosperatur
in via sua et in homine faciente
iniusticias Confirmat iustos
dominus iustus iniusticie et retribuat
Idem cum ceciderit iustus non
collidetur quia dominus supponit
manum suam Iusti hereditabunt
terram et inhabitabunt in seculum seculi
super eam Considerat peccator
iustum et querit mortificare
eum dominus autem non derelinquet
eum in manibus suis custo-
di innocenciam et vide equitatem

Idem 61 psalmo nolite sperare in iniqui-
tate Idem 84 psalmo iusticia et pax
osculate sunt veritas de terra orta
est et iusticia de celo prospexit Idem
c xi psalmo in memoria eterna erit ius-
tus et ab auditione mala non
timebit iustus Salomon declines
Salomon in prouerbiis c 4 ne ad dexteram
neque ad sinistram averte pedem tu-
um a malo Idem 10 c benedictio
domini super caput iusti Idem memoria
memoria iusti cum laudibus Idem
c xi iusticia rectorum liberabit
eos in insidiis suis capientur
impii Idem 12 c in semita
iusticie vita Idem 13 c iusticia
custodit innocentis viam iustis
retribuentur bona Idem 14 c
iusticia elevat gentem mise-
ros facit populos peccatum Idem do-
mus impiorum delebuntur Taber-
nacula iustorum germinabuntur
Idem c xv eum qui sequitur iusti-
ciam diligit a domino Idem 16 c
Inicium vie bone facere iusticiam
a iusticia firmatur solium Idem
24 c Septies in die cadit ius-
tus et resurgit c 5 ve qui
Ysaias propheta iustificatis
impium pro muneribus et iusticiam
iusti aufertis ab eo Idem 26 se-
mita iusti recta est rectus
iusti callis ad ambulandum
Jeremias in libro prophetiarum

cu° 22 ve qui edificant domu
suã i iniusticia | k 4 c i pcla
A 4to ethicor | r(ati)o s(u)a virtute
esse videt(ur) iusticia 2 neque
hesperus neq(ue) luci(fer) ita ad
mirabilis | Ide c 4 iusticia
e virtus s(e)c(un)d(u)m q(ua)m iustus dicit(ur)
opativus s(e)c(un)d(u)m electione(m) iusti
no(n) est i iusticia ad se ip(su)m
Ide c 4 pollicati iusti h(ic) q(ui)de(m)
n(atur)ale e h(oc) aut legale n(atur)a
le quide(m) est q(uod) ubiq(ue) habet
eade(m) potencia 2 no(n) v(idetu)r videri
vel no(n) legale aut q(uo)d ex p(ri)ncip(io)
quide(m) nichil differt | Ide
c 1 iniustu(m) patit(ur) nullus volens
Ide magnor(um) moraliu(m) li c
c i Aelius e iustu(m) q(uo)d s(e)c(un)d(u)m
n(atur)am e eo q(uo)d est s(e)c(un)d(u)m legem
Ide c 6 q(uod) p(er) iniustu(m) pati ledi
est | Ide l 2 c 6 p(er) iniusticia e
i lesio(n)e lesio aut i p(ri)vatio(n)e
bonor(um) Ide rethor(ice) l 2 c 13
Iusticia e virtus p(er) q(ua)m que
sua sunt singuli h(abe)nt 2 ut lex
Iniusticia aut p(er) q(ua)m aliena
no(n) ut lex | Ide l 4 c iustu(m)
honestu(m) est | Ide 18 c iniu(s)
ticia facere est ledere nolente(m)
p(rete)r lege(m) | Ide 23 c iniusti
tie sunt q(ue)cu(m)q(ue) no(n) i copiata
amalicia aut sunt | Id' 24 c
2 si declarare i iustu(m) facere e
Ide l 2 c 4 no(n) fit n(atur)a ad ius

ticia | Ide c 8 iniusta paci(enti)e
factu(m) e d(omi)num arbitr(a)bit(ur) ampli(fic)
ari i iusta pacientib(us) | Ide polli
ticor(um) l i c i sicut p(er)fectu(m) optimu(m)
ali(qu)id e homo sic separatu(m) a
lege 2 iusticia pessimu(m) om(n)i(u)m | Ide
l 2 iustu(m) volentu(m) no(n) est | Ide
l 3 c 1 Communiter v(ir)tute(m) di
cimus esse iusticia(m) cui necc(essariu)m est
omnes alias assequi | Ide c 9 et ve
iusti querentes mediu(m) que
runt | Ide c 6 l 4 q(uod) iustu(m) est
equale esse videt(ur) | Ide l 6 c 2
s(ed) querunt q(uod) iustu(m) 2 q(uo)d e(qu)ale
est qui minores sunt poten
tes aut nichil curant | Ide
l 1 c i Iustus nullus neq(ue)
p(ro)pt(er) tep(er)ancie absentia neq(ue)
p(ro)pt(er) fortitudinis est | p(ro)ber(bi)or(um) c 28
Cronica de mag(ist)ris s(e)c(un)d(u)m de ar(istoti)le ar(istoteles)
iusticia virtute dic distribu
tiva digni | sirac ecc(lesiastic)us c 4
Agnus filius | p(ro) iusticia ago
zare p(ro) a(n)i(m)a tua 2 usq(ue) ad mor
te certa p(ro) iusticia 2 deus
expugnabit p(ro) te i inimicos
tuos | Ide c 4 p(er)sequatur te
vbu(m) pacis i iusticie iustifica
pusillu(m) 2 magnu(m) s(i)m(i)l(ite)r | Ide
10 c execrabilis om(n)ib(us) i(n)iq(ui)
tas genciu(m) regnu(m) a gente
i gente(m) t(ra)nsfert(ur) p(ro)p(ter) i(n)iusticias
et i(n)iurias contumelias 2 diu(er)
sos dolos | Ide 20 c e(st) opa(tur)

iusticia ipse exultabit | Iusticia
Philosophus li. sapie c. i | In perpetu-
a et inmortalis. Iniusticia est
mortis acquisitiua | Idem 3 c. na-
tiones in eque dure gst' gsiacor
Terencius in eautontimeru-
menon ius e. ius summum sepe
summa malicia e. Tullius | re-
Tullius rethoricorum arti | tho
li. 2 c. q | Justicia e habitus ani-
mi comuni utilitate conseruata suam
cuique tribuens dignitatem. Ini-
cium iusticie e a natura profectum
deinde quedam in consuetudinem ex utili-
te venerunt postea res et
ab natura profectas et a consuetudine probatas
legum metus et religio sanxit
Idem reth. art. noue li. 3 c. 2 | Justi-
cia e equitas | jus unicuique
rei tribuens pro dignitate cuiusque
Salustius in cathelinario ha-
bere ac iusticia rebus publicis est
Matheus in eu° c. 5 Beati qui
esuriunt et siciunt iusticiam quoniam
ipsi saturabuntur. Beati qui persecu-
cionem paciuntur propter iusticiam quoniam
ipsorum est regnum celorum | Thimot-
Paulus apostolus ad Thi | ca° i
Sectare iusticiam pietatem fi-
dem caritatem pacienciam et mansue-
tudinem. Idem epistola 2 Sectare
iusticiam | ff. de iusticia et iure
lex ff. p° | l. iusticia. Justicia
e constans et perpetua voluntas
ius suum unicuique tribuens. Idem

equusque nus eumis aspi-
rabit. Idem nisi sibi dici quod
aliis dixerit uel dici esset credo
quisque in aliis peccata equam ce-
cidit iusticia que peccata male
paciat | de regulis iuris l. ita sep
Titulo | tus | in omnibus quidem
maxime tamen in iure equitas spe-
tanda est | libelli de formula
Auctor | honeste uite et
eiusdem e. iusticia nisi nature
tacita quedam in adiutorium
multorum inuenta eiusdem e. iusti-
cia nisi nc constitucio seu lex
diuina ad vinculum societatis hu-
mane ... iusticiam
sectari desideras tunc deum
prius et ama amaberis a deo
Amabis deum si illum in hoc imi-
taberis ut velis omnibus prodes-
se nulli nocere et cum te iusti-
ti iur approbabunt omnes respicie-
tur venerabuntur et diligent
sic ut merito iustus appella-
beris. Justus ut sis non solum
non nocebis sed nocentem prohi-
bebis | ... de officiis li. 2 c.
Tullius | 19 equitas in perpetua
confirmat iniusticia dissoluit
Cecilius firmanus de beata uita
li. 3 nunquam potest esse iustus qui stultus
est neque sapiens qui sunt iniustus
li. 4 in hac iusticie summa consistit
ut non facias alteri quod pati ipse

ab alto pati nolis ‖ psalmi cxi
Augustinus in epigramma ‖ 13 in mag-
na egestate sunt divites insti-
cie in opes ‖ ius de sompno super omnes
Jacobus ‖ li i epistola omne insti-
cia nullum solum res prior nec
exiguus hominem reus nec quia per
vera domus constabit ‖ age quod
Catho illud studeas ‖ iustum est
Boecius de consolatione li i c 10
obtemperare iusticie summa liber-
tas est li 4 c i superante flore-
tem nequicia virtus non solum
premiis caret verum eciam scela-
torum pedibus subiecta calcatur
et in loco facinorum suppliciabuntur
Cassiodorus epistolarum li 2 epistola
10 iniuus absconditum est quod me-
ruit consimile eciam sibi sine
vakeat vendicare c 26
quatenus absconditum est ut affliga-
tur dispendiis qui comoda non
habet actionis li 3 epistola xi iusta
sequamur Epistola 13 nescit pars
respicere qui vera cogitat
equitatem Epistola 24 acquiesci-
te iusticie qui iuribus letatur
Epistola 2a tunc domini videtur dicitur
quando domini iustus putatur Epistola
6 i Tollerabile sit omne quod
equali ordinacione disponitur
quia dominium bonum subiectione
subiectus est non gravat
li 4 epistola 10 fuit res iusta

non senciunt quia diu commoti-
one in vindicta sevunt rerum
temperancia non requirunt Epistola
14 magnum peccati genus est ali-
enis debitis alium pregravare
Unaquaeque dampna respiciat
Et li 6 c 1 Theodoricus rex im-
peratam sinadum et nobis patimur
obediri cui eciam obedire oportet
Et 9 epistola 8 Cumulus non distin-
ctus iusticia non putatur c 26
iusticia ita auctorum sensibus
veritatis diuinitatis adhibuit ut
sequi nesciunt iniuria reveren-
tiam veritatis agnoscunt li 8 epistola
20 ubi omnes equitates est
nocere legibus qui sanare debet
iudicatus li 9 epistola 2 vix
audet quisquam in illos excedere
in quibus culpas non possunt
invenire Epistola 10 nullum
ledit observata iusticia Epistola
17 deus docet sub recte modera-
ri nec potest dici iusta que
nimia sunt Epistola 20 intelli-
genciam et in opera iusticie cupi-
am venire terrarum li 10 c 13
pro domini studiis est quae sub iniquitate
cupit voluntate distinctio nimis
utroque quem constat aliena de-
ripere et consideratione iusticie
non habere li 12 in fine epistola 2
iusticia omnes clarificat quibus
sui participacione sublimat
omni laude decorat qui

iustus erdicetur Ecclesiastici 3 iusticia
nimis diligunt qui frequenter pre
lia tractaverunt Ysidorus de ara ep
a. ad iustam penam ubi minima iusticie
in numerum obiectum est | ethicorum
Capotinarius thima | c 23
Bonus sine iusticia sicut regni
naius unda est De bonitate
et pravitate rubrica secunda
Gen c 8 sensus et cogitacio
humani cordis in malum prona sunt
ab adolescencia sua | male
Ypsi^ta ps nono cuius | dictione
os plenum est et amaritudine
et dolo sub lingua eius labor
et dolor | ps 13 quorum os
maledictione et amaritudine
plenum est veloces pedes eo
rum ad effundendum sanguinem
Ez 1 ps in quorum manibus i
niquitates sunt dextera eorum re
pleta est muneribus | Ibidem ps
33 Quis est homo qui vult vitam
diligit videre dies bonos pro
hibe linguam tuam a malo et la
bia tua ne loquantur dolum di
verte a malo et fac bonum in
quire pacem et sequere eam | ps 36
Considerat peccator iustum et querit
mortificare eum dominus autem
non derelinquet eum in manibus
eius ps 51 Quid gloriaris in
malicia qui potens es in i
quitate

Salomon in proverbiis c 1 Si te lacta
verint peccatores ne acqui
escas eis c 3 noli prohibere
benefacere eum qui potest si vales
et ipse benefac c 11 non am
at pestilens eum qui se cor
ripit nec ad sapientes graditur
C 16 vir impius fodit ma
lum et in labiis eius ignis ar
descit c 21 anima impii desi
derat malum c 22 Arma et
gladii in manu perversi custos
autem anime sue longe recedet
ab eis c 29 abhominantur
impii eos qui recta sunt via
Plato in menone ultimo inve
dim non natura boni fiunt neque
disciplina Cum sine neque
boni natura erunt Idem | c 7 ul
Ca 4 ke b ethicorum l i | liber est
bonus qui non gaudet bonis
operacionibus l 2 c 2 boni et
mali efficiuntur natura c 7 boni
quidem simpliciter sunt multi
narie autem mali l 3 c 2
Ignorat omnis malus que
oportet operari et a quibus fugiendum
et propter talem peccatum iniusti et uni
versaliter mali fiunt Non quis in
eligere est ignorantia causa
involuntarii est sed malicie
neque que universalis l 7 c 1
pessimus quidem est qui ad
seipsum et ad amicos utitur
malicia l 9 c 9 boni operacio

studiosa est et delectabilis
secundum se ipsam studiosis secundum quod
studiosus huius quia secundum virtutem
sunt actionibus gaudet huius
autem quod malicia contristatur. Idem
magnorum moralium li. 2 ca.
in receptionibus bonis que circa
corpus sunt super habundancia
sua peyores facit putandi
nunc multe sue deceptiones
etiam fastidiosus facit scilicet
autem et in aliis bonis puta in
honore pulchritudine magnitudine
honor magnus suis pey-
ores facit c. 8 sunt bona que
sunt in anima secundum quod animi dicitur
malicia et continencia bes-
tialitas c. 9 bestialitas est
habundans quedam malicia
quando aliquem videmus omnino
pravum non hominem dicimus esse
sed bestiam c. 11 pravus inimicus
est et sibi ipsi Idem rethori-
corum li. 1 c. 20 benefacere et bene-
pati delectabilium est bene pati
quidem enim bene est adipisci eorum
que concupiscunt c. 16 oportet
bonos honorari. Idem pollitico-
rum li. 1 c. 10 boni et studiosi fi-
unt propter tria tria autem hec sunt
natura consuetudo et racio. Idem de regimine
principum li. 2 c. 10 sapientes boni
sunt | sub aliis sunt in certo
Seneca | c. 2 de manibus male
facientibus c. 21 narracio pec-
catorum odiosa auribus illorum in
delictis perit | in epistolis c. 16 obedit
Lo. . . . | peccare boni virtutis
amore timidi ad mittendum in
re formidine pene. De constitutionibus
epistola vincit omnia prius sunt cor-
rupcie mentes. Idem de fastib[us]
li. 1 est aliquis magis cunctis abesse
a malis | In evangelio c. 7 omnis arbor
Mathei | bona fructus bo-
nos facit mala autem arbor
malos fructus facit. Non
potest arbor bona malos fru-
ctus facere neque arbor mala
bonos fructus facere | epistola pri-
Iohannis apostolus evangelista | c. unico
noli imitari malum sed quod bonum
est. Omnibus facit ex deo est
qui male facit non videt deum
Paulus apostolus in epistola ad Gal.
c. 7 bonum facientes non defici-
amus dum tempus habemus ope-
remur bonum ad omnes maxime
autem ad domesticos fidei
epistola ad Rom. c. 12 noli vin-
ci a malo sed vince bonum in
malo | ca epistola 4 ad Lucill.
Seneca | li. 1 epistola 2 ad de-
licata facilis sunt omnibus
cunc fuit multiplicari c. li.
20 et si epistola esset nemo e-
cessit bonum discendum dicit
est. Idem de beneficiis li. 1 inic

aut voluntas bona sed torpet
modo delicijs ac si tu modo of
ficijs uiciata | Idem in de clemen-
cia ubi discrimen inter bonos
malosque sublatum est confusio se-
quitur et uiciorum erupcio | Satira 2 ne
Juuenalis lib. 1 | mo malus
felix | Idem de epistolis ad Lucilium l. pro
Alex. c. | bitri multo magis pena
sunt digni quibus cum plurimum
honoris delatum est si occulto
inueniantur inimici | de miseris
Alex. auctenticorum ti. | sunt sic g. p-
thicorum multe hominibus ad
malicia me sunt | Vndique sic
Martialis coc. | cepto c. 3
pinidare mel stellis ho neque
prorsus abhorret | epistola 42
Augustinus in epistola prosperi | Nichil
est infelicius felicitate pec-
cancium qua penalis nutritur
impunitas et mala voluntas
corroboratur uelud hostis in
terior epistola 42 Sine aliquibus
bonis operibus uita cuiusque pessi
mi hominis difficile inuenitur
Epistola 47 non sufficit abstinere
a malo nisi fiat quod est bonum
prosperi sub epistola 1 est quidem
in constat in esse malis 26
epistola 42 Omnis se peccatis gaudet
feliciter uti infelix minus est
prosperitate sua denique capit
minores effectus praua voluntas
Aueracissime fit cotior

vel exercitior | Indulget fortuna
Catho c. 2 | malis ut ledere
possit | cius de consolacione l. 1 c. 4 vi
Boe | dere uideor nephari
as sceleratorum officinas gau
dio leticiaque fluentes prodi
tissimosque nominis delatorum
fraudibus inmunes iacere
bonos terrore inter discrimina pro
scriptos | Flagiciosum quoque aban
dendum facinus impunitate ad ef
ficiendum non premijs incitari | In
sontes autem non modo securitate
uerum etiam ipsa defensione pri
uatos itaque libet exclamare
ad deum l. 4 c. 1 | Quantulibet
seruiat mali sapientia tamen coro
na non decidet nec arescit
neque prauis aut prauorum dentibus ali
ena decerpit improbitas | Sicut
ipsum bonum beatitudo sic bonos
omnes eo ipso quod boni sunt fieri
beatos liquet c. 4 | Infeliciores
esse necesse est malos cum
cupita perfecerint quam si ea que
cupiunt implere non possent
c. 11 ut prauis atque improbis uelut
sedibus est ita in primis abesse improbi ne
queunt conuenire | Rudimi cum
asserum ipsius dissatisfactionibus contra
uenijs improbi quamque dissonarat
Cassiodorus epistolarum li. 2 epistola
xi ad ... orietur
te sua senatorum admoueat lec
tionis auctoritas li. 4 epistola 27

Bonos laus malos querela
comitatur l 6 epla 20 habet
r boni paupes diuicias suas
ignorantes accipiunt qui bn
agunt l 10 epla 6 ornamen
tu omnium bonorum est sinceri
benignitas ibidem c xi Benig
na dilige | ub i p astorum c 38
Gregorii | Bona presentis vita
mala sunt 2 no pemis opplen
tibus exequenda nam quippe
ter ea bona faciunt qr tormen
torum mala metuunt mult no
esse qui metuat ut audent
committunt ellicita c 41 Et
quisque melius sapit eo deti
us de lingua malorum tym i can
te amicias iugum cuspis
ligant | i sinora solilogor
Ysidorus | l 2 esse magis
bonus qui iudici stude | di pa
Auctor libelli q | philus
c 22 semper iniquorum solus im
pedit actu bonorum | ca 48
Jacobus bunctani | nobilis
e bonitas possio q dat hono
re et possore sublevat n
p sinz pbet opes bonitas
sed ope no det bonitate oia
pcellit bonitas q iam ind
tempe puti mo bonus illis
addest | dus iudex ueniusum
Ricardus | li de practic nuptus
c 41 sicut sicuti feritas asini
tate solet | De consciencia benignitatis
et malignitatis

Oracius epla 2 l i epla i
hic murus eneus esto tu
nil cosciri sibi nulla pa
lescere culpa | senectute To
Tullius de | sra bene acte
uite multorum qui bnficiorum re
cordacio iocundissima est De
tusla q6 l 2 nullum tea
tru iuitute osca maius est
Ouidius de fastis l i osca
mes ut cuiqz sua e sic q
apit intra p tora pro sno spe
qz metusqz suo li q Co sca
mes 2 ti fame medacia
2 ridet s nos i mai cir
dula turba sumus | 2 ad cor
Paulus aplus epla | c i gla
nra hc est testio conscie
ntie | uenca i pmo plerusque sa
Se | ma osca paui vereri
Statius thebaydos l 2 osp
timidu sceluss | 2 satira i Iu
Juuenalis l | frigida mes
est cuncius tacita sudant
p cordia culpa | l vndique
Marcial cocy | suscepto ce
qbus ad occultos tramites
loca dema mudi peccat teru
e osca culpa comes aliuis
censor actor 2 esto | 2
Ambrosius de offic | l 2 e
uita btam efficiunt tranquil
litas osce 2 serenitas i no
cce | tus i epi pspi epi
Augus | 80 bona consca

tranquillitate faciat animi | Scipio
Macrobius de sompno | nis l 2
c 4 virtutis fructu sapiens in con-
scientia ponit nimis perfruens in gloria
Cato c 2 contemptus ipse de se sibi
putet omnia dicit | la epla 32
Cassiodorus epistola | totum viciosum
gerit ubi constat puritas non
habetur l 8 epistola 18 sicut consta-
lata c quod pulcherrimum invenit ita sub
reatu iacet qui se in parte
cognoscat immunibus contestatus
l xi epistola 8 Quid acceptum putatur
ubi conscientia bona perditur | l 2 c 3
Ysidorus solilogorum 4 | decimus con-
scientias iudicat c 3a est sicut
non dampnet proprium femina con
dampnet propria conscientia c 3a con-
scientia rei semper in pena est mens
male conscie propriis agitatur
stimulis | lo amore gnasta
Epistola vel | la eo scientia De
Innocencia rubrica quinta
Job historiarum c 22 Salvabitur
innocens | 26 custodi innocen-
Psalmista ps | cia et vide equitatem
Ps 83 non privabit bonis
eos qui ambulant in innocen-
cia dominus virtutum | ab alio odis
Tobie c 4 quod | fieri tibi vi-
de ne alteri tu aliquando faciatis
Virgilius eneydos l 1 am-
mendum nulle nocendi ar-
tes Tullius tusculanarum q

l 3 innocentia est affectio ta-
lis animi que nocet nemini
Ovidius de arte amandi li-
fitius absit vacuas cedibus
habere manus | nus declamacio
Quintilia | nibus 12 declamacione
male habere ibi innocentia
ubi impotestate est scelus sceleris
Matheus in evangelio c 26 dicit
iudeis pilatus Quid facia-
m de ihesu qui dicitur christus
dicunt omnes crucifigatur ait
illis pilatus quid enim ma-
li fecit at illi magis cla-
mababant dicentes crucifi-
gatur videns autem pilatus quia
nichil proficeret sed magis tu-
multus fieret accepit aquam
et lavit manus suas co-
ram populo dicens innocens
ego sum a sanguine iusti huius
vos videritis | dictarum in codi-
Seneca tragedi | po c 14 2 si
nemo sit fato nocens In
hercule heteris c 8 a est nocens
quamvis non sponte est nocens
Idem epistola 4 ad lucillum l 18
epistola 8 securitatis magna
porcio est nichil inique agere
Eccus ff 4 ti de opibus ne mul-
l de pupillo et si plurimum non
debet nocere factum alterius
ei qui nichil fecit tamen de
aqua pluvia arcenda l s

pte ait aqua p̄desse sibi vult
quisq̄ dū alij nō noceat nec
phibeat̃ ti de i iniurijs ul' im-
ruat̃ ē i iun̄ expectatio no
bis in iniuria | ceciis ki vidi
Marcialis | qui suscepto ē z
teimdeo soli dū possibam
le nocere nec p̄desse tu sed
petis ut noceat | de formula
Auctor libelli | honeste ui
te ē z amabis deū si illum
i hoc imitaberis ut velis o
mibus p̄desse nulli nocere
r nunc te iustū uir appellabit
omis sequet' venabitur r di
liget sic q̄ uito iustus ap
pellaberis iustus ut sis nō
solū nō nocebis s3 etiā no
centes phibebis | officijs l' i c 2
Ambrosius de | vita beata
efficiunt tranquillitas ɔscie et
securitas i nocentie l' z c 4
nō latebra sapientis spes
i puritate ē s3 i nocentia
Ceciliꝰ firmanꝰ de bta vita
l' 3 put summas hoīs virtutes
i nocencia mirat' l' q i hoc
iusticie summa ɔsistit ut nō
facias alteri quid ab altero pati
nolis | i epi gsep epi i au
Augꝰ | nocentia ua ē que
sibi nec alti nocet epi ad
paꝫ ē nemini nocere ii studi
at' ueli p̄desse pressuribus

e in sonte uita pacis ama
tor agit | iuris epl̃a 4 l' 6 ep
Cassiodorꝰ | is a nocentia uita
ɔmendat l' q epl̃a z nix
audet quisq̄ i illos excede
r a mibus culpas nō put in
ueire epl̃a 3 honesta st
sucia p que nemo ledit | E
pl̃a 10 nullū ledit obseruata
iustitia l' xi epl̃a 8 i qua
pte pt hō p̃fice · si nocentia
pbat' fuit amisisse | quid
Walterꝰ 22 fabla | ɔ odit
fici noli nunc quoniis ex
libz arte mali caueas iste
sodali | bardus de i pbacioe
Cap'n | uicior c 3 vir sapiens
p̄desse cupit nec ledere quem
ɔ irbus r gtr nemo nocere
solet **De iniuria seu ɔtume
lia et offensione vitand**
Exodi c 28 nō occides nō
mechaberis | nō facias ca
Clementi e 19 | lupinia p̄ximo
tuo nec vi opimas eū | qn
Moyses i deut' c 20 | obs
sederis ciuitate multo tpe
et munitionibus cinxeris
ut expugnas ea nō suc
cides arbores de q̄bꝰ vasci
pt nec securibꝰ p circuitu de
bes vastare regione quia
lignū est r nō homo nec
pt bellantiū ɔtra te agere
num sibi qua aut ligna

nosiit pomiferu s₃ agstia r
i cetos apta usus sucuide r in
struc machinas donec capi
as ciuitate q cot te diuucat
c 2a maledictus qui accipit
munia ut pcuciat aiaz sang
uis i nocentis c 20 omnes
Balon i ptibus stulti misce
commelys c 22 ne tus
diaris tios antiquos quos
posuerit pres tui c 24 ne
isidieris r queres ipietate
i domo iusti neqz uastes re
quie eius septies ei cadet
iustus r resurget alio ods
Thobie 4 c Quod ab tibi vi
de ne alti tu aliqu facias
Augustinus rethor l 2 c 4 Causa
de lacioms tom elizmatibus
c 3 putat qui ipi male age
tes excedit mag sapt quz
inuenes a diuites qui eliosi
sunt excede eui putat quidi
as inferentes ieron c 10
Ihus filius sirac Nichil agas
i operibus i iure c xi obuir
gaco r i iure amillabunt
scciam aus i cathedinario
Valus nulli mortalin in
iure sue pue uidens aul
ti eas ginnus equo habue
Catilius c 9 ne inimici sunt
stultor more molesti fi
Tullius tuscla 40 l 2 c 2 ac
ape q fac prat in iuria
Ouidius de arte amadi l 2
c 2 si

quelz cx tactes i iniria sb sistat
igt Iulian declamacoib
Ovidius s declamatoe contume
lia similitatis facilius itelli
git dignitas gimus c 4 Si
Paulus aplus ad gal i iure
mordetis r comeditis uidete
ne ab i iure gsuabini l 2
Seneca epla 24 ad lucil Ep
vero r bnficia r i iure gstat
Idus epla 2 iuriaz reme
diu est oblivio Epla 24 si
aisimus est nocere q ledi li
ia epla 2 Vnita scla ee no
put qui est nocetu tirepi
dac l 18 epla 7 nulli non ad
nocedum satis uiriu e Idem
de clemencia pestifera iube
nale ad nocedum Ide de mo
ribus in iuriaz nec oriat
nasc e Ide in iuris aptis
mat qui vni facit i iuria
Lucanus l 8 ius r phas mul
tos faciunt tholomee nocetes
Sextus ff4 ti ad l acquill l qui
occidit C pe Qui occonem
dapnat dapnu fecisse uidet
Et quidati l ad eos Nulla cu
ra ul diligencia qsed pos
simus ne ab aliq dapnum
nob i iuria det ti drygs
ins l ius septa no debet
alti pasthis micq q dico ispi
spiri nal equum e nemine
cu alterius detrimento ul i iu
ria fieri locupletum

Lex est de statuis et ymaginibus
l. si aliorum honores alijs dap-
norum occasione fieri non oportet ff de
offensio testo l si quis suo ini-
quum est ut alieno odio aliquis
pergrauetur | Firmanus de bellum uita
Cecilius | l. 3 publice iusticie
summa consistit ut non facias
alteri quidquam ipse ab altero pati
nolis | sub ultio c quod sibi
Cypper | quis nollet fieri non
inferat ulli | soloe l. 2 c. xi
Boecius de c | Grande est quod talem
facere quisque possit quod ab alio
sustinere ipse non possit l. 4
c. A validissimum inter ar-
gumentum infelicioris esse credunt
faciunt quam qui paciuntur iniuria
Cassiodori epistola 4 l. i epistola
prima sit in iniurijs facultates
abuti | Epistola 29 Quid dissi-
pat aptamque qui se excel-
sum inter vindicare l. 4 epistola
ie magni peccati genus est ali-
enis debitis alterius pergrauare
sua queque dampna respiciat
Epistola 21 detestabilis est omnis
iniuria malorum omnium ceterorum
uni probatur in de clementia
sui sape vij ardebant auxi-
lia precium conpagetur cui cul-
pa in conscientia ipsa credebitur et
magistratui pondus est
inopinata decepcio l. x epla

quorum quidem siquidem dolet iniuria
que contingerit in separata consiliu-
de premiat dolus vij tabatur
auxilium premium | Lex esopi fa-
Cesi sicut fabu | bula z sic
nocet in nocuo nocivus casu
quod incedit in ueit fabula z q
Credis tibi non fieri alijs fecisse
cauebis volucra ne facias quod
potest ipse pati | in proverbiis ma
Bernhardus de | orum c 3 Sepe
nocivus obest sibi non cuiuis
dat ab esse | dus in poetria c. a
Ganfre | Qui nocere potest
noli satis est esse nocuisse
posse nocere | nectam c 2 Quod
Jacobus bu | tibi iniuste nolis
illud ne feceris ulli Sed fu-
cies alijs quod cupis ipse tibi
Auctor libelli qui incipit a
stivolabij Quod tibi vis non vis
fieri non feceris ulli Quod sit tibi
vis hoc quod fac alijs | electorum
Mostanarius in libro | c c° et
is damnat hostili sermonibus a
cerbius eius | tica ex ordine
Sub ulla me | librorum nagatica
Publius qui ledit secundum scribit
in marmore lesus est offen-
sa genus nimium paritura do-
lore Cum nichil qui deberet
quomodus esse nocet Delicia
in defensione Rubrica 6
Lex ff. rum c de iusticia et iure

l. ij. hoc inde evenit ut qd' quis
ob tutela sui corporis fecit non
fecisse extimetur. ti. ad l. aqli
l. ij. adversus periculum natis ro per
mittit se defendere. ti. de bonis
eorum qui ante sententiam l. i. ignoscen
dum est hijs qui sanguinem suum
qualitercumque redimere voluit
Alex. c. c. qui liceat sine iudice
iudicare. l. i. melius est in tempore
occurrere quam post exitum iudicare. ti.
in quibus causis in integrum restitucio non
est necessaria. l. si. melius est in
tacta iura servare quam post causam
vulneratam remedium querere
ti. ad l. cor. de sicar. l. si. qs. pro
auctore defensore que sue salutis
non in nullo peccasse videtur
Vegecius de re mil. li. 3 c. 3
dimicancium securitas non est possio
nisi armorum deffensione fuerit
A. 4 c. 8 oppugnantium cum ma
chinis pallidis machinis obsistunt
Cassiodorus 9 eplarum l. 9 epla
29 ille deffensor quem dicendus
est qui tuetur innoxie **De vo
luntario et involuntario. A.**
Aristoteles ethicorum l. 3 c. 3 volu
tarium videbitur utique esse cu
ius principium in ipso est scien
tis singularia in quibus est opa
cio virtutis quidem nullus volens
est viciis voluntarium est vo
luntarie sunt virtutes et ceteri habitus

nichil minus et malicia vo
luntarium est voluntarie sunt
virtutes et ceteri habitus sunt generise
A. 5 c. 1 dico voluntarium qd'
aliquis in se ipso exercens sciens
et non ignorans operatur iuste
operari omne voluntarium est
leditur quidem utique aliquis
volens et iniusta patitur in
iustum patitur nullus volens
Eadem magnorum moralium
l. i. c. 10 videtur propter virtute et
malicia esse voluntarium
c. 18 voluntarium est qd' opa
mur non coacti operamus omne
necessitate sequitur tristicia
operantibus non concupiscenciam
delectacio sequitur c. 19 in
iusti facientes volentes
iustum faciunt c. 62 iusta et
iniusta operantur volentes nec
non involuntariis ledi sus
tinent idem rethoricorum l. i. c. 18
volentes faciunt quecumque
scientes et non coacti c. 19
volentes est cum de appetitu
nullus enim vult nisi cum pu
taverit esse bonum irraciona
biles aut appetitus ira et
concupiscencia l. 2 c. 2 nullus
ea que sibi apparent impossi
bilia appetit c. 16 pugnan
tes contra videntur velle 18
c. 6 dicte sunt voluntates prius

rno magne c 19 nullus impos
sibilia affectat neque concupiscit
ut in pluribus omnes autem poten
tes uelint agunt | Idem pol
liticorum l 2 c a Que uolunt
potentes agunt omnes | Idem de
anima l 3 uoluntas appetitus est
Terencius in anthon c 1a nul
la est tam facilis res quin diffi
cilis sit quam inuitus faciat
Tulius rethoricorum artis noue
l 2 c a voluntario facinori
nulla est excusatio in prudenti
e 2 iusta de precatio parata
e | Idem in phisicorum l 6 uoli
te uelle quod fieri non potest | Sicut
Seneca epistolarum ad lucilium a c 8
da operam ut quod nunquam inuitus
facias ut quidquid futurum est ne
cesse est futurum repugnanti et no
lenti necessitas non est. Qui im
peria libens excepit partem acer
bissimam seruitutis effugit non
qui iussus aliquid facit miser
est sed qui inuitus facit sic animum
componamus ut quidquid res ex
igit id uelimus l a epla
i. nichil honestum est quod ab in
uito quod coacto fit omne hones
tum uoluntarium est l 13 epla
6 animo beneficia et iniurie co
stant l 16 epla 3 et si actio
recta non erit nisi recta fuit vo
luntas ab hac enim actio est

Idem de moribus omne peccatum
actio est uoluntaria | Indicium
Ex ff de iur o | l si per
errorem non consentiunt concurrunt
quid enim tam contrarium est consensui
quam error qui imperitiam detegit
Et de pactis l i in prin Quid tam
congruum est fidei humane quam
ea que inter eos placuerunt
seruare | ti ad l cor de sicar
Ex C | l i Crimen contrahitur
si et uoluntas nocendi intercedat
Valerius maximus l 9 c 9
Error non sua sponte sed uaria
rum necessitatum ymaginibus
culpe se implicat | l 4 c 3
Boetius de consolacione | duo sunt
quibus humanorum actuum constat
effectus voluntas scilicet et potestas quorum
si alterum desit nichil est quod ex
plicari queat | epistolarum l i.
Cassiodorus | c 3 a non est
beneficium quod prestatur inuitis nec
cuiquam utile quod ab ipsa volun
tate non recedit l 9 epla a
Iniquum est quod hominibus inuito
deputetur quod eius uoluntate
non geritur l 2 epla 29
suspectum est quod prestatur no
lentibus una hec est recta bene
ficii si sit minime fuit ac
ceptum | rub in synonimis so lo.
Ysidorus | l 2 nichil potest caro
facere nisi quod uolunt animus

Candidas de qualitercumque
modo l. i. maioribus cerse
menti dignus qui bona
spontanee peregit quam qui ea
coactus exercuerit De in
tencione et facto vitia 8
Egidius li i c 16 de i tuetur cor
Tullius rethoricorum artis
ueteris l i c 12 hys qui im
dentes leserint ignosci co
uenit l. 9o c 3 quo animo quod
quisque faciat non quo casu
utatur ad rem pertinet Idem re
thoricorum artis noue l 2 c
ex voluntate in omnibus rebus
spectare conuenit Que consulto
facta non sunt ea firmiter esse
non oportet c 1 voluntario
facinori nulla est excusacio
in prudencie et iusta deprecacio
peracta est de puncto l 3 epla
Claudius 4 ut desint uires
tamen est laudanda voluntas
Cl 4 et fi epla 8 Is qui non
potuit dat materia grata
habunde est Idem epla 2 ad
Paulus ap corinth. c 8 si
voluntas prompta est secundum
id quod habet accepta est Lucillum
Seneca eplarum ad l 2 ep
71 consilium rerum omni sapiens
spectat non exitum satira i
Juuenalis l 4 et fi hab pati
penas peccandi sola volun
tas nam scelus intra se tacitum
qui cogitat ullum facti crimen
habet cum si conatum peregit de
Clexo ffor tradl correct sicut
l dimus in maleficiis volu
tas spectatur non exitus cod
Cassiodorus eplarum l 3 omnis
actus in qua te ponitur est li c
Gregorius in pastorali 1 a
non tam spacie facta dicit quam stu
dia pensantur in sequitur in stu
ci sepe neglia in studiis vero
maliciosa spiritu intencione pecat
Ysidorus solilo l 2 c 4 q 2
ampli Tale erit opus tuum
qualis fuit intencio tua sopi
Versificator fabellorum c fab
40 opus dehet grata mentis non
opi grata mentes bona reddit
opus Nemo lex possit nisi volt
posse mentem nam posse pot
hostis abesse putas de his
Matheus vindomensis toria
thobie c 21 non tibi quod dabit
sed cum intellige quod sola voluntas
fortuna monetat opus ordinet
Epibiorum metricum ex libro
uagarum Quibus agunt ho
mines in tenro indicat omnibus
Epibiorum vulgarium albou
nolere sit nada sucurso
De errore facti et erronea
existimacione rubrica 9
Moyses in deut capitulo 2 a

maledictus qui errare faciat
cecos in itinere | clama contra cla
Quintilian' de | ma. tenues
rerum ymagines solent cogita
cionibus rerum corpus an
nanc absenti oto cogitatio
nes fugiunt | de mis declam
Lex ff. or. ti. | omnium videlicet si
per errorem non consentiunt qui
errant Eiusdem ti contrarium
c ius sui quod error qui in peri
cia detegit ti de iuris et facti
ignor' l. y si in preterito vlterum
quod eciam prudentissimos fallit
Lti de suppellectili legata
labeo C si nemo existima
dus est id dixisse quod mente
non agitauit ti ad l. iuliam
maiestatis l. famo C i. lib'
cum lingue facile ad penam tra
hendum non est et de re iuris l.
mt. scripta non videtur qui errat
consentire | maxime li. contra eum error
Valerius | non sua sponte sed va
nis in tacitis ymaginibus
cultre semplicitur | frater boecie
Auctor libri de | vite et contra
Error facile veniam dato
Caritas ad genu altem de a
more li. i. fas est aberrare
dixerit de et abeo quod quippe mini
me persenserit respice | ordi
Quibus vectorum eos | vehib'
nagantum ubi preuaritur

forsan nec torqueus habet
pro ilbrorum vulgarium Tale sit
ardor sequare eum fit da del
dito in loculo hi pastillo no
rede alo zeimno. Non vult
siue sator quid io un ypaciat
De assensu permissione et prohibi
cione Rubrica decima
Seneca tragediarum in troia
de et cum non vetat peccare
cum possit iubet | re iuris l. sicut
Lex ff. or. ti. de | scripta non vi
detur qui errat consentire non
videtur fraudare eos qui sciunt
De necessitate Rubrica xi
Catho magnorum moralium l.
i c. ia operantis eius necessitate
sequitur e contra operantes nec
preoccupisceria de lectio sed
Tullius rethoricorum arte veteris
l. i c. 12 his qui necio necess
presiciunt his gratiam non oportet
Quintilian' de cla c. de cla
omnium beneficiorum ista nota est ut
non sit nequius quam pietas de cla
13 eos asperat necessitates
Seneca epistolarum ad lucillum
l. a epistola 8 sic enim corpora
mus ut que eos res exigit id
nelum | l. contra cupias contra eum
Lucianus | necesse est | cultura
Paladius de ag. | c. 6 vnu
tas fiis caret | nunc et tuff l.
Lex ff. or. de ad | rem legitima

nemo i necessitantibus libalis
existit | ordonius epla r. li q
Cassi | epla i grande quo
du est cu i digentibus pace
ci qui fames solet toti qte
ne ut sua necessitate poss
expelle epla iz ncitas mo
derata no diligit l q epla iz
sibi quada excusatione petie
credit cui ncia no pbent
du mr cunni ncitis tolli
petitudi cubitq auffin | Se ca
Candicas ad gualterium | moc
li importuna ncitas nulla
pt regla mre coartari
Matheus vindonien i poe
tria pte 2 c 3 ncitatib no lz
legem | oz wlgariu el be
Chui bi | sogno fa tractare
la vecchia el besog° fa fare
cossa da bia semare el beso
gno caza el lovo del bosco
can p fame fa forame De
violencia 2 coactione Rca 12
Moyses deut° c 2q ai re
petes a pximo tuo re aliq
qua debet tibi ut i gredi
aris i domu eius ut pig
nus auferas s stabis fo
ris 2 ille pferat q hebit
Salon pubi . c 22 no fa
cias violencia paupi q a
paup est neq oterres ege
nu i porta qr dns iudica
bit causa eius

Cronica de mgis phioz co
di de mante mab vny de sep
te sapientib ait psuadeas
semp no violans | li c 2
Aristotiles rethoricoz | pt naz
e violencia 2 r c 2 si in
inimus coacti falsa dicunt q
ncia 2 pertinacia no dicere
ua 2 finale mrites tanq
requirestituri celarunt | Id
politicoz l i c 2 iustu vi
olentu no est li r c 10 si
pcurande pncipatu aliqs ul
p violencia | ia hic videt ty
rannus esse no volentibus mox
no qz rex sed tyrannus | Id
rethor l 2 c i videt viole
tu esse cu coacti s eius pn
c nichil coferente m3 passa
Idem magnoz moraliu l
i c ia voluntariu e q opa
nt no coacti opantur ex
ncitate sequit ictitia l 2
c 4 ictitia e in hijs que p
coactione fiut | i de sophy q
Thercnaus | fina i pmum
credat gnus aut sensibil
i qd fit q id qd amicicia
abiungit | de ictitibus l r epla
Comdius | q sedit mribus
equu incita qz pugnanti
inea sub onse iacet epla
iz adde q i iustu regibus
dicit cuse dat et i medio
inpluera sepe fero

Quintilianus decla. 7 d'cla
st pietas ipetu suu n(on) ulli
dum nouit effectus · decla
6 Quid q(uod) i honore aliaru
uictu est desinet p(ri)uilegi
u uocari posse si cogas ge
nus s(er)uitutis e coacta lib
ertas | Seneca ep(isto)la 24 ad lucilliu
Idem | l 8 ep(isto)la i. nichil ho
nestu est q(uo)d ab inuito q(uo)d a
coacto fit | Idem de tranquillita
ti a(n)i q(ua)le uident coactum
gema | Idem tragedia 4 in oc
c 2 violenta nemo i(m)peria o
tinuit diu moderata c 10 q(uo)d
q(uo)d coprimit gravis | Iustinus
Alex(ander) ff(ilius) 4 decco q(uo)d | caret
l i uis e maior fieri ipetu
qui repelli no(n) pt | Idem de l ac.
quili l(iber) 3 v(er) pe vim vi
repelle(re) om(n)es leges o(mn)iaq(ue)
iura p(er)mittut | Idem de actio
nibus ex(c)ep(ti)onibus i(n)iunctionibus
l si ca rebus custodia ad ius
vim p(ar)at | Idem de alia l 2
Cacco(?) Brutus fa | c 18 Expau
dito(r) liberi p(ro)tas no(n) solu(m) si
imminet sed etsi supplicat cog(it)
Cassiodorus ep(isto)la 24 l 2 ep(isto)la
2 a nemo cogit(ur) ut
l 4 ep(isto)la 10 Quid ad belli
ca (con)fusione p(ro)s tranquilla
dis(?)tabit si p(er) vim litigia t(er)
mi(n)ent(ur) | l xi ep(isto)la 9 nul
lus ad violentia(m) co(n)fugiat

Claudianus l i pagit tranquil
la potius q(uo)d violenta neq(ui)d
madata q(uo)d fortius urget
i(m)p(er)iosa quies | Guall(ter)iu(s) de
Laudibus ad | Claude(?) l i Mau
ritius cessent mit(?) dignius
q(uo)d bona sponte p(er)egit q(ua)m qui
ea coactus exercuerit Co
acta nemin(i) s(un)t grata obseq(ui)a
2 nullius digna p(re)miis indicat(ur)
Ep(isto)la vl(?) 4 vulgarium forza
ne(c) ragione ... forza
za elegge essa el guida la
rana chi gle gossa ad esso

De culpa et excusatione 13

Tulius rethor(icorum) art(is) ueter(is)
li c 12 hijs qui i prudente(r)
leserint ignosci convenit
Idem c 7 nichil e indignius
qua(m) eu(m) qui culpa caret sup
plicio no(n) carere | Idem rethi
artis nove l 2 c a volu(n)
tario facinori nulla e excu
satio i prudencie 2 iusta
deprecatio p(ar)atur | Idem inuec
tiua i Salustiu no(n) p(ot)est
i(n)mutare signe sor(or?) deb(et) cle
mentia | Seneca tragedia 4 in
Idem | Oedipo c 1 q(uo)d fit ne
mo fit fato nocens | In
circule ethico c 8 Error
a culpa vacat | Idem ep(isto)la
24 ad lucillu l 14 c 10 vi
cia ma que amamus de
fendimus 2 malumus ex

excusac̄ illa q̄ excutere Idem
declama. li. a. i ꝓhemio hic eq̄.
le om̄ est ut iniuria sua ex
cusare malit q̄ effugare
Ide de naliby qoiob3 l. 4 m
chil tam manifeste malitie
e q̄ no in ꝗtrm tusseat cul
pa Seneca maxim9 l. 4 c. 4
Qua erior no spōte sua s3
manus letitiis ymagini
bus culpe se implicat In anglie
Alex ffo4 ti ad l. inliar l. fa
mosi C. i. lubricum lingue fa
cile ad penā trahendum no e
Iti de re iur l. i. fin. scripta
culpa e i. insite rei ab se
no ꝑtineti impitia culpe
annumatur Firminan9 de bta
Ascalius vita l. c. natiua
hom ꝑcliuis i. uiciam dei
vult no mo cu uenia sed
etia cu rōe patire Sonte
Cysper. subulto. In iuria
pacis amator agit l. 4 ep̄
Cassiodor9 epla4 A mi
nim est ut hoīs uicio dp̄u
tet' qd' eius uoluntate non
regit' l. 4 epla 31 no est
ignaue culpa q̄ ꝯcausat
miseranda calamitas l. 9
epla 2 vix audet quisqua
t illos ꝯdere in qbus cul
pas no inuenit

Iudicas capellan9 ad ꝯ
naltem de amore li. In
portuna uecitas no pt iur
regula coarctari Castell
Senalterius de l. 3 cuius
illata leuat iniuria ꝯcoac
cio culpa Ims i luna clio
Chronica c. 82 auget non
minuit mala ꝯsuetudo
reatu Or4 metricoꝝ Cpura
Cuibꝫ ordine li. nagatu
ultra posse suu nullu lex
equa coegit De naturali
iudicio iustitie diuine
Iob historia4 c. 8 taber
naculu impioꝝ no subsistet
Ec xi ocli impioꝝ deficiat
et refugiu ꝑibit ab eis
Ide c. 18 lux ipi9 extinguet'
nec splendebit ignis eius
artabunt' gressus uirtutis
impij ꝯpetabit eu ꝯsiliu
suu c. 20 laus impioꝝ breuis
e ꝯ gaudiu ypocrite ad in
star puncti Que effuderit
Gen c. 9 quicuq effuderit sang
uinem fundet' sanguis illius
Ysa a p̄ꝫ Consumet' nequi
cia pccoꝝ ꝯ dirigens iusti
scrutatis corda ꝯ renes de9
Ps 31 p̄ꝫ multa flagella pccoꝝ
Ps 34 ocli dni sup iustos
ꝯ aures eius i pces eoꝝ
vultus aut dni sup facie
ntes mala ut ꝑdat de terra

memoria eorum. Mors pecca-
torum pessima. ps. 36 Noli e-
mulari in malignantibus
neque zelaveris facientes ini-
quitatem quoniam tamquam fenum ve-
lociter arescent et quemadmodum
olera herbarum cito decident.
Qui malignantur exterminabuntur.
Brachia peccatorum conterentur.
Iunior fui et enim senui et non
vidi iustum derelictum nec seme(n)
eius querens panem. Iniusti
punientur et semen impiorum
peribit. Iusti autem hereditabunt
terram et inhabitabunt in seculum secu-
li super eam. Considerat peccator ius-
tum et querit mortificare eum.
Dominus autem non derelinquat eum
in manibus eius. Vidi impium
superexaltatum et elevatum sicut
cedros libani et transivi et
ecce non erat et quesivi eum et
non est inventus locus eius.
Iniusti disperibunt simul reli-
quie impiorum interibunt. Sa-
lus iustorum a domino et protector
eorum in tempore tribulacionis et ad-
iuvabit eos dominus et libera-
bit eos et eruet eos a pecca-
toribus et salvabit eos quia
speraverunt in eo. ps. 54 Dominus
non dabit in eternum flagella-
cionem iusto. ps. 83 Non privabit
bonis eos qui ambulant
innocencia dominus virtutum.

ps. 91 dispergentur omnes qui
operantur iniquitatem. Iustus ut
palma florebit sicut cedrus
libani multiplicabitur. ps. 111
In memoria eterna erit iustus.
ps. 128 Dominus iustus concidet
cervices peccatorum. ps. 139 Viri
iniusti mala capient in in-
teritu. In proverbiis c. 2 Custo-
Salomonis diet dominus rectorum sa-
lutem et proteget gradientes sim-
pliciter. Qui recti sunt habitabunt
in terra et simplices permane-
bunt in ea. c. 3 Egestas a domino
in domo impii habitacula autem
iustorum benedicentur. c. 4 Ius-
torum semita quasi lux splen-
dens procedit et crescit usque
ad perfectum diem. Via impio-
rum tenebrosa nesciunt ubi
corruant. c. 5 Iniquitates sue
capiunt impium et funibus peccatorum
suorum constringitur. c. 10 Benedictio
domini super caput iusti. Qui ambu-
lat simpliciter ambulat con-
fidenter. Quasi tempestas tran-
siens non erit impius. Iusti
autem quasi fundamentum sem-
piternum. Timor domini apponet
dies et anni impiorum breviabuntur.
Spes impiorum peribit. c. 11
Simplicitas iustorum diriget
eos et supplantacio perversorum
vastabit illos. Iusticia

simplicitas diriget vias eius et
insidie sue capientur iniqui
Sectatio malorum properat mor-
tem. Qui investigator malorum
est opprimetur ab eis. Qui bonus
est hauriet a domino gratiam. Non
roborabitur homo ex impietate. Propter
peccata labiorum ruina proximat
malo. Non inveniet fraudu-
lentus lucrum. In semita iusti-
cie vita. c 13 Iustitia custo-
dit innocentis viam. Impietas
vero peccatores persequitur et sup-
plantat. Peccatores persequitur
malum et iustis retribuentur bona
c 14 Domus impiorum delebitur, ta-
bernacula iustorum germinabunt.
Misericordia et veritas preparant bona.
Iustitia elevat gentem, miseros facit
populos peccatum. c 15 Domum su-
perborum demolietur dominus. c 16
Cum placuerint domino vie hominis
inimicos quoque eius convertet ad
pacem. Qui recte loquitur dirige-
tur. Contritionem precedit superbia
et ante ruinam exaltatur spiritus
c 17 Qui reddit mala
pro bonis non recedet malum
de domo eius. c 22 Qui
seminat iniquitatem metet
mala. Qui pronus est ad misericordiam
benedicetur. Qui iniit te deus
cadit in fovea. c 24 Sep-
ties cadet iustus et resurget,
impii corruent in malum. Lucer-
na impiorum extinguetur. c 26

Qui fodit foveam incidet in eam.
c 28 Qui ambulat simpliciter
salvus erit. c 29 Peccantem
virum iniquum involvet laque-
us. Iusti ruinas impiorum vi-
debunt. Clipeus est dominus speranti-
bus in se. Ecclesiastes in textu c 3
Iustum et impium iudicabit dominus.
Thobie historia c 4 Multa
bona habebimus si timuerimus
deum et recesserimus ab omni peccato et
fecerimus bonum. c 3 Iustus sunt
Ysayas propheta | fructum adinventionum
suarum comedet. Ve impio in ma-
lum, retributio enim manu-
um eius fiet ei. c 33 Ve qui pre-
daris, nonne et ipse predaberis.
Ieremias propheta in prophetiarum c
50 Et cadet superbus et
corruet et non erit qui suscitet
eum. Aristotiles ethicorum l 4 c 6
Ca | Malum se ipsum destruit.
Ihesus filius Sirac in textu c 2
de manibus malefacientibus.
Et prosperitatem et quietem habe-
re malus habebit. c 7 No-
li facere mala et non apprehen-
dent te. c 10 Regnum a gente
in gentem transfertur propter iniusti-
tias et iniurias et contumelias et
diversos dolos. c 20 Qui o-
peratur iustitiam ipse exaltabitur.
Idem c 21 Substantia superbi
eradicabitur. c 27 Facienti
nequissimum consilium super ipsum de-
volvetur et non agnoscet unde

ueniat illi illusio c 40 sb
stancia iustorum sicut fluuius
siccabitur | i li sapie c i in medi
Ephilon | nota mam no in
troibit sapia nec inhitabit i
corpore subdito pctis c z na
ciones i que direst qstca ui
c a i in iusticia c morib ac
quisitio | ub i ceu c z a ob
Mathe | qui acceperit gla
dium gladio peribit | i c z qb
Petrus aplus c p ii | c q nob
noceat si boni emulatores
fuerits | ub aplis i epla ad
Paul | gallat c 6 z si Que
seminauerit hec z metet | Ide
i epla ad colloceni c z apl
Qui i iuria facit recipiet
id qd ique gessit | Ide i epla
i ad thio c z Qui bn mi
ni auerit gradu sibi boni
acquiret | i apoc c iz Qui
Iohanes | gladio occiderit
oz eu i gladio occidi | i li de
Seneca tragediarum | fuerit
c 6 qd quisq fecit patitur auc
tore scelus repetit suo pre
mit exemplo nocens | Iuthis
este c z Sepe i magnum scela
redeunt sua | Iuliscule hetheo
c 8 nocens meri q petit mor
te cupit | Ide eplarum ad lucil
liu l i6 epla z ab illo exp
tet alti qd fecerit | ora sene
lucani l 8 facerit | no i pue
Lex C ti de epali audia lice

l nemo de i corpe aal efficitur
veneficus adulter violator
qz mouet homicida pricida
qd fecit spu expetet | li ti de
Valerius mapi | neglecta
religione c z lento quidem
gradu ad sui uindicta diuina
pcedit ira tarditatem q suplicij
grauitate compensat | fortuna
Ecatiso c z indulgi | malis
ut ledere possit c 4 z si Sepe
et ei deus i iustas ulciscitur
in ius eius de q sole l 4 c 4
Ubo | p spiciu e niq bons
pima inq sua scelerib de
esse supplicia | eplarum l c z
Cassiodorus | omnia si q de z
bona suis sut uicta cum
fructib nec credi pt uirtus
q se questrat a pmijs l 6
epla 20 ignorantes accipi
unt qui bn agunt l 10 ep
16 remunerator e bonorum
omnium deus | ub i pastorali c
Gregorius | 18 tanti apud deum
obligatiores sumus quanto ap
ud homines multe peccamus
Ysidorus i synonia soli loquio
l z aces male q sine compunctionibus agi
tantur sanando | fabularum esopi
Versificator | fabula 4 6
fine ulla claudi mala
uita nequit i quius Qui aca
pit i sontes sc dolis arte capi
Walso fabula a omnes

retorquet quicunque doloc inde
Themistius samaritis li 2 ptri
na fert auctore sepe sagitta
sim amisit dub ipocta c 19
G lex c cu dolu referre
dolore dolosu incipiunt vi
sunt egressus hic regressus
E c 22 depe sagittate didiat
refirire sagitta quasi reum
plage q usa reddere plaga
Matheus vindomensis de his
toria tobie c 34 parrise
mie pauca metes in oibus
Auctor libelli de mo medi
coru stare diu nequit qui
mala sp agunt cuilo inter p
Helinus i spe tei epi oe
malu tande puniet 2 omne
supbu deprimet. vitus viue
sola solet pticla 2 ex 2 8
igue quidq homo seminat
illud habet garum ebe fa
Epribiorum wl quel ehe no de
elgle aduen quel ehe no
arde de cane rabioso non
se empie nulla el male di
ta ma el no regna oug
ne nodo neue al pectene
peccato nechio fa nona ue
deta paro antichio penete
ra nona Explicit primus
lib' septi Incipit se lib' 2 pti
Secundus lib' se ptis tr
tat de veritate 2 falsitate
2 que xib ut 2 latitudi sb his
titulis De veritate et fal
sitate et mendacio Ecca id
Exodi c 23 no suscipies vo
ce mendacij mendaciu fugias
Leuitici c 19 no mentiemi
nec decipiet unusquisque pro
ximu suu xi diminute st
Epistola ps nitates a filijs ho
minu ps dz ma veritas
obmanerunt sibi veritas de tra
orta e et iustitia de celo p
Iob ps deus custodit verita
te in seclum pribijs c 13 vbu
Salon i mendax iustus
detestabit impius aut confudit
et confundet c 18 qui recta
loquit diget c 19 fallax
obtepat labijs mendacibus
Aristoteles topicorum li 4 c a ipse
mendaciu per se 2 fugiendu e
veru aut 2 bonu et laudabile
Idem ethicorum li 4 c 2 inde bi
t utique mentiri esse forsi
tan 2 oportet confessare veritas
et familiaria distinct aliter
2 ph'os excessus ambo dubs et
excentibus anutas sunt e pre
honorare veritate li 4 c 8
per se mendaciu per se 2 fugie
du est veru aut 2 bonu et
laudabile est se pluribus
Cronica demi c 28 f. de
a 4e Aristoteles interrogatus quid
sententiis acquirit menda
ces In quod ut quociens va
loquunt no credant eis
Aliud filius sirac i ecc c

no contradicas verbo veritatis ullo
modo c 20 potior fur quam
assiduitas viri mendacis per-
ditionem autem ambo hereditabunt
C 23 [illegible] veritas re-
plebit iniquitatem c 27 T
res species odivit anima mea
pauperem superbum divitem men-
dacem a senem fatuum 4 in sen-
satum | Sirach in l sapientie c i os
C Ephy | enim qui mentitur occidit
animam | in andria c 2 hec atque
C Terr | obsequium amicos
veritas odium parit | victris
C Tullius rethoricus | l 2 c p g
veritas est illius per quod immuta-
ta ea que sunt aut fuerunt aut
futura sunt dicuntur | 2 declamatione
C Quintilianus declamatio | vir forti
pressim et innocenti nichil pre-
ter querit quam negandum sit de-
clamatione 10 magis oderis
mendacium cui simile verum est
C Decla 16 mentiri nobis nichil
a morientibus fingi nichil
vita laborante supplicans | capitulo
C Jacobus apostolus epistola vi | 3 no-
lite gloriari et mendaces es-
se adversus veritatem non est enim
ista sapientia de sursum descendens
sed terrena animalis et dyabolica
C Paulus apostolus ad romanos c 3
2 pe. Est autem deus verax omnis
homo autem mendax | Idem epistola
ad col. c 3 2 pe nolite men-
tiri invicem ...

C Seneca in edipo c 10 Quid
verba queris veritas odit
moras | Idem epistola 41 ad lucil-
lum l 7 c xi que semel veritati operam
dat oratio incomposita dicitur esse
et simplex l 6 c 6 apte de
et simplicia veritate epistola a
quia veritas simplex oratio e
C l 12 epistola 4 veritas in omnem
partem sui eadem est mendacium
que de capiunt nichil habent
solidi tenue est mendacium
pellucet si diligenter inspexeris
C Idem de clementia li i prohemio sep-
tem veritate est similitudo | [illegible]
C lex c ti si vult se ab | stinere
se abstineat l i fides veri-
tas verborum ad incausa non
desiderat | de isto fide i p[illegible]
C lex aut t | nichil aliud fi-
tas quam mundo veritatis | digest
C Marcialis cocus l vii | sisif
c 3 Ervor felicissimus singu-
rite cadit | de fortuna hoc sunt
C Auctor l | c 2 non credas
avero c 7 nichil verius sit
in fimas an imas de reli-
gione fide agi sentias ubicumque
de veritate tractatur si aliqui
coartatur viri mendatio
utere non ad falsum sed ad ve-
ri custodia si comperitur
fidelitatem mendatio redi-
mere meret sed potius ex-
cusabit ...

Cecilius de beta vita l 2 veri
tas a vulgi solet varijs ser
monibus dissipata corrumpi
Augustinus i epi gspi ep 67
difficilia z laboriosa st fig^m
mendacij qui aut vult verum
dicere no laborat | malicia li
Macrobius sat l 2 c 18 Ex
auditor liberi animi alter-
do veritas amittit | si lucida
Fulgencius l 2 7 | veritas oim
malorum morum falsitate cumula
ta pollui aliqua admixtione no
novit | Isidorus l 3 epla 3
Cassi | pessima confusio e des
picere veritatem Idem l 4 c 3
Teodorus rex Gottorum au
da illustri viro dixit no
te terruit qt cordibus inflamata
regalis auctoritas subiugas
ti qui primo audacia veritati
l 9 epla 24 | plus quam moles
ta e veritas | i pastorali c
Gregorius 26 primi du
cernere licet malicia for-
midat quod manifesta bona
aliquid confiteri du gnali
bus odijs veritatem exponi
Idem de amicicia epla 29
plus quam molesta e veritas
Gregorius i past c 26
primi du deprehendunt me
tiunt ss iprobas defensiones
querunt semper pravitatibus sus
picionibus cogitatur nichil

aut est ab defendendum
pravitate tuam nichil ad
dicendum veritate facilius
Ysidorus i synonima so loq
l 2 c 34 omne mendacium
perosum nemini mentiendo
fallax no aliud loquaris
z aliud aio teneas no ali
dicas z aliud facias | pri
Panphilus c 3 circa de | edu
multis mendacia confert z quis
nocet oia vera loqui | verdi
Facetus c 2 esto ne | cautus
falsum quam loquatur ita sep
verum dicere ardor nephas
Richardus de i probacione
morum c 1 nil docto me
dacem ut turbulentiam esse
Ricardus ... demisy
l de ptitione ... c 3a
est labor i labijs menda
cia componentis Beda lo
quentibus no labor ullus i est
Montanus i ... c ...
... fide pacis adimunt me
dacia verum | garrit ...
Chi bioz wl | aginge pin
tosto el bosiaro che el zop
po sono mechio et foreste
ro po dire bosia et po dire
vero longa via longa bosia
De fide seu fidelitate seu pfid
Salomon i pverbijs c | ... sa
13 legatus fidelis sanitas

Eroc virum fidelem quis in
veniet c 28 vir fidelis
multum laudabit | li c 27
Ar^s rethor^s arti de ic
ruere in iustum facere est
Salustius iugurtino ex
ptis sunt pacis fidei misuri
esse | tractans in eplis li 2 c 2
So | multi fidem promissa
serviant | de officijs li c 10
Tulius | fundamentum iusticie
e est fides id e dictorum convento
rum et conventia veritas c 13
nec promissa servanda sunt ea
que sunt hijs quibus promise
ris inutilia ut si plibus tibi
ea nocent quam illi prosunt cui
quidem promiseris c 24 nulla
res vehementius rem publicam
continet quam fides li 2 c 22
quod iteri iuratum est ut meus
concipet id fieri oportet id servandum
est quod aliter id si non fecerit
nullum periurium est | de
amicicia in inter tyrannorum
nulla fides | de nova rethorica
arti veteris li c 12 Amicus
sine fide stabilis amicicie
senio potest Quia sepe amico
nos fefellerunt pro fide cor
orum fidem habere non debemus
Ovidius de arte amandi
li i reddite depositum pietas
sua fida servet | de fasti

li 2 et si tardaverit dabis dif
ficilis quam fides | de pueri
to li 4 epla no cernis lab
or c prima nocte ne fidem
Seneca tragedia 8 in a
gamenone c 4 pro patria
mors pro fides | de mo
ribus pius quam primitas de li
beras et cum primseris famas
Ide in pri ecca petro rete pos
tat fides | li nulla fides
Lucanus | regis socijs omnis
potestas impatiens consor
tis erit li 10 et si nulla fi
des pietas quam minus qui cas
tra secutus venalesque manus
ibi fas ubi maxima merces
Juvenalis li i satira 3 Cui
tu quisque sua nummorum
servat in archa tum habet
in fidei | ff^or ti de pactis l
Clex | i ipsi clemidtam
congruum est fidei humane
quam ea que inter eos placue
rit servare ti de constituta
pecunia li i ipsi grave est
fidem fallere ti mandati
l si de fensor c quedam bo
ne fidei non congruit de a
picibus iuris disputare
ut locati et conducti l cum ne
dere Bona fides exigit
ut id quod convenit fiat
Ilep c ti de no im pecu
nia generaliter nimis i dig^n

esse indicamus ut qd' quisque sua
uoce diluci de detestatus est
dicendo cassum infirmare testi
monio q ipso resiste. Ie undique
Macrobius saturnalium li. suscepto c
2 sposio reus nacta sponsor. v
satis est amici noli spondenti
fide longe minus e3 magis
quid dare si promitte pra de
cor. e te facere q gla nulla tibi
C 4 inscrutabilis e male
fidei mentis abissus | literari l
Vegecius de re mi | 4 ti 9 ad
usus rebus maior fides est
ubi nudari i capit qui cupi
osus abiecerit | de for. ho. m.
Auctor libelli | c 2 cum quidam
cioe promitte plerumque q pro
miseris pereat c 4 nichil tibi
mi sit cum assiduos amicos
de religione ac fide agi sciens
ubicumque de virtute tractatum
si coniungit fidelitate mendacio
redimi. non mendacis sponsio
cognosces | de offic. li c 28
Ambrosius | loquet etiam in
bello fidem et iusticiam obs
uare oportere fundamentum
iusticie est fides l 2 c 6
Avaricia pro fide nulla est
Tl 3 offi c 12 unusquisque ne
promittat inhonestum at si pro
miserit tollerabilius est promissum
non facere quam facere qd turpe sit
Cassiodorus epistolarum l 4 c
34 levissimi animi omnibus est

pollicitum facile quam non disponit
implere | Idem de amicicia c i
vix aliquid in alio in cogita
re fidei expetitur c 16 fides in
necessitate probatur | sola lo. l 2 c
Ysidorus in sy | 3 1 fac bonum
qd spopondisti non sis in uer
bis facilis c 3 6 in malis
promissis rescinde fidem im
pia est promissio que scelere adim
pletur | c i servabatur sua
Cato | ius mundi c 2 Re
tibi promissa etiam promittere
noli raro fides ideo quia multi
multa loquuntur | fabulam esopi
Versificator | 3 i fabula ex
pedit in fido non iterare fidem
cuncte debet in fidus mala ve
nena putus | c 40 est mens
Pamphilus | nam sunt verba
sepe loquelis nec fit sequi
tur omnia que loquuntur | in poeta
Matheus vindonicensis | poetria c
c iactum fidei non est in constantia
mentis palpitat in vano pec
tore rara fides | tam c 19
Jacobus de vi. | Si quod promis
sum fuit suscipe rapti mens
opposito nam resiste pt c 20
Omni spondent multi soluere
pauci solet Qd dare nolueris
nulli spondebis amico de decem
hoc auctor precipue quam bonos
Cum spondebis aliquid manus
illico verba sequentur Auget
cum mentum [illegible] solunt ide

Auctor libelli de moribus me-
dicorum c x dicit dolet in finibus
permittit prima multa Cessat
permissum cum dolor ipse cadit
Ricardus in de preuenciis ...
l. de pretiatione imperatorum c 38
Omnis homines absque fide est
homo uas uacuum defertet
fide vtitur albas fur.... ro-
manus lre .... fidei de
ficit ipa tibi

De prodicione exprobanda Rubrica tertia

Salomon in prouerbiis c 2 ne mo-
liaris amico tuo malum cum
ille in te habeat fiduciam ecclesiastici
filius filius sirac in 27 no-
des inlicem neque uenia p de-
nudi ... mapu l ... d ...
Valerius Tymoctes abrien
fabricio consuli pollicitus est
se pirrum ueneno psilum suum
qui pocioribus eius preerat ne-
caturum cartas cum assemati-
ce delata missis legatis pir
monuit ut aduersus huius
modi genus insidias cautius se
gereret memor urbe a fi-
lio martis condita armis bel-
la non ueneno geri debere
Tymoctes autem nomen suppsit
utrisque modo equitate amplexus
quia nec hoste malo exemplo tolle-
re nec cum qui bene merere
paratus fuat prodere noluit ...
trissius carbonis nomen ...
to aio ut pote ... sibi detulerat ... serminum
eius asino carbonis ab lato
ase ipsum contines quibus fiale
obprimi posset ut eciam signum
cum suo ... adeunt rei-
sit l q t de prodicia filia virginis
spurius ... proterat ...
lo regnante adque sacris pe-
titum extra menia egressam
accuis ut armatos sabinos
marte scelus tempe corrupta
meretrices non pacta in si-
nistris manibus gerebat e-
rant autem huius armille an-
nuli magno ex pendere
auri loco petita agro sub-
at puella primum flagitatam
armis obruta necauit p
unde qui permissum quia quam leui
gestiuit soluit absit re-
prehensio quia ipsa prodicio cele-
ri pena vindicata est l 2
Ambrosius de officiis a fi
c ... ...
pt amicus non pt ... si sibia
ri velit burnetanus c 9 hoc
Iacobus ego te moneo fugi
as ut prodiciorem ... hor-
rum ... adest pro-
ditor et ullus tibi ... fugat
amorem sepe sub amicicia
mores inimica datur
Auctor qui i ... astro-
labii proditor altius non tibi
fidus erit obsequio supe-
rant ... a proditor omnis

Frontinus li 4 c 4 Camillo falis
cos obsidenti ludi magister liberos
faliscorum tanquam ambulandi cau
sa extra murum eductos tradidit
dicens retentis obsidibus
necessario civitatem imperata facturam
camillus non solum sprevit perfi
diam sed etiam restrictis post tergum
manibus magistrum virgis agen
dum ad parentes tradidit pu
eris adeptus beneficio victoriam
quam fraude non concupierat nam
falisci ob hanc iustitiam spon
te ei se dediderunt Ad fabricium
ducem romanorum medicus pirri
epirotarum regis promisit pol
licitationibus quod daret se vene
num pirro si merces sibi in qua
ope pretium esset constitueretur
quo facinore fabricius agens
victoriam suam non arbitratus
regi medicum detexit atque
ea fide meruit ut ad petendam
amiciciam romanorum com
pelleret pirrum. De adulacione
blandimento et assentacione c[apitulum]

Salomon in proverbiorum c ... si te lac
taverint peccatores ne acquies
cas eis c 27 a Meliora sunt
vulnera diligentis quam
fraudulenta blandientis oscu
la precantis in exortationibus
Ps | odi blandientes tamquam
decipientes via utique con
nusarii facti in imitatione
commissis —

Aristoteles rethorice li 1 c 20
adulacione recipe et adulator
delectabile est apparens enim
admirator est apparens ami
cus adulator est li 2 c glau
dant pueri adulacionibus c idem
ethicorum li 4 c 4 omnes blan
ditores obsequiosi similes et
similes sunt li 8 c 7 amatores
adulacionis multi sunt Idem mag
norum moralium li 1 c 7i adula
tor est pluribus delectabilibus rep
istentibus adiacens | dicta s. ma
Terencius in que | dria c 2
hoc tempore obsequium amicos
veritas odium parit | arte fuore
Tullius rethorice | li 4 c 6
licet assentacio iocundum primo
cadem exitus amarissimos
affert | omnes sub specie titulo seu amo
Ovi 2 li 1 c 8 impia sub
dulci melle venena latent
Seneca epistolarum ad lucillum
li 6 epistola 2 adulacio que similis
est amicicie non imitabitur tan
tum illa sed vincit et preterit apertis ac
propiciis auribus recipitur ac
in precordia yma descendit
eo ipso gratiosa quo ledit Idem
epistola 3 habet suum venenum
blandiciarum | [illegible] honeste [illegible]
Auctor de | c 4 adulatores
devita difficillimum continere o
pus est assentatores adulan
tium repellere quorum sermones

am quoda uoluptate resol
uit nullus passentacionem
amicicia iudicabis nec blanc p
uende adtre aditu aliis pan
das non acerba sed blanda bla
niciebis Senecis esto benig
nus nemini blandus | blan
Plato c 2 nolite homines | Do mi
nini sermone placare fistula
dulce canit uolucrem dum de
capit auceps c 4 sermones
blandos blesos quam uitare
memento simplicitas ueri
fama est fraus ficta loquendi
Cassiodorus epistolarum l 12 in
epistola 10 gemmis pariter quam
blandiendo causatur | Idem
de aia c 16 et amplexis hostis
dulcis amicus amarus est
Versificator fabularum esopi
c 4 fabula 2 fi blandicie plus
quam dura uenena nocent | c 128
Zoarmarius i lua cl | a pe
fugit adulator fac pectoris
uber | vulgarum lo sego de
Proverbiorum | lo medico e como
passaro ad panico Che le dot
ta sia quella gatta che de
nanci me loge e de retro sgraf
fa dissimulatione et dissimulatore
Job hystoriarum c 30 dissimula
tores et callidi prouocant ira
dei | aliorum in pri. c xi dissimulator
Do | orr decipit animi sui
Ec 12 cum dissimulat in
am calli dissimus est

Regum l 3 c 3 due mulieres
uenerunt ad Salomonem quarum
una dixit Ego et mulier hec
habitabamus in domo una et pepe
ri apud ea peperit postea et ipsa
mortuus est aut filius eius
nocte dormiens quippe oppressit eum
et surgens nocte intempeste silentio ancil
le tue tulit filium meum et suo
occidatur hec est enim mea Ex
Genesis filius sicut in certo
c 19 est qui nequit humiliat
se interiora eius plena sunt do
lo | alisanus in cathelinario
Et quidem uoce l Tarquinius
ad senatum adductus erat
qui ad cathelina profecti fuis
cent ex itinere retractu age
bant huius cum dixit se indi
casset de coniuratione cathelie
si fides publica data sibi esset
iussus aquile que sciret dicere
de pecatis magnibus de acto
borum de itinere hostium sena
tu docet preterea se missum a mar
co crasso qui cathelie nun
ciaret ne eum lentulus et ce
tegus aliique ex coniuratione
deprehensi terrerent eoque
magis properaret ad urbem
ad urbe accederet quo et ceterorum
animo reficeret et illi facilius ex
periculo eriperentur Sed ubi tar
quinius crassum nominauit ho
minem nobilem maximis
diuitiis summa potencia.

alijs rem mandatam taceri esse pro-
batam et si neque existimabat tamen
quia in tali tempore tanta iniuria hominis
magis leni vindicta quam exagi-
tanda videbatur pluresque crassa
ex negotijs privatis ob noxiam
clamabant. omnes filium indignum
esse de qua causa postulat ut
referatur itaque consulente Cicero-
ne sententias senatus de Cim-
torquum indicium filium esse
cum quod in iniurijs retinendi neque
amplius potestatem faciendi in
adeo indicaret cum consilio ta-
men rem esset mentitus ia

Tullius de officijs li. 2 c. ficta
omnia celeriter tamquam flosculi de-
cidunt nec simulatum quicquam potest esse
diuturnum

De arte amandi li.
Ovidius. Sepe tamen vere ce-
pit simulator amare. Sepe quod
incipiens finxerat esse fuit.

Seneca declamationum senecam
li. in hoc genere ut-
tilissima est dissimulata subtilitas
que effectu apparet habitu latet

Idem in proverbijs malus bonum
ubi se simulat tunc est pessimus

Frontinus li. 1 c. 9. Gneus
Pompeius Pompeius trucidato ab
exercitu Mediolanensium senatu ne tu-
multum moveret si solos e-
vocasset nocentes mixtis
eis qui extra delictum erant
venire iussit ita et noxij
minori animo ne ut non se-
gregati ideoque extra
culpe viderentur accesserunt et
illi quibus integra
erat conscientia custodiendis quorum
nocentibus attenderunt ne
illorum fuga inquinarentur

Vegetius de re militari li.
3 c. frequentius contingit pa-
cem simulato crudelius nocere
quam arma

Valerius Maximus li. 7 c. de
sapienter dictis aut facta
Tusculani actione consilij in-
columitatis parta est cum enim
crebris rebellationibus me-
ruissent ut eorum urbem fun-
ditus diruere vellet
atque ad id exsequendum Fu-
rius Camillus maximus dux va-
lidissimo instructus exercitu
venisset universi cives togati
obviam processerunt Camillo
quod commeatum pacis munera be-
nignissima prebuerunt arma-
tis etiam intrare menia
passi sunt nec vultu nec habitu
mutato eadem constancia tran-
quillitatis non solum ad venia-
m verum etiam ad co-
munionem nostre civitatis usque
pervenerunt sagaci certe
usi simplicitate qui aptius esse
intellexerunt metum officio
dissimulare quam armis protegere

Auctor de int. homine c. x
non tibi affingas quod non es
nec quod es magis quam es velis
videri

Cato c 2 Cum simulat verbis
tantum nec corde est fidus amicus Tu
quoque fac simile sic ars delu-
ditur arte c 3 Insipiens
esto cum tempus postulat aut res
Stultitiam simulare loco pru-
dentia summa est | li 2 c 3 4
Ysidorus soli lo | quiorum offm
sit simulatore sine ficto exhibe bonum
Cassiodorus de amicicia
c 24 Delato si quid confessi-
tatis dum mutulentisse pestes
sint que penitus sunt ab amicicia
relegentur | Fabularum esopi
Fictilis fictor | fa 6 4 Si pacis
amatorem simulat se perfidus hos-
tis Cautius ut volumus expecta
dia le ferrat De apparenti-
a existencia ypocrisis Rb
Job historiarum c 8 Spes ypo-
crite peribit c 10 gaudium
ypocrite ad instar puncti c
3 4 deus regnare facit ypo-
critem hominem propter peccata populi
Salustius Clemens li 3 Sanctus
de est magis ope precium videri
esse magis sapientes quam esse
et non videri Sophistice appa-
rens sapiencia non autem existens
Jhesus filius Syrac in eccl(esiasti)co
ci ne fueris ypocrita in con-
spectu hominum c 3 A Qui so-
phistice loquitur odibilis est
Oracius in poetria ut pictu-
ra poesis erit que si propius
stes te capiat magis et quedam
si longius abstes Hec amat
obscurum volet hec sub luce vi-
deri iudicis argutum que non
formidat acumen Hec placuit
semel hec decies repetita
placebit | De testibus li 4 epla
Ovidius | in tristibus ut possis
falsis quod pelle culpe crimina
quod non es ne videare cave
Matheus in evangelio c 6 Cum
oratis non eritis sicut ypocrite
qui in synagogis et in angulis pla-
tearum stantes orare ut vi-
deantur ab hominibus Intra in cu-
biculum tuum et clauso hostio tu-
o ora patrem tuum in abscondi-
to et pater tuus qui videt in ab-
scondito reddet tibi Cum iei-
unatis nolite fieri sicut ypocri-
te tristes exterminant enim fa-
cies suas ut appareant ho-
minibus ieiunantes c 7 A Ca-
vete autem attendite a falsis pro-
phetis qui veniunt ad vos
in vestimentis ovium intrinsecus
autem sunt lupi rapaces a
fructibus eorum cognoscetis eos
Seneca epistola Fiunt multa pro lo-
co veniat | ut maxime l a ti
Valerius | Sapientium dicta aut
facta socios expedita atque
pendiora in acie ad gloriam
pervenit dicebat qui id age-
ret ut quales videri vellent.

tales eaa essent Ho. iiii c 2
Auctor de spu | dignitate rerum
non opinione multorum sed crea-
natura constituas Sunt que
non videntur bona esse et sunt
et que videntur et non sunt non
omne qd' nitet simile est stati ver-
est sicut eciam sepius qd' primi
incredibile videtur non examino fa-
ctu est Crebro si quidem facie
mendacij veritas tenet et crebro
mendacium spe veritatis occultatur
Ambrosius de officijs li 2 c 19
quales sumus volumus tales simus
Cassiodorus in synonimia fo. lo. li
c 29 Esse magis bonum quam
videri stude Qualis haberi
vis talis esto | Jero li p c 2
Heremias sam | Omnia quibus
hic labor tam mag i dust-
amentis nosce veritati ag-
noscere bonos sepe bonum men-
dax mentitur officio primus
Atque eo quo pervertit ipsa malos
sub ymmo voluntas placeat
amicum non e si simulat vera
columba tamen sepe sub agnina
latet intus pelle lupina
Subque cat hoc pro profundis el-
le vero aysta videbis falsis
circumdata fictis Que se lon-
ge aliter quam videantur sunt
Cyprianus inter eos ordine z-
la vagarum Ut tibi credat
fur assue cautela Sed lz

an par mecum tibi credo mi-
nus falle prudentes pellis
omnia nequius De iusticia de
de malo seu malicia fraudis
et deceptione Rubrica
Clemens c 19 non mercemur
nec decipiet vnusquisque proximum
suum | Ysees videntur c 24 non
Moyses | habebis in sacculo diversa
pondera maius et minus nec
erit in domo tua modius ma-
ior aut minor pondus habebis
iustum et verum modius equalis
et verus erit tibi | Agnum et
Cysti ps 7 virum | dolosum
abhominabitur dominus | ps 9 Cu-
ius maledictione os plenum e
et amaritudine et dolo sub lin-
gua eius labor et dolor | Sta-
Salomon in proverbijs c xi | tera
dolosa abhominatio e apud
deum et pondus equum voluntas
eius abhominabile est domino
cor pravum et voluntas eius in
hijs que simpliciter ambulant
c 12 non inveniet fraudulen-
tus lucrum c 14 vir versibo
diosus est c 1a fallax obtem-
perat labijs et mendacibus | Fraudu-
Ysaias propha c 31 | lenti va-
sa pessima sunt | Siracides c
Ecclesiasticus filius | 19 est qui nequiter
humiliat se et interiora eius ple-
na sunt dolo | Poeta mecum te
Terencius | fallat animus

inspe latentes | c. 18 tenens
Tullius de offic. li. 1 iniusticie nul
la capitalior est quam eorum qui
cum maxime fallunt id agunt
ut viri boni esse videantur
Idem rethoricorum artis veteris
li. 1 c. 12 ex quo quid decipi
commodum est, iterum stultum tanto
turpe | Idem via de eorum l. 3 ? si
versutos eos appello quorum cele
riter mens versatur callidos autem
quorum tamquam manus opere sic a
nimus usu concalluit | Marcialis
ars est versata et fallax vero nondi
vocandi | epistola 4 epistola 2 fal
lendus | lux ardente non est
operosa puella gula | epistola 12
ultimus est aliquid decipere arte
labor. epistola 16 turba sol
ribus magna in esse fides
Idem de arte amandi li. 1 pura
levis capimus aves fallentes
ex magna parte prophanum sunt
genus in laqueos quos posuere
cadunt neque enim lex equior ulla
est quam necis artifices arte pe
rire sua | l. 3 ? si iudice me
fraus est concessa repellere frau
dem arma que in armatos su
mere iura sinunt | Idem de fastis
l. 2 fraude perit virtus
Matheus in ewangelio c. 6 lucerna
corporis tui est oculus tuus si
oculus tuus simplex fuerit totum
corpus tuum lucidum erit si autem
oculus tuus nequam fuerit totum
corpus tuum tenebrosum erit
c. 7 attendite a falsis prophetis
qui veniunt ad vos in vesti
mentis ovium intrinsecus autem
sunt lupi rapaces a fructibus
eorum cognoscetis eos | fraude
Marcus in ewangelio c. 10 ne fraudes
Seneca epistola ad Lucillum
l. 2 epistola 6 malicia ipsa ma
xima parte veneni sui bibit
l. 14 epistola 4 zephyrus (?) Quidam lo
quuntur sententias et tu sordidis
simo animo | Idem de clementia sen
tentiam capitulo l. 6 c. 3 circum
scriptor semper ante in ipse le
gibus involuit | de dolo l. 1 c. 2
lex ffo. 4. ti | labeo diffinit do
lum malum esse omnem calli
ditatem fallaciam machina
cionem ad circumveniendum fal
lendum et decipiendum alterum
adhibita et pomponius vero
et hoc quoque sunt non est equum
dolum suum quemquam revelare
ti de legatis ii l. cum pater | Camp
pens non videtur dolo facere
qui fraudem concludit ti de
re iur. l. nisi fraus scripta vero
videtur fraudare eos qui
sciunt et consentiunt | li. vind
Marcialis tocius | qui sciunt to
c. 3 insatiabilis est nulle
fidei mentis abissus
Auctor de fer. l. 10 mite c. 2
proprie falli non potest nisi falle volt

Esoper fab 64 ecpi fallaces
se curis torquetur amaris et
mala mens nunquam gaudia pa
cis habet | rub eplaz lq eps
Cassiod' | 2 q quelz malicia
formidet gtia maifestabo
na aliquid pfiteri dn gua
libus odijs nerct expom
Gregorius i pastor' impu
bi dn dephendi metuunt se
tybas dissensiones querunt
se pauidis suspicionibus agita
tur nichil em est ad defen
dendu pravitate tutius quam
abdicendu veritate facilius
vsificator fabulaz esopi fa
bla 3 oe genus pestis supat
mens dissona vbis cum fert
aim florida ligwa polit fa
bla 20 Qui nimis e tutus ret
cia incidit fabla 24 Cu
quid det cur detur respice
si det fabla 32 me dvaut f
raudem pelle fraude pari
Fabula 39 sordibus inbuti
nequeunt dimitte sordes fa
lle qui didicit falle sp amet
Fabla 46 fine malo clau
di mala vita mer' iequivis
Qua capit i fontes se dolo
arte capi | libelli q dici pan
Auctor | philus c 2a mi
dolus i sidias tendit ubique
sicas | tor libelli q dicit'
Alie | facetus c a fraude c

et cu callidus ois homo
falle' fallentes i nulla le
ge vetatur Condecet ut fal
lax corruat arte sua 19 le
Gaufridus i poetria c | xe c
qua dolu rtfit dolus dolosu
incipit vn fuit egssus hic
regressu | belli qui capit
Auctor li | astrolabij falle'
prudentes pellis ovina
nequid | i speculo vite pte
Bellinus | ca i c 3 q 7 pe fal
le' fallente & p roue potes
Pubiorum vul' le boc parole
2 li rei fatti engana li sanij
et li mati **De simplicitate**
seu puritate et multi pli^te anis
Salon i pubijs c 2 pregit
dus gradientes simplicit'
simplices pmanebut i b'
c 10 Qui ambulat simplr
ambulat confidenter c xi
simplicitas iustorum diriget
eos iusticia simplicis dirig
ua eius et abhominabile est
dno cor prau voluntas eius
i hijs qui simpliciter ambulat
c 22 Qui diligit cordis
mudiciam ppt graciam labio
rum suorum habebit amicum rege
c 28 q ambulat simpl' salu
erit | li pouerbiorum li c fi ait
Epa | david scio deus meus
q pbas corda et simpliciter dilig
Ihesus filius sirac i eccl
c 2 Cor i gredies duas vias

no hebit successus c. 1 no
nitiles te i omez nichil zno
cab i omnia sic enim pater
probat z simplici lingua de nota
no pessima e simplex benigna z
Comendus epistola 4 epistola 28
simplicitas digna favore fuit
Idem de fine ti sen amor l z
z fi c 8 qualitate soleris homi
natura fusti z minimum dap
nis i genuosa tuus sua z fide
Quintilianus de clara clara bone
tosae simplicitas cauta est
Matheus i ewo c 10 estote p
dentes sicut serpentes z simpli
ces sicut columbe epistola vincia
Jacobus apostolus c i vir du
plex aio inconstans e i omnib
viis suis epistola 4 l 14 epistola z
Seneca z pe ad loquimur
sententiam gaudet sermo et inta
Cato 4 e simplicitas ueri
fama e fraus ficta loquendi
Gregorius i pastorali c 36
nichil ad defendendum purite
securius ut tutius sepe do
Esopus fabula 4 l z pietas
omnis arte capi fabula 39 si
plicitas ueri laus e fabula
6 z Cum sit vi sit fraude ma
net hij fraude necat nullo
dapnant omne sepe boni
Gualterus de castellis l 1 p
sit simplicitas nisi noceat
q3 nocencia fonti **De obliquis**
actionibus Rubrica nona

Johannes i ewo c 10 Cum no
intrat p hostium i ouile ouium
sz ascendit aliunde ille fur e
et latro **De quaerentia credulis**
credulis atque incredulis Rubrica 10
Socrates i exortacionibus c
z expedire putas no esse
credendum temeraris grauiter c
dendum probis l 1 c z modestus
Quintilianus rethor credimus mag
qua celeribus l z c 16 Juue
nes sunt faciles creditiri propter
quod non dum decepti sunt i multis
Juuenes faciles seducibiles
sunt sperant enim faciliter genes
i credulis sunt propter experiencia
Jesus filius Sirac i ecclesiastico c 12
no credas i inimico tuo i eternum
Et 19 Cum credit cito leuis
e i cor de z minorabitur non
omni verbo credas artis ueti
Tulius rethor l 1 c 12 Ste
nia amicicie i cor fidem
spem habere quorum perfidia decep
tus sis nisi vacuus l z c 9 fi
denciae propter quam magnus i ho
nestis rebus multum ipse anim
ipse fiducie certa in spe collo
cauit Ouidius epistola 4 epistola 16
Eoim credulitas dapno so
let ee puellis Idem de arte
amandi l 3 z si non cito credi
deris quam cito fraude ledit
exemplum uos no bene pe
rius erit Ite de tristibus l 7
epistola 3 Corde quod est tuus ac

de sine tuta uereri deceat fide cum
sit tibi certa fides | li. 2 c. i. Nemo
Seneca de cla. | facile credit quod
credito sit dolendum | Idem in pri-
uatique mari est et omnibus cre-
dere et nulli | Item epistola vi.
Iohannes apostolus | c. 4 Nolite omni
spiritui credere sed probate spiritus si ex
deo sint | alias conuersis li. undique
Eucharia | suscepto c. 2 omnibus
et nulli te credere mare est | li. 2
Vegecius de re militari | c. 2
frequentius quectorum pacis quam si
militaris credulus uocatur quam ar-
ma | Item libri de fortuitis
Claudius | c. 4 cum moribus cri-
minum et suspicionibus ametes sibi
credulus si potius malignus
qui per speciem simplicitatis aduo-
cem aliquibus subrepunt
oppositi simus | de officiis li. c. 2i
Ambrosius | unus quisque
beniuolentius se magis quam
sapienter credit consilio li. 2
c. 8 principaus nos in isto inito
quam prudenti quuttimus | i. 2 c.
Fulgencius li. 2 et fi. fa. | credu-
litas supra decepcionis mater est
Cato c. i. nil temere credideris
c. 2 noli tu quedam referenti cre-
dere supra Exigua est tribuenda fi-
des quia multi multa loquuntur
Cassiodorus epistolarum li. 2 epistola
4 illi credere debetis que unis
utilitatibus amicitie consociaui-
mus Versificator fabularum

esopi fabula 9 non satis est
tuti melius credere nullis Ex
hoc uelle solet pestis amara
tui sequi fabula 27 Ipse non
omni non omnibus omnia credas
Qui nimis credit credit et
nimis fabula 3i Qui ne ledit
iterum ledit si ledere possit Qui
perdit in fide non iterum fidem
sit debet in fidibus nulla uenena
puto | de fa. xi ii. c. 9 sibaticus se
Valerius | certa iiii. hiis debet gratus
Cum quibus egisti pungere decipere
cunite tibi fabula 20 nulla
fides hostis tibi sit presens et
hostilis tibi sit similis mihi
Matheus vindonensis in poeti-
a per sima est credulitas
festina nocet | et pasciuito
Panfilus vulga | non credere al-
deuino tuto credere non est sanare

De suspicione et suspiciosis xi

Apostolus ad thimotheum .6. c. xi abundantie ma-
la non nocebit iniustis | ib. Seneca
Aristoteles rethorice li. 2 c. | kakolices
sunt scilicet cum kakoliciam id est de-
terius existimare omnia Se-
nes male suspiciosi sunt propter
incredulitatem | in de lupis c. i.
Terrencius | omnes quibus res
sunt minus secunde magis sunt nescio quo-
modo suspiciosi ad contumeliam
omnia accipiunt magis propter suam
impotentiam se semper credunt negli-
gi | unitiliam de cla. de clamo
Cicero semper apud solicitus

in dictis supra persuasio est li(bro)
Seneca epistolarum ad lucillum ep(istola)
3 Quidam fallere docuerunt dum
timent falli. Idem de moribus
hoc habet omnis homo effectus
est in quo insanit. Et idem pluri-
cetius fuere. primus l 9 c ij
Valerius ma(ximus) exquisita custo-
dia res Massinissa tamdiu
rex parum fidei in pectoribus
hominum reponens salutem suam cus-
todia canum vallavit. Quo tam
late patens imperium, quo tam libe-
rorum numerus, quo denique tam arta
benivolentia constricta Numidia
amicitia si ad hec tuendam nichil
canino latratu ac morsu va-
lentius duxit. Dyonisius syra-
cusanorum tyrannus duo de quadra-
ginta annorum dominatore in hunc
modum peregit: summotis ami-
cis in quorum locum fortissimarum
gentium homines et a familiis locu-
pletum electos prevalidos servos
quibus latera sua committeret substi-
tuit. Tonsorum quoque metu
tondere filias suas docuit. Quarum
ipsarum postquam ad ultimam etatem
appropinquabant manibus ferrum non
ausus committere, instituit ut can-
dentium iuglandium nucum putami-
nibus barbam sibi et ca-
pillum adurerent. Nec securio-
rem maritum egit quam patrem: dua-
rum enim eodem tempore Aristoma-
chis Syracusane et Locrensis

Doridis matrimoniis illigatus
sunt neutrius unquam nisi excu-
sse complexum pecijt atque etiam
cubicubabile locum perinde quasi
castra lata fossam cinxit
in quem se ligneo ponte recipi-
ebat cum fores cubiculi extri-
secus custodibus opposita in-
teriore claustro ipse diligenter
observasset. Ne curas si quis
Cato c 2 tacito sermone lo-
quatur. Conscius ipse de se pu-
tet omnia dici c 7 a si. Quod
tibi suspectum est confestim discu-
te quid sit, namque solent primo
que sint neglecta nocere. Suspe-
ctus caveas ne sis miser
omnibus horis. Nam timidis
et suspectis aptissima mors
est. Cassiodori epistolarum l xi
et epistola 10: Nescit humana fa-
cile suspicari de quo libet illa
que perficit. Idem de amicitia
c 16: Suspitiosum semper ani-
mum inquietat. Pastoralis
Gregorius 1 c 30: In
primi dum deprehendi timent
semper pavidus suspicionibus
agitantur. Sibilla 20: Quam mi-
Esopus: nullus est tutus reatu
a mente subit incipit astro
Educto qui labiis de quo
culpasti inficere egis ama-
re a viij fle cuncte semper
prius. De clam destinatione
et parcitate Rubrica 12

Pcutia

Clemencia c ignoto maledicas sor
do alon inpu c i frustra iacet
Obrete an oclos penatum
Idem i eco c io in cogitatione
tua regine detrahas et i sec
to cubiculi tui ne maledixe
ris diviti qr aves celi porta
bunt vocem tuam | exortacionibus
Socrates in | c 2 nunquam nullu
spectus facinus latere credas
omnia existimas age te nunc
imme latitatura nam et si
mox celabere postmodum
revelaberis | tu l 9 c 9 la
Cda 4 libro ethicorum | tere timidi est
Oracius in l 2 c 48
paulum sepulte distat inher
cie celatum virtus | Idem in po
etria ut pictura poesis erit
que si propius stes te capiat
magis quedam si longius
abstes hec amat obscurum
volet hec sub luce videri iu
dicis argutum que non for
midet acumen hec placuit
semel hec decies repetita p
lacebunt Idem in epistola epla
1 a stultorum incurata pudor
malus ulcera celat | l 2 om
Tulius tusculanarum quo | bus fa
i luce se collocare nolunt
Ovidius epistolarum epla 16 qui
cui celavit ignem lumine qui
semper proditor ipse suo | Idem
de arte amandi l 2 si latet
ars prodest affert deprehensa
pudorem atque adimit merito tem
pus in omnem fidem Idem in de
remedio amoris l 2 quominus
apparet tecta minatur amnis Idem
methamorphoseos l 4 quoque
magis tegitur tectus magis ex
tuat ignis | decla. decla. 12
Cernithias | male heret ubi
innocentia ubi in potestate est
serectu sitlub | ewo c 4 non
Matheus i | potest civitas ab
scondi super montem posita c
10 nichil opertum quod non revele
tur et occultum quod non sciatur Idem
dicit lucas in ewo c 12 | et aliqui
Marcus in ewo c 4 non | abscon
ditum quod non manifestetur | et occultum
Lucas in ewo c 8 non | quod non
manifestetur nec obscunditum quod
non cognoscatur et in palam veniat
Johannes in ewo c 3 omnis qui ma
le agit odit lucem et non venit
ad lucem ut non arguantur op
era eius Qui autem facit ve
ritatem venit ad lucem ut ma
nifestentur opera eius ewo 12
Ambulate dum lucem habetis ne
tenebre vos non comprehendant
Et qui ambulat in tenebris
nescit quo vadet | in medea
Seneca tragedia | c 9 mag
na non latent mala | Idem
epistolarum ad lucillum l 2 epla 3
Sic vive cum hominibus tamquam
deus videat sic loquere cum deo
tamquam homines audiat l 6 epla
2 bona conscientia turbam

adnotat mala i solitudine
anxia atque solicita est l 9 ep
3 oia mala i apto demorast
Et xi epla i dic nunc dic est ta
q i conspectu viuam⁹ id de cla
sen cuiusd casa t i pheunio
magis nocent i sidia q latet
Eidem de moribus peyora sunt
tecta odia q apta io miqua
Statius thebe l apta latet
turba dolo ... libro vnde
Marcialis q susceptu ca z
occultur⁹ hostis semior clue
tibi sub est judiciu culpe a
os clima dicam⁹ esse tu sep
latebras q amas tenebras
Auctor de spu ho ute c 2 jd
opta qd optari coram oibus pt
Catho c 3 pecca latet r tpe
patet ... de gyroke l i c 8 di
Boe ... oram meditantes spec
tas oport3 ut volumus detegas
Eidem de ypotetica silogissm
i plicio Et si ipa spectacio in
tatis sua quada spe spectada
e sit tu amabilior cu i toc
dedicat⁹ nihil boni est qd
no pulchrius illucescat si
plures noticia opbet l 9 epla
Cassiodorus epla ... 24 Que
libet malicia formidet cot
manifesta bona aliq psiteri
dz quibus odiis noceri
opponi l 10 epla 19 lesionis
instar e occulte ofule r aliud

velle mo stare l 2 r si c ix
Costa ita vias tenet pu
amari est cu nosti velle nes
cire tor libri qui dr paphily
Cauci c 3 4 3° Sepe malum
plaga perit i gfessa necesq
Motanarius i lma cls c 12 a
rplt quod quod nocte tegit te
nebris sol mane revelat
Nil occultatur qd no alij sca
Quibi vulgus amore r toxa
no se po celare Explicit sex
lib' secude ptis Incipit tercius
Tercius lib' 2e ptis tractat
de dilatione r amicicia sub
hijs titulis q secunt De amo
re i dilectione rubrica i
Gaton i caucel cantico⁊ dta
si fortis e ut mors dilectio
dura sicut i fernus emulacio
Aque multe no potuerunt ex
tinguere caritate ut flumia ob
ruere illa Si dedit ho ocm
subam domu⁹ sue p dilectione
quasi nichil despiciet eam
Arestotiles ethicoꝝ l 4 c i oms
diligunt magis sua opa ut
parentes r poete l 10 r si c 7
vnusquisque ita hec r i lius
opa q impie diligit Idem
yconomicoꝝ l i dissimilitudines
moꝝ nequaquam amabiles jd
magnoꝝ moralium l 2 c
1 9 Amulas multociens a amic
dos audire aliq de aliquo

bono benivoli sumus | Idem rethoricorum
li 1 c 20 diligere delectabile est
diligi delectabile est li 2 c 6 nul-
lus qui timet amat 21 c non
oportet amare tamquam odituri sed
magis odire tamquam amaturi | li 3
Ethicus filius sirac in ecclesiastico c | Omne
animal diligit simile sic et omnis
homo proximum sibi 30 c sit tibi pl-
imus fidelis sit tibi quasi anima tua
Terencius in heauton c 9 Qui
amat cui odio ipsus est bis
facere stulte duco laborem ipsum
capit et illi molestiam affert
Tullius de officiis li 2 | a c o-
mnium rerum nichil aptius est quam
ad opes tuendas ac te-
nendas quam diligi nec alienius
quam timeri c xi vehementis
multitudinis amor movetur
ipsa fama et opinione
liberalitatis beneficentie ius-
ticie fidei omniumque earum virtu-
tum que pertinent ad mansuetu-
dinem morum ac facilitatem
Idem de amicicia nichil est
virtute amabilius nichil quod
magis alliciat ad diligendum
quippe cum virtute et probitate
eciam eos quos nunquam vidimus
quodammodo diligamus | Confirmatur
amor ex beneficio accepto
et studio perspecto [illegible] consuetu-
dine adiuncta | Idem de fine
bonorum et malorum li 5 et fine omne
se ipsum animal diligit | Idem de
legibus li 1 natura propensi sumus

ad diligendos homines quod fun-
damentum iuris est | Idem de natura
deorum li 1 capitulo ipsum ubi amor
Ouidius de arte amandi li 2
sit procul omne nephas ut ame-
ris amabilis esto Sine fastu
cura mansuri quisquis amoris
habes dulcibus est verbis mol-
libus alendus amor vanescit
quia abiens et novus intrat a-
mor | thesaurus in ewangelio c 6 ubi
Mathei | thesaurus tuus ibi et
cor tuum | ewangelio c 15 maiorem
Johannis | hac dilectionem nemo habet
ut animam suam ponat quis pro
amicis suis | Idem apostolus [illegible]
in epistola 1 c 3 non diligamus verbo
neque lingua sed opere et veritate c
4 Timor non est in caritate sed
perfecta caritas foras mittit timo-
rem | Seneca epistolarum ad lucillum li 2
De epistola i si vis amari ama
Et li 4 epistola 8 et fine conciliari non
nisi turpi pretio amor non potest
Eo epistola 4 Qui colitur et amatur
non potest amor cum timore misceri
Idem de clementia li 8 c 6 et fine mag-
nus est amor qui commisceatur
dum venit | li sapientiam Quinus
Cinicus | nunc diligit [illegible]
et amicos estimat occultis amicis
[illegible] nacionibus in
Alex [illegible] | [illegible] li 3 in primo
amor honestus solis amicis eo
estimatur | alius [illegible] li vindicat
Marcia | suis et 2 minaris
quam amat et aliat non quam amas

nullũ dilige amicus erit nulli ca-
rus erat claudianus ꝛ sibi ullus
c 4 cõuenitus morꝫ facula suc-
cedit amor ꝑ moribus ac nati-
is gratia distrahitur c 4 in unitus
nemo nemo coactus amat
blandicijs nõ imperiis cessit
amoris dilige nos omnes ut
ameris ab omnibus unus er-
rit amor amor ꝑiles difficiles
odium c 6 nescit amor nichi-
mes ad que pericula rumpi
Augustinus in epi cõsti epla 2
Sic diligendi sunt homines ut
eorum nõ diligant errores
Boecius de cõsolc l 4 c 8 dili-
ge merito bonos ꝛ miserere
malis | Idem in unisitat l c i
Amicia ẽ similitudo odiosa dissi-
militudo atque cõtraria amo-
re dilectionem que similitudo
cõciliat l 2 c 16 ꝛ si o felix
hominum genus si vrãs animos
amor quo celum regitur regat
Cassiodorus de amicitia l
c i nõ i ueniunt dilectio quo
sit questuaria ꝛ uenalis c
3 amor ẽ quedam uis appe-
titiua rerum quas desiderio ele-
gimus ꝛ amplectimur ad fru-
endum dilecto cõiecto cũ individuo
uincitur capit c 2 a ꝛ si dilec-
tois ẽ ꝯsule ꝛ amico bñfici-
a exhibere | fabula nullius
Esopus 2 8 | amor durat
ũ fructus ꝑficet amorẽ qm̃-
libet ẽtiã munera cõnta facit

Auctor li q dicitur ꝑamphi-
lus c 3 excitat ꝛ nutrit fa-
cundia dulcis amor c 13 usu
crescat amor omnis decrescit
et usu oibus in pastus attenu-
at amor De pietate Rubrica 2d
Tullius rethoricorum artis ueteris
l 2 q c pietas ẽ ꝑ quã sanguine
cõiunctis patrieque beniuolis offi-
ciu ꝛ diligens tribuitur cultus
Quintilianus declama 7 de cla-
ris pietas in ꝑcium sunt nec nulli
domini uocant affectus | ethi c 9
Paulus aplus epla ad | pietas
ad oia utilis ẽ ꝑmissione
uite q nunc est ꝛ future | c 5 si
quis suorum ꝛ maxime domesticorum
cura nõ hẽt fidem negauit
et ẽ infideli deterior | thieste c
Seneca tragedia | a nulla
uis maior pietate natura est
Lucanus l 8 Ex cat aula qui
uult esse pius | ca a alter d'
Frontinus li | macedo ꝑ de-
ta aff'c itinera cõmissa siti cru-
ciati affectus ablata sibi a
milite in galea aqua specta-
tibus omnibus effudit utilius ex-
emplo ꝑhanc quasi curare
uoluisset | ca de curatore fu-
Alex ff'orum | rioso ꝛ alijs rel l
furiose pietas parentibus ꝛ si
inequalis ẽ eorum ꝑtas cũ debe-
bit | lenius maior l 7 de hac
Cum | aut clementia Quintus me-
tellus celtiberi cũ hispania
gereret bellũ cũ urbe celtubaꝫ

ob[ses]serat et iam admota ma
china pte muri que sola uel
li poterat disiectur[us] uideret[ur]
humanitate p[ro]pinque uictorie p[re]
tulit ita cu[m] rethonen[s]es filios
qui ad eu[m] t[ra]nsierunt centobrice
ses machinis obiecisset ne
p[ro]uici in [con]spectu p[at]ris crudeli ge
ne[re] mortis cernerent q[ua]mq[uam]
ip[s]e rethonenses negarent esse
i[m]pedimento quominus etiam p[ro]
cursu sanguinis sui expugnatio[n]es
pagerent ab obsidione discessit
Quo quidem tam clementi facto [con]si
no vincis animis meruit o[mn]iu[m]
ti celtiberorum urbium amore
pit efficit q[uod] ut ad redigendas
eas in dicionem p[o]p[u]li rom[ani] no[n]
multis sibi obsidionibus op[us]
esset tu de pietate nulla ac
bitate fortune nullis sordib[us]
p[re]mi carere pietatis inlesat
q[uo]n etiam eo cetibus quo misse
riis exprimenti h[abe]t Quandiu
penetrat aut quid non exco
gitat pietas rer[um] n[on] peccatis
est nugiua | de offi[ci]is li. c. 21
Ambrosius | beniuolencia tuis
quedam parens omni e[st] que
amicitia querit et replet
in [con]siliis fidelis in p[ro]speris leta
in tristib[us] mesta unus[quis]q[ue] q[uod]
beniuolenti se magis q[uam] sa
pienti credit [con]silio. c. 22
Beniuolencia etiam morum
similitudine facit p[ro]ut disp[ar]es
mores et studia [con]pugnat

sa beniuolencia esse non p[o]t[est]
li. 2 c. a nichil tam utile quam
diligi 18 agamus ut omni sedulita
tate quemdam existimatione[m]
opinionem q[uam] intima ac p[ri]u[at]a pla
cabilitate mentis et animi benig
tate in filiamus in affectu homi[n]um
p[o]pularis enim et gratum est omnib[us]
bonitas nichil q[uod] e[st] tamq[uam] fami
liaris sensibus illabatur c. 20
et si nichil caritate dulcius n[ec]
pace gratius | epla 4 li. 12 et si
Cassiodorus | epla 13 pietas
siquidem principum totum custodit
imperium et dum illis mansitudo di
gna redditur in columna regi
p[ro]tecte membra s[er]uantur | tellis li. 4
Gualterius de cast[ell]ione | que regni
tyrannidis semp[er] in est frangit pi
etas gen[er]osa rigore De p[re]di
lectione sui ip[s]ius Rubrica 7
Salomon in p[ro]ve[rbiis] c. 7 non des alicui
honorem tuum | c. 137 cu[m] uideris
Ysaias p[ro]pheta | nudum op[er]i eum
et carnem tuam ne despexeris
Jhesus filius sirac in eccl[esiastic]o c.
33 filio et mulieri fr[atr]i et amico
non des potestatem sup[er] te in
vita tua non dederis alicui
aliis possessiones tuas non
forte peniteat te et dep[re]ceris
p[ro] illis dum adhuc sup[er]es et aspi
ras non immutabit te omnis caro
melius e[st] enim ut filii tui te ro
gent q[uam] te respicere in manibus filio
rum tuorum | de beneficiis li. 2 Dabo
Seneca | egenti s[ed] ut ipse non e
geam succursurus p[er]ituro s[ed] ut

ipe no pecans || de iusticia aute
Lex ffor ti || lz hoc iure euenit
ut qd quisqz ob tutela sui cor-
poris fecit iure fecisse estimet
Marcialis cocus li vindiqz sust
ez ne noceas tibi sic alys pdes
se memento || dilige sic alios ut
Catho c 2 || sis tibi carus atqz
Cassiodorus epla li p c 14
tue de exteris cogitandu est
du se ro pc ueritatis comple-
uit || ficator fabular esopi
Esopi || fabula c 4 a si enim
spes eges re nulli trade de s
Jacobus buncetunus c 32
Cur omnis alius heres in
pone velles natus tuus nati
qz nocitura uides c 44 dum
retine potes donatu no da
bis ulli te uincere tuu ulli
pbes honore qz tibi qsua ca
rus ut esse queas || in fine
Ricardus ubi ex ue || l de p tra
ctoe imperat c 28 plus a
lios qz se quis insi stultus aat
De parentibus et liberis 4m
Exodi c 20 honora prem
tuu et matrem tua ut sis longe
uus sup terram qua dns ds
tuus dabit tibi c 21 Qui
percussit matrem sua ad prem
morte moriatur Qui ma
ledixerit pri suo ad matri
morte moriatur || quisqz
Leuitici c 19 v || prem et
matrem sua timeat 18 c 20

Qui maledixerit pri suo et
mri morte moriatur Qui
pri mriqz maledixerit
sanguis eius sit sup eum
Moyses i deut c 27 ma
ledictus qui no honorat
prem suu et matrem || sua p
Salomon i pu c 6 co || cepta
pris tui ne dimittas le-
ge mris tue liga ea i cor
de tuo iugit c 13 Qui pat
uge odit filiu Qui aut di
ligit illu instanter erudit
C 17 filius sapiens letifi-
cat prem et stultus homo
despicit matrem sua c 17 ira
pris filius stultus et dolor
matris q genuit eu c 20
Qui maledicit pri suo et
mri extinguetur lucerna eius
i mediis tenebris c 29 v
ga atqz correctio tribuit sapi
enciam puer aut qui dimit
tit voluntati sue q fundet m
atrem sua Erudi filiu tuu
et refrigerabit te et dabit
delicias aie tue 30 c ocul
qui subsanat prem et despicit
ptu mris sue effodiunt eu
corui de torrentibus et
comedent eu illu filij aqle
Thobie histori c 4 hon
habebis mri tue omnibus
diebus vite tue || ex hortum
Socrates in || omnibus c 2
s de soluene parentes cole

Cronica de gestis philosophorum c. 3
de Solone Salom qui fuit unus
de septem sapientibus ait parentes
reuerere c. 2 i z fi. s. de proue
pio sic fuis est gnus parentibus s.
aetma c. ugo apt peniam
excedens tpe iuuenilis eta
tis Talis fias parentibus qles
quidem eruites erga te flen
natus tuos lis c. a parentes
Aristoteles ethic. diligunt filios
ut sui ipsorum aliqd existentes
parentes filios diligunt ut se
ipsos l. 9 c. a omnis qui opus
diligit magis quam diligantur
ab ope nato suo idem mag
norum moralium l. 2 c. ad os
ad qd ipi fecerint ad hoc qd a
mo z beniuoli sint pr g. be
niuolius e quod da mo ad
filium ipius existens factorem
ueor z spe ductus apt qd
magis pr filium amat quam fi
lius patrem filius sirac in
Ecclesiastici filius eccl c. 3 Qui ho
norat patrem suum iocundabitur
i filijs Qui honorat patrem
suum uita uiuet longiore et
timet dominum honorat paren
tes z quasi dominis seruiet hijs
qui se genuerit i ope z s
mone z omni patientia Inope
z sermone z i omni patientia ho
nora patrem tuum z super ue
niat tibi benedictio a deo

illius i nouissimo maneat
Benedictio patris firmat domus
filiorum Maledictio aut matris
eradicat fundamenta Gloria ho
mini ex honore patris sui et de
decus filij pr sine honore
filij suscipe senecta patris tui
z no contristes eum in uita illius
z si defecerit sapientia uenia da et
ne spernas eum in tua uirtute qui
male fame e qui relinquit
patrem et e maledictus a deo
qui exasperat matrem c. a filij
sunt tibi erudi eos z curua
illos a pueritia sua al illorum
filie sunt tibi serua corpus illarum
z no ostendas illarum faciem
tuam ad illas Trade filiam et
grande opus feceris z hoi sen
sato da illa honora patrem
tuum z gemitus matris tue
ne obliuiscaris c. 16 ne io
cunderis i filijs i pijs si mul
tiplicentur filij no oblecteris
sup ipos si no est timor dei
cu illis c. 26 in filia no
auertente se firma custodia
ne i ueni occasione utatur se
Ecclesiastici 30 c. qui diligit filium
suum assiduat illi flagella
30 c. Qui diligit filium su
um laudabitur in illo mortuus
e pr qui docuit filium z qi
no est mortuus similem enim
reliquid sibi post morte

egenus et dominus euadit di-
ues et filius remissis euadit
peior ps non debes filio potestatem in
iuuentute | Terencius in heautontimoru-
Terencius | menon c 4 Que
ferret si parente non ferret
sum c 21 Mores omnes filios in-
peto aduentantes ampliori pat-
na iniuria solent esse | Idem
in adelphis c 3 Qui mentiri
aut fallere assuerit parentes ut au-
debit tanto magis audebit ceteros
pudore et liberalitate liberos
retinere satius esse credo
quam metu hec patrum potius con-
suefacere filium sua sponte recte
facere quam alieno metu | Ad roman
Paulus apostolus epistola | c 8 Si
filii et heredes Idem dicit ad gal. c 4
Idem ad ephesios c 4 et pe filii
obedite parentibus vestris in domino
vos patres nolite ad iracundiam
prouocare filios vestros sed educa-
te illos in correptione et disciplina
domini | Idem epistola ad collocenses c
3 et pe filii obedite parentibus
vestris per omnia hoc enim placitum est
domino parentes nolite ad iu-
cundiam prouocare filios vestros
ut non pusillanimes fiant
Seneca tragedus in herculem furen-
te epistola xi et si prius nuptum patris
Alexander ppor ti de creatoribus suis
si vel furiosus pietas parentibus
et si inequalis est eorum potestas equa
debebitur tamen debet esse alii et liberi-
tas vel inpe libero et filio semper
honesto et sana persona prebat ac
prius iudicari debet | Furiosi vel
lex c tamen de curatione | Si quis
talis effectus extraneus in-
ueniatur ut vincat patrimonium
Marcialis cocus vel vindus
fisci c 3 dilige si bonus est
iusta pietate parente dima-
libus tolleres filii esto bonus
Cato c 1 Anua parentes pa-
tienter vince parentes c 2
Cum tibi sunt nati nec opes tunc
artibus illos instrue quo
possint inopem defendere vitam
Et 4 et si ser patris imperium
cum verbis cepit in ira | lz c 13
Boecius de consolatione | Cum pri-
des summam pro his qui carent
liberis in infortunio dixit ec
felicem | Oldrius epistola 4 in hec
Cassimo contingit difficilem
filium plectere quam generari licet epistola
in quibus sint ex pura soci-
etas parentum eorum non me-
rito sibi conseruari ne prius cor-
poris iocunda securitas ne-
bulosis maculis polluatur
Esopus fabula 20 iusta na-
tura corda doctrina partum
Cum pariat fructum spreta
nocere solet | Si quis dicitur
Auctor libelli | pamphilius
c 19 Sepe solet filius filius

esse prin | Bunetanus c 49
Jacobus | vitate cum vanis no
demonstras amorem et ne ges
tat mitis dissimulatio fortis
est pr in culpa si filius est
viciosus vicio si caveat laus
erit inde pri *De cognatis 84*
Epistola ph 172 certe quod boni
et quod iocundum habitare fratres in
unum | Idem in p c 14 Omni dies
Ga | picit propinquum suum peccat
Tullius rethorice l 2 c 6 spes
amicicie c sodalitas et do
mesticas et cognatio | l 2 ti
Valerius maximus | de institu
tis antiquis Convivium sol
empne maiores instituerunt
id quod caristia appellaverunt
cui preter cognatos et affines
nemo interponebatur ut si qua
inter necessarias personas querela
esset orta apud sacra mense
et inter hilaritatem animorum afau
toribus concordie tolleretur
Cato c i cognatos cole | te
Cassiodorus epistolarum l 12 | fi
gurantes firmare vita illis ami
plius debemus aliquam propinqui
tate iungitur *De vicinis propin
quitate et longinquitate 85*
Salomon in proverbiis c 27 melius
est vicinus iuxta quam frater procul
Ihesus filius Sirac in ecclesiastico c
22 dilige proximum et coniungere
fidem cum illo | et si fama
Juvenalis l | 3 rpe inter

fuerit mos inectus atque antiq
litas in mortale odium et nunquam
sanabile unum | l 1 epistola 19
Horatius epistolarum | nam tua res
agitur paries cum proximus ardet
Cassiodorus epistolarum l 4 propin
que sunt sepe in vicinis faculta
tes absentium l 10 epistola 24
pe vicinorum sepe maior affectus est
dum gratissime retinetur quod
assiduo et suavi sermone coniungitur
Auctor libelli qui dicitur pa
mphilus c 2 nam solet amato
plus ledere proximus agnus | 8
Lonhardus ye c | su
perbia contra nimium balneum e
expectans tonitruum cum sa
gitta c 10 parte hereditatis
non vendas te potentiori sed
potius minori pacto te minori
tanti aut vende plus offerenti
Et 19 inde si emas in consorti
o potentioris proximi consortem
pacieris sustineas ne tibi fi
at fortiore | Venetianus c 12
Jacobus Bu | dilige vicinos
ut sis dilectus ab ipsis vicino
nil melius tuo fore bono
Vincentius in speculo morum parte
1 ex 2 | inter vicinos inter domi
mata crescit invidia lo
longinqui retinet illud vulgare
Proverbiorum vulgare longi da
occhio e longi da cuor grande
la villa che sta sonia ella

De conversatione cum aliis | socie
tate et solitudine Biblia
Genesis c 2 non est bonum ho
minem esse solum | Quidquid tetige
Numeri c 19 | rit immundus
immundum fiet | cum sancto sanctus eris
Psalmus 17 | et cum viro innocente
innocens eris et cum perverso perverteris
Salomon Proverbiorum c 13 Qui cum sapi
entibus graditur sapiens erit
amicus stultorum similis efficietur
c 18 vir amicabilis ad soci
etatem magis amicus erit quam fra(ter)
c 20 ei qui revelat mysteria
et ambulat fraudulenter et dila
tat labia sua ne commiscearis
c 22 noli esse amicus ho
mini iracundo neque ambula
bis cum viro furioso ne fo
rte discas semitas eius et
sumas scandalum animae tuae c
24 ne aemuleris viros mal
os nec desideres esse cum eis
Ecclesiastes c 4 melius est
simul duos esse quam unum habent
enim emolumentum societatis
suae si unus ceciderit ab alio
fulcietur vae soli quia si ceciderit
non habebit sublevantem se et si
quispiam praevaluerit contra unum duo
resistent funiculus triplex
difficile rumpitur | Contra finem
Plato in Timaeo | Bonis
docebis si non malis co
misceris perdes et in te erat

te intellectum | exortationibus
Socrates | c i primorum quidem
consiliis paucis temporibus dissolvi
studiorum non foedera non quidem
totius saeculi oboleverunt c 2 pla
cide te geras ad omnes op
timus autem vitae sic illis qui de
odiosus non eris hiis autem
amicaberis Esto ad obedienti
bus tractabilis non sublimis
via displicemini timore vix
equidem tollerabunt similiter humili
non tractabilium tuti fuerit
alacriter Si eris autem tracta
bilis non eris exosus nec
implacabilis nec apud omnes
litigiosus nec hominum nullis as
pere obviabis si iniuste irritatus
fueris illis quidem successeris
obtemperans sic data necessaria
via obiurgabis nec erga ri
dicula studeas via omne in tem
pestive ubique est nec gratis
ingratis conferes quod saepe pa
cem plures agentes mis
tures non dilatas cum tedione
amator causarum contentionis
molestiam cum ut primus per
pere proveniat cum Concer
sante in demonstrantia opti
de mala proprium | li 8 c 2 simile
Aristoteles ethicorum | simile apparet
li 9 c 9 Solitario quidem
difficilis est vita li 10 si c 2

ome cu alto boni eligibilius
est quam solitarium | Idem rethor
l 2 c 6 | Species amicicie est so
dalitas et domesticitas et co
gnacio c xi separari ab amicis
et consuetis miserabile confusio
debilitas orbacio | Idem topic
l 2 Primus socius est qui impedit
te operibus | Itemus in ancolo
Theophra|stus de nupciis
sapiens numquam solus esse potest
habet secum omnes qui sunt quos
fuit umquam boni et animum libe
rum quocumque vult transfert | c
Ihesus filius sirac in eccl | 13
Qui tetigit picem inquinabitur
ab ea et qui communicat superbo
induet superbiam Omne animal
ad similem sibi coniungetur omnis
homo similis sibi sociabitur c 21 narr
fatui quasi sarcina in via
Ce 22 cum insensato ne ab
ieris sed ab illo ut non
molestiam habeas c 3 a cum
viro sto assiduus esto | c xi
Terencius in delphis | ut
homo est ita morem geras | 2 a
Tulius de offi l i c 17 | om
nium societatum nulla prestan
cior est nulla firmior qua
cum viri boni moribus si
miles sunt familiaritate co
niuncti | Idem rethor artis
veteris l 1 c 12 omnibus rebus

similitudo est societatis mater
Idem in oracione pro rege deiota
ro familiaritatem consuetudo
attulit | Idem de remedio amoris
Eonidius | l 2 hec sunt que spectant
oculi lesos ledunt et ipsi multa
que corporibus transitione nocent
In loca non numquam siccis arescit
a glebis de prope currenti flumine
manat aqua quoniam ignis at ecce
ignis descendit ignem non facile
est inter ea posita retinebis
inesse Et nullum saliens ne
cetat vulua sit non facile est
thaurum impar retinere iniune
ta forte equus esse sub continue
eque | Iulianus de clau 4 Declam
Iam | a primis statutis etati
bus in eadem curre invitam
sit aliqua similitudinis affectus
Seneca tragedus in agame
none 2 quod nec regna so
cium ferre nec tede sciunt
Idem in epistula ad lucillium l 1
epistula 4 nullius boni sine
socio iocunda possessio est
Epistula a 2 si communicata est mul
torum consuetudo trahet animus et
pax tenax recti subducendus
dum est exemplo facile est cum tran
situs ad plures recedere inter
ipso quantum potes cum hiis
conversare qui te meliorem
facturi sunt illos ad imita

quos tu potes facere meliores
Et 3 epla 2 magna pars peccatorum
4 tollitur si peccaturis testis assis-
tat l 4 epla 4 sic fac omnia
tanquam spectat aliquis sic
nunc tamquam sub alicuius boni
viri ac semper presentis oculis omnia
nobis mala solitudo persua-
det l 7 epla 6 Conspectus
in presencia conversacio habet aliquid
nunc voluntatis utique si no-
tum quem velis sed quales velis
videas l 16 epla 2 nulla
res magis animis honesta indu-
it dubiosque et in pravum inclina-
biles revocat absconsum quam bonorum
4 conversacio paulatim enim descen-
dit in pectora et vim preceptorum
obtinet frequenter aspici frequen-
ter audiri 18 tibi conversacione
virorum sapientium eveniet ut
deprehendas quam ad modum aut
qui tibi possunt prefuisse deprehe-
hendas de ira l 3 diminuitur
Seneca | conversantibus mores
Idem de tranquillitate animi ser-
punt vicia et in proximum quemque
transsiliunt et contacta nocent
Alexander ffrorum de officio presidis l
observandum ex conversacione
equali contemptus dignitatis
nascatur | tus ce de in ordibus
Alexander | de cogitandum fiet
ferorum conversacio iuventutis
educacio preferendis | f vindicas
Marcialis | sustep ce
sepe maiores amor conver-
dia iunxit c 6 Simile ne
soli tu cadit ille levante
non habet | nisi ipso spe sibi tu
posuit secunda dicitur sepius dum
sepius habere sodalem perficit
ut sese nemo nunc vellet
forte quidem velles socium
reperire fidelem Sed primi mores
zelus 2 ira negavit | c 4
Auctor de for. ho in | pauce
esto familiaris omnibus equis
Ambrosius de officiis l 2 co
plus proficit unicuique bonis iun-
gi | acrobius saturnaliorum l 2
Ca | c 18 ex auctore publico
Idem dicit seneca in pub-
licis facundis in vita pro-
ne electio est | ambulat
Cato c 1 dicit | bonis 3 c
Boecius de consolacione l | 9 ex
pestis est efficacior ad no-
cendum quam familiaris inimicus
Cassiodorus epistolarum l 1 epistola
28 devitare semper sunt habiti
qui multorum bonorum conversacionibus
probantur eruditi l 2 et fi c
3 nemo amplius acquirit
quam qui se bona conversacione
tractavit | philosophorum l 2
Ysidorus | c 30 vita ma-
los cave in quos di sicut

socius qui sanctis eius tunnis
filius sibi iungi solent pectin
e una cum malis ducere pecari
losum est cum hys qui pene vo
luntatis sunt socium eum te
tigerent in mundum contaminabi
Facetus l[iber] 4 doctior effici
tur senioribus associatus
Ne a nemo placet stulto
nisi dicat quod libet illius ma
lus efficitur qui sociatur ei
Auctor nudum doctrine lit
stulta sequi fatuus efficit
et tali peritus Conuenieter
eos non tenet vna domus
Richardus in lib. de 4 bone
meorum c. 4 est obolet nec
socialis erit Victanus c. a
Jacobus bu ... Cum iacet in
terno non sine sor de macet
Ec 2a stat male solus homo
solus male vadit ripe. q
muit solus mors sibi inna
manet liber qui incipit ast
Auctor labi Infames fu
giat tua qui sacio sp et so
cio gaude tenebros filius firmi
Prouerbiorum vulgarium solam
ma ay dare e foglia De a
micicia vera 4 cuius vers 8
Prologus c. 19 diliges ami
cum tuum sicut te ipsum Cum
Salom in prouerbiis c. 2 negli
git dampnum propter amicum insti
Ponitur in exortacionibus
ei decet natos sicut sube

sit etiam prece dilectionis esse
hedes c. 2 absencium amicorum
memor esto coram parentibus
ut crescatis nec eos abutes
neglige Quoscunque uelis
amicos tibi in buere de hys
aliquid boni pferre in tam a
miciciae laus in amicitiae non
ciue ethicorum l. 8 c. i amicicia
Aristoteles maxime necessaria est in
uita Sine amicis nullus
eligeret viuere habens reliqua
bona omnia Et enim diuitibus
et principatus et potestatem pos
sidentibus uidetur amicicia m
axime esse opus c. 3 perfecta
est bonorum amicicia et secundum
virtute similium voluntas que de
uelox amiciciae sit amicae
amicicia aut non eque no
iudentur neque senes neque
seueri amari esse breue
cum in ipsis quod delectacionibus p
senectis in senilibus minus
sit amicicia quanto magis
discoli sunt et minus collo
quiis gaudent hec enim m
axime iudentur esse amica
bilia et factiua amiciciae propter
quod iuuenes quidem fiunt a
mici cito senes aut non
Senes et seueri beniuo
li quidem non sunt quidem
bona et obuiant abuntia
tes amici aut non omino sunt
propter non conuenire neque gau

gaudere ad inuicem magis ui-
dentur esse amicabiles quam multi
esse amicos secundum perfectam amiciciam
non contingit c 4 equalitas est
et similitudo amicicia c a
Iucunditate omnibus amicicia l 9
c 4 amicus est alius ipse c 10
alter ipse amicus est c 11 diffi-
cile fit et gaudere et condolere
familiariter multis non continge-
re videbitur multis esse amicum
velle propter quod neque amare
plures c 12 Est et presencia sui
a ipsa amicorum delectabilis
et in bonis fortunis et in for-
tuniis alleviantur enim contrista-
ti condolentibus amicis Con-
solativum est in amicis visione
et sermone c 13 et sunt amici
eligibilissimum est convivere
convictu enim amicicia Idem
magnorum moralium li 2 c 11
amicicia est medietas adu-
lacionis et inimicicia amici-
cia est circa operaciones et sermones
Adulator est qui plus decen-
tibus et existentibus ad-
dicit est diminuens autem
amicus ab eis que sunt circa
auferens neuter horum ydoneus
laudabilis amicus autem
in medio eorum neque enim plus
eis que sunt addiciet neque
laudabit que non decent li 2
c 6 2 firmissima quidem
et legalissima et optima

est in studiosis amicicia que
virtute propter bonum commune l
xxxvi c Est utique amicus
alter ego Idem rethorice li 1 c a
amicus est qui eorum que
putat bona esse illi opera-
tivus est propter illum li 2 c 4 cum
condolent c 6 amare est
velle alicui que putat bona
illius gratia et non sui et secundum
posse activum esse horum atque
Amicus est qui amat et con-
amatur putatur autem amici
esse qui sic habere putantur
ad inuicem Necesse est amicum
esse gaudentem bonis et con-
dolentem tristibus Qui ea
que sibi alij vult hic videtur
amicus esse Factiva a-
micicie gratia et non rogatum
facere et cum fecerit non mani-
festare sic enim ipsius gratia
videtur non propter aliud c 1
Iuvenes sunt amatores
amicicie et amici et amato-
res sodalium magis quam aliarum
etatum quia gaudent in con-
victu Idem politicorum
li 2 c 1 amicicia quidem pu-
tamus maximum esse bonorum
civitatibus sic enim utique
minime sediciones faciant
Idem topicorum li 3 magis
eligenda est super habundan-
tia amicicie quam pecuniarum

Cronica de gestis philosophorum c 28
scilicet de aristo. aristotiles interroga
tus quid esset amicus inquid
una anima habitans duo corpora al
una anima incolens duo cor
pora. Idem amiciciam diffinie
bat esse equalitatem benivo
lencie quilibet [?] | simul in ea
Thesus [?] filius | c 6 nolite
cum pannis in inicio primo
amicus fidelis protectio fortis
qui autem invenit illum invenit
thezaurum amico fideli nulla est
comparacio et non est digna ponderacio auri et argenti contra
bonitatem fidei eius c 25 beatus qui invenit amicum verum
Terencius in andria c 3 hic
tempore obsequium amicos veri
tas odium parit. Idem in adel
phis c 22 verum vetus verbum hoc quidem
est communia esse amicorum inter
se omnia. Idem in phormione c
13 solus est homo amico amicus
Salustius in catilinario
Idem velle atque idem nolle ea
demum firma amicicia est. Idem
in iugurtino non exercitus ne
que thesauri presidia regni sed
verum amici quos neque ar
mis cogere neque auro pa
rare queas officio et fide pa
rantur. Fabius tempore eadem
odisse ac eadem metuere
inter bonos amicicia inter
malos factio est. Ieclinus vi
sa est amicos qui suos quere
re turnipsum [?] nolentibus qua
actius in pervitare | incert
Tulius rethor. ar. | li c 10
amicicia est volitas erga
aliquem rerum bonarum illius ipsius
causa qui diligit | ita ego vos
Idem de amicicia | hortari tantum
possum ut amiciciam omnibus
rebus humanis anteponatis
nichil enim est tam aptum nature
tam conveniens ad res vel secun
das vel adversas. hoc enim primum
sencio amiciciam nisi in bonis
esse non posse. Amicicia nichil
aliud est nisi omnium divinarum
humanarumque rerum cum benivo
lencia et caritate consensio
summa. virtus amiciciam gi
gnit et continet nec sine vir
tute amicicia esse ullo pac
to potest. Quid dulcius quam habere
amicum cum quo possis omnia
loqui ut tecum. Secundas res
facit splendidiores et am
micicia et adversas partiens
communicansque leviores. Virtu
tis amicicie quod dicamus [?]
consensione omnibus atque dis
cordiis percipi potest nulla est
excusacio peccati si amici causa
peccaveris. hec lex in amicicia
sanciatur ut neque rogemus
res turpes nec faciamus
rogati. Vere amicicie.

difficile reperiunt[ur] in hiis qui
honoribus rei pub[li]ce u[er]sant[ur]
Tullius de officiis li. 3 c. 9 neq[ue] q[ui]c[quam]
ius iurandum ad fidem amici
sui tra[n]s[gre]d[ietur] vir bonus faciet | Idem
de fine bonorum et malorum li.
Epicurus quidem ita dicit o[mn]i[um]
rerum quas ad beate viuendum
sapientia comparauit nichil e[st] maius
amicicia nichil uberius
nichil iocundius cum solitudo
et uita sine amicis insidiarum
plena sit ratio ipsa monet
amicicias comparare | Idem de na[tura]
deorum li. i hominum caritas et
amicicia gratuita est | Idem
Quintilianus declam[ationum] | decla-
natione quod in rebus huma-
nis excogitauit natura precipu-
uus amicicia gratuita est
quid concordia contra fortuna
manus auxilium | ad Lucillium
Seneca epistola | li. 2 epistola i
negociatio est non amicicia
que ad commodum accedit Cicero
hominum homines natura conciliat sed
in est huic rei quoque si-
milis qui nos amiciciarum
appetentes facit Cum a-
micus est amat qui amat
non utique amicus est itaque
amicicia semper prodest amor
aliquando etiam nocet | li. i epistola
9 actius non possidendus | Idem
de tranquillitate animi nichil eque

oblectat animum quam amicicia
fidelis et dulcis | li. 4 in epigr[ammatibus]
Marcialis coq[u]us | colit in gra-
tis pauper amicicias | Idem
li. ubicumque fueris est 2 Cumus a-
micus amat si non quia a-
mat omnis amicus | li. 4
Valerius maximus | ca. de
amoris dilectione est a[mi]c[i]t[i]a ad-
unitate vinculum potens est
et preualidum neque ulla ex parte
sanguinis viribus inferius hoc
etiam certius et exploratius
quod illud nascendi sors fortu-
itum opus hoc uniuscuiusque soli-
do iudicio inchoato voluntas
contrahit destare futura
mutui honoris nullius amicicia
a cicta p[ro] sedeo | officiis li. 3 in fi[ne]
Ambrosius de | c. 10 refert di-
uitie est collegium propter amici-
ciam asspera plurimi inimicie
sibi cum desint propter amicicias no-
centia | Inter disparcs mores
non potest esse amicicia non
questus quia non pecunia pa-
titur sed gratia Archiores amici-
cie sunt in opum plerumque defini-
ti | pecuniis de 4 soloe li. 2 c. 3
Eius | amicorum quidem genus sanc-
tissimum non in fortuna sed in vir-
tute manet | de amicicia c. 3
Cassiodorus | amicicia excep-
ta vsu diligenda cum certe

rei que diligenda e et deliberaciōe procedit vera amicicia
i se solida est et omnibus amiciciis habitibus ad omnem coopa
cione et tollerenciam se quasi
dicitur Julianus rebus michi
amicicia adulans et venit ut
saucius appetit nichil fructuosius custodit sit ei fructum inite quasi nunc et futurum
Amicicia propria suauitate
virtutes alias condit adversa
tempat prospera et pponit etiam
condiet Solius c quasi amico e
Et sic in amicicia vero nichil
inhonestum nichil simulatum
nichil lucri tpal aut ta-
mis glorie venatum fomes et
origo amicicie amor est
quasi genus ad speciem nam cum
amor sepe sine amicicia
sit amicicia absque amore nunquam
consistit c quod est amicicia in
questu non et assentacione sed
in virtute et fide Est autem ami-
cicie suauissimus fomes
suauitatis affeccionum mu-
tua obsequela rerum hortatuum aucta collacio par-
litas voluntatum iugis et in-
violabilis fides c 17 lig-
nosius ad amicicie secreta
non arbitror eligendos
fides in amicicia maximum
locum tenet Ideo 1 a c Solid-
ores inuenitur plerumque pau-
perum amicicie quam magnatum
Tanto purior e apud pau-
pem caritatis officium quanto vi-
la est cum sibi de adulacionibus
aut simulacionibus ocio Idem
22 c Quibusdam amicorum pcedis
nunquam appetas c 24 omnis affe-
tacio sit procul ab dilectione amicicie aliena Simulacio si-
quidem et assentacio due vere
lentissime pestes sint quas semper
procul ab amicicia relegan-
t 24 c In honestum est bel-
lum cum eo gerere quem tu fami-
liaritatis secretarium habuisti
Soluta amicicia si cuique
aliqui habueris honor est
exhibendus c 2 a 2 f dilectionis est consule et amico
beneficia exhibere vel his
amicicie vestigiis aliqua
reuerencia sit impendenda e
nisi ea enormitas reatus
eximeret in pastorali c 4 a
Sic ergo malorum aut in-
caute amiciciis inguinantur
cuiuspiis ligantur sic a nemo
Esopus fabula sibi satis
eget omnis amicicia amico
Auctor li quasi dicitur facetus
c 6 nullus homo nichil est
qua fidus amicus ut ve-
luti secum cuncta loquatur ei
rebus in adversis dabit hic

solacia fati p spitate quide
gaudet utiq magis pnidus
eius de doctine queit amadu
Gualterius de castell'. l. 6
erne fastidit ho no ne dilgt
verus amator impius q no
fastidit amicu | domes d' histo
Matheus vin | tobie c 32
est sic melle fauus sine m-
esse seges sic fructu arbor
amicitie quinge inta cares
Jacobus bn uetrin c 34
omib c rebus bonis an fen
dus amicus b3 nio pfectius
rarius amicus adest in v-
bis fidus no delectat aticis
Gaudet eu frib comoda f-
re sibi infidu fugias fidu
q sequeris amici huic pro
posse stude fie benign ope
Auctor q i cap. astrlabi oia
bona dei tristendit nery aicy
pdeq a medicus tibi qualic-
ter amore di posses omes
papue boi hij De amicabile
nibus vbalibus fictis et no
ueris Rubrica nona sexp
Salom pubios c 14 Etiam
pximo suo paup odiosus erit
no diuitu3 ulti | c 6 i tyra
Eq4 ibo ethic l 8 | no michil
ul pa4 amicitie est l 9 c
13 q fi pno4 amicicia mala
quitant cu prauis insta
biles entes q mali aut fi
unt dissilanti adimicem

Idem magno4 moralim
l 2 c 62 seandu gscus ai
cicia no firma e si eu qfente
mutat | ide rethorico4 li
c 20 appens amicy adula-
tor est | de amicicia vtilites
Tullius | quide cca ab hys
papiut sepe qui silacone
amicitie colit z obsuat
tpib cu iu nita tyranorus
nulla fides ulla caritas
ulla stabilis beniuolencie
pt esse fiducia oia sp sus-
pecta atz sollicita nullus
locus amicitie Quis eni
eu aut diligat que metu-
it aut eu aquo se metu
putet colit silacoe ami-
cie duntaxat ad tps | expla z
Combus de pucto l 2 | tempe
quide dea si sues ua fate
t vulgus amicitias utilite
pbat illud amicitie quoda
notabile nome prit 4 in
questu pmcte sedet | i de
Quintiliani declama | cla
cu ppt pecuniam amices ide
amoris z spei finis e ide
i7 decla. nescias an diliget
amy hes expimeta msi so
la felicitas | pla4 ad lucallu
Seneca e | l 3 c 4 errat
q amicu mario quit uy q
unio pbat | for ho. nite. ex
Auctor d | nully pass etia
oue amicicia meritus u
hac quirendi atc aditu alys

pendas | & conversat vobiscum
Cato c | cor. de est fidus amicus
Tu quoque fac simile sic ars deluditur
arte | Isidorus de amicitia c
Cass. | vix invenitur dilectio
que non sit questuaria & ve-
nalis c 16 conversatorem
amat in prosperis erit amicus
ad usarius in adversis | c 6 super
Auctor qui dicitur facetus | tum in
mundo nostro non est fidus ami-
cus firmus c & eum cumcli-
dus omnibus homo | sed qui non
potest socium sibi querere fid-
um diligat hic alios sicut
amatus erit | de castellis
Gualterius | li. 9 regis testa-
tur eorum finibus amicicias
regnantes non esse perhennes
Henricus samaricus li. primo
delicias veras sequitur sed pa-
brume deserit ablato re
numque flius amor | Item
Richardus yconomus | c 12 de
verbis magna est copia amicorum
Jacobus bonecturnis c 24
tempore presenti nihil dicitur amici
tolle qui cupiunt & dare nul-
la volunt | vulgare servi aliter
ciprianus | amico tu secundo e
limato tu amigo de parole
& non de facti conaua glesia
la lengua a lochi tracti de
experientia amicorum et co-
gnatione rubrica decima
Salom. in proverbis c 14 omni tempore
diligit qui amicus est & frater
in angustiis comprobatur | terrenis
Socrates in epistola | c 2 nec cum
nominecto comminecto comperi-
tus amicum nec inexpertus a-
micus manet velis agebat
hec sine quaque indigebis te-
stimoniis in digitur de offalibus
vide in effabilibus descri-
calus cum michi ledes fori-
titus nec magis ponderabis co-
rum modum. Amicos in veritatibus
discernimus acceptos amicos non
soli affectus in sinistris sed in
videntes in secundis prelicis
in felicibus compaciuntur prospi-
tatibus aut invidet | c 12
plus filius sirach tecum | ag-
noscatur in bonis amicus et
non absconditur in malis ini-
micus | ca exemplar ad lucillium
Sene | li. epistola 3 omnia cum a-
mico delibera sed de ipso prius
Valerius maximus li. 2 in ti-
de amore & dilectione omnium fi-
dei amicus prestiture in adver-
sis rebus cognoscitur in quibus
quidquid prestatur totum constanti
benivolentia prestatur feli-
citatis cultus qui maiori
ex parte adulatione quam caritati
erogamus certe suspectus est
proinde ac plus suspectat quam
impendat | vir de amicitia
Cassiodorus | c 16 In dubiis
fides amicitie latet ..

Esopus ex fabula ex quibus aut
quibus non solla parabola docet
dorsis asp(er)a monstrat amicos
Auctor libro q(ua)d(r)a facetus est fi-
dus in adversis co(n)sistat o(mn)ibus amicus
Audicas capellanus ad guil-
lermum l(iber) 2 de amore decimus a-
micus in amici adversitatibus fi-
delior invenitur et efficitur in o(mn)i
turbatione constancior | Ripari-
Themistius samariensis p(ri)ncipalis
hoc solo mala sors quod mo-
strat amicos | Victarius c 24
Jacobus bri | notus in adv(er)-
sis o(mn)ibus amicis cito | Songrio
Eppius vulgus ab bello | se co(n)sta-
lia amici De acquirendis amicis ii
Socrates in exortacionibus ex-
heminie amici qualiter pri(m)us q(ua)m
pretextas quo prius se gessit
erga pristos amicos cre-
das eum etiam erga te h(uius)mo(d)i
futurum cu(m) nimi(us) erga illos
fuit | Vecia epistola ad Lucillum
De | li i epistola 3 cum cum amico
delibera se(d) de ipso prius | Idem
de remediis fortuitorum c 20
ibi amicum queras ubi inve-
nias querere ut liberales ar-
tes ut rerum honesta officia
querere in laboribus ad me-
sa ista res non queritur quare
aliq(ua)m fugit | l(iber) 8 Cole felices
Claritanus l | unus os fuge ad-
u(er)sis non debet esse debet si le-
ta secutus nulla fides innu

q(ua)m miseros elegit amicos
Marcialis coquis l(iber) vii qui sis
es 3 sepe denique sine que dig-
ni censit amore perfracturi
sapiens sic amat complexum du-
q(ua)m amicus ercipe proba si ama-
re probatum Curato toque illum
pectore sus a piece | tibi ul so-
Cato e 4 2 si cum | au l(iber) fidum
queris amicum non tibi for-
tuna e(st) honoris sed vita petenda
De conservandis amicis et
retinendis Rubrica xii
Salom(on) in p(ro)v(erbiis) c 27 amicum
tuum et patris tui ne dimiseris
Socrates in exortacionibus
ei de(bet) natos fieri substanc(ia)
sic etiam p(ro)ut dilec(ti)o(n)is esse
he(re)des | Rethoricorum l(iber) 2 c xi
Arist(oteles) | separari ab amicis et
co(n)suetis insensibile co(n)fusio
debilitas orbacio | in eodem c 9
Ethic(us) filius fiat | ne de(re)l(in)-
quas amicum antiquum no-
nus enim non erit similis e 22
Qui quiatur amicos dissolvit
amiciciam | epistola ad Lucillum
Seneca c | l(iber) a epistola q(ua)m ami-
cus amico possidendus e(st)
Marcialis coq(ui) l(iber) vii qui sus-
c 2 prudenti probe co(n)silio re-
tinendus amicus q(ua)m serv
acquirit fieto p(ro)p(ri)us eum
frangit amiciciam dum tarda
le(v)es dis amici insidias suo

Cauetur l(ibro) 4 d(e) f(a)c(tis) et d(ictis) q(uod) q(ue)-
ret(ur) euenti sociu(m) b(ene) arte te-
netur. res leuis e(st) q(ue)re(re) s(e)d
retinere labor. De (con)fiden-
cia amicorum vera 13 p(arte)

Cronica de mag(istris) ph(ilosoph)o(rum) c. 6
f(ertur) de biacebitis un(us) de septē
sapientibus dicebat diligē(re)
oporte(re) ut odio h(abi)t(u)r(us) na(m)
plerosq(ue) malos | ca dipio

Tullius de ami(ci)cia | negabat
ullā uocē inimiciorē ami-
cie posse reperiri q(uam) q(ua)m eius
qui dix(iss)et ita amare oporte(re)
ut aliq(ua)n(do) esset osurus nec no(n) se
adduci posse ut h(oc) q(ue)ad mo-
d(um) putaret biante ce(nse)re
dicitur qui sapiens h(ab)itus esset
ex septē sapientibus ouda
at ambitiosi aut o(mn)ia ad
sua(m) potencia(m) reuocant(is) esse
s(ente)n(ti)am qua(m) eni(m) modo quisqua(m)
amicus esse poterit eius
cui se putabit inimicu(m) esse
posse | rius maxi(mu)s l(ibro) 3 ti(tulo) de

Vale | co(n)stancia allexa(n)dri
macedonu(m) regis amicus
et comes philippus medi-
cus cu(m) suis manib(us) tem-
pate po(ci)one allexa(n)dro
p(re)p(ar)asset ap(ud) memone-
misse l(itte)re sup(er)uenerunt
admonentes ut rex i(n)sidi-
as philippi medici p(re)c(a)ue-
ret pecunie corrupti a dario
cauer(et) quas cu(m) legisset sine
ulla cunctacione medicame(n)-
tu(m) aguit acceas (et) legēdas
philippo tradidit p(ro) quo tam
co(n)stanti erga amicu(m) iudi-
cio dignissima ad(e)o ab dijs i(m)mor-
talibus merce(de)s recepit
q(ui) i(n)columitat(is) eius p(re)sidiu(m)
fl(agiti)o interpellari crimi(n)e nolue-
runt. Eade(m) l(ibro) 4 ti(tulo) de moderac(i)o(n)e
plato cu(m) a quoda(m) audierat
xenocrate(m) discipulu(m) suu(m) de
se multa i(m)pie locutu(m) sine ul-
la cunctac(i)o(n)e criminac(i)o(n)e(m) res-
puit i(n)stabat certo vultu i(n)-
dex causa(m) q(ue)rens cur sibi fi-
des no(n) adhiberet(ur) adiecit no(n)
e(ss)e credibile ut que(m) tanto te(m)-
pore amaret ab eo i(n)uice(m)
no(n) diligeret(ur) postremo cu(m) ad
i(n)sinuandu(m) i(n)imicicias sere(n)-
tes malignitatib(us) (con)fugisset
ne de p(ri)mo eius disputa-
ret affirmauit magis seno-
crate(m) illa dixisse fuisse n(un)-
ca dici expedire sibi indi-
casset. Item ti(tulo) de amore
et dilectione damon et pythias
pictagorice prudentie sacris
initiati tam fidele(m) int(er) se a-
miciciam iunxerunt ut cum
alteru(m) ex his dionisius sira-
cusanus interficere vellet atq(ue)
his tempus ab eo quo p(ri)us q(uam)
periret domu(m) p(ro)fectus res suas

ordinacoe impetrasset alt' va
dimisse predicti eius tyranno
dare no dubitavit | ls omnib
et i primis dionisius novi atq
ancipitis rei exitu spectab-
ant appropinquante definita
ta die nec illo redeunte uny-
quisq stulticie tam temerari-
u sponsore dampnabit At
hic nichil se de amici con-
stancia metuere predicabat
Eadem aut momento et hora a di-
onisio constituta qui ea accep-
erat supervenit admiratus
amborum animu tyrannus sup-
plicium fidei remisit insup-
q eos rogavit ut se i soci-
etate amicicie t'ciu sodalicij
gradu ultima cultura beniuolenci-
a recepturum vias ita ageb-
at oportere homines i usu ami-
cicie versari ut invenissent
ea ad gratissimas inimici-
cias posse conv'ti Cd' quidem
preceptum prima spe minus f-
ortasse callidum videatur in
inimicis simpliciti qua pri-
cipis amicicia gaudet sed
si enim altior cogitacio di-
missa fuit p'pria utile re-
pieti | bruis satialium l 2
Macro | c 18 ex auctoritatib
rei publice ita amici heas
ut posse fieri hic i inimici
putes | c 6 Sz tu inimicis
Facti | mo no est fidus

amicus firmi est et enim
callidus omnis homo De
amicorum constancia 2 q(ue)stio | x
Salon i pub c 18 netuoes
querit qui vult discedere ab a-
mico c 19 Divicie addunt
amicos plurimos a paupere aut
et hij quos habuit separant | c i
Socrates i exortacionib | de-
cet notos sicut servaciones sic
etia p'prie dilectionis esse heredes
Ce 2 lente quidem fiat amicus
firmus tempore tuo p'severare | 4 c
Cronica de ingestis philo | 8 s
de periandro periander cori-
nthius unius ex amicis ait a-
micis felicibus et i felicib
sis idem | ethicorum l 8 c 9 propter
Ca4 lec | utile convenientes amici
cum consente dissolvunt sola
bonorum amicicia intransmu-
tabilis est loca no dissolvunt
amicicia simpliciter sed opacitez
Ce 7 mali enim qd no habent nec
eum sibi ipsis permanet similes
existentes i parum enim tempus sunt
amici gaudentes ad invicem
malicia | sine tecta c 6
Ecclesiasticus | amicus si permanserit
fixus erit quasi coequalis et i
domesticis tuis fiducialiter aget
Ce 22 ad amicum et si p'duxeris
gladium ne desperes sed enim regressus
sus ad amicum fidelem possidere ami
amico i paupertate illius ubi

et in bonis illius letetis et pe
tribulatois illius pmac illi
fidelis no in hereditate illius
cohes sis | offys li 2 c 22 De
Tulius d' | inuolencia no a
dolescentienlo cu mo'e ardo-
re quodam amoris ꝗ stabi
litate potius et ꝯstancia in
dicant' | Ide rethori artis
noue li 4 c 10 Qui fortunꝯ ꝗ ali
cuy inducti amicicia eius se
cuti sut hij simul hac fortuna
delapsa est deuolat omnes
Ero 2 si c 10 falsi amici serē-
no uite tpre pstro sut siml
atqz yemem fortune uident
deuolat oms | Ide de fic bo4
et malo4 li 2 Si utilitas ami-
cicia ꝯstituat tollat eādez
Idem de amicicia i uita tyra-
no4 nulla fides nulla cari-
tas nulla stabilis beniuolen
cie pt esse fiducia oia sep
suspecta atqz sollicita nullꝯ
locus amicicie Quis eni eū
a' diligit q' metuit a' aquo
se metui putat colit' tn̄ si-
mulacione amicicie dūtaxat
ad tpus | ut de istis li epla
Ouidi | 8 donec eris felix
multos nūabis amicis te
pora si fuerint nubila solꝰ
eris Epla 4 · s · ut fuluū spc
tatur i ignibus au4 Tpe
sic dubio c i spiacenda fides
du iuuat et uultu ridet for-
tuna secunda | iudelibatas
cuncta secut' opes At simul
i tonuit fugiut ne noscatur
n scy agminibz comitū qui
mo cinctus erat | Ide de pnc-
to li 2 epla iij dilige nemo
nisi cui fortuna sc̄a est Que
simul intonuit pxia queqz
fugat Epla 6 turpe erit in
miseris ueteri tibi rebus a-
mico ulla pte auxiliu nulla
pte tulisse tuu Turpe sequi
casu et fortune cedē amicu
Et nisi sit felix ee negare suu
Quitilianus decla li decla-
Cu ppt pecuniam amas idem
amicis et spei finis e | pallu l
Seneca epla 4 ad lu | 2 c p'o
Qui utilitatis causa assūptꝰ
e tā diu placebit q' diu utilꝰ
fuit li 6 epla a rsi Est qd
supimis ac negliges q' amici
memoria ab aliq regione
amonet' | li 8 dat penas la
Tricianus | uiolata fides cū sus
tinet inquid Quos fortuna
punit adūs no de esse decet
Valerius maximꝰ li 4 ti
de ꝯstanci Centurio quidez
diui augusti cū antoniano
bello sepe uiro excellētes
pugnas edidisset i pmissꝰ
hostiū i sidijs circūuētus et
ad anthoniu alexandriam
pductus interogatus qz quid
de eo statui deberet ingul-
ari me inquid iube qz no

salutis beneficio neque mortis
supplicio adduci possit ut aut
cesaris miles desinat aut tuus
esse incipiat Ceterum quo constan-
cius vitam contempsit eo facilius
impetravit Antonius enim vir-
tute eius incolumitate tri-
buit talis tocius libri unius consistit
Seneca c. 6 nescit amor ve-
hemens adque [?] pericula rumpi
Boecius de consolacione l. 2 c. iiii. ad-
mirorum tibi fidelium vultus
aspera horribilis que fortuna
detexit hec tibi certos
vultus ambiguosque secrevit
Et c. 9 sed que felicitas ami-
ci facit infortunium faciet in-
imicum Isidorus epistola l. 10
Cassi. epistola 2 Amicicia tem-
pore cacior quanto vetustior quam
facile mutari non potest quod
et per longa tempora custodiuit Et
versificator fabularum Eso-
pi fabula 28 nullus amor
durat nisi fructus seruat a-
more fabula 62 vana refugit
insolita turbine falsus amor
dum fortuna tonat fugientes
tiret amicos Quibus amat et
quis noui sola procella docet
Facetus c. 6 Qui fuit fe-
lix multis veneratibus ama-
tor sed miser effectus solus
derelinquitur Gualterus
Andreas ad de amore l. 2
verus amicus in amicis fi-
delior invenitur et officit in-
omni turbacione constancior Bi-
Theonicus samaritanus pre-
cum zephirus flabat multis
comitabar amicis Nunc omnis
aquilo turbine flante fugat
omnis in adversis rebus amicus
abest Lucas quia si nulla remota
mala possidet persistit amorem iiii
Catonis Coniectam c. 24 tan-
nescit in invetera[?] amor Ex-
plicit tercius liber secunde partis Inci-
pit quartus liber secunde partis
Quartus liber secunde partis
tractat de odio discordi-
a et pace sub hiis titulis sequentibus
De odio Rubrica prima
Salomon in proverbiis c. 10 odium suscita-
tur rixas 26 c. Qui operit
odium fraudulenter revelabitur
malicia eius in consilio 2 Nom
Tullius rethorica l. 2 c. oportet
amare tanquam osurum sed magis
odire tanquam amaturum c. contra
Iesus filius Sirach in ecclesiastico vene-
rius in verbo suo odibilis erit
Terencius in andria c. 3 ve-
ritas odium parit Seneca quo libro
Tullius tusculanarum odium est ira
inveterata nec tamen sine amo-
re Cornelius Gallus l. c. 8 sepe si-
mulantes in amicicia fiunt
Quintilianus declamacione i.
odium omnis acceptum o. oculis et ha-
bet in pectoribus humanus firm-
ter latitia et accedit ut ac alcius
animus recedit in fama quacumque

que excecitatis aspicias. de cla-
io plerique ex malis causis ab-
oriuntur. de clama. c. no adeo
desinit odiorum cause ut iam ira
ira simultas sic et ut videatur
aliquis nichil magis quam malos
odisse. de cla. c. omnia facino-
ra nisi falsis causas vel de cu-
piditate vel dissimulationibus ex-
hiuit | aplo et crita epla unica
Johis | c. i. Qui odit fratrem suum
in tenebris est et in tenebris am-
bulat et nescit quo vadat quia
tenebre obcecaverunt oculos eius
Juuenalis l. v. et si satia zitpe-
Inter fratres veteres atque an-
tiqua simultas inmortale o-
dium et nunquam sanabile vulnus
Claudianus l. z. no odium t. de
mones | cius uirologiarum
Fulgen- | li. fas mortalium
uingiorum inuidie tnaio qflu-
ant statu i. nali tali actu
tali nale e odium ut canum et
luporum hominum sperentum peccata
et luporum casuale et amoris
zelus atque inuidie accidentale
est quod aut uobis casu aborie-
ut homini at apt questiones
ut inimici | osoloc l. c. a
Boecius de | bonos quos nisi
stultissimi oderint in de topicorum
l. z. exaerrogantia fit quasi odio-
sus idem in musica l. i. c. i. O-
diosa e dissilitudo atque contra

Cassiodorus epistolarum l. io. c. xi
de claroe odium conatatur
Ysidorus soliloquiorum l. z. c. z
aliene nequicie non fueris de-
lere odium a regno dei separat
hominem. c. xx. odium timore
generat | iras adequaliterum l. z
Claud | nullus tanto dilectionis
aliam vel amicicie vinclo al-
ligatur si cognouit ipsum psue
uxoris vel filie vel propinque ista
t esse amore soliatum qui statim
contra ipsum non capiat odij li-
uore moueri et indignationis
venena concipere De inuidia
zelo et nemesatione et itaz
Job historiarum c. v. paruulum
occidit inuidia | ait salom
Salom ecci. c. q | contempla-
tus sum omnes labores hominum
et industrias animaduerti patet in-
uidie proximi | l. z. c. iz nemes-
Aristoteles rethorice | sare e tristari
de eo qui indiciat indigue bonum agere
Et iz inuidia e tristicia quedam
sup bona actione apparente bo-
norum etiam siles Inuidebit ta-
les quibus sunt aliqui siles aut
videntur amatores honoris
magis inuidiosi sunt quam non
amatores honoris in sapientia
vniuersale fame amatores
etiam aliquid inuidiosi sunt etiam
hec c. i. zelus e tristicia q-
dam sup apparenti pcta Bo-
norum honorabilium et contingere

tum sibi accipe ut similes natura
non quia alii sed quia non et
sibi sit zelatus se ipsum re-
putat aut emulacionem ut non
optineat Invidus autem ut y-
xnuyno habeat aut invi-
dia necesse est zelatus quidem
esse dignificantes se ipsos bo-
nis que non habent Iuvenes et ma-
gnanimi sunt zelativi Idem
topicorum li 2 invidia est tristicia
in apparente utilitate alterius
Ethus filius syr in centum cinno
zelas gloriam et opes potentis
non enim sunt que fortuna sit l-
ibus subiecio ergo zelus et
invidia minuit dies In
Oracius in epistolis epistola 2 invi-
dus alterius macrescit rebus
optimis De oratore li 2 laudi
Tullius atque glorie maxime
invideri solet Invidet homines
maxime paribus aut inferioribus
invident sepe vehementer
magis si intollerancius se iac-
tent ad equalitatem quibus unius
prestancia dignitatis aut for-
tune sic tuisent plerumque sunt
invidi maxime quod quorum hoc
est meum Invidet prestanti
florentique fortune ut hoc oppio
minatur et illa excelles op-
pinione fortuna cum laboribus
et miseriis permixta videatur
Idem tusculanarum quod li 2 invide-
ncia egritudo est et alterius rebus prosperis

Idem in philippicarum li 11 ne co al-
terius que sine consilio virtuti invidet
Eidem de essencia mundi quibus
nemini invidet Idem sen autem
Ovidius fasti li 1 c. 18 et fi p-
ascitur in vivis livor post
fata quiescit Tunc suus ex
merito quemque tuetur honor Idem
de arte amandi li 1 fertilior se-
ges est alienis semper in agris
vicinumque pecus grandius uber
habet Idem de remedio amoris
li 1 cum summa petit livor
perflant altissima venti summa
petunt dextra fulmina missa Io-
vis Idem de fastis li 4 quam non
livor abbit Idem de ponto li 3
livor iners vicium mores non
exit in altos utque latens ima
vipera serpit humo Epistola 4 sep-
tem placuit amore fere quia
ledit iniquos livor et iniusto car-
pe dente solet li 4 et fi epistola 16
et fi non solet ingeniis summa no-
cere dies famaque post cineres
maior venit De cla 12 de cla
Quintilianus Animo non pene-
trans livor ipse quidem cecatus
malignanti clausum est Ex-
Matheus in evangelio c 13 non propheta
sine honore nisi in patria sua et
in domo sua evangelio c 6 non est pro-
Marcus in propheta sine honore
nisi in patria sua et in cognacione
sua et in domo sua

Lucas i ewo c x nemo propheta
acceptus est in patria sua | propheta in
Iohannes i ewo c x | sua patria
honorem non habet | ad gallat.
Paulus apostolus epistola | c v si invice
mordetis et comeditis videte ne
ab invicem consumamini | furente
Seneca tragicus i hercule | c 3 invi-
dia fasti at proprio prelatis p-
mat arte primus regni esse
posse ad invidiam pati | Idem epla
4 ad lucillum li x epla i neco
cor qui inter pueros versatur quos
innat sed a quibus timentur as-
piciat in illis non tam iocundum est
multos post se videre quam grave est
aliquem ante se videre | Idem de yp-
lacl ad paulinum Edax et in-
imica est semper aliis prospe-
ribus invidia | Idem de tranquillitate
animi alit livorem infelix
inertia et omnes destrui cupiunt
quia se provehere non potuit | Idem de
benignitate vite primario u-
sat in vidia complicatus lon-
ge positam inmiantur | Idem i pro-
invidia e dolor animi ex alie-
nis commodis | absidit nostre
Lucanus l | multi sors in-
vidia laudi | e satira i. quos-
Iuvenalis l | dam precipitat sub-
iecta potentia magne invidie
Marcialis cocus i epigra-
matum l 7 Esse quid dicam
quod vivis fama negatur et sua

quod rarus tempora lecto amat hij
sunt invidie nimirum regule
mores preferat antiquos semper
et illa novis | Idem l undi
q3 suscepto c i invidus vi-
sor videmus omne gaudet
Et semel in risu ter quater
capit c 2 invidie flamma q-
tigilline laboris excitata ca-
ris omnibus inflammat Torex
invidia non qui tum candidus sed
te Torres invidia non aliud
nisi te | ius maximus l 4 ti 8
Valerius | amore et dilectione nul-
la tam molesta felicitas est
quam malignitatis dentes vitare
possit | ... l 18 et si te designi-
Epistola | ficatione verborum significa-
cum acciones et transiciones in in-
deo tibi quasi non video tibi
sio hoc est non feres te be-
ne agente videre | omni qui
Boecius i l de musica | qui mor
e imprudenti obstinatione
obliqui moris obtrectacionis
Idem de disciplina scolarium l 2
invidia si prius quid adhuc nit
vz i discendo gratuita est
simpliciter non prius c aucto-
ris 9 simpena | epla 4 li ep
Cassiodorus | s ...
invidia dicitur ultas non pu-
tatur l 6 epla 22 maiore ca-
ra tractanda sunt vir invidiam
plus nunc l 10 epla xi p-
nectibus quidem personna e

dubitant invidia Invidia co
loratur melius vincitur que conti
gue semper augetur tocali c 3
Gregorius in past invidi dum ho
rem actoris non capiunt de a
ptis operum nequicias devolvu
ntur persius c 2 ora non ces
sat sat carpe livor edax ex
primat inde spus omne
bonum invidia et odium aliene
felicitatis dicitur in poeta c 18
Exaudi pessima res livor
totius letale venenum c ut
Jacobus bonus cum ... dum
fit mordet consumit erugo fer
tum sic lacerat livor edax ex
spus: voluntatis cavete cogitare pa
re non desiderare De detractione
Capitulum 100 ps detrahentem secre
to proximo suo hunc persequebar
Salomon in prov c 4 Remove
a te os pravum et detrahentia
labia sunt procul a te c 24
abhominatio est hominum detrac
tor cum detractoribus ne com
miscearis 26 c Ventus aqui
lo dissipat pluvias et facies
tristis lingua detrahentem
Ecclesiastes c 10 si mordeat ser
pens in silencio nichil eo minus
habet qui detrahit occulte vi
Jacobus apostolus epistola c
4 nolite detrahere alterutrum
De inimicicia et inimicis
Salomon in prov c 26 labiis
suis intelligitur inimicus cum
in corde tractaverit dolos qui
submisserit vocem suam ne credi
deris ei quoniam septem nequicie sunt
in corde eius qui operit odium
fraudulenter revelabitur ma
licia eius in concilio c 27 me
liora sunt vulnera diligentis
quam fraudulenta odientis
oscula Rethorum l 2 c 6 facti
Ecclesiastes ma in inimicicie cum ra
cione: Sapiens est ... in ecclesiastico
Jhesus filius Syrac c 12
absconditur in malis inimicus
non credas inimico tuo in e
ternum in labiis suis indulcat in
imicus et in corde suo insidiatur
ut subvertat te in foveam in oc
ulis suis lacrimatur inimicus
et si invenerit tempus non sa
ciabitur sanguine si incurrerit
tibi mala invenies eum illic
priorem Tulius ... qui
Catilinus inimicicia cum vel
ciscendi tempus observas Item
in vectura Salustius ple
rumque res parva pervenit ... (sat)
in inimicicias ubi nescio tamen qua
lis sit labore Martialis
Seneca epistola ad luc. ep 4
leve est alicui facere quem in
imicum Item de remedio for
tuitorum c 19 Quo adversus per
petes sic adversus inimicos
auxilia circumspice quibus illos
arceas quos optimum est
placare Item in prov cum inimico

nemo i[n]gra[tia]tus reddit de in
imico no[n] loquaris malu[m] sed
cogites Seneca Timor e[st] inimicus
qui latet in inimici q[uam] in ehu
milem docti est metiere
loquax i[n]imicus minus qua[m]
taciturnus offendit Q[uintilianus] insima e[st]
fortitia que i[n]imico caret
Ex vocatus de co[n]solatione l[ibro] 3 c[apitulo] 9 e[st]
pestis e[st] efficacior ad noce[n]
du[m] q[uam] familiaris inimicus
Richardus i[n] cyronica c[apitulo] 8
no[n] s[olum] gladio s[ed] sepe p[er]imitur
inimicus c[apitulo] 9 h[ab]et in
imicu[m] capitulu[m] quetus ocdu[m]
tum p[er]ti o custode Si h[ab]es ini
micu[m] qu[am] s[an]ctiorem no[n] h[ab]eas
cu[m] ignotis Semp[er] ~~ꝯ inimica~~
cogita q[uo]d i[n]imicus sagax co
gitat et inimica mala debi
litatis i[n]imici no[n] est loco pac[is]
s[ed] treuga ad t[em]p[u]s Si te sen
tes no[n] cogitare i[n]imicu[m] que
tuo cogitas p[er]iculo te expo
nis | Bus Bonaventura c 26
Cato | no[n] inimicus si potes
sibditus esto Anticlilat
census corpus et ipse nocent ex
corp[or]ibus res mani p[ri]me ad p[er]
dicione fert i[n]imicicia co
silo nate came | Et sangue
Ex Ovidio vulgo | de le nemi
co e[st] como passaro ad paico
De discordia Rubrica q[ui]nta
Salom[on] i[n] p[ro]u[er]bijs 30 c[apitulo] Qui
p[ro]uocat iras p[ro]ducit discor
dias

Salustius i[n] Iugurtino Con
cordia p[ar]ue res crescunt discor
dia maxime dilabunt[ur] | Tulius
Tulius de amicicia | Domus
tam stabilis que civitas tam
firma e[st] que no[n] odijs et dissidijs
funditus no[n] possit everti | Iacobus
Jacobus ap[osto]lus ep[isto]la | c 4 vn[de]
bella et lites in[ter] nos h[in]c
n[on]ne ex concupiscentijs v[est]ris que
militant i[n] membris v[est]ris | c 5
Paulus ap[osto]lus ad gallat[as] | Si
i[n]uice[m] mordetis et comeditis vide
te ne ab inuice[m] consumamini | Extra
Extra ff[ac]to ti de arbitris l[ibro] 1 vn[de]
c[um] si nat[ur]alis facilitas ho[min]i est
ad dissentiendu[m] ti de finitis l[ibro]
vrbanos p[ri]or[um] l[ibro] t[er]re co[mi]t[ate] in[ter]
i[n] mestes cenemores p[er]ter que
res ad dimissione p[er]venit ti
de legat[is] p[ro] ł ca p[ro] e dulcis
sim[us] eo o solet existere discor
dias | Senenus de sythomachia
Epri | c 10 mel dissolve fin[em] c
Ex s[an]c[t]o p[ro]pulsio e[st] vbi q[ue] bella f[er]
unt omnis furor excitat a
rmis i[n] cubunt reges regi
bus i[n] omnis t[em]p[or]a co[n]fuse senut
discordia mundo pax abijt
Tullius | cauis de co[n]solatione l[ibro] 4 c xi
Eo | ut p[ro]bis atq[ue] i[m]p[ro]bis nulla
fedus est ita ip[s]i in[ter] se im
p[ro]bi nequaquam conveni[un]t qui
dum cu[m] a se met ip[s]is discerpa
tibus co[n]scia mentis i[m]p[ro]bi nunquam
dissentiant | i[n] pastorali c 4 8
Gregorius | omnes qui ver-

discordiam seperant amicitia-
te dilectionis arescunt | xxi a lat-
¶ Epus. wlgs. la gu. | ga enec-
tia et strictum esurita **De sus-
urratione et seminatore discordiarum**
¶ Leuitici c. 19 non eris criminator
nec susurro in populis | Ecclesiastici qui seminat
¶ Salomonis in proverbiis c. 22 | iniquitatem
metet mala. 26 c. Cum defe-
cerint ligna ligna extinguatur
ignis et susurrone subtrac-
to iurgia conquiescunt. Verba
susurronis quasi simplicia
et ipsa perveniunt usque ad inte-
riora ventris | In ecclesiastico c. 5 non
¶ Appelleris | susur-
ro in vita tua et lingua tua
ne capiaris et confundaris. Su-
surratori enim et inimicitia
et contumelia. c. 21 susurro co-
inquinabit animam suam. c. 28
vir peccator turbabit amicos
et in medio pacem habentium mittit
inimicitiam. Susurro et biling-
uis maledictus multos enim tur-
bavit pacem habentes. lingua ter-
tia multos commovit et dispersit il-
los de gente in gentem. civitates
muratas divitum destruxit et
domus magnatorum effodit.
virtutes populorum concidit et gen-
tes dissolvit. lingua tertia mulie-
res viratas eiecit et privavit
illas laboribus suis. Qui
respicit illam non habebit re-
quiem nec habebit amicum in quo

requiescat. Verus est qui ratus
est aliqua neque nobis audire
lingua neque | Maximus li. ca. na-
¶ Valerius | sic dicit aut fa-
cultas ducis faliscorum ad bellum
contendit romanus magna
cupiditate accensum cum aliquot
adversus plebis commotos animos
suorum et ob id parum prosperos an-
adverteret in suspiciosa ratione que va-
lebat compulit nam cum spectan-
dorum ludorum gratia magna ful-
scorum multitudo romam convenisset
consulibus dixit vehementer
senatum vereri ne quid hostile sub-
ito molirentur. monuitque
ut essent cautiores et protinus
ipse urbe egressus est. Consu-
lem consules ad senatum detu-
lerunt qui tametsi nulla suspi-
cio subesset auctore tamen Tullio
commotus ut cum nocte Vulsci
abierent decernit qua contume-
lia irritati facile impelli
potuerunt ad rebellandum ita
nec deuiam versuti ducis sta-
tione benivolentie involu-
tam simul populos fefellit Ro-
manum ut insontes notaret
Vulscum ut deceptos irasceret.
¶ Auctor li. de for. ho. vite c. 3
neminem susurrone appetas
neminem suffodias | c. 98
¶ Gregorius in pastorali | absit
pertinax in familiari sermone
contentio que res cum magis

seminantes discordiam caritatem
nimium vitium est omni mater
extinguat | de castell l. i. Con
Gualterius | silitor perem sen
os contempnit biligius De co
tentionibus rubrica septima
Salomon in proverbiis c 3 ne contendas
cum pessimis 20 c honor est
homini qui se separat a contentionibus
bus c 29 vir sapiens si cum stul
to contenderit sive irascatur
sive rideat non inveniet requiem
Ihesus filius Sirac in ecclesiastico c 8
non litiges cum homine linguato
et ne struas igne illius ligna
Et xi de re que te non moles
tat ne certaveris | in epistola 19
Oracius in epistolis l. | alt. rixa
tur de lana sepe caprina | pro
Paulus apostolus epistola 2 ad Timo
c 2 noli verbis contendere ad ni
chil enim utile est nisi ad sub
versionem audientium in epistola
et sit disciplina contenciones de ni
ta fuces quia generant lites
Seneca de ira l. 2 cum pari con
tendere anceps est cum superiore
furiosum cum inferiore sordidum
Lex ff de ti de sponte in re pri
l mre comm appetit in necessitas
contenciones plerumque res ad
divisionem pervenit | Hom in te
Auctor l. de for. | c 9 Con
tendenti facile cede 11 in
iurgia discrepationes quod d
escendas | sius de officiis
Ambrosius | l. i c 2 absit

proximas in familiari sermone
contentio que nescit magis
excitare iram quam utilitatis
aliquid afferre solet | in l. 2
Macrobius saturnali | c 18
ex auctore nimium ac anxie
iurgas admittit | ubi de prius
Cassiodorus c 2 contra | noli con
tendere verbis c 3 absque noli
noli contendere verbis liberius nimis
verbis nitendum mapia accessit
Ysidorus soli l. 2 c 26 ca
ve contentiones contentiones
rixas gignunt Contentio fi
res odiorum accendit Contentio
pacem cordis extinguit Con
tentio concordiam rumpit l. 2 c
43 Cede contumaci pro omni
disputationes tene tacitum
De rixis et scandalis rubrica
Salomon in proverbiis c 10 odium
suscitat rixas c 15 vir ira
cundus provocat rixas qui
patiens est mitigat suscitatas
c 18 labia stulti immiscent
se rixis et os eius iurgia pro
vocat | filius Sirac in ecclesiastico
Ihesus | c 8 cum iracundo non
facias rixam c 22 effusio
sanguinis in rixa superborum
Matheus in ewangelio c 18 ve
mundo a scandalis necesse est
enim ut veniant scandala
verumtamen ve homini illi per quem
scandalum venit | res fuge
Cato c 2 de moribus | ne incipias
novarum auctor haberi

Ysidorus soli lo. li. 2 asti c 20
fuge rixa | iuctany c 4 lig.
Jacobus b | ira odiu parit et
facit tibi lite Effreni lingua
surge bella solent | Seneca e.
Epicuroꝝ vulgariu | gog liso
et fingiso gnai la pelli
De litibus et iurgijs ribꝰ
Salomon prou · c 13 int superbos
semp iurgia sut c 1a meli-
or e buccella sicca cu gaudi
o q domus plena uictimis
cu iurgijs Semp iurgia q-
rit malus c 18 ostulti p
iurgia puocat | i ecc c 8
Ihesus filius syr | no litiges
cu homie potente ne for
te incidas i manus illius
no contendas cu viro locuple
te ne forte contra gsistat lite tibi
multos eni perdidit aurum et ar-
genti usq3 cor regum exte-
dit et guertit · c 28 abstine te
alite et minues pcta homo
iracundus incendit litem
Cronica de mirg philosoꝝ c 6
de pictago pictatibus intelli-
ncꝰ qui fuit vnꝰ de septem
sapientibus dicebat no ob
iurgare amicu ymmo etiam in
imicu | uid de arte amandi
Ouidi | li i iurgia pcipue
uino seruamus l2 Esto pro-
cul lites et amare plia l-
ingue | apls epla 2 ad thym
paulus | c 2 suu dni non

oportꝫ litigare s3 mansuetu
esse ad omnes docibile pacie
te cu modestia corripientem
eos qui resistunt ueritati
Seneca de ira l2 cu pari
contendere anceps e cu superiori
furiosu cu i feriori sordidu
Paladius de agricultura c 6
duo ul colono gfimo possi
denti qui fundu agri sinm
locat dapnis suis ac litibus
studet | ri de alienatione indi
Clesiff | cij mutadi ca fcal.
jte si reb i fine vocanda cogi-
tacio eius qui lite ex ecrat
io est uituperanda | dicijs l.
Clericis codices ti deui | prandit
i puo sepe enim penitere
maturam irate nos intimit-
Auctor de for ho inte · c x
no in iurgia disceptationes
que descendas | i ste enim cu
Cato c 3 litem | quo tibi gra-
uicta est | trib epla 24 l 9 0
Cassiodorus | epla 3a longa q-
uestio litigantium no ta an-
get pcunioma qua cuitat
Ili xi epla q si querimoꝰ luc
mitte potius dap nosa liti
gia | dominus soli loquioꝝ l2
Ysi | c 27 iu illus constat
firmo iurgioꝝ q tocordiaz
distendit c 20 vita lites et
olle occasione lites | c 29
Jacobus bunctany | ht tibi

pacio intus ut planta sicut dicit po-
tius quam pluvia sepe manet. Quesi-
ciones minuit odium creat in-
ciat na complicio dapni ducit
sepe solet. De sedicionibus civium
Aristoteles pollliticorum libro 4 capitulo ubi m-
ultum quid medium minime
fiunt conturbaciones et dissensiones
pollliciarum et magne civitates
sunt magis sedicionibus propter eas-
dem quia multum quod medium imp-
ius aut facile dividuntur omnes
in duo ut nichil relinquatur
medium et omnes fere egeni vel
opulenti sunt. libro 4 capitulo 1 ubique
propter inequale sedicio est totaliter
equale querentes sediciones
faciunt et equales contentes ut ma-
iores et quibus diffident cum
eis sunt lucrum et honor capitulo 9 de
bile quod sediciose divisit | capitulo a
regnum ab exteris et minime
corrumpitur propter quod a multis temporibus
est ex se ipso plurime corrupci-
ones accidunt | eius libro 1 capitulo 29 q
Tullius de officiis | primo qui consulunt
parte negligunt rem perniciosissi-
mam in civitatem adducunt sedi-
cionem atque discordiam | Et pol-
liticorum libro a fortes sex casus le-
ges iudicia esse non possunt ci-
vili pari sublata libro 2 et pe-
nes privatos fortes non penes le-
ges ut libertatis mira vide-
tur corrupcione que discordie que
cedes civium que bellum civi-
le delectat cuius exiuio hominum
cruciendum existimbus huiusmodi nec
extimandum puto nichil hoc
esse nichil hoc homine tamen
si aut civis aut homo habendus
est qui civile concupiscat | et omne
Matheus in ewangelio capitulo 12 regnum
in se ipsum divisum desolabitur
et omnes civitates vel domus
Marcus in ewangelio capitulo 3 si regnum
in se dividatur non potest stare regnum
illud et si domus super se met
ipsum dispertiatur non potest domus
illa stare | De re militari libro 3
Vegecius | capitulo 10 nulla quamvis
minima natio potest ab adversariis
perdeleri nisi propriis simultatibus
se ipsa consumpsit. Nam civile odi-
um ad inimicorum perniciem pre-
ceps est ad utilitatem seu dis-
sensionis in civium | breviter ne-
Lucanus libro 2 hominum | plus quam ci-
vilium bella fatemur | Clem-
Gallus de theologicis | virtuti-
bus quarta ponit 8 capitulo proticio quidem
dispergit et dissolvit unusquisque
potencia | ti de cupiditate et postulacione
[illegible] | recursis libro 1 si quibus in-
genia est pre paribus dissen-
siones sicut res paucorum seditiones
Quibus vulgus Sui e perita qui-
ella e divisa regno cuiusque
da poi esse e diviso. De t-
ranquillitate populorum tractatus xi
Cassiodorus epistola 4 libro epistola
in omni quippe regno desidera-
bilis debet esse tranquillitas

i qua et ipsi p(ro)fitum et utilitas
generum custodit(ur) hec e(st) cum bo
nor(um) a(r)tium m(ater) q(ue) mortalium
generis reparabili successione
multiplicans facultates pro
tendit mores extollit (et) tan
tar(um) rer(um) ignarus agnoscit(ur)
que ea minime quesisse sentit(ur)
Ep(isto)la 4 cogi d(ebet) ut sit quietus
qui suo uicio renuit ee pati
ficis Ep(isto)la 22 d(ecet) regali a
picis cura equalitatis custodire
concordia ad laude(m) regnantis
traht(ur) si ab o(mn)ibus pax ama
ret(ur) l(ibro) 2 ep(isto)la 29 regnantis
e(st) gl(or)ia subiector(um) ociosa tran
quillitas l(ibro) 3 ep(isto)la 38 princeps
opinione longe lateq(ue) dissemi
nat subiector(um) custodia secu
ritas l(ibro) 4 ep(isto)la 39 Res sua
uissima ip(s)i (et) dispositio tran
quilla regioni p(ro)uinci(a)e p(ro)ba(tur)
esse regnantium l(ibro) xi ep(isto)la 9
fructuosu(m) generis est i(n)tellectu pa
cato turbulento studi(o) p(ro)posito

De satisfactione c(apitu)l(u)m i(n) sum(m)a 12

Job historie c 22 acquiesce om
nipotenti (et) habeto pacem (et) p(er) hoc h
abebis fructus optimos | et
Ps(almus) ps 33 inquire pacem (et) p(er)
sequere eam ps 36 sunt reliqui(a)e
ho(min)i pacifico ps 84 iusticia
et pax osculat(a)e sunt | Enim p(er)
Salom(on) in p(ro)uerbiis c 12 qui autem in
ineunt consilia sequit(ur) eos gaudi
um c 16 cum placuerint d(omi)no
vie hominis inimicos eius
quoq(ue) conuertet ad pacem | Ac
Cronica de gestis p(er)sar(um) | S(ed) de
cleobolo ele obolis unus de sep
te sapientibus dicebat inimicum
amicum faciendum | l(ibro) 8 c 1 Concor
dia fr(atr)um et ciuium | Dic sile ad aliq(uem)
amicicie inducit esse | c(a)p(itul)o c 7 p(er)
philes filius fuit | sequit(ur) de
verbum pacis et iusticie 27 c Aristo
philus filius fuit in uerbis placi
tum est spiritum meo q(uod) sit p(ro)bata
coram deo (et) hominibus concordia
fratrum (et) amor p(ro)ximor(um) (et) vir et
mulier sibi consentientes c 28
Memento nouissimor(um) (et) desiste
inimicari corruptio (et) mors
imminet in mandatis | timo q(ue) cor
Salustius in iugurtha | d(ia) pueri
crescunt discordia maxime
dilabuntur | eneydos l(ibro) xi etiam me
rigilius | dum pacem laudate
sedentes | amicicia Cuiata
Tullius de | vir amicicie co
cordieq(ue) sic ex dissensionib(us)
atq(ue) discordiis pari possint
Idem philipicor(um) l(ibro) 2 no(men)
pacis dulce e(st) (et) ip(s)a e(st) res sa
lutaris pax e(st) tranquilla libertas
Pax (et) pe dulce e(st) nomen
pacis res uero ipsa tam iocun
da tam salutaris | Tis l(ibro) i pax
Ouidius de fas(tis) | terre mi
nit pacis alimenta l(ibro) 4
pace ceres leta e(st) (et) uos o
rate coloni perpetua pace

pacificum qui dixit | clama 8 decla
Cornelianus de | semper odiorum
honestas occasus est et similitu
tes mellis aliud habet quam nocen
di cupiditatem speciosam inimici
tiam imitatio e cum exempli
Honorius | ezechias i c xx e q ait i dies
Mathi | pacem habere nisi nos
Johannes i c xv c 14 ait i dies
Cludo morti appropinquabit pa
cem relinquo vobis pacem meam
do vobis | apostolus epla i c 2 q
Petrus | vult vitam diligere et
videre dies bonos cohibeat
linguam suam a malo et faciat
bonum inquirit pacem et sequatur eam
Paulus apostolus ad romanos
c 14 Que pacis sunt sectemur
Idem epla ad coll c 3 et plures
pax xpi exultet in cordibus
vestris in qua et vocati estis in
uno corpore | Idem epla ad thi
c 2 pacem sequemini cum omnibus
et sanctimoniam sine qua nemo
Seneca tragedia in hercule fu
rente c 3 pace reduci velle
le victori expedit victo
necesse est | Idem epla 24 ad lucil
lium l 8 epla i non est dubium
quin felicior pax sit inviolata
lacessita quam multo cruore pacata sag
wine | Idem de ira l 2 Clau
glosius quam [illegible] in amicitiam
[illegible] | Idem [illegible] pacem
cum omnibus bellum cum vitiis

semper dissensio ab alio in
cipiat ab te reconciliatio | ti
Valerius maximus l 2 de | de
stitutis antiquis quotiens so
lepne maiores instituerunt
[illegible] caristia appellaverunt cui
praeter cognatos et affines nemo
interponebatur ut siqua inter
necessarias personas querela es
set orta apud sacra mense et
inter hilaritatem animorum et fau
toribus concordia tolleretur
Et e ti [illegible] 2 sicut placidum
mare ex asperso caeli quoque nu
bilo serenum hilari aspectu
sentitur sic bellum pacem mutan
ti plurimum gaudium affert spe
ciosius in pace bustas vin
ciri quam mutui odii pertinaci
a penset | de synthoma
Prudentius | ethica c 10 pax
plenum virtutis opus pax
summa laborum pax belli ex
acti precium et praemium periculi
Sydus sibi [illegible] in insonte vita
pacis amator agit | l 7 e
Cassiodorus epla 43 | 43
non est bene prudentes vi
ros in pace constitua
Petrarca l xi epla q tusigi
te [illegible] in noxii l 12 a fi epla
3 viri fortes [illegible] in pace mo
desti sint | [illegible] l 2 c 27 pa
Ysidorus | [illegible] cum omnibus retine

Ecce vince semper in pace | histor
Matheus vindimen' de | thobie
c 4 christo passionis fuge virgi
mela pacis celica celica sit a
nime populo cor' aliter plan
sis aliter gentes | rigor me
tribior' vulgarium | te pace
chi se no vole engannare tos
to se ad corda beata segna
chi en pace se trona *De pace*
et concordia Rubrica de tra
Ysidorus solilo l 2 c 28
contrarius in aliquo fratri tuo
satisfac illi si peccavis in eum
age penitenciam coram illo si
offendis amicum et proximum eum
prece purge revelat ad gratiam
one purum offensione tue
cito veniam postula non
requiescat nisi reconcilia
tus fratri fit *De transis in du*
centibus pace et concordia re
Cantores pollinitor l 4 c q co
gregat etiam separatos co
munis timor | c 23 et pe ml.
Elimus i civi | titudo iudeo
z duxerunt ihm captum ad
pilatum et dictis quomodo
ipsum duces per vinissa iudea
et incipiens agalilea usque huc
pilatus autem audiens galile
am interrogavit si homo ga
lileus esset et ut cognovit
quod herodes erat potestate
remisit eum ad herodem

qui et ipse ierosolimis erat illis
diebus herodes autem viso ihesu
gavisus est valde erat enim
cupiens ex multo tempore signum
aliquid ab eo fieri et interrogabat eum
multis sermonibus et
ipse nichil ei respondebat. spre
vit autem illum herodes et illusit
indutum veste alba et remisit
ad pilatum et facti sunt amici he
rodes et pilatus ipsa die na
mitea inimici erant ad invicem
Egesippus thebaide l a 80
cum pace facie timores | cu
stodiant l i c q l stella | regi
ones cum ... principiosa
seditiones fieret consilio resti
tuit familiaritatem esse at ipse
cum ... iussit hostem
ad esse et ad arma vocantem
clamore tolli signa canere
distrussa seductio est ...
adversum hoste consenatibus ti
mo s cum illo duo datorum
cum starent dissociati armis
civilibus ipsum ... nec ...
temptandum arbitraret quod
remo bello posset concordia
canes ... duos canes
in conspectu ... quiesit ...
quod acerrime inter ipsos pugna
tibus lupum ondit que pa
mus canes obmissa inter se
ira aggressi sunt quo exhibit

barbaros abimpetu romis p
sito Explicit liber quartus de
ptibus Incipit quintus lib' secde ptis

Quintus lib' secde ptis tractat
de beneficiis sub hiis titulis
de peticionibus et rogacionibus
earundem et exaudicionibus uel
de negacionibus rubrica pa

Socrates i exhortacoibus 3 c s
q eleganciius uerus amicus sed
munc prestiterit eorum preces et
ult' sibi cu exigit tempus auxiliet

Augustinus rethoricorum l 2 c 6 summa
amicicie e grata et no requisita
facere Refertur in tatheclinatio

Seneca auxilium ab hominibus petere
etiam ab infimis minibus l 1 sermo
Oracius i sermonibus hic ui
cium est cantoribus inter amicos
ut no disponat animus cantare
rogati iussi numquam desistunt

Tullius de amicicia sanciatur
hec lex in amicicia sanciatur ut
neque rogemus res turpes neque
rogati faciamus a epla preter
Ouidius epistolarum uerba leue est
idem sine ti seu amorum l 2 xi
c xi desine blandicias a uerba po
tencia quoda preter no ego sum
stultus aut amens sum idem de arte
amandi l 1 flectitur iratus uoce
rogate deus idem methamo
pho l 8 ignauis precibus for
tuna repugnat l q idem pete
qd' satis est idem de ponto l 2
epla 9 Respiciat numquam inchoa

potencia cu qua quociens na
ras no sic esse preces c 6 qui
Seneca tra in yposito timide
rogat docet negare idem de
beneficiis l 2 si contingit i tuen
re plura rogates uerba i ter
dicenda sunt ne rogati uide
amur si earones sua summus stati
punitam sumus q nos aut
tepellem ipa festinacio cap
pbem idem declamac l 2
c a nemo fortius negat i te
qui rogaiunt idem in prouerb' nunq
decipitur cui negat celeriter ne
gandi cu amaro nunquam desinit
Valerius maximus l 4 c gra
uiter dei aut sua pupilus anti
lius cu amici cuiusdam i iusti
rogacioni resisteret atque
hiis p summa i dignacionem
dixisset quid opus est michi
amicicia tua si qd' rogo no
facias i no qd' in tua superest
te aliquid i honeste faciam sum
Sta ti sapient dictum a sua
Socrate humane sapie quasi
quoda terrestre oraculum nic
ultra petendum a diis i mor
talibus arbitrabatur quia ut bo
na tribueret q hiis demum ui
deque esset utile titulo
dicta aut sua alcetad' cu ad
exercitum hunc me summo
studio ferreret p lassu q come
mencia maximenem preptio
re sum induisset quia manifestum

erat siturum ut pcess suab ie
cuius opponet no faciat se quod
petisset miramur tue maie
necess peto nequid ut laus tam
durnias hn nobilitatis sagacita
tis opidum netusta nobilitate
i clitum eximo au destinatum
erat sibi traxit | pignate au
scpssi sub q c c | effecerit petibz
no prat nequis multu ccedit
qd nolentia negat | n l 2 c
Macrobius saturnali | is ex an
tiq publij ps bn ficiu est qd
petit si cito negat | c petito
Cato c 2 Qd iustu | ul qd
videat honestu ita stultu
e pete qd possit iure negare
Cassiodorus epistola l 2 c 30
cur illud tardum amicus
vn nulla possimus dapna susti
nere l 3 c 42 supplicatorem
precedit humanitas l 4 epla 2
donac videt q nec rogatus
epla 29 votis nostra posteri
an tribuat effectus epla 26
ipa est pfecta pietas q anq
flectat precibus nouit conside
rare fatigatos ibidem de amici
cia c 22 Quostis interr
magis q erubescat q petere
Valdo xi blandimenta preci
uitur i candida tota | l 6 rr
Gualterus de castell | pulsata
mito patet qui postulat ultimis
q pueniunt spes q multu no
pueit aspe demia q uerimus

dat ei pan pro nomine | sisto
Matheus vindonien de rra
thobie c 21 depe repulsa m
nat nocet i petere repulsa
libat arbitrium minerasi
pta ligat 39 c Est ergo
mox nusi i portici prudentis
prodiga merciis plena si
nouis eges largire rogata
roganti si potis | ord lib ua
Pubi metror q | grauia Est
orare dapn spes nolenta m
bendi et qui mediato supplicant
esse potest De beneficiis 2
Epistola ps 30 iustus impetra
retribuat | ub c 12 Omi ne
Salon ip | diligit dapimus
ppt amici iustius aliter colit
psona potens | gt philoz c
Cronica de iiii | a s de cleo
bolo vno de septe sapientibus
dicebat bn sufficiendum esset
amico ut qui carior fiet
28 c s de a4k a4t abenspater
qz ipso gebuerint at no co
tribui honi p humanitati ibidem
i trogatus qualis sic nos er
ga caros gerendum at quit
amamus eos erga nos se geri
Plato intimeo ceta si bonos
viros decet quomodo esse
Socrates in exortationibus
c 2 bn facies malis assiden
tibus alienibus alienos carnes

illi magis impendentes patrie in
quos laurat | eorum l 4 c 1 virtutis
Capitulo ethi | magis est benefa
cere quam bene pati l 8 c 8 et si bene
pati multi nolunt facere aut fugi
unt ut inutile l 9 c 1 multi ma
gis bene pati quam facere appetunt
C 9 amici magis est benefacere quam
pati boni et virtutis est benefacere
amicis quam extraneis | Idem pollitice
l 2 c 2 largiri et auxiliari amicis
aut extraneis vel alteris delectabi
lissimum est | Idem rethorice l 1 c 9
Magnanimitas est virtus factiua
magnorum beneficiorum pusilla
nimitas autem contrarium l 2 c 6
finis amicitie est gratia et non re
quisitum facere et cum fecerit non ma
nifestare sic enim ipsius gratia vi
detur non propter alterum | in ecclesiastico c 4
Iesus filius sirac | non sit por
recta manus tua ad
accipiendum et ad dandum collecta
C 9 est vir bonus fidem facit
proximo suo | De officiis l 1 c 26 quod
Tullius | quid sine detrimento
commodari possit attribuatur cuique
vel ignoto | Idem rethorice ad heren-
l 2 c 4 est imprudens qui pro benefi
cio non gratiam veram mercedem
postulat | de pucto l 2 epla 9
Ouidius | 4 de ponto regia cre
de mihi res est succurrere lapsis
Conueniens est homini hominem seruare
voluptas et melius nulla
queritur arte fauor...

Ceruithianus de claritate et de cla
rorum beneficiorum ista vera est
ut non sit necessitas sed potestas
Mattheus in evangelio c 7 omnia
quecumque vultis ut faciant vobis
homines vos facite illis | galla
Paulus apostolus epistola ad | tas c 6
alter alterius honera portate | Se
Seneca de beneficiis l 1 bn | ca
sine ullo delectu magis proiecimus
quam damus beneficium est beni
vola actio tribuens gaudium
capienti que tribuendo et idem
quod facit prona et sponte sua intimam
dantis habet maioris est mune
ris gratia quo minus diu pe
pendit Omnis benignitas pro
perat et proprium est libenter fa
cientis cito non sunt expassan
da beneficia nec quidquam triste
illis miscendum est etiam si quid
velis admonere aliud tempus
eligito Qui dedit beneficium ta
ceat narret qui accepit dum
pessima vox est in beneficio redde
l 4 dauntius est posse etiam
malis propter bonos quam bonis
deesse propter malos | Idem epistola
ad lucillum l 6 c 6 non potest
quisquam bene degere qui se
tum intuetur qui omnia ad utili
tates suas convertit Alteri
vivas oportet si vis tibi vivere
l 13 epistola 13 nec est tam certa
in beneficiis maneat ut non sepe

fallat animo beneficium et in
iuriē constanter. Seneca. Stat si quis bn
ficium liberaliter accipit quam reddat
Isidorus de bona vita. ubicumque ho
est ibi benefitiis locus est. Jdem
de moribus principibus probitas
deliberans et cum promiseris
facias. Jdem in prouerbiis. ab alio ex
pectes alteri quod feceris. Bis est
gratum quod opus est. si ultro feceris
beneficium qui dare nescit iniu
ste petit beneficia. plura acci
pit qui scit reddere. beneficium da
do accipit qui digno dedit. be
neficium sepe dare docet est reddere.
benignus est qui causa dandi
cogitat. Et in aduersis auxilia que
in secundis commodet. Libro iiii de ingratis
Valerius maximus. Ubi accipie
di beneficii quidam sunt quo vi
ta hominis est mortua. tollit quam
bene nimio parare reddere gratiam
negligit. Libro ii de commodati libro iii
Seneca epistola x. commodato est sit aut
adiuuari quippe nos non de
capi beneficio oportet. gratiarum gesto
Seneca est in ne/xiii libro tuo sus
sinit si cum ubi in pace anima
laboribus consolatur. undique s
Marcialis cocus libro ii. ut sic nec
noceas tibi sic aliis prodesse
memento. Libro de officiis libro iii et ii
Ambrosius. Considera o ho
mo nomen superstes absque
itaque quia inchoas accipit s
omnia largitur omnibus et diuerso
tempore omnium animarum fructus
ministrat. Jnde appellata humani
tas specialis et domestica virtus
hominis quam consorte adiuuat. Sub
uenire non habenti humanitatis est
durare aut plus extorquere
quam debeas. Et est sine per aliis
subuenire nisi alter ledat quo
dam est nemini nocere quam gra
nari alteri. Et epigrammate gratior
Seneca. Jpse fecit est fructus quem
spes producitur. Sed facito et
Cato est in bonis benefacere. Diliges
alios ut sis tibi carus amicis
Sic bonus esto bonis ne te ma
la dampna sequantur. Officium alteri
multis narrare memento atque
aliis cum tu benefeceris sileto nec
dubitas cum magna petis im
pendere parua. His etenim rebus
coniungit gratia caros. Et quod si po
tes ignotis etiam prodesse me
mento. utilius est regno meritis
acquirere amicos. Et et prodictis
testis sapiens tum ad pinderim
consiliumque potens. Exelato ovide amici
Cassiodorus epistolarum libro epistola z
non dedecet est difficile beneficium quod
non patitur suis largitatis decimam.
Seneca hic de ceteris cogitatum
est diu se eo ipse necessitatis est
pleuerit. Et in epistola non est be
neficium quod precium emitur nec aut quam

utile qd adu'sa nolitate ocedit
Cl'z epla 28 bn'ficiu dici non
pt qd' nulla utilitate sentit au
gusta sit bn'ficia q ro de futu
ris aliquid pollicent l'9 epla
2 dulcius accipit qd aliq di
lexe prat l'xi epla9 opus
quoda mo reb sit cu ia alteru
no oplet' epla 16 sibi ncre
sp amat est · l'12 9 fi c 1 · psoa
ma refugiu sit oppsso i fini
defensio psidiu aliq calamita
te oclusu epla 4 9ntificnite
ra illis amplius debemus qui
nob aliqua pptr' nugimtur
Tde de amicicia c 22 Ad'q
amico ipendis maiq ipetras
Laudi tas ad gualteru de amore
l'1 qui gracia oblata recusat
accipe offente nimio rubore
pturbat 2 scipm indicat ama
ncie nimo ocuiri
Auctor q i ap asti
hc quoq fac aliis
Cayotanaruib i lii
quis amat sex
Epis nulg'flima
labij cd'
ficit nob
ma elicoru
c 96 cr'b
mano lano
lasti ura
medoc lana ch'olo tanto
nale amico ese noce q cue
nuco ese no noce De libera
litate et munificentia
Cysaias gpha ci omb diligit
unicrit senit retribuciones
Carl'es ethicoru l'4 c 4 no
i multitudine datoru e qd' no
liberale est si i dant st'm
dictari no facile e liberalem
neq acceptiuu ptutem neq
custoditiuu c 2 uelonit dere
linq' subu dantes ydiotas q
et uident' pdigi ee Cl'i 19 c 3
amicis mag' q cuncis co
istutnanny oporte largiri
Tdem magnor moraliu l'i
c 32 liberalis e laudabilis
Tdem rethori l'1 c 13 libali
tas circa pecunias bn'ficiu illi
bralitas aut otrariu Cl'z c 13
Deneb illales illibales sut
unu cu aliquid natu' est
fba simil aut ppt' occupacio
saut cu quid difficile est
possibile 4 facile abire Tdem
pollitico' l'2 c 2 largiri et
auxiliari amic' a' ocuncis
a' alteris delectabilissimu est
Tdem p'or analeticor l'2 cai
ambiciosi libales sut e no
Ecl'us filij si 1 c 4 c sit por
recta manus tua ad accipien
du ad dandu no collecta c 13
bn'fac humili et no dedis ipio
C 19 an morte bn'fac ami
co tuo c 18 omni dato ne
des tristicia u'bi mali c 32
i omni dato hylare fac wl
tu tuu
Ecce
laus i formine c 3
q i aque apatin est
his qui no hunt ut si aliq
addant dimitoribus

Corinthios in epistola ii c ix prodigus
et stultus donat quod spernit et o
dit. Haec seges ingratos tulit et
feret omnibus annis. Vir bonus
et sapiens dignis ait esse paratus
nec tamen ignorat quid era lupinis
eundinis sit titulo seu armorum
l. epistola 8 ac de in rob. est in
geniosa dare. idem de arte am
andi l. 4 si munera dat dives
Mattheus in evangelio c 25 habenti
dabitur et habundabit ei autem qui
non habet id quod habet auferetur ab eo
Idem dicit lucas c 19 | date et
Lucas in evangelio c 6 | dabitur vobis
Et qui habet dabitur illi et quicumque
non habet etiam quod putat se habere
auferetur ab eo | epistola 2 ad cor
Paulus apostolus | c 9 hylarem da
torem diligit deus | l. 1 dignus
Seneca de beneficiis | est decipi
qui de recipiendo cogitavit
dum daret l. 2 dabo egenti sed
non ut ipse egeam succurram peri
turo sed ut ipse non peream des
piciendo sint cuiusque facultates
sue vires quia nec aut plus pres
temus quam possimus aut minus l.
4 reiciendi muneris signum
est pertinens in [illegible] mittere et
minimum compungi ac | idem de
clementia non est magni animi
qui de alieno liberalis est sed
ille qui quod alteri donat sibi detrahit
Valerius maximus l. 4 ti

de magnis amplissime donare est
felicitatis erogare beneficiis late pro
esse censeri | de officiis proposui l. l.
Tullius officiorum ti | solet esse si valde
in [illegible] avenire accipe quod pa
ssim ingessi et ponunt acerissi
Et de administratione et in [illegible] bre
legata nec in venditionibus liberalitas
existit | alibi contra epigrammatum
Marcialis | l. 4 munera que sembus
mittimus que in genera mittibus mi
te munifica gargilia nec no
te sordidibus nichil est tenuitatis
et spernatus imo qui potes in
sidiatus dona vocatis tua dici a
midis fallax et dulcet piscatorem
hamus callida sic stultus de
cibi esca feras Quid sit lar
giri vel quo donare docebo si n
escis dona gargalitate nichil
l. 4 amicum prestitere nemini
sed tenebo Cur agit tacito po
stuinie loquatur incipio quo
ciens alicui tua dona et afferre
re preterimus conclamat dicere
rat ipse in ea bella quoddam
faciunt duo sufficit unus huic
operi si vis ut loquatur ipse
tace et vide in quibus ingenia
postumie dones auctoris perit
garrulitate sui dant opes nulli
nunc nisi divitibus l. xi nichil
michi des vivo dicis post facta
datum si non es stultus scis maior

q[ui] capiat · Idem si undique suscepit
et magna quidem dare sed p[er]
mitte[re] parua decor[um] est te facere q[uia]
g[lori]a nulla tibi attollit hyla
res nullissima munera voltus vol
tus subeuntes maxima donat · Si
donas esto dona et p[ri]ma p[ro]de[n]s
c 4 · Qui mittis sales q[uo]s uni[us] ti
goliue mittunt · Dant ubi do
nat spergit et accumulat · c 2
Auctor de for · Ho[mo] mit[is] · Cum
[con]sideratione p[er]mitte plenius
q[uam] p[ro]missis p[re]cia · Quam minimus cu
Cato c 2 · Exi · dat t[ibi] paup[er] ami
cus accipito placite plene
laudare memento · c 3 · Dand[um]
etenim est aliquid cum t[em]p[or]us postu
lat aut res · c 4 · Cum tibi diuitie
superent in fine senecte · Muni
fic[us] facito uiuas non p[ar]cus amic[is]
Cassiodorus ep[istu]la 4 · li · ep[istu]la
13 · non decet esse difficile bene
ficium quia non patit[ur] sui largitate
detinetri · Ep[istu]la 14 regnantibus
facultas tunc fit ditior cum re
mittit et acquirit nobiles
thesauros fame neglecta uti
litate penue · 2 · a ep[istu]la · Dat
p[er]flectum q[ui] maiori utilitate re
capit[ur] et requirit[ur] · Ho[c] lucra con
plectit[ur] cum nec[essi]tati p[ro]p[ri]is q[ui] li[ber]e
largit[ur] · Ep[istu]la 23 tunc de cete
ris cogitandum est dum se uo
luptate necessitatis conplerunt · li 3
c 24 · Q[uia] sunt regia dona q[ue] sc[i]a

sparsa in segete conalescunt
ui cum coacta depereunt · Ide[m] de a
micicia c 22 · Hilari uultu se
rena fatie et sermone iocundo
obire studeas munifice[n]tia
Ysidorus soli loq[uiorum] · li 2 · c 44
amplectere eum q[ui] largit[ur] cum hi
laritate largire · Fab[ula] 4 esopi
Versificator fabul[arum] 28 · fabula
nullus amor durat nisi fructus
seruat amore[m] · Quilibet etenim
munera quanta facit · fabula
c 4 · et si s[er]uus semp[er] eges re
mulla tradere debes · Tell[us] · lib · i ·
Gualterus de cas[tellione] · Iunge ami
cos donis amicos appone lique
re · Si ege[s] nichil potest medi
cina mederi · Sic in opibus di
ues largit[ur] q[uo]s mederi auido
At si forti animo res non ridebat
alto copia si desit ubi si mi
nuat[ur] animus non minuatur
amor · nec desit copia mentis
alicui pollicitis p[ro]missa q[ue]
t[em]p[o]re soluere · Vindomensis · f · de
Matheus · historia tobie c 14
ueris amicis dantes in affecti
no dacanie patet dacio dato
da gratis nec gratum gra[tia] fiat ue
nalis gratis munere gratus
eris sic debes moderatio cessus
ne prodiga dandi virtus in uim
collateralem ~~mutat~~ ruat · c
3 p[ro]pter se nimie paucam uectus
Et dat se nec ubi nobile

ubi excellissimi dantis gloria
dantis honor largire roga
ta roganti si potis supat mu
nera mentis honor | uers l 2
Chemicus samari | qui de
cius oblatum rogosa fronte
venenat plus i dyabolo du
pliter ille dator dona suis
ho cur et serenat amicum atque
dati facie duplicat ille sua
Quod donare velis donec su
spe redendo neque aptum dedi
rethat vincta manus | aallo
Cypribior vulgo ad era | doato
no guardare palato De ce
lebri aut morosa prutione
muneris et beneficiorum r 4
Salomon ipu c 3 ne dicas amico
tuo vade et reuertere cras da
bo tibi cum statim possis dare
Ce 13 spes que differtur affli
git animam | sapientiorum l 6 sper
Tullius phi | tatio que de quanti
afferat languoris aio quis
no videt | methamorphose 9
Ouidius | l 4 ad ope bruus
honori ferenda est | pigritie gra
Cosper sub eo e | cior est
fructus que spes produxior
erit | c 2 Quid prare potes
Cato | ne bis pmissis ulli
Cassiodorus eplarum l 2 epla
40 no possimus existimare
ceudu qd' i gta sunt dilatae
suspesu l 6 c 9 oc si idem

ingenti celeritas quomodo transit
ad brutum de bito reddit tali
gra minimus putat l 9 cp 99
hic hoc humana gdicio ne cele
rius ad cepta fastidio sunt di
ome p tiosum vilescat oblatum
dulcius accipitur que sibi aliqua
dilatione prat | domeste i poc
Cyathe 9 vni | tria ptei c i
scapholis notica e dilo p ti
cula 2 7 fi c 3 pollicitu lang
uat ulteriore mora | ex lib 2
Chemicus samari | ne te pi
gritie q sorbs tardat ad bona
capiens nam omnia tarda putet
na mora demigrat utitque
inmorat si cita gratificat
munera pua manus | c 20
Jacobus brunetan | Cum
spondes aliquid manus illi
co iuba sequatur Auget ei
muti qui cito solunt idem
Cypribior met ex or li vaga
Qui cito dat bis dat negat
dare qui dare tardat | re no
Cypribio vulgi al beni fa | fare
demora esse cuipoch ora
dicio lauora De auxilio et
fauore rubrica quinta
Socrates i exortacionibus
c 2 nulli rei plus ne assue
facias indebeeris cui et tu
talia opari qualia operatus
alys sibi ceris | l 2 c 8 diuum
Cartes rethor | arbitrabitur

auxiliu auxiliari ministri pa
cientibus ius suat i ecc° c 4
Jhus fili de ymitati patrum
noli esse sine metu c 6 abs
Terencius in adelphis quis h
omine cui stopus bn fis acci
pe gaudeat ancelmus auxi
Saluscius i liu ab omnibus pe
tas cu ab tuis tuis bo ebro li
Alex ff°4 ti de cur c 5 et si
quis magf considendu est his
quibus maius picula i redit
Ambrosius de offic l i c 24
pium quippe e genus hua° l fauc
re honoracionibus 24 c his
fauemus se quaius referre
de gre luce speramus a c 14
Gaufridus i poet languor
eget medico solamine luctus
egestas subsidio De utili° ob
lacionis amico 7 bn ficiorum c
Moises i deut° c 23 fratri
tuo absq usura id qd' i diget
comodabis ut bndicat t' dns
deus tuus i ope tuo immica
Salom i pub c 11 de suis
i pmis accipit ut gratat se in
semitas indicij c 18 domi ho
mis dilatat uia eius et an
principes spacii ei faciat c
19 amica sunt dona tribuentis
c 21 munus absconditu exti
guit iras 7 donu i sigue i
dignacionem maxima c 22
victoria et honore acquirit
qui dat munera aiam aute

aufert accipientiu racionibus
Socrates i exorta c 2 bn
ficiata bois bonus ei thesau
rus expensu studiosu debita
gra ristotiles rethio l 2 c 6
car fama auane e gratia
Jhesus fil si i ecc° c 12 bene
fac iusto et i nemes retri
bucione magna 7 si no ab
ipo cte a dno mincia confir
Tullius de a mat amor ex
bnficio accepto amandi
Ouidius de arte l 2 deprecha
paupie cupit i dulge° mcte
Gl 34 si ameria crede michi
capiunt hoies q3 deos q3 placa
tur donis Jupiter ipi datis
Qu sapius fiaret stultus quoq3
munere gaudet ide de fast
c 4 sepe ioue uida cu iam
sua mitte uellet flama ehunc
dato sustinuisse manu ouido
Seneca traged i octa c 4
uince abseqndo munite ma
Juuenale ethico c 4 uencita
uincit 7 malos ide de bnfi
cijs l i nullu ta i masuem
ail est qd' no cura mitige
t' 7 i amore sui vtat ide
epla 24 eplar ad lucilliu l
13 epla c neo no cu alter
pdest sibi pfitat l 10 ep 2
ab alio expectat altei quod
fecas ide in pru. lit i aduisis
auxilia q mfencids quodut
valeruus magis l 4 ti de his

qui ex iy mctib⁹ 4cf marty
ac̃o amicu gemmu repete
da4 re4: sūmo studio defen-
dit quem ī ꝯsulatu suo ur-
be expulit cū in ꝯsulatu ..
Deniq3 p naturā n̄c̄citātis
sic semp̄ ī festū duobus pub.
indicijs tutatus est sicut nullo
c̄nue levitatis ita cū a'quā
laude qua speciosius aliq̄
to tpe ī nunc b̄n̄ficio vincit
q̄ iniuru odij p̄tinacia pesan
Martialis cocus l̄vni q3 sui
e 2 vincis inīcꝛibus nis
damniatc cius | finaliū l q c
Macrobius sa | 18 e ꝯmicte
publij b̄n̄ficiū dando acce-
pit qui digno dedit | nonis
Cato e 2 si potes ig | cem
p̄desse inīcincto utilius ē
regno mito acquirē amicos
Boecius de disciplina scolarium
l3 l3 amicis destituat labo4
restituto tu ab aliq̄ p̄mone
bis fauoris ad cptio | li ep̄
Cassiodorus epla4 | 2 a da
tur pl̄e4 q3 ꝯ inamori ute
desipit et sic quicūs homo
lita sua ꝯplecitur cū ūcūa
ptps qualitate largitur l
4 epla 24 ipo ūn̄ccī mag
acquiritur q̄ cū oportunis dig
na p̄tīnit | de de caritate
seu dilc̃oe dei epla 29 ne-
mo ad eo crudelis ē qui ad
collatā b̄n̄ficia no mitescat

Cōsificator fablar4 esopi fa
bula 28 nullus amor durat
nisi fructus s̄uat amore ex
l3 est tā amica quantā fuit
Pan phil us e 14 si dat ad
tpus dat 4 aufert quoda mi
nus q̄n sez leges suo des-
truit ī genio | de castell al
Bu alterius | lepa dicendus
li amicicia ꝯfert mortes
ī nectit auaros occultat ini
cui genus auget s̄bijt hoste
No opus ē nallo q̄ď dextra
da p̄silis ambit rta seu pax
ingeat seu rupto fede pax
Regnat 4 in toto discordia se
met orbe p̄ncipibus dubijs
subit q3 tunc ab hoste ext
dare p̄mune 4 solidi mini-
mus instar | samariens li 2
Themistius | Cinale officijs
ne quetas quis sit honora
na multas caros fectus ai-
cat honor | dus de byzantia
Camsic | cunc ip̄s omnia
uincribus placitur ūminia
sup̄tis Concitat in predam
cogit q3 sitire cruore asino
de p̄sciso gladio jactu cancs
Bernhardus ī y co c 8 no
semp gladio s̄ sepe s̄un cio
vincit ī inicus | iiij c 3e
Jacobus biunctī | l iuris tu
bucndo bonis s̄ p̄dis ī q̄s
Tpū bio4 vel martello de ar
gento spezale porte de ferro

De nocumento susceptionis munerum et beneficiorum Rubrica sept.

Exodi c 23 munera excecant
etiam prudentes et subvertunt verba
iustorum / ps 25 in quorum manibus
Ystu / iniquitates dextera eorum re-
pleta est muneribus / qui odit mu-
Salomon in pro. c 15 / nera vivet
Ysaias propheta c 5 ve qui iustifi-
catis impium pro muneribus et ius-
ticiam iusti aufertis ab eo / ecc.
Ihesus filius sirach in eccl. / in spi-
dantis insipientis non erit u-
tilis tibi oculi enim illius sep-
templices sunt exigua dabit et
multa improperabit 20 c xe-
nia et dona excecant oculos iu-
dicum / erius maximus li 4 ti
Val / de abstinencia Alexander
cognomine magnus affectum con-
tinencie diogenis cinici vince-
re non potuit ad quem cum in sole
sedentem accessisset hortaretur-
que ut si qua praestari sibi vel-
let indicaret magno in quid de
cetero inquit velim a sole mi-
chi non obstes Diogenes siracu-
sis cum olera ei lavanti Aristi-
ppus dixisset si dionisium adu-
lari velles ista non esses imo
inquid si tu ista esse velles
non adularetur dionisium
Marcialis cocus epigramatum li 8
munera qui tibi dat locupleti
gaure senique si sapis et sentis
hoc tibi ait morere / in primo
Ysidorus solilo. li i / ia et
dona legibus iura tulerunt
Li 2 c 49 munera sepe veri-
tatem superavit cito molesta-
tur amor iusticia cito corrumpi-
tur misericordia / in latino esopi
Versificator fab. / 24 sibila
cum datur quid det cur det respice
Gualterus de castello al-
exandreidos li 1 munus enim
anormia iam distorqueat ali-
cui iudicis etiam nolunt ali-
quid mente / domestica de hy-
Mathseus in / storia thobie
c 13 non numquam fuge quod dabitur
susceptus boni arbitrii ven-
dit libertatis opes anima su-
pta ligat vendit arbitrium
dum munus ex alieno sumptu
pactio veste liberius / li 1
Therentius sanatoris / parte
2 de mat aucto corruptus
munere unde falsidicum facit
in peium gazarum / colore
Notanarius in lua / c 38
munera tenent / cha altrius p
Opus urbs / macio prendit sua
libertas vendit *De credito et debito*
Ystu 36 ps mutuabit peccator
et non solvet / Bus c 6 si spo-
Salomon in pro / spoponderis pro a-
mico tuo defixisti apud ex-
traneum manum tuam illaqueatus
es verbis oris tui et captus pro-
priis sermonibus tuis fac ergo

ep dico teinet ipm liba qua
i cadisti in manib9 pximi tui
discerre festina suscita amicum tuum
reductus sopni oclis tuis nec
dormitent palpebre tue eru
e quasi damula et q̄si auis de
insidijs aucupis c 22 Qui
accipit mutuum seruus e fene
rantis | syrac i ecco c 29 Se
rius si | nerare tibi pximo
i tpe necitatis illius redde
pximo i tpe suo multi non ca
nequicie non feneranti sunt s
fraudari gratis timuerunt
vn bonis fide facit pprio suo
Mathceus i euvo c 22 reddi
te q̄ sunt cesaris cesari et que
sunt dei deo | Ide dc marcy c xi
Idem cab c 20 | ad romanos
paulus aplus epla | c 13 red
dite omnibus debita cui tri
butum tributum cui vectigal v
ectigal Cui honore honore
Seneca eplarum ad lucillum l 2
epla 4 bene e alienum debito
re fieri grauie nnnuenim
Ide in ppn eb alienum homi
i genio acerba seruitus est
Lex ff 04 ti dem n sig l sub
signatum c 1 bona itelligit
cuiusqz que de ducto ere circa
lieno sup sunt Cato c i mu
tum da cui debes videto | l 2
Boetius de disc scolarium | de
clamatore creditorum nichil
amarius in p̄mum

Cassiodorus l 12 epla preda
prrites suspende q' multis p
tinitionibus emitatur 10 epla be
atus quidem e esse sub debi
to nec lib' pt uacat dia q pro
bat ob noxius repiri epla
16 debitum si quide qd non pt
euitari prna dz mete semp
offri ut fiat burum qd sine
opulsioe ostat illatum | 37 non
Iacobus buuetanus c | lo qd'
prestes filij tua lingosis a
illis et qui semp sibi egent
credita in et cui ul acede
arat Consueuere tu reddere
uba pia | vulgar mal opara
quibi o4 | chi usura colgle
denari ad usura ch' debito
de strige qual i iqua no ef
fuge dolre equello de alcri
prrdere ma auaro adir
de chi fa merchantaria
ino la oguosce li so denari
deneta inoste De gra i g̃ti
tudine i i gratitudine R9
Ipsum 36 pe initia bitur
pator et non soluat | Amr
Salon ipnib c 1a | reddit
mala pbonis no recedat
malum ab ipo | l 2 c 6 fama
Alex rethor | annuciare est
gra et no requisitum fore
et ai fecit no manifestare
sic cum ipi gra videre no pt al
terum Ide ethicorum l 4 c 2

Tribuu est

a

tribucio est proximum gratie refa-
mulari eum oz ei q gratum fecit
Cronica de ming (philosophorum c 28
s. de aristotile aristoteles quesitus quid
citius senescit inquid gratia
responsus fi. s. i. certo c e non sit
porrecta manus tua ad-
accipiendum et addandum collecta
Ecc 29 multa quasi inventionem
estimaverunt feneris et pre-
stiterunt molestia hiis qui se
adiuvaverunt donec accipiat
osculantur manus dantis et in
promissionibus humiliat vocem
suam et in tempore redditionis postu-
labit tempus loquetur verba tedii
et murmuracionem et tempus cessabitur
Ecc 29 c gratiam fideiussoris ne
obliviscaris dedit enim pro te
animam suam | cius in andria ex si
Teren | illum obiurgabis iuste
qui auxilium tulit quid facia-
as illi qui dedit dampnum at
mali | rethorica art veteris
Tullius | l i c 12 hiis qui ne-
cessario profuerunt habere gratiam
non oportet · l 2 c 9 gratie
...ntus iniqua amicicia et of-
ficiorum alitur memoria et
remunerandi voluntas continetur
Idem philippicorum l 3 cui gratia
referri tanta non potest quan-
ta debetur habenda tamen tanta
est quanta maxima animi ca-
pere possunt / Idem tu sen arrino
Conviviis / 4 l i c 10 gratia

pro rebus minimo debetur in empti-
onibus conductor solvit mercede
persoluta non manet obligatus debitor
ille Seneca | ca epistolarum ad lucillum
Seneca | l 3 epistola 6 ingratus
est qui se beneficium recepisse
negat quod accepit ingratus est
qui reddit ingratus omnium qui
oblitus | Idem de moribus me-
moria beneficiorum fragilis est
iniuriarum aut tenax | Marcon
Marcialis coci epigrammaton | l 4 non
reddet sterilis semina iacta
seges | rius maximus l 4 c i de
Vale | gratis commemorari non
solum privatos sed etiam potentes
grate mereri fuit impetus
dicas cum quintum cohortes
nimia virtute meriorum sustine-
res in ipsa arce adiussus condici-
one federis cumtrite doavit
Cumque quidem feci et nere et e-
gregie commisaverit dicebo in
t armorum strepitu verba se-
niris civilis exaudire non
potuisse et sane id tempus tunc
erat quo magis diffendere quam
audire leges exceptabat ma-
tudotes | Rex magister gre-
cie qui precomito animo
salutis sui defensa arche-
diis navali pugna ex erepto
ob hostium captivo privatur
sanctius ee existimas ab in-
sipientibus tenuemini quam beneo
merito gratiam non refert | Ti-
demgratis dandis et accipiendi

beneficii quantum sit quo vita ho-
minum est mors tollit quisque
bene merito patre referre gratiam
negligit ligurgo neque mite
simile sinceritas neque constan
tissimus erga patriam amor
neque leges salutares et cogi-
tare Saepe cum lapidibus pe
titus publice fuit vel e privatis etiam
oculo adultus ipsa patria lace-
demonum pulsus est quid alie
faciet urbes ubi etiam illa
que constantie quondam et ingratitudi
nis exemplum sibi laudem vendi-
cant tam ingrata adversus tam
bene meritum extitit libro 3o
Ambrosius de officiis Non dare
tamen minus licet non reddere non licet
Conferre gratiam bonum est
atque referre necesse dimissio se
Cato ci esto memor accepti
beneficii e 2 officium alterius
multis narrare memento atque
aliis cum tu bene feceris ipse si
lento Exiguum munus cum dat
tibi pauper amicus Accipito
placide plene laudare memento
Consistitor fabula 4 esopi
fabula 8 nil prodest prodesse ma
lis mercesque prava malorum im-
memor accepti non timet esse
boni fa. 10 reddere gaudet
homo neque puelle veniam
pro fructu pena proprietate dolui
fabula 42 non debet multi
tempus delere vetustas accepti
memores nos decet esse boni
Laudeas ad qualitatem de
amore li. maioribus censen-
tur dignus qui bona spon-
te pergit qua qui ea coactus
operatur Coacta nemini sunt
grata obsequia et nullis
digna premiis iudicantur 22 ac
Iacobus bivictamum e accepti
semper muneris memor esto quo-
que tibi prestat pauper studiis con-
pensare studeo merito pro munere
sugessat dantis animus cum mi
dedit ipse Qui dedit magnum
muneris esse sibi E 2 e noli
spectare dico tibi munere mor
debit qui te prius ipse malus
Matheus vindocinensis de hy-
storia tobie c 21 non tibi quod de
bitum fuerit intellige qui sola
nobilitas forma monetat
opus lector de moribus medi
Canticorum c 12 ingratos homines
inflata superbia reddit pre
Vincentius in speculo morale licet
in primum mullus quod reddere
multi desistunt reddit vnicus
illud homo pulgis ad canaculo de
sprevisio ingrato non certaire pa
lato Est lana et calice ad la
serio prode et sanoe est pura ad
castissimo homo amans qui
dei done de spreta sapientia
cellote vena aperta post te
homo morte amigo perdito
Est e cumpgrede non ne nene
cognostato De merede pte

mio et retributione. Rubrica 10
Leuitici c 19 non morā operis
mercenarii tui apud te usque mane
Moises i deutro c 24 non ne
gabis mercedā indigentis et pau
peris fratris tui uel aduene q tecū
moratur sed eadē die reddas ei
preciū laboris sui ante sol occasū
quia pauper est et ex eo sustē
tat aīam suā ne clamat contra
te ad dominū reputetur tibi i peccatū
Salomon i prouerbiis c 17 qui reddit
mala pro bonis non recedat
malū de domo eius | Similiter
Thobie c 4 quicumque aliquid tibi operatus
fuerit statim ei mercedem resti
tue et mercenarii tui merces apud
te omnino non remaneat ..
Maximus yconomicorum li i sine
mercede i possibile e dominari
Ihesus filius Syrac i eccleo c 4 non
sit porrecta manus tua ad ac
cipiendum et ad reddendum colla
Tullius de officiis li i c 29 inue
niuntur qui laboribus suscep
tis periculis quasi addictis non ē
mercede rerum gestarum desiderant
gloriam | Cassianus de cla
Cassiā | et labori operis itē
de ubi premitatur effectus stul
ta cura e que spem non hēt
Matheus i euuo c 10 dignus
e mercenarius mercede sua
Matheus i euv c 10 dignus
e operarius cibo suo | epla 2
Thesal apostolus et euvā | c unico

iudicate nos metipsos ne per
datis que operati estis sed mer
cedā plenā accipiatis | Romanos
Paulus apls epla ad | c 4 e
merces non imputatur secundum grā
ciam sed secundum debitum | idē epla
i ad corr c 9 Quis militat
suis stipendiis umquam et qui
altari deseruiunt cum altari partici
pant | cuius de re militari li 3
Vegetius | c 26 et si milites in
expeditione spes et premia fece
runt meliores | tamen i Quis
Emmelius li 3 sa | cum virtute
amplectitur ipsam premia sit
ollas | Codicis ti de statuis et
Tele | ymaginibus li ut vir
tutum premia bonis meritis
queat | talis tocij epigrammato
Marc | li i justitiales capos
uolunt ingratitudine immerentem per
igne solum lauat sed innat ipe
labor- | ius de consolac li 4 ei pri
Boecii | peritate floriente que
quecunque iuris non solum premiis ca
ret necnon cum scelerato
pedibus subiecta calcatur et
i locum facinorum supplicia sunt
Et 4 perspicuum est nunq bonis
premia nunq sua scelcribus de
esse supplicia probos mores
sua premia non delinquunt dicit
enim probis probitas ipsa fit premi
um ita i probis nequicia ipsa
e supplicium Ca si meliori
cum conformantis nichil operis e

indere premium desiderio tempore te
excellentibus credidisti li 4 epistola 4
equissimum iudicabit ipsos pre-
mium ut remuneraris ipsos ¶ de
de disciplina scolarium li 2 licet nul-
lis destituatur laboris restitutio-
ne ab aliquo premonebitur sumo-
ris ad opera | labor est in dampno
Cato e 3a | mortalis cessat
egestas | rius epistola 4 li 1 epistola 41
Cassiodorus | remuneratio multorum
iustum dominatur prelati ipsi aspe
que perire nesciat quod quis-
piam laborasse cognoverit li 2
epistola 1 non deficit rei studium
que premium largius libet epistola
16 minuit premiorum exemp-
ta virtutes nec quisquam est admo-
nenda virtus ascendere quam re-
muneraverunt non relinquitur quod
conscientia teste laudatur Epistola 21
genere minus est ut fructu la-
boris sui fraudetur industria
tui de bis perseverantiam (?) sedulitate constitui
premium dispendium patiatur in-
iustum 28 epistola tribuendi sunt
nullis laboribus compensatio
premiorum 33 epistola equum est
ut unusquisque perficiat labor-
sius li 3 epistola 19 fructuosus
esse debet publicus labor li
4 epistola 3 Theodoricus rex
gottorum ait de illustri viro
hoc ait tonbe itaque ab hic
boris artibus tuis ad potio-
ra successerit fructus gracia

nitamus in illo semper augeri
qui se dignum ad opera culmi-
na desiderit invenimus Epistola
e laudare est minus digna
prestare epistola 13 Emolumenta
de esse laboribus non oportet ut et
hoc spei additis appareat et
desiderata querela iusta
compensatione claudatur Epistola
24 in ipsis conatibus ergo
languescunt que maiorum
prescripcionibus non iuvantur
C 21 epistola maiorum animus per-
mittitur exercitium unde deti-
menti suscipe unde ardebis
aut auxilia perierint | li 4
epistola 4 manus larga re-
cta minuit ingenia li 9 epistola
13 ille dignus est premia con-
sequi qui pare cognoscitur
equitati Epistola 21 manifes-
tum est premium artes nutrire
C 22 epistola iudicaretur honum
mores confusi quia vagarentur
sicut culpa formidine ab
virtutibus premia non haberet li 11
epistola 19 prioribus concedit
spes laboris dum necessitudo
perfecit fuit reddita veteria
nus 26 e sicut equum est
desidiose laborantibus premi-
a denegare ita convenit ex
cubantibus communia ac omnibus op-
tata concedere Epistola 30 castitati
videtur accommodum si efficaciam
actioni laudantis digna merces

inassitudo p(er)stet 2i ep(isto)la dig(nu)s
e ut sequat(ur) uita fidelium f(ru)c
tus laboris et superiori gradus
excipiat quos gestat rerum
integritas effecta conuedat i
dem de ciuitate seu dilve dei
c 48 dignum si quide est et
cosomi romi ut unte repen
dam amati obsequati offi
cia gratis largiendi | iuxta
Pamphilus c 43 ut | labor
grauior ee solet | mater li
Auctor iudeu dug | optat
p(re)mia quisq(ue) labor | trum de
Caritas ad qualitate | amor
li morio(n)ib(us) censet(ur) mitis d
ignius qui bona spontanee
pegit q(uam) qui ea coactus ex
erceuit coactanem s(unt) g(ra)ta
obsequia et nullus dignus p(re)miis
iudicat(ur) | de moribus medi
Auctor | corum p(re)mia q(ui)sq(ue)
labor optat hec sua di la
bor ipe petit in arte nobili
tas amisso studio sit pig(r)
omnis his c 12 omnibus est
tempore sic tempus e(st) g(ra)ciosis no
q(ue) pe sare simitia miro c
2a et si si uirum desunt pe(r)it
omnis solicitudo solitati mi
nimus q(ui)a ipe facit solici
tat pigros studiosius red
dit inhertes | de roma ca
Caju firdus | tre papalis
Cicutat in pre da cogitas si

tuc emore a(m)pie de philoso
poro rapta eicies Expli
cit lib(er) quintus p(ar)tis p(ri)n(ci)
pit sextus et ultimus p(ar)tis

Sextus et ultimus liber
p(ar)tis tractat de pol
liticis et moribus sub hijs titulis
de pollicia seu ciuilitate p(rim)o
Salom in p(ro)uerbijs c xi in bn
dicte iustorum exaltabitur ci
uitas et ore i(m)pium subuertetur eius
iusticia eleuat gente(m) mise
ros p(o)p(u)los facit peccatu(m) 29 c
homines pestilentes dissipat
ciuitate sapientes uo auertunt
furore | i ep(isto)la cordiatibus c 2
Boetes | [illegible] ciuitas dis
corde no dicatur s(ed) gloriosior
ma potius pluribus opibus
p(ro)ximi q(uo)d ciuitatudine | tru
Cronica de magistro pho | c 3
s de solone solo qui fuit unus
de vij sapientibus ait auaris
in g(ra)tiis perit ciuitas
Aristoteles politicorum lib i o
mnem ciuitatem uidemus co
municate quanda existere et
omne co(m)municate aliqui(us) g(ra)tia
boni institutam homo natura
ciuile animal est et qui in ciui
lis [illegible] natura et no in sit
as communicatio queda est
amicitia [illegible] natur
e ciuitas no sit ciuitas ex
sibus amicicia putamus

maximum bonorum esse civitatibus
Item omnis civitas indiget ar-
tificibus. Item 8 ubi non maio-
ribus honorantur hec politi-
a non est possibile. Item civitas
secundum virtutem principari polici-
e ordo quidem habitancium civi-
tate. Civitas civitati quae-
dam multitudo est. Civitas non
est habitare alicubi. Cives sunt
plurium multo aliorum dictatur
magis quam principatur medium in
principatu cuius potestas communica-
di principati consiliativa vel iudi-
cativa civem dicimus esse hu-
ius civitatis. Civitati est
talium multitudine ad au-
tharchiam vite. Civium quamvis
dissimilium existencium opus est salus
est communitatis. Communicatio est
policia. Ex dissimilibus est civi-
tas. Item policia est civi-
tatibus ordo aliorum circa princi-
patus qui distribuuntur et que
dicitur policie et quidquid quod fi-
nis est communitatis singulis.
Item 20 Civium quamvis policia
principatuum ordo est. Item ubi
non principantur leges non est
policia. Item est policia
ut simpliciter dicere mixtio
oligarchie et democratie. Item
9 policia inter quandam civi-
tas in omnibus civitatibus sunt
tres partes civium hii quidem opu-
lenti valde hii autem egeni
hii autem tercii qui medii horum.
Item qui sunt in excessibus fortu-
niorum potencie et divitiarum
et amicorum et aliorum talium
subici neque volunt neque sci-
unt et hoc statim a pueris domo ex-
istit pueris existentibus propter
delicias eius neque doctoribus
subici ipsis consuetum. Item qui autem
secundum excessum neque indigencia
horum humiles valde ut hii quidem
decem principari nesciunt sed sub-
ici servili principatu vult ci-
vitas ex equalibus esse non si-
milibus quamvis maxime hoc autem
existit maxime mediis. Sal-
vantur maxime in civitatibus medii
maxime civium neque enim ipsi
aliena desiderant sicut pau-
peres neque servi horum alteri quamvis
ad modum pauperes ea que
divitum concupiscunt et propter
quam neque insidias paciuntur
neque fraudes molliuntur
sine periculo degunt. Item Com-
politicam optimam est per me-
dios et tales ex contingit bene
politizare civitates in qui-
bus utique multum quod medium.
Item Infortunium maximum est
politizantibus fore habere
media et sufficienciam ubi
multum quod vero inter medium nimi-
ne sunt contraversiones et dissen-
siones policiarum et magne

civitates sunt magis sine sedi-
cionibus propter eandem causam
quia multum quod medium in principibus a
liter facile dividitur omnibus in
duo ut nichil relinquatur
medium et omnes fere egen-
tes vel opulenti sunt. li. 4. c. 6. Conve-
nit et in democratia et in oli-
garchia et in monarchia et
omni policia neque esse valde
de nullum per commensurationem
sed magis temptare parvas et
multo tempore dare honores quia
bitur magnos corrumpunt
enim et non omnes viri ferunt bo-
nam fortunam legibus sic or-
dinandum est ut nullus fiat
multum excedens potentia neque
amicorum neque pecuniarum dif-
ficile forte aut impossibile
vero legibus regi eam civita-
tem que valde multorum homi-
num. c. 7. de yconomicorum li. i. ci-
vitas domorum multitudo est
et loci et possessionum copia ad bene
vivendum. li. 3. civitas multitu-
do est non quecumque sed admodum per se
sufficiens. c. 10. omnis policia
communitas consistit ex principanti-
bus et subiectis. c. xi. plurime
civitatum bellantibus quidem sal-
vantur pace autem optinuerunt
principatum pereunt et ubicumque
cum contingit sicut ferrum pace
ducentes. de rethoricorum li. i. c. 12.
Quatuor autem civitatis quatuor
democratia oligarchia aris-

tochratia civilitas in qua
sorte distribuuntur principatus
oligarchia autem in qua qui
in honoribus ha aristocratia
autem in qua qui secundum erudicio-
nem erudiciones autem dico ea
que a lege posita qui enim
permanserunt in legitimis in
aristocratia principantur necesse
autem hos videri optimos. Mo-
narchia autem est secundum nomen
in qua unus omnium dominus est
harum autem que quidem secundum
ordinem quedam regnum que
autem indeterminata tyrannis.
Idem ethicorum li. 4 et 5 c. 8
et 5 de sedicionibus de politi-
cam scire opus esse videtur experi-
encia. c. 6. politicum est quod
legale est non quod naturale. In eodem c. 10
Eius filius sicut civitates
in statibus persistunt prudencia.
Salustius in catilinario la-
bore ac iusticia res publica
crevit semper in civitate quibus op-
es nulle sunt bonis invident
malos extollunt vetera nova
exoptant odio suarum rerum
mutari omnia student. li.
Tullius philippicorum primo con-
de re publica mereri lauda-
ri coli diligi gloriosum est.
Metui vero odio esse invidi-
osum detestabile imbecillum ca-
ducum. li. 2. de civitate a bene-
volencia civium septum oportet esse

non armis. Ita in corpore si
quid huiusmodi est quod reliquo cor-
pori noceat uri secari patimur. ut membrorum aliquod
potius quam totum corpus inte-
reat. sic in rei publice corpore
ut totum salvum sit quicquid e(st)
pestiferum amputatur. libro 12
et per omnibus bonis salvum
esse rem publicam si in his qui
fortunati sunt magis apparet
Idem in invectiva in Catilina
Si fuit quondam in hac re publica
virtus ut viri fortes acri-
oribus suppliciis civem per-
niciosum quam acerbissimum
hostem coercerent. Idem in invec-
tiva in Salustium perpetuo rei
publice privatis caruit inimici-
tiis ubi nemo civis qualis
sit per se latere. Epistolis ad Lucillium
Seneca in libro 2 epistola prima
nemo eorum qui in re publica
versantur quos vincat sed a qui-
bus vincatur aspicit et illis non
tam iocundum est multos post se
videre quam grave est aliquem an-
te se videre. Valerius maximus libro 2 de
institutis antiquis. Romani
adeo magna caritate patrie
tenebantur ut archana consi-
lia patrum conscriptorum multis
seculis nemo senator enunc-
iaverit. libro 4 de modera-
tione Scassipius tricales
ortatibus amicus ut gnevium
in administratione rei publice
et cum multis sibi vehementem
adversarium sed alioquin probum et
ornatum qualem rursus ut tol-
lerat vel sub movet nega-
vit se facturum ne que in tute-
la patrie bonis civibus locum
optineret malis et improbis
occuparet. Sequitur vehementi
adversario in gerere quam preclaro
egregio advocato carere pre-
optavit. Item de his qui cum
inimicis iuncti sunt amicitia.
Emilius lepidus bis consul et
pontifex maximus splendore
quam honorum gravitate gravitatem
diuturnas inimicitias cum Fulvio
Flacco eiusdem amplitudinis v-
iro gessit quas simul ut cen-
sores renuntiati sunt in campo
deposuit existimans non opor-
tere eos privatis inimicitiis dis-
sidere quibus publice summa com-
missa erat potestate. Item Livius
Salinator et si Neronis odi-
o ardens in exilio profectus fu-
erat testimonio civis perpetue
afflictus tamen posteaquam eum videret re-
nuntiatum collegam illum
consulatum dederunt et ingenium
suum quod erat acerrimum et animo me-
que gratissima acceptat ob-
livisci sibi imperavit nec si
dissidente animo et fortiorem
ipsius usurpare noluisset per-
tinatie se exibendo inimici

malū consulatū agē que ad dem
mentes ad tranquilliorē statū i cli
nato in aspo ac difficili tpm
articulo plurim salutis urbi a
tqz ytalie attulit quia pari
uirtutis ī pectū quasi terribiles pu
nitas iniqs ostiderunt pietā
tis mite clemens aut antiue
ritis tm cū eos debuerint aut
moribus occiderunt ut eius
suffragijs tyrannidem defen
derent tum diu illud imperium
sustinuit q diu bellū designa
to cū athienensibus gerē
du fuit postq aut parui victo
ria parta ē continuo reclama
tibus militibus deposuit u
bus anni ultra q rei publice
necessitas exegerat permanerit
atqz in recuperati agri diuidia
pro cōsilio omni officio auctorit
eum abco imune deforme
iudicas uirtutis gloriam magni
tudine pede minuē pro patria
Cato ci pugna 4 li ep
Cassiodorus epla 28 cui
q3 patria sua carior est
C epla 38 in rebus expedit
patria neglige ut sapiam
possit quis acquirē li ep
29 reb puca si quide inte
semp equitatis auget li 2
epla 6 leta reddit faciem
puca honorati frequētia
C epla 19 fructuosu esse deb

publicus labor C li 4 epla
30 decet quide cunctos princi
pis augmenta cogitare sz
eos maxie quos reb puca
summis honoribus obligat
C li 4 epla 21 in utilitate puca
dimitia no queunt libidi
cationes diffiri C li 1 epla 2 d
um tpus potestatis plixi
querit culpaȝ obprobria no
mittunt li 6 c xi Constat
felicē esse re puca q multi
civibus resplendat ornata
C li 8 epla Civis amq no
habet qui urbis sue gliam
no tenet li 9 c 1a C maioȝ
gratiam spectare puit q suis
disciplie meruerint li 10 c
6 utiliq pbat esse rei puce
psonas dignitatibus aptas
eligē li 12 4 fi c 1 adutu
litates puc esto solicitus
i tuctu mortali opinione
privatum De populo seda
C Docentes i exortacoibus
c 1 q̃ii sancte in donia cancia
oz de ualere plus 4 fi c 14
C Aq̃ lib rethor li 2 Quato fu
erit maior plus tanto
remotius i tellectus idem
pollicitoȝ li 6 c 3 optimus
plus ē qui tm cultimus e
C Tulius rethoricoȝ art
none li 6 4 fi cta fi c 1a no
li sacime minui ipsi fictam

tia tutus esse multis iacet qui
Idem philippicorum li 2 carita-
te et benivolencia civium
septum oportet esse non armis Idem
tusculanarum questionum li 2 philoso-
phia paucis est contenta iudicibus
multitudinem consulto ipsa fugi-
ens eique ipsi et suspecta et in-
visa est | Quintilianus declamationum
Tullius | 10 decla. non est in illa
turba prudencia singularis
sive quod publicus minus cu-
piamus effectus sive negli-
gencior est qui se non putat
solum debere tueri et ultra fi-
ducia fatuus omnis nichil e-
crudelius morte hominis qui
plures occidit | Gregorius moralium
Seneca tra- | ce 4 nimis magnus
plures est c 19 et si omnes testis
multis plures
Omnibus favor qui
cum flatu vela secunda ventus
implevit [illegible] langu-
idos idem dixit alio scio
quam mari | Idem epistolarum ad luci-
lium li 4 epistola 8 et si numquam
volui plures placere nam que ego
scio non probat populus que probat
bat ego scio [illegible] cui pla-
ceat [illegible] placere pro plures
malis artibus favor populare
queritur malis tibi placere qui
plures li 8 c 24 pro hos mo-
res [illegible] plures hos in penitis

simus quiescit in secta numquam pe-
cipit | Idem in prima offitiorum n-
ostra plures querunt ascio
re nota sequantur qua vul-
gus non ceciant | Cesar plebes
Gregorius li 2 n | Cecinna ti-
mere dapna movent po-
pulos si quos si minantur
tur mo sibi si duo gravibus
contra sunt egestas | li 4 ti de i
Valerius maximus | gratus li-
turgo neque mite sinne sin
ceritas neque constantissimus
erga patriam amor neque
leges salutares ex cogitare
auxilio esse potuerunt quo
minus in festus cives ex-
periretur sepe cum lapidi-
bus petitus propter furore p-
natus etiam oculo abultimus
ipsa patria late demonium
pulsus est Quid alie facient
urbes ubi etiam illa que constan-
tie et moderatione et gravitatis
eximia sibi laude vendicat
tam ingrata ad versus tam bene
meriti extitit | pennis li de
lex e ti de | Cicero filius u-
ane uoces plures non sunt audi-
ende | talis vox populi quasi sit
Cesar | c 2 probat ex mogo
tas non omnibus esse placendum
Elige de multis regulis cui
placeat | ius finiat) de bta
Cecili | ura li 2 multis auis

go solet narij sermonibus dispu
tata corrupi | li i mobile muta
Claudianus | tur semper cum prin
cipe vulgus | dictum pphi innocu
Cato c 3 in | contempseris vnius
ne nulli placeas dum nis con
tempnere multos | oue l3 c xi
Boecius de consola | plures m
agnum sepe nomen falsis vulgi
opionibus abstulerunt Sapi
ens bonum suum non populari rumo
re si conscientie virtute metitur popula
ris gloria nec iudicio puenit
nec iniquia firma perdurat
Cassiodorus epistola 4 in persio
alamonia super omnia populi plus
requirunt li 6 c 48 nescit
plebs tenere plebs inferdum
et hoc loquitur quod nemini
placuerit | ius samariem li
Thecum | ptr 2 cingitur i ex
ilium iubens mam quod triumphat
regnat et i populus gaudet et
bimal hec | vulgus crudello
Epi bioz | clise populo eundum
na de ira vi c clise non sua vo
te de populo voce diuina de princi
pibus ducibus et regibus R3
Exodi c 22 principi populi tui
non maledices | c xi vbi non
Salom in puribus | e gubernator
populus corruat c 14 i mul
titudine populi dignitas regis
et i paucitate plebis ignomi
nia principis c 16 indignatio

regis nuncius mortis et vir sa
piens placabit eum in hilarita
te vultus regis vita Cleme
cia regis quasi imber sero ti
nus non decet principe labium
mendax al mentiens c 20
sicut rugitus leonis ita et
terror regis qui puocat eum pec
cat in animam suam dissipat im
pios Rex sapiens miseri cordia et veritas
custodiunt regem et roboratur
thronus clementia eius c
22 Qui diligit cordis mu
diciam propter graciam labiorum suorum
habet amicum regem c 29 qui
imperium suscepit principa
tum gerens pro plus Rex iustus
erigit terram Idem
c 10 ve tibi terra cuius rex puer
est cuius principes mane come
dunt Beata terra cuius rex no
bilis est et cuius principes
vescuntur in tempore suo ad refe
ciendum et non ad luxuriam
Cronica de magistris philosophorum c
3 s de solone solo nam sunt
vnus de 7 sapientibus dice
bat regem fortissimum Idem
dicebat principatus pius est
doctus sub esse principi c
4 s de pictaco pictacus mi
tiliuensis qui sunt vnus
de septem sapientibus aut
principatus patris virum ostendit
Donatus in ex ortacionibus

c 2 ipse si sicut consiliante in
democratia oz de multitudine
ipsius sic et qñ sancite in mona
rchia decet unicuique regem
¶ Aristoteles pollitico4 li 1 c 1 prin
cipatus et subiectum nā ȝpt
salute sunt c 3 semper melior
est principatus qui meliorum
subiectorum ¶ c 8 2 si consta
bis una familia principalior
est si principans non erit so
brius et iustus quo princip
abit bene si non subiectum quo
subiciat bene principe quidem
presentiam habere oz moralem virtutem
¶ li 2 c 6 principari quidem
non facile valde pauperibus
¶ c 8 primum utique in debite esse
plures principati eidem princi
pe sunt c 6 honores dici
mus esse principatus c 9
pe cum intellectum iubet princi
pari deum et leges qui autem
hominem iubet apponit et bes
tiam ¶ cum concupiscencia et fur
or principati habuerint tan
dem et optimos viros in
firmat li 4 c 3 sine princip
ibus impossibile esse civitates
¶ li 4 c 6 non similiter facile est
coinalignari pauco tempore prin
cipatus et multo tempora quidem
oz habere similes principari per
principales primo quidem
amore ad consistentiam pollicia

de modo potencia maiorum
operum principatus bono aut vir
tute et iustitia ¶ de rethori
ca li 1 c 10 principari delectabilis
simum est principes oz sapere
¶ de ethicorum li 4 c 1 principa
tus virum ostendit ¶ de topicorum
li 3 nemo iuvenes elegit
duces eo quod non constat eos pru
dentes esse ¶ Seneca c 10 princi
¶ Ysidorus si sic | patus sensati
stabilis erit ¶ qualis est
rector civitatis tales et in
habitantes in ea rex insipiens
perdet populum suum ¶ Regnum a
gente in gentem transfertur propter in
iusticias et iniurias et contume
lias et diversos dolos c 14
¶ Qui potestatem sibi assumit
iniuste obiciet c 22 vene
re possuerit noli extolli es
to in illis quasi unus ex ipsis
¶ Valerius in quinto natu
mortalium avida est imperii
¶ Tullius philippicorum li 2
¶ Caritate et benivolentia ci
vium septum oz esse regno animus
¶ philon in li sapiencie c 6
rex sapiens populi stabilimen
tum est ¶ explanatur epistola 6 an
¶ Annibal | nesis longas re
gibus esse manus ¶ Idem
de arte amandi li 3 et si non
bene cum sociis regna venimus
que manent ¶ Idem de ponto

sz epla g4 penlt regia cre-
de michi tris e succedere kay
sis Conuenies bonum est hon-
nem seruare nobilitas et in-
clinis nulla quit arte famor
Petrus apls ei rege honorifi-
cate ‖ hus aplis epla ad rom
Spani e 13 omnis aia potesta-
tibus sublimioribus subdita
sit. principes non sunt timori
boni operis sed mali vis non ti-
re potestatem bonum fac et ha-
bebis laude ex illa dei enim
minister est tibi in bonum si aut
malum feceris time non enim
sine causa gladium portat
dei minister e vindex in ira eius
qui malum agit ‖ in ebriete
Seneca tragedis ‖ e 3 ubi non
e pudor nec cura iuris sanc-
titas pietas instabile regnum
e Ce 4 Equum atque iniquum
regis imperium ferens magna-
menone e 3 plicet omne
regie manum domus inocta...o
e 10 fruitur princeps melius
fides decet timeri cesarem
ac plus diligi quale in pat
eiu regit vulgus ducens e-
is. Quando rege demeteris uel-
let ide de clementia nati
comita rege que ex aliis aia-
libus sic cognoscere ut ex api-
bus ide de consolatione ad mar-
ciam turpis e naufragii iecor

cui gubernacula fluctibus e-
ripuit qui fluctuantia uela
deserit premisit tempestati ia-
te idem in quibus male in-
perando summum imperium demi-
nititur admittitur ‖ pudet as-
Lucanus e 8 nil ‖ uictis mi-
serrima sors e regnorum
sub rege nouo ‖ si e a p
Sidonius l e 4 ‖ audius in-
patrare sene moribus dice-
bat esse optime significans
moderationem seque da co-
piam ‖ generis decet militum
Tullius ‖ li n i no qua quam ma-
gis decet uel meliora sti-
re uel plura quam princeps cuius
doctrina omnibus prodesse
pt subiectis l z ii 4 ma-
iestas imperatoris post deum
genus humano diligenda e
et colenda nam cum imperatori
augusti nomine accepit ta-
qua presenti et corporali
deo fidelis e prestanda de-
uocio impendendus per uig-
il famulatus deo enim fa-
mulatus uel priuatis uel
militaris sunt cum fide-
lis cum diligit qui deo r-
egnat auctore et ii q ad
per laudem redundat utrisque
subiectorum ‖ de offi. presidis
Lex ff. de off. ti ‖ l congruit bo-
no et graui presidi curare.

ut placata atque quieta sit pro
uincia qua regit l. i c 8 plato
Boecius de consolacione ait beatas
fore res publicas si eas uel stu
diosi regerent uel si earum recto
res studere sapiencie contigisset
Cassiodorus epistolarum l. cap.
8 tanta est condicio subiectorum
ubi innitit sub equitate regna
cui. Epistola 14 regnantis facul
tates tunc fit dicior cum re
mittit et acquirit nobiles the
sauros fame neglecta utili
tate pecunie. Epistola 18 pruni
osa res est imparare temitas
22 epistola decet regalis a
picis regnantis trahatur sed
ab omnibus pax amentur. Epistola
29 benigni principis est non
ta delicta uelle punire qua
tollere l. 2 e 2 sub ipso boni
principis omnis fortuna proficit
et in laude regnantis proficit
quod subiectis accrescit 29 cap.
regnantis est gloria subiectorum
ociosa tranquillitas l. 2 e xi
bustica si quidem sunt que regna
na sublimat et liberalitati
donis ingerit pro cuncte si
sibi subiectis studet applica
re. Epistola 12 facilius est quippe
si dicere ne plias est contrare
natura quam dissilem sui
principes possit formare re
publica. Epistola 13 16 pro bu

rege qui se studet sub decore
tractare 29 e hec sunt regia
dona que semina sparsa in sege
tem coalescunt et in unum co
acta depereunt. Epistola 38
principis opione longe la
teque dissenimat vacat sub
iectorum custodia sciant tuis
Epistola 44 Theodricus rex
gottorum ait nos propositum est
de communate sic incolere ut sub
iecti se doleant unum dum
tardius acquisivisse. Epistola
10 felicitatis regnantis fa
milia caritatis amice l. 9 e
12 semper auget principes
observata iusticia. l. 4 cap. 2
semper prodest dominum regi
acquisita concordia qui diu
suo inimice livunt manere
suo compesacione conspirant 39 e
clunes suavissima prorsus et
disposicio tranquilla regio
nuum per communi proponitur esse
regnantium 44 epistola et si
sit cum in principibus humilitas
gloriosa quemadmodum in mediocri
tribus odiosa pro esse iactantia l. 6 epistola 16 regia co
silia docet solos scire gra
uissimos l. 1 e 16 omnia
sine principe confusa sunt et
dum unusquisque nititur uoluntate
sua cogitat regna consilia
admittere displicet. Epistola

ra utile est semper eligere cum reliqui debeant obedire quia si voluntas ductorum variat relinquitur consilio culpa et anima gliat. Epistola 8 epistola magnum p... felicitatis genus est obtinuere sine contentionibus principatum. epistola 10 ardium minus est principibus meruisse se cum Epistola xi epistola 9 disciplina ... est amare quod multis expedit. epistola 13 dona regia quam ... sublimat quia simul ... receptisse credit qui ... sublevat. Epistola 19 epistola tollit ... principibus excedendi ... assueverit ... moderni epistola xi ... quod abiectis ... regnantium laudibus applicant. Epistola xi epistola 2 hoc est profecto difficillimum regendi genus exercere invenem ... sensibus principatum. Epistola 12 et epistola 2 omnes qui ... petimus ... humilia ... sicut in nobis ... ut aliorum possimus emendare spectata ... omnes quos ... debet esse qui iudicat. epistola 3 ... posuit remedium diversa qua-

litas passionum sic qui ... esse cognoscitur non uno consilio ... inveniri ... dissimiles premendi sunt mansueti ... admonendi dolosi ... sane eos sublevitate ... subgrumentia ... sub maturitate distringe. Epistola 13 pietas siquidem principum totum custodit imperium et dignitas ... digna redditur ... premia ... Epistola 19 rex ... optatur ab omnibus. Gregorius in pastorali c. 18 sic rector bene agentibus ... quietum ... necesse est ut ... timeant qui ... deum timeri minime ... ut humana saltem formidine peccare metuat qui divina iudicia non formidat. summus locus bene regitur cum ... qui preest ... Iohannes Salesberiensis ... in policratico l. 4 ... maximus imperator ... ut ... omnes et ultra quam ...

decreat cum is esset vidit se-
cularem velle imperatorem esse
privatus quales imperatores si-
bi si esset privatus optasset
Valerius de castellis li-
bro sexto similiter facilius oceani fluc-
tus pro fibra non minus arma-
tidam titanis auarum insta-
bile est regimen quod non clemen-
tia firmat li 9 ... testimonio eorum

finis amicitias regum non
esse perpetuas ... tiranorum ex ordi-
ne pribiorum ... nag sit ter-
tor hec nolens obprobria fit
prudens legalis audax mi-
li spalis ... ratione tueti
pribio ... equale dono nole
male De moribus subdito-
rum regibus et principibus etc.
Talis filius sicut ... c.
10 qualis ... cuntis
tales ... li 3
Cassiodorus epistolarum c 13
facilius ... si diceret
... natiuitam
qua difficilem sui principes
possit formari ... principum
De tyrannide et tyrannorum
Iosephus historiarum c 14 cunctis
diebus suis imperium sepe
et nimius amicorum metus est
tyrannidis eius sonitus sine-
ris eius semper ... illius
et cum ... sit ille semper

in sibi suspiciat c 33 duo
regnant facit homines ypocri-
ta ... prophetorum
Cronica de magistro de pery-
andro peryander ... vi-
de septem sapientibus ait debe-
tes secure tyrannos fieri
benivolentia saluari non ar-
mis tutelles ethicorum li 8 c
Tenus tyrannus sibi ipsi co-
sensus intendit Rex autem quod
subditorum ... monar-
chie tyrannus malus autem
rex tyrannus sit ... tyrannide
vel pax amicitie c ... de pol-
liticorum li 3 c 8 cunctos custo-
diunt armis reges tyrannos
autem exerciti ... cum sunt
lege et volentibus principantur
Et quia per legem principari est
legibilibus magis est ... tum
vim aliqua cum intellectum
iubet principari deum et leges
Cum autem hominem iubet ap-
ponit et bestiam ...
ipsa et concupiscentia ... principi-
pari habuit ... et op-
timos viros interimunt
li 4 c 6 non sibi ... est
in aliquari ... principi-
cipantes et iusto c 1 sup
...dem principari aliquibus
vel per violentiam ... iubet
tyrannus esse non volentibus

mos non erit rex sed tyrannus quo
molentia. Et sunt et ubi dicta
ad salvationem ut possibile est
tyrannidibus excellentes punire
et sapientes destruere et neque
comestiones sinere neque soli-
ditatem neque disciplinam neque
aliud tale sed omnia cavere unde con-
sueverunt fieri duo sapientia et
persuasio neque scolas neque ali-
as collectiones permittere fieri in
acatunias et omnia facere ex quo
qua maxime ignoti invicem
erunt omnes notitia enim fidem
facit magis ad invicem. Malorum
amicus et tyrannus. Tyranni
adulatorem retinens gaudet
hoc autem utique non faciet sapi-
ens liberum. Coniecturat ty-
rannus tria unum ut modica
sapiant subditi nos enim pusil-
lanimus insidiabitur ut dissolvat
invicem non dissolvunt propter cum
tyrannis aut quia credant subdi-
ti sibi ipsis propter quod reipu-
cis ad insidiam neque nobis ad
principatum non subiectum propter
quod non nolit subiti disponere
in se ipsum sed et quod fideles sunt
sibi ipsis et aliis quia non
producit neque se ipsos neque
alios. Tertium autem impossibi-
litas negotiorum nos enim in
animum mittit ad impossibilia
quaedam neque tyrannide dissol-

nisi non existente potentia
omnia redducet quibus tyrannica
nolita ad quas ypotheses hoc
aut ut non possint hoc autem
ut parum sapiant. Communis cus-
todia omnibus monarchie e-
nim unum facere magnum sed
si quidem plures participabunt
enim invicem. Si autem aliquem me-
at facere magnum nec quemquam
sermone audacem magis enim
invasivus illis. Et eorum epistola ad pa-
ter in iustitia et propter timorem
et propter contemptum multi subiec-
torum insurgunt ad invasiones monar-
chias. Filius Syrac in certo c-
Alius in exilipotatem sibi
assumit in iuste obiect plus
Terrarum madet et ne se-
tentia ipsum credat communibus a-
stabilius inquod fit quia magis
amicitia invigit- sacra imita-
Tullius et anni tyrannorum
nisi fides una cum tabuna
stabilitas benivolentie potest
esse fiducia omnia sunt suspecta
atque solicita nos locus amici-
tie. Quibus enim eum qui diligit
quam metuunt quem eum ac se me-
tui putat colunt in simula-
tione amicitie dumtaxat ad
tempus. Et ti agedum in trivianno
Genere et quod molentia neco
ipsa commit dum principibus
Et quod iniqua nunquam regna

precio maneat | Idem de clemen
cia tyranni In voluntate seruit
regit rege non nisi ex causa
ac necessitate | maximus l. a ti.
Valerius | sapiens dic ait
aristophanes in comedia in
troduxit remissum ab inferis
atheniensium tyrannum periclem va
ticinantem non oportere in urbe
nutriri leonem sin autem sit alitus
obsequi ei convenire Monet
enim ut precipue nobilitatis et
eminentis ingenii iuvenes ref
renentur nimio amore fauore
ac profusa indulgentia pasti
quo minus potentia obtine
ant ne impediantur quod stultum
et inutile sit eos obterere
vires quas ipse foueris
Boecius de consolatione l 2 c 10
exemplis sortis sue periculorum
tyrannus s. dyonisius qui
olim fuit tyrannus sicilie
regni metus pendentibus su
pra verticem gladii terrore simula
vit | Esopus fabula 62 a pe
E | Nil magis horrendum
quam flebilis aula tyranni eter
na pietatis hostis cui rore pe
rit raptores famuli quam tau
ces scelerum quam iusti in ius
tis dives in pietate placet
non amat insontes sed sontes
aula tyranni Non placet in
iusto raptor iniquus honor
Gualterius de castellio li

Nec tamen tyrannis semper inest
fugit pietas gloriosa rigorem
De iure lege et pacto rubrica
Ysayas propheta c 10 ve qui con
dunt leges iniquas | philosophorum etc
Crimina de magistris | f. de solone
solon qui fuit unus de vii sa
pientibus dicebat leges f
ilegiminibus siles et cum in
cidat siquidem leue et debi
le sustinere si vero in manus
residentibus ne | e q f de chi
lone Chilon lacedemonius
qui fuit unus de vii sapienti
bus iubebat legibus obe
dire | ciuitates in exortacioni
Theo | bus c 2 obtempera legi
bus obedias legibus que
regibus obsunt | l 1 c 10 in
Arist. rethorica | dicit quod de
legibus latoris prout tyran
s de futuris et vniuersalibus
est | Tul c 6 In legibus est sa
lus ciuitatis c 18 pena facere
post lege malicia antiqua
a l 2 4 et si pactum est lex
a et prout parte lex pactum quo
dam est pacta leges dis
tinuit | Ide pollitinorum l 1 c
4 lex iusti quodda est l a
c 3 lex ordo quidem est | Ide
clericorum li lex est opinio prava
norum | liber rethoricorum artis ne
Tul | l 2 c 4 principium iuris
ra ductum ure nature quidem

ius est qd nobis non opinio sed
queda innata uis offert ut
religionem pietatem gratiam uindi-
cacionem obseruancia et ueritatem
consuetudinis ius esse putatur id qd
uoluntate omnium sine lege ue-
tustas comprobarit pactum est
qd inter quos conuenit ita iu-
stum putatur qd iure praetore di-
catur c 9 Consuetudine ius e quod
a leuiter aut a tractu aliquid
et maius facit usus ut re-
ligione a si quid eorum q ante
diximus aut perfectum maius
fecit per consuetudinem maies-
tatem qd in moria uetustas
uulgi approbacione perduxit pac-
tum est qd inter amicos con-
uenit lege agressius e qd
iure scripto qd populo expositum
est ut obseruat continetur
Vide rethorice artis nouem l 2
c 4 lege hmoi e id qd iussu
populi sanctitum est Consuetudinis
ius est qd sine lege eque
ac si iure sit usitatum est
Vide de legibus l 1 lex est
ro summa insita in natura que iubet
ea que facienda sunt prohi-
bet que contraria lege bona
a malis nulla alia nisi na-
ture norma diuidere possu-
mus non solum ius et iniura
natura diiudicatur sed omnino omnia

honesta et turpia Vide de offic
l 1 c 29 cum pro cum conspiciunt
pte negligunt rem pernitiosam
in ciuitatem inducunt sedicio-
nem atque discordiam Idem
tusculanarum quoniam l 1 Consen-
sio omnium gencium lex nature
putanda e Vide de na deorum
l 2 lex est recti preceptio p-
uiq3 depulsio Vide topi-
corum c 3 ius e ciuile e eq-
tas constituta hiis qui eius
dem sunt ciuitatis ad res su-
as optinendas ad lucil.
Seneca epistolarum libri l 16 e
2 lege breuem oportet esse quam
facilius ab imperitis te-
neatur velud emissa diui-
nitus uox sit iubeat non dis-
putet Iumus max 19 ka ti-
Valerius sapiens sicut ante dicta
ma p ius reges arraret te-
lis na non ut illas insu-
mmora animalia retinere
ualeciora tresmitte ita
hiis humiles et pauperes
constringi diuites et po-
tentes non alligari tela
Lex ff de iusti et
iure l 1 ius e ars boni
et equi l iusticia iuris p-
cepta sunt hec honeste vi-
uere alterum non ledere suum cuique
tribuere Tn ad l decimus

nel i miriaz e i Jnnis ex
ercitio no lit i iuria Ti ad
liulia deni pu'ci lpe non
pnto nec uerecudie nc digni
tati nec pietati gnerere q
q no iure fact Ti de uarijs
et ex ordi ggnuc l i e pro
inde ez est quide reb stis
sima ciuilis sapia q pro
iniuria no est cxistimada
lex auctetico tr hec con
stones i nouat ze ipu q
nos medicata morbis hec
exhibent iura negotijs
Macrobius saturnaliu li c
zo nisi pessimis effusis q
moribus nunc pfecto su
rendis legibus no fuisset
Cato c i pare lege qua
tu ipe tulerit eplaz l z
Cassiodorus epla ia In
ra pu'ci ctissima sit huma
ne uite solacia i fimorz
auxilia potetu frena l
q epla za quadq contra
leges admittit iusta exe
cutioe dapnant l z epla
z9 Ista nec iura homi est q
iuris ordine continet uanj
bellicaz rituis e sub ci sti
unie q du rapiendi abitu
ferunt mpmisa temeritate
sticcibut l q e iz Justissie
si quide leges ut bois ape
riunt ita claudut malis uo
ribus accez i lima clitoru
Chotinatius c iia Qui inia
negant pecca sileri De licet
cia facilitate z regularitate A
Terentius in heautont c 9
deteriores omes sumus licentia
Persius z sati apostata in
tortos ex tendit uiso mores
et pmitz uoc amis minima la
borat ca eplaz ad lucilliu
Sene l z epla z neo est ex
prudentibus qui resignm sibi
delcat rrius i passorali c q
Grego plexz q ad uisitatis
magisterio sub disciplina
gpimut si ad regimis cul
mie ceripit in elaceoz usu
glorie pmittat eplaz l z e
Cassiodorus iz ex aclinibus sp
legu ponde pssa creat au
daciact du metus talibus
i ponit peccandi licencia no
pbet l q epla z obtineret
quippe i nocecia no pbet
si laxaret audacia i Synoia
Ysidorus soli loqi l z sepe
actio peccandi nobilitate fiat
De iudicibus z iudicijs ricas
Exodi c z3 no declinabis
i iudicio pauperis Siracab q
Clemtia c 19 no i iquui e
pnet i iuste iudicabis noli
te facere iniquu aliquod i
iudicio i regula i ponde i
mesura iusta et eca sic po

dextram iniustis inodiunt eos quibus
qui sectabantur c 24 Exemplum in
diem sit mitior nobis sine peregri
nis sicut civibus precavit 2 a
Moyses in deutro c Male
dictus qui pervertit iudicium ad
vene et pupilli et vidue Ius
Epsta xa ps si vere utique iusti
ciam loquimini recte iudicate filii
hominum ps 105 Beati qui custo
diunt iudicium et faciunt iusti
ciam in omni tempore c 6 ne de
Salomon in proverbiis clines ad dex
teram neque ad sinistram c 17
Qui iustificat et qui condempnat
iustum abhominabilis est uterque
apud deum 26 c iudicium de
terminat causas c 7 ne quinus
Ysaias propheta ti ficatis impium
pro muneribus et iusticiam
iusti aufferetis ab eo 4 l 1 c
Tullius rethorica 18 iudex
est qui in causis contentionibus
inquisita iudicat Iustifi
Iesus filius Sir · ca pusil
lum et magnum similiter 18 c Ad
iudicium prepara iusticiam tuam
Philon in libro sapientie c 1 Diligi
te iusticiam qui iudicatis
terram Tullius officiorum l 2 c 48
Tocii quotiens bonus atque
fidus iudex honestum pretulit
utili certat alia bona no
tam multi post eum ceteras
catervas explicavit sua inc
tor arma Idem in sermonibus

l 2 sui male uero exquirat
omnibus corruptus iudex
Tullius de legibus l 2 quid
magistratus qua possed
enim ut magistratu Idem de
oratore l 2 plura multo ho
mines iudicant odio aut amo
re aut cupiditate aut iracundia
aut dolore aut leticia aut spe
aut timore aut errore aut aliqua
permotione mentis quam iudicio
formula aut legibus i e i
Omnibus de instabilibus l iudi
cis officium est ut res ita tempora
rerum querere Idem de puncto
l 2 epla q 2 a aypit Conspira
at inicii quotiens meliore
potencia taquam quoties
nonas non sunt esse pre
ces Quintilianus declama
Ccii 12 de cla · nos ideo
magistratum leges quam amo
ribus meis accepimus ne
sui quisque dolores iudex
sit et assidue sacra lex aut
se sibi expellant si ultio
mutabit etiam ne sed ad ar
ma mittimur et istituimur per
niciosa nocte dei conventio et
inter leges ira surrexit
princeps quidem in inopia in
finitas et paucorum duo sub
iecta plebes plebs triste
suum preferat Ieronimo ca
Matheus 105 nolite in

dicare s(ecundu)m faciē s(ed) rectū iudi
ciū iudicate | ep(isto)la uniūs c(apitulo)
Jacobus ii c(apitulo) 2 iudiciū sine
misericordia ei qui nō facit
m(isericord)iam sup(er)exaltat m(isericord)ia at
iudicio | tragedia i medea c(apitulo)
Seneca | q(ui) c(ri)mi statuit ali
quid p(ar)te inaudita alt(er)a eq(ui)u(s)
eq(ui)m l(ice)t statuerit ā eq(ui)us fuit
Ipse de tranquillitate ai semp(er)
iudicio fauor efficit ipse
de clemencia ppe est ut libent(er)
dapnat qui cito ppe est ut
i(n)iuste(?) puniat qui i(n)iuriis
ipse i p(ro)v(er)biis ad penitendu(m)
ppe(?) rat qui cito iudicat in
iudicando s(e)c(un)d(u)m iniosa(?) felicitas
ptolomeus in centilo(quio) quo
c 12 beniuolencia et maliuo
lencia hoiem i iudiciis er
rare faciunt | orig(enes) in r(e)l(igione)(?) p
lex ff(?) 4 de c 2 p(ro)eos q(ui) iur(is)
dictionē p(er)sunt effacis iur(is) acci
pit quātū eū est iubi ci
uitate esse i(n) sunt q(ui) uita
rege possunt | de iudicib(us) l(ege) 2
lex codicis ti | 18 c(ir)co iudici
or(um) rigor iuris pub(li)ci tute
le uidet(ur) in(?) unico c(on)stituta ne
quisq(ue) sibi ipi p(er)mitte(re) uale
ant ultionē | de offi(ciis) l(ibro) 2
ambrosius | c 24 in iu
dicio g(ra)cia absit cause nil
tu de cernant | li meruit
Claudianus | capitule polli
te iudice legib(us) | iudicii c(apitulo) 2
Cato c i equū | esto forti
ao cui sis dapnatis i(n)que
neo dum gaudet qui sibi ini
quo iudice uincit c q(ui)n(to) in
dicis auxiliū sibi iniquo tes
te rogato | rius ep(isto)la 4 l(ibro) 1
Cassiodo(rus) | ep(isto)la 3 facilis
recti p(er)suasor e(st) i(n) nocens
iudex [illegible] cessus tuc sunt
i formidine cu(m) cedunt in
diabus disp(l)ice(n)t l(ibro) 2 ep(isto)la 2a
tum dum iudex dicit(ur) q(ua)n(do) dum
iustus putat(ur) ep(isto)la 26 in
causis semp(er) e(st) suspecta po
tencia ep(isto)la 29 innubita
fama pub(li)ca i consule tenaci
tatis obscuritas l(ibro) 4 ep(isto)la
10 [illegible]s bellica confusioe
pax tranquilla distabit si p(er)
iuri litigia finient ep(isto)la
28 dignus e(st) ut alios se
quenda decernē qui sibi iudi
iusti(ci)s e(st) liure q(ua)n(do) ratoib(us)(?) ipo
nē l(ibro) 6 ep(isto)la 4 est in iur(e)
magnū et singulare p(re)miu(m)
si iudices nō accipiunt ubi sit
qui iustu(m) dare dare c(on)tēpnunt
2i ep(isto)la p(ri)ma equitas est
a se p(ro)sules melio(r)e ut tie
ant criminosi que nequiunt
silenī reprimere ill(ic)as cui mise
cu(m) spes timet reus quas
habere respexit congnitore
suos actus nō dampnat

ralto qui nã est hūani amit
tatᶻ paup̄ vindicare qd'
se ꝯgnouit admisisse lib
epla 19 tales deb et ee an
tiquos minos ut nec bona iudi
cio frontis accipiant et possi
nt agnosti de moribus dū
iudentᶻ Caret eni plerū
qȝ despitabilis est ꝛ si eni
ligna nobilitat c 1 7 glā
regni est reperisse iudic
es ne sciunt q̄rū delinquunt
ta cū uendunt aliena cīma
sua faciunt ee pctā lib e
ꝯ no min⁹ e malū delictū
insitasse qua sena discus
sionib euadē ipa est ueta
securitas que ad ulla iudi
cis iniquitate formidat
Cepla 19 metus cietu dis
ponit si rey c̄nie iudicia
te no inuenit lib eplas
Cui iusticia cōmittitᶻ ma
lis moribꝫ no grauet ali
oquin inefficax e ab hoīe
exigere qd' agnoscit no
hre Cepla 19 illa sunt v'a
judicia ubi nemine opri
mit ulla timiditas lib xi
epla ꝯ inutile boni est
iudice no accipe et illis
accipiendi licencia pbuisse
Cepla 33 no est hesitanis
metus ubi no est iudi
cis uenalis auditus lib 12

et si epla i qua piculosū
est pati iudice uenalem
uirtū et illū de fortunis su
is decnere qui te cōstat gr̄
uit irritasse loquiorū li i
Cōsideranis sic ei perit le
ges cunctā iudicare p̄
mia et dona legibus ui
res tulerunt ubiqȝ pecūia
uincit ubiqȝ uenale iudi
ciū est Cli 2 c qi incipite
diui de libā suam; multi
iudices suspiciois arbitri
o an pba ꝛ sic iudicia pi
culosū est que piam de
suspicioe iudicare Ceo 99
munia sepe in titre pna
ricant atq innoletitin
ciuo iusticia corrumpitur
munerib tuis c 8 Qualicit
Cfacit iudex tales erunt
quippe ministri si malus e
dus fit pluris qȝ malis
Gualterius de castellioe
li 3 i lib meditit te iudicare
dige libitum judicij nec
flectat amor nec munera
palpat nec moueat stabi
lem psone acceptio nece
munerib argenti accepti
census i equus animus et
anorma recti distorquat
acumen judicis et tenta
nolint animo mentem

tum semel optinuit maio-
rem inter tanta pestis avaricie
que sola incurrerat omnes vir-
tutum species spiritus moderami-
ne unius Cunctis in facinus
nec leges curia curat Ieronimus
Maiorem amarius in sima cecum
c 8 iudex qui punit scelera
fomicta nisi noscit esse
dei cum non negligit hostis
Crisostomus super Mt cum ordine
habuerit amatior istam me-
rit odium dilectio Censura se-
pe solent hominibus per
uertere sensus Iacobus ca-
Crisostomus vel ratione per
amore vel valore De
placiditate et severitate
regis et iudicis rubrica 9a
Seneca de clementia in-
genuam proprium est placidum
esse et tranquillum quietumque
Lex ff de offo presidis
l obseruandum est ius red-
denti ut in adeundo quod
facile est probeat se contemp-
nisse non patiatur iudex
ignoscendo neque excan-
descere debet adversus eos
quos malos putat neque
precibus calamitosorum il-
lacrimari oz id enim non
est et constantis iudicis
cuius animi motus vultus de-

tegit tor de formula ho-
Tanc (?) uite c 3 seneriori
esto iudicio quam fine nocenti
quam vultu animus hi pergit cu-
Claudi quamvis potens
quid violentia nequid ma-
data quam fortius urget im-
periosa quies Ps 8 publicis
hinc ardescat amor cum
moribus equus inclinat po-
pulo regale modestia cul-
men Isidorus ethimologiarum l
Tacius (?) a cepla re 2 pe vtr
quam laudabile est ut prelatis
bonus iudicio benignus
faciat et mansuetus iudex
gravissimis proprijs equalitatis rone
compunat l 1 de iudicia-
ria iuris est bonis habenda
re et iniciis potentia custo-
dire Gregorius in pastorali
Gre c 18 sic rector bene
agentibus per humilitatem soci-
us quam delinquentium vicia
per zelum iusticie erectus om-
nibus locis bene regitur
cum is qui preest magis pociis
quam fratribus dominatur castellis
Gualterus de l 1 Cum
hic argue sontes De con-
siliarijs et consilio 10
Tulius de oratore li 2
Ego sepissime video tam
sit aliquid mali facere

homines inimice malos per
Senidius epla 19 epla op
tima non ullo tam niete perit
Idem de arte amandi li 2 i fi
nis qui pfitebit assit sem
dus tam sepe clentibus agat
Idem de ponto li 2 epla 2
non est consili tam tuende rei
Quintilianus decla 10 decla
Multum me uel uos fallit
opio iudices si ulla rez ita
euidente diffti i fori posse
putatis cui nulla meda
cij quide uelamenta otigat
Seneca li 2 satira i prpria
uendit causidicus uendit
amcestissima que illis stre
pitu est et facie maioris
i census ti de corrup li
Clex ff' judico causas
dicentibus ne phas ut
ita dixeri uidet ee ulla
psacoe sua iudicare expo
nere ti de postulando li
Clex c quisque si quibus ad
pcap fuit ut non ee sub
pbriis putat ee ciuandinu
opionis sue iminutoe pa
tet ti de aduoc diu iudi
li laudabile uite qz homi
uectum ad uoca cionis offi
cium pueniis oz remuerari

Iti si pmiu uel alio modo
li ij negocioz incita pau
assio ne pandit ex tra
de resti uute cu ex litteris
Tribioz metioz ex ord
li nag i ppa cu aduocatu
quere De legatis nunc
ijs Rubrica undecima
Salon i pu c 13 legatus
fidelis sanitas clamat 10
Quintilianus de decla de
legatis accepto non rece
dat cab i ew c 10 Qui
Qui spnit me spnit eum
qui me misit c 13 qui
Iolsaus i ew accipit si
quem misero me accepit eu
m aut me accepit acce
pit eu qui me misit
Cassiodorus eplaz li 2
epla 6 omnis legatus vi
z sapiente requirit li 2
epla 23 jmat pbatis
ordinata mandare cor
secuta sua est que cmitti
apbat li 6 epla 10 re
ferenti non licet aliquid i mu
tare De audacia i contumacia
Moyses i deut c 4 non
declinabis neque ad dex
tram neque ad sinistram sed
prima que precepit dominus deus

tuus ambulabitis ut uiu
atis et bene sit uobis et protele
tur dies in terra possessionis vestre
Salomon in prouerbiis c 21 uir
iusti meditabitur obediencia
Idem eccus c 4 multo meli
or est obediencia quam stul
torum uictime | c 11 melior est
Regum l 1 | obediencia qua
uictima | phs moc c 4 in
Terencius | sentencia c ad ipsius
stimulum calces | dos l 4 an
Augustinus ucis | medium omnibus
omnibus impio leti paret ac
iussa facessunt | dius l 2 q
Tullius de legibus | imperat
pucat aliquem necesse c 4 qui
modeste paret uidetur quod a
liquem imperet dignus esse
Petrus apostolus epistola 1 sub
diti estote omni humane
creature propter deum siue regi
precellenti siue ducibus
tamquam ab eo missis ad uin
dicta malefactorum laudem
uero bonorum adolescentes
subditi estote senioribus
Lucas in actibus apostolorum
c 9 durum est contra stimulum
calcitrare | apostolus epistola ad
Paulus | romanos c 13 omnis
anima potestatibus potestatibus
sublimioribus subdita sit
Qui resistit potestati dei

ordinacioni resistit | deca
Seneca tragedia in me | c 8
equum atque iniquum regis im
perium feras Cato c 4 in pare
foro | Isidorus epistola 4 l 2
Cass | epistola 12 principum si
imperio contempnitur in omni
parte uiolatur l xi epistola 9
odium sibi excitat qui iuste
resultat imperiis | el no
Prouerbiorum vulgaris | e sen
no calcitrare ad hia se glo
la oue cucti c ognale
dero uole male **De facti
probacione et testimonio rz**
Exodi c 20 non loqueris contra
proximum tuum falsum testi
monium | c pe aduunius testio
Numeri | nullus condempnabitur
Moyses in deutro c 19 non
stabit testis unus contra a
liquem quidquid illi peccati et fa
cinoris fuerit sed in ore duorum uel
trium testium stabit omne uerbum
Salomon in prouerbiis c 19 tes
tis falsus non erit impunitus
Lukes rethor l 1 c 27 ta
si inchil minimis coacti
falsa dicunt quam uera et per
tinaces non dicere uera et fa
ale uicientes tamquam resi
stiri celerius | arist noue
Tullius rethorice | l 1 capitulo 2

vita hominis ex ante factis spectabitur argumentum est per quod reus coarguitur ex rationibus argumentis et magis firma suspicione a quo sit factum maleficium hoc modo spectabitur si telum si vestimentum si quid eiusmodi relictum aut si vestigium rei repertum fuit aut cruor in vestimentis aut si in eo loco comprehensus aut visus in tali facto negocio quo in loco res gesta dicitur l. q. c. i. Omne testimonium quod a re quemque alienat non potest confirmari Isidorus ethimologiarum c. 29 4 li. testimonium dicimus omne quod ab aliqua re externa sumitur ad faciendam fidem persona non qualiscumque sed testimonii pondus habet ad fidem faciendam ... auctoritas queritur. Auctoritas in natura est maxima plerumque accedit hiis qui experti sunt propinqui veri in fama multa sepe parit facta sunt Idem in invectiva Catelinam li. Quid expectas auctorem loquentium quorum voluntate tantorum perspicis Idem in invectiva in salustium ubi rerum testimonia assunt quid opus est verbis Seneca Ovidius sub titulo Sarmio 4 li. c. 10 nec conducti nec dux prorsus testes l. 2 c. 2 culpa nec ex factis quibus manifesta probatur Sicut apostolus epistola 2 ad Paulum Corinthios c. 12 4 in ore duorum vel trium stabit omne verbum in quibus fatetur factum. Beda qui iudicium fugit Auctor de forma honeste vite c. 2 testimonium in nullo non amicitie reddas Suetonius testium Cassio c. 2 pro testibus saluatione a pudore Quintiliani potest celato omne animi Cassiodorus epistola 4 li. 4 c. 29 quanto vehementior pena tanto eius rei diligentius inquisitio plus fieri ne amore vindicte innocentes videantur vite periculis sustinere

De naturalibus indiciis facti rubrica 19

Oracius epistola 4 li. 1 epistola 1 hic murus eneus extat nil conscire sibi nulla palescere culpa Ovidius methamorphoses li. 2 Quam difficile est crimen non prodere vultu Quintilianus declamationibus Clamat ardere nocentibus solet obiciam semper oculos protinus 4 verba narrari 10 4 li. de clamationis integritas prima simplicitas est nichil tenere Seneca tragediis in Thieste quod erit in vultibus tunicis ymago facti

Stacius thebaydos li 2 o sep
timendum seculis | satira i aui
Juuenalis li 2 | frigidamens
est crimnibus tacita sudant
precordia culpa | de sycomac
prudencius | ha a c 10 pal
lor in ore qustus audacis
facti dat signa reatus de
vulgari seu famosa asse
ueracione facti dicta 14
Socrates in exortacionibus
c 2 verere omnia tamen et si
falsa sint nam plerique veritate
ignorant opinionem autem conc
tant | gilius eneydos li 4
Virgilius | cca prius | fama malum
quo non aliud velocius ul
lum mobilitate viget viresque ac
quirit eundo parua metu primo
mox sese attollit in auras
ingreditur que solo et caput inter
nubila condit | li a ante
medium 2 1 3 4 1 8 fama vo
lat | liuius theopicorum li 2 8 7
Cato | et si rumor est res
fama vulgi e quedam multi[us]
testimonium | declamacionum
Quintilianus | in declama 4 si
rumor est res sine teste si
ne iudice res ex i ctib in pbis
sima maligna fallax
Seneca in prouerbiis bona opi
nio hominum tucior est pecunia
bona fama in tenebris pro
prium splendorem obtinet

Sapiens applaudendum est cum
mala fama liceat | vndique
Marcialis coci li | suscepto
ezmor fastiditus surgit
et cito cadit | forum ho mte
Auctor de | c 9 rumoribus
omnium et suspicionibus minue
sis credulis sed potius ma
lignus quam per speciem simplici
tatis ad nocendum aliquibus
subrepunt opportunissimus
Lucanus li 1 in muncas sol
uit facta procma lignas
Boecius de consolacione li 1 c
12 et pc plures magnum nome
falsis vulgi opinionibus abstule
runt Sapiens bonum sum non
pplari rumore sed consciencie veritate
metitur | oborius epistolarum li 6
Cassiodorus | c 2 nulla potestas est
que qualitate fame sic de
ore hominum possit auferre
Auctor eiusdem doctrine cum in
crescat bono certo fama crescat
quamuis metitur crescat eundo cam
prioribus meliorum exordi li
uagacium fama boni lente
uolat in media retinere fama
repleta malis cum dedicatur
alis de diuisis penis diuisorum
criminum statutis in lege mosayca
Exodi c 21 qui percusserit
hominem volens occidere morte
moriatur qui autem per industriam
occidit proximum suum et per

in insidiis ab altari meo evel-
las eum ut moriatur Qui per-
cusserit patrem suum vel matrem m-
orte moriatur Qui furatus fu-
erit hominem et vendiderit
eum convictus noxe morte m-
oriatur Qui maledixerit pa-
tri suo vel matri morte moriatur
Qui percusserit servum suum vel an-
cillam virga et mortui fu-
erint in manibus eius criminis
reus erit Si autem uno die
supervixerit vel duobus non subia-
cebit pene quia pecunia il-
lius est Si percusserit quispiam
oculum servi sui vel ancille et
luscos eos fecerit dimittet
eos liberos pro oculo quem eruit De-
nte quoque si excusserit servo vel
ancille sue eos dimittet li-
beros Si quis aperuerit cister-
nam et foderit et non operu-
erit eam cecideritque bos in eam
vel asinus dominus cisterne red-
det pretium iumentorum quod autem
mortuum est ipsius erit Si
bos alienus bovem alterius
vulneraverit et ille mortu-
us fuerit vendent bovem vivum
et divident pretium cadaver
autem mortui inter se dispertri-
ent Si autem sciebat quod bos
cornupeta esset ab heri
vel nudiustertius et non cus-
todivit eum dominus suus red-
det bovem pro bove et cada-
ver integrum recipiet xxii
Si effringens fur domum si-
ve suffodiens fuerit in-
ventus et accepto vulnere
mortuus fuerit percussor non
erit reus sanguinis quod si or-
to fecit sole hoc homicidiu-
m perpetravit et ipse morietur
et si seduxerit quis virginem non-
dum desponsatam dormierit
que cum ea dotabit eam et habebit
eam uxorem si pater virginis dare
noluerit reddet pecuniam iuxta
modum dotis quam virgines acci-
pere consueverunt Maleficos non
patiaris vivere Qui coierit
cum iumento morte moriatur
Levitici c 20 Si mechatus
quis fuerit cum uxore alterius
et adulterium perpetravit cum
coniuge proximi sui morte m-
oriatur et mechus et adultera
Qui dormierit cum masculo
coitu femineo uterque operati sunt
nephas morte moriantur
Qui supra uxorem filiam
duxerit matrem eius scelus
operatus est vivus ardebit
cum eis Qui cum iumento et
pecore coierit morte mo-
riatur pecus occidite Mulier
que succubuerit cuilibet
cuilibet iumento simul interficietur
cum eo Qui maledixerit
et blasphemaverit nomine

nomine domini morte moriatur la-
pidibus opprimat eum omnis multitudo
populi Qui percusserit et occiderit ho-
minem morte moriatur Qui
percusserit animal reddet vicarium
i. animam pro anima Qui irrogaverit
maculam cuilibet civium suorum
sicut fecit sic fiat ei frac-
turam pro fractura oculum pro oculo
dentem pro dente restituat qualem
inflixerit maculam talem sus-
tinere cogetur | ibidem c 19 Cumque
Moyses in deuteronomio | diligentissime
perscrutantes invenerint falsum
testem dixisse contra fratrem suum
mendacium reddant ei sicut fratri
suo facere cogitavit ut audien-
tes ceteri timorem habeant et nequaquam
talia facere audeant non mi-
sereberis eius sed animam pro anima
oculum pro oculo dentem pro dente
manum pro manu pedem pro pede
exiget

De iudiciali iusticia

Moyses in deuteronomio c 24 non
occidentur patres pro filiis nec filii
pro patribus sed unusquisque pro pec-
cato suo moriatur | 20 dissi-
Salomon in proverbiis c | pat im-
pios rex sapiens | Idem in ecclesiaste
c 8 Quia non profertur cito contra
malos sententia absque ullo
timore filii hominum perpetrant
mala | Ieremias propheta libro prophetiarum
Iheremie | c 31 omnis homo qui
comedit comederit uvam acer-
bam et dentes eius obstupescent

Ezechiel propheta c 18 Ezechiel
ait factus est sermo domini ad me
dicens fili hominis quid est
quod inter vos parabolam vertitis in
proverbium istud inter israel dicen-
tes patres mei comederunt
uvam acerbam et dentes filiorum
obstupescunt anima que peccaverit
ipsa morietur filius non
portabit iniquitatem patris
et pater non portabit iniquita-
tem filii iusticia iusti super eum
erit et impietas impii erit
super eum | rethoricorum li c 19
Ca[?]kes | differunt punicio et
castigacio castigacio quidem
eius pacientis gracia est puni-
cio autem facientis ut satisfiat
Et [?] si c 12 vindicta nocu-
mentum quoddam iustum est
Ide pollitiarum l a c 10
punicione autem quidem
sunt | philosophus vel sapiens c xi per
Ep. | que peccat per hec et
torquetur | rethoricorum artibus ve[?]
Tullius | l 2 c 4 nichil est in-
dignius quam eum qui culpa caret
supplicio non carere | mario
Quintilianus declamacionum | in chalke
[?]rente c xi et si sepe vindicta
obstat | Idem in proverbiis scelus
scelere vindicandum est | in mel
Lex ff ti de opibus no | l de pu-
pillo C si plurimum non debet nocere
suum alius ei qui nichil fecit
ti de fide iussoribus l si arco

e si penes ob maleficia solu
magna ro suadet ti de re
mis l ita scripta no debet alti
palam i qua odicio inferri
Lex codic ti de epis et cleric
l psbri multo magis pena sint
digni quibus cum plurimis hono
rib delatum est si occulte i ue
nit i crime Ti de indicib
l nemo 18 circa iudicior in
gor inrib cum puba tutela in
detur i medio ostituta necesse
qua sibi ipi pmitte nascat
ultione Ti de penis l sic o
pib no remitti pena facile
puc nit est ne ad maleficia
a quisque temere psiliat
Vocanus de consolacione l 4 c 1
puniri i pbos iustum est p
pinatis elabi certa inique
esse manifestum est l i c p
Cassiodorus epla 24 q ex
cessus nec sint i formidine
qui credunt iudicibus displicere
l 9 epla 27 esset cunctis vi
lendi studium si frans sub excep
tam lucret effugium q 9 epla
necesse est vindicte subiace
at qui puanis moribus
obsecundat l 4 epla 12
iusticie ro psuadet coer
centes reprime ut ad cu
tas possit quietis securitas
puenire l 4 epla 2 vix
audet quisqua in illos ex
cedere in quibus culpas non
punit inuenire Epla 22 In
discreti hominum mores osuli
qui nagaret si aut culpa
formidine a'uitus prima
no habuerit c 22 penas
Panphilus sepe sunt qs
homo non meruit Dein
dicendum est vindicta et in
punitate rubricam de vero
Valerianus i magnitudine ig
noscendo malis bonos p
ditum iri rethoricorum ars
Tullius veteris li i c 12
q p credentes lese sunt ignosci
quenit de puncto l i epla 2
Ovidius aiulta metu cohi
bet q pena paucos coheret
Jacobus apostolus epla unica
iudicium sine mia illi qui non
facit miam sup exaltat au
tem mia iudicio vera e pe
Seneca de cle nie mite re
missio idem de bonis moi
bus nocet q malis parcit
Lex ff ti ad l iuliam mage
sut lege famosi Ti libertus
ligne ad pena facile trahendus
no est Ti de penis labuntem
dampnum est i punitum relinquit
facinus nocentis qua innoce
te dampnari Ti de bonis
eorum qui ant sententiam
l i ignoscendum est his qui
sanguine suum qualitercumque
redemptum voluerunt

Auctor de formula ho(nestae) vite c 3
Errori facile venia dato / epla
Cassiodorius eplar(um) l 2 / 9 Be-
nigni principis e(st) ad clemencie
qmodu(m) trasilire t(er)minos equitatis
l 3 e 9a nisi culpar(um) occones
cingerent loca pietas no h(abe)ret
Casibus asp(er)is p(er)cussi c 56
iusticie laude moderamine
ut nec vindicta faciamus su-
pare peccata nec culpa in sub-
tare paciamur legibus i p(er)mitam
l 9 epla 29 no est ueniae lo-
cus qui delinquid admonitus
l xi i pe epla 9 i ffi ocan t
clemencie actus indicant ducit
Gregorius i pastorali c 18
disciplina ul' mia multu destitui-
si vna sine alia teneat(ur) Sed
erga subditos suos i ee rec-
toribus dz et iuste et pie seue-
disciplina misericordia c le-
nitas cu seueritate fuiendo
quodam(m) ecuitroqz tpamenta
ut nec nimia asp(er)itate exul-
cerent subditi neqz nimia
benignitate soluat(ur) c 22 Sunt
no malicia s3 solo ignorancia
ul' i firmitate delinquit q(ui)
pro nimie est ut magno mo-
deramine ipa delicti correcto
tpetur c 9i no min(us) nia
fuerit cu p(re)sunt nimium et q(ua)si
iusta positi corporis desidi
e paciunt(ur) et plerumqz nimia
resolone leuitatis ul' stigna nimie

e rigore districtionis emo-
liunt / Dorius i synoida s(e)c(un)d(u)s lod(ouicus)
Cusi / l 2 c 9 9 impia iusticia
a est h(uius)m(od)i flagiciati no
ignoscere no aucis dapnare
s3 emendare pocius et corrige-
Tene rigore indiscussione ius-
ticie nuam indiffinite siue
epla 20 inambiguis dei
iudicio rescua finaz / i poe-
Mathe(us) vindomen / tria p(ar)-
te 2 et ffi c 13 et pe t(r)ansgressio-
nis i p(er)nitas negra c t(r)ansgres-
sionis / nacius i luna dic(itur)
Caponta / c a 2 omne fequc-
tari facit i p(r)imo cum de-
cendit culpa facilis dimissi-
o pene De seueritate seu ri-
gore et crudelitate seu seuicia 19
Seneca de clemencia ta omib(us)
ignoscere crudelitas e q(uam) nulli
mediu tenere debemus Dolu-
tas oz an seuiendi q(uam) causa
deficiat alioqn quemadmo-
du p(re)cise arbores plurimis
ramis repullulant itare-
gia crudelitas aug(et) i mi-
corum nu(mer)um tollendo pent(es)
em liberi qz coru qui i(n)ter-
fecti sut et p(ro)pinqui et amici
i loca singulorum succedant
Tyranni i voluptate seui-
unt reges no n(is)i ex ca ac ne-
cessitate Clemencia q(uam)da(m)
i p(er)ditu putat seueritate(m) s(ed)
nulla virtus virtuti q(ua)ntu a

Crud go opponit' clemencie
crudelitas que nichil aliud q
acerbitas animi in penis exige-
dis. Seneca i p[ri]m[o] respice crude-
De litate et mcrem crudeli-
tatis nra l' 8 fact omnia se
Tirannus ne impune dz de se
Valerius maxi 9 l' 6 ti. iucri
tate. Cambises mali cuiusdam
iudicis corpo pelle detrac-
ta selle intendi in eaqz filiu
eius iudicaturis 9sidere ius-
sit. Ceterm & rex & barbarus
atroci ac noua pena iudic'
ne quis postea corrumpi in-
dex posset p[ro]uidit. l' 9 ti de cr
delitate Seuius fuit crucian-
di inuentor quo i[n]clusi subditi
ignibus longo & abdito cruci-
atu mugitus resonantes spi-
ritu edere cogebat' ne eiulatus
eo[rum] humano sono uoce expssi
phalcridis tyranni inani
i[m]plorare posset q quia cala-
mitosus de esse nolint ten
im artis sue opus p[ri]mus
i[n]clusus merito auspicatus est
auctor de for. ho. m[ore] c 4
Seuior esto iudicio q sinoc
iura q mulctu ultor clemens
semne detestor & l' xi r[e]pe
Cassiodorus epla c. q i 4 fi
cium iusticie exoptabili go[r]eb
at ne[cess]e est ut eu pietas
benigna designat c 18 dis
Gregorius i pasto[rali] explina
ul ima multu destitu[it] si una

sine altra teneat' sz erga sub-
ditos suos i esse rectoribus dz
et iuste 9sulans ma et pie
seuiens disciplina cta c 99
Gamsredus i pe en possis
noli seuire me[tu] neronis
Explicit lib' sextus sc' ptis
& ultimus Incipit p[ri]mus lib'
tercie ptis sb hys titulis seq[ue]ntibus
Primus lib' tercie ptis tr
ptat de intelligencia & sa
encia 9sideracoe morali
sub hys titulis sequentibus De
intelligencia 9g[re]ssioe ~~9stam~~
~~cia~~ 9sideracione morali p[ri]mo
Iob hystoriaz c 12 auris v
ba diiudicat & fauces comede-
ntis sapore 32 c Inspiracio
omnipotentis dat i[n]telligen-
cia Auris i[n]ba p[ro]bat & gut'
escas gustantis diiudicat
Socrates i exortacoibz c 2
& fi maxi[m]u e in mimo bon[um]
i[n]tellectus
in humano corpore rec
Cronica de singl phoz c 2
f de solone solon qui fuit v
nus de 7 sapientibz dicebat
i[n]tellam fac dure c 1a f
de socrate Socrates dicebat pe-
ne se scire nichil nisi ipm
ignorare in timeo i diuisibi
Plato im liu diminate qz
potitu que demoes nota
piare iocem animus e op
q ne ualeat hoib i gemu
Cap[itu]lu methi[stofol]e lici i pn[ci]o

omnes homines natura scire deside-
rat scientes signum est possede-
re Idem de anima recti et
ipsum obliquum cognoscimus iudex
enim utriusque rectum est quorum enim
obliquum neque simplicibus neque
recti Libro 2 fortes carne in cor-
poribus mente indemnes molles aut
carne in corporibus mente Idem
problematum parte 30 omnes exce-
llentes aut secundum philosophiam aut pol-
liticam aut poesim aut artes vi-
dentur melancolici esse Idem in
Elenchorum libro 1 difficile est similitudi-
nem conspicere Libro 2 et si Et nos scimus
sepe in dispositi ignoramus Pro-
videre quidem difficile est pro-
nunciationem enim videre facile
Idem ethicorum libro 1 capitulo 1 unusquisque
quod videat bene cognoscat et ho-
rum est bonus iudex Idem magna-
norum moralium libro 1 capitulo 32 intel-
lectus est circa principia intelli-
gibilium entium Scientia est eorum que
sunt cum demonstratione principi-
a aut intelligibilia sunt et uero
non utique erit circa principia scientia
sed intellectus Ac est sapientia est
ex intellectu et scientia composita
quare erit utique circa hec que in-
tellectus et scientia Idem in tractatu
de bona fortuna capitulo 2 et si unque
est melius scientia et intellectu nisi
deus Idem rethorice libro 2 capitulo 16
iuuenes omnia scire putant
et affirmant Sapientie capitulo 9
Philon in libro corpus quod cor-
rumpitur aggravat animam et depri-
mit terrena et habitacio sensum
multa cogitantem Difficile estima-
mus que in terra sunt et que in
prospectu sunt inuenimus cum labo-
re que in celis sunt autem quis
investigabit In cathemerinon uel in
Basilisaus tedis in genus valet
Tullius de officiis libro 1 capitulo 8 omnes
trahimur et ducimur ad cognitionis
et scientie cupiditatem in qua con-
cedere pulcrum putamus Idem de o-
ratore libro 1 adest scire nemo
qui acutius mea videat qua-
cumque videat Libro 3 non est tanta
in rebus obscuritas ut eas non
penitus acrius ingenium cernat
si modo aspexerit Cato libro epistola 1
Ovidius de ponto agens que
magis gnasi corpora mea valet
Seneca epistola ad Lucillum
libro 1 epistola 3 plus tibi in una nox
et cunctos ex oro proderit ho-
mines amplius oculis quam auribus
credunt Libro 4 epistola et patet om-
nibus veritas non dum occupata
multum ex illa etiam futuris relic-
tum est Libro 11 capitulo 2 alit lectio in-
genium Libro 10 capitulo 1 generaliter in
corporibus humanis divina
dispersa sunt que si bonus cul-
tor excipit similia origini pro-
deunt et paria hiis ex quibus
orta sunt surgunt si malus
non aliter quam sterilis ac pa-
lustris humus necat ac deinde
creat purgamenta pro frugibus

c 2 ignari medici demunt me
dicina salute dum prodesse putant
semper obesse solet | Iuvenibus
Terencius videtur nec | li de patria
cione imperatorum c 28 sepius
audivi ex post quinta non est
consilium quos stat nemo be
ne sui est ebes in gemini da
pe mixta veniunt recepta non
est prestare tunc coitus ideo turbat
cerebrum cessat distractio mentis
cum sat est venter spus alter in
est precipue bacchus in nobis si
dominet | vulgarium bene e
Tpibiorum | verbo est non e ne
permixtus esse maiora in
gegno esse fortia
De experiencia rubrica secunda
Tagebus rethoricorum li c a | Iuve
nibus incipientibus est eorum qui pri
ma sunt actum li 6 c 4 Iuve
nis expertus non est multitudo
enim temporis facit experiencia li
10 et si c 8 et si desiderantibus de
pollicita sint opus esse videtur
experiencia expertis enim singula
iudicant recta opera et per que et
qualiter perficiant intelligunt
| Idem metaphisicorum li c i ho
minibus sciencia et ars per experien
ciam eveniunt experiencia enim
artem fecit sicut experiencia ra
sit ut ait polus et expertis ma
gis proficere videmus sine experien
cia racionem habentibus ratio autem
est quia experiencia singularium
est cognicio ars universalium
Aspius filius sirac in ecclesiastico c 29
qui non est expertus pauca re
cognoscat | Eneydos li xi an medii
Virgilius | in sat experto credite
Paulus apostolus epistola in ad ebreos
c 4 et si omnia probate quod bonum est
tenete | Doctus epistolarum li in epistola
Cassio 22 stirps e gaudium
comprobari latet sub omnio lau
dabilis fortitudo qui dum se com
probandi non est specialiter occulta
est lux tota mitiorum li 4 cap
44 multo maior opinio est per
in gesta qua desinentibus que
lis non sunt impedita li xi c 2
venit testis est qui laudat ex
pertus epistola qui et si pectora ipsa
intrare noverit que se lesisse cur
non sanit invenerit illa non recipe
tur ubi in fovea corruerunt te
naces laqueos avis capta de
clinat horrente visu alibi sus
cepta non persidet | li 2 c qui ex
Tysidorus soli lo | piciana plus
saturi | sificatur fabularum et
Ever | sopi fabula te pueri vo
sere fictia facit vitat avis
ta non quam gustu teste probavit
De naturali conspiracione veri 3
Tagebus rethoricorum li c i homi
nes admirate apti nati sunt suf
ficienter semper veriora et melio
ra vera filosofizabiliora et per
suabiliora sunt | Idem ethicorum
li i c quod vero quidem omnia consonat
cognicia falsa autem cito disso
nant vera

Tullius de oratore li. 3 magna quidem est vis incredibilisque na-
ture. omnes enim quodam sensu tacito sine
ulla arte que sint in artibus
ac rationibus recta ac prava diiudi-
cant. Mirabile est cum plurimum in fa-
ciendo intersit inter doctum
et rudem quam non multum differat
in iudicando | ita li. art. dedit

Crispus Sal. | veri dignoscere faci-
les nequid [illegible]
tueat. animo queque sequenda
forent et que vitanda maxime

Seneca epistolarum ad Lucillium li. 12
quia veritas in omnes partes sui
eadem est que decipiunt nichil ha-
bent solidi tenue est mendacium
perlucet si diligenter inspexeris

De ratione morali consideratione

Plato in Menone [illegible]
absque mente audet hoc ledit [illegible]
non cum mente confusa fluctuatur

[illegible] rethoricorum li. 1 c. 8 et si omnia
consulat ratio. Idem magnorum
moralium li. 2 c. 3 que fiunt absque
ratione indicante directores a
fortuna sunt. Idem phisicorum li. 8
c. 3 ordinatio omnis ratio est

Tullius tusculanarum questionum li. 3 mi-
nus autem est ratione bene uti sapien-
tibus autem ita semper affuturus est
ut ratione optime utatur. li. 4 bene
adhibita ratio cernit quid optimum
sit neglecta vero multis implica-
tur erroribus | nichil sine ratione re-
ficit. Idem de legibus li. 1 quid
est non dicam in homine sed in omni celo
atque terra ratione divinius que cum

adolevit perfecta est nominatur recte
sapientia li. 2 lex naturalis atque prin-
ceps apta ad iubendum et ad ve-
tandum ratio est recta. Idem de fini-
bus bonorum et malorum li. 4 rationis
perfectio est virtus. Idem de na-
tura deorum li. 1 nichil est mente et ratione
melius | epistolarum ad Lucillium

Seneca | li. 4 epistola 8 si vis omnia
tibi subicere subice te rationi. li. 8
epistola 1 ratio nichil aliud est quam
in corpus humanum pars divini
spiritus mersa. nullum bonum sine
ratione est [illegible] ratio prece-
dat solidum et certum est fir-
mat animum attollit que suum
semper in excelso [illegible] non ali-
ud quam ita ratio est omnibus utili-
tes ratione sunt sequitur ratio-
nem [illegible] est ratio nature
imitatio. li. 9 epistola 2 ratione
valentibus nichil est casu dolo-
remque et iniuriam subigit. li.
ma rationem [illegible] te amor [illegible]
durissima armabit. li.
c. 9 et per omnia ad rationem revo-
canda sunt. Idem de beneficiis li.
4 nichil sine ratione faciendum est
[illegible] de legibus [illegible]
scripta non omnium que a maioribus
constituta sunt ratio reddi potest
li. ad [illegible] Aquilliam [illegible] vi-
neratis [illegible]
rationem disputandi [illegible]
nimis recepta sunt | quam vis te ta-

Fabianus philosophus | ratio valere solet

Cassiodorus epistolarum li. 1 c. 9

fidem sequidem rerum racione col
ligimus que ante desideravimus
abscondita sub vestigiis perquirat

De meditacione distinccio quinta

Augustinus de memoria per meditaci
ones memoria salvat in remi
niscendo hoc autem nichil est aliud
tamen quam speculari intrinsecus sicut
ymagine et non sic perfecte | c 30
Agellius filius sirac in ecclesiastico | ante
tempus senectuta adducit cogitacionem
Matheus ewangelista in ewangelio c 6
ubi est thesaurus tuus ibi et
cor tuum | Seneca l 2 nichil est
Seneca | difficile et arduum quod
non humana mens vincat et in
familiaritatem perducat assidua
cogitacio | ubi dicit unusquisque l
Vegecius | c 19 nichil est quod non
assidua meditacio facillimum
reddat l 2 c 23 et ponit antiqua
est prudens quod summa omnis artis
in meditacione consistit

De ymaginacione memoria reminiscencia
et oblivione mortali consideracione distinccio sexta

Plato in tymeo commento primo et ita iste
corporis sui tenaciore fore corum
memoria que prima etate discunt
Augustinus de memoria et reminiscencia
meditacione memoriam salvat in
reminiscendo hoc autem nichil est
aliud quam speculari intrinsecus sicut
ymaginacione et non sicut ipse
memoria est non nisi reminiscere
sed ex principio faciente magis
sunt magis reminiscibiliora

quecumque ordinacionem habent que
intrinsecus intelligimus melius
reminiscimur | Idem de hystoriis a
nimalium l 8 c 1 memoracio
est mulier viro | De rethorica
l 2 c 4 propter in aura oblivio fit
in aura autem pars in precio est
l 3 c 10 mentra omnis memorat
magis quam que non ligant unum
cum habent quo mensurantur
Salustius in Jugurtino Quintus
maximus publius scipio preterea
civitatis nostre preclari viri soli
ti erant ita dicere cum maiorum
ymagines intuerentur vehemen
tissime sibi animum ad virtutem accen
di sed non ceram illam nec figuram
tantam vim in sese habere sed memo
ria rerum gestarum eam flammam
egregiis viris in pectore crescere
nec prius sedari quam virtus eorum
famam atque gloriam adequaverit
Oracius in poetria omne sup
vacuum pleno de pectore ma
nat | rethoricorum ad herennium
Tullius | l 1 c 2 memoria est
firma animi rerum et verborum
disposicionis percepcio l 3 c 4 imp
rimit autem similis racione com
mendat 12 c si quas res
in vita videmus parvas usitatas
cottidianas eas meminisse non
solemus propterea quod nulla nova
aut admirabili re commovetur
animus aut si quid videmus aut
audimus egregie turpe aut ho
nestum inauditum magnum in

incredibile periculosum diu memi
nisse consuetudinis usitate reb(us) fa
cile memoria elabitur · insignes
et nove diutius manet · in eo
Tullius de oratore l 2 · et si fingende
sunt nob(is) ymagines quib(us) sepius
utimur rer(um) memoria · Idem de
na(tura) deorum l 2 nichil e(st) difficilius
q(uam) a consuetudine oculor(um) aciem
mentis abducere / mira e a
Seneca tragedis / desinit animus
sero q(ui) didicit diu · Idem de benefitiis
l 7 · et si solet plus prodesse si pau
ca precepta sapientie teneas sed
illa in promptu et in usu tibi sint
q(uam) si multa que didiceris s(ed) illa
no(n) habeas ad manum · fragilis
est memoria et rer(um) turbe no(n)
sufficit · Idem declamacionum
seu civilium causarum · l 1 in p(ro)hemio
sepe q(uo)d querenti no(n) contingerit
aliud agenti p(re)sto est · Idem in
ep(isto)lis ad Lucillum l 4 c 4 tur
pe est seni aut conspicienti se
nectutem ex commentario sapere
aliud est meminisse aliud
scire · Meminisse est rem commissam
memorie custodire ac conservare
e sua scire quecumq(ue) nec ad
exemplare pendere et totiens
respicere ad magistrum aliquid
mente insistit et libro(rum) · Idem
de moribus · memoria benefici
orum fragilis e(st) iniuriar(um) vero
tenax / brius saturnalium in
Macro / p(ro)hemio distincta melius

servantur in animo · et l 4
Cassiodorus ep(isto)la / ep(isto)la 22
magni beneficium est oblivio
nis nescire defectum · Quedam
similitudo nempe celestium est
tpe decursa l(itte)re ss p(ro)vida li
ij 4 pe c 39 memoria viri et
si eas rerum verba comitatur
Hugo de s(an)c(t)o victore in didasca
lico l 3 c 10 memoria hebes
est et brevitate gaudet et si
in multa dividitur fit minor in
singulis · Idem in compendio phi
losophie l 2 in p(ro)hemio in omni
doctrina breve aliquid
et certum debemus colligere ut
ipm in alta sc(re)ta mentis re
condamus / ad Gualterium de
Andreas / amore l 1 · sepius
repetita mentis maiori so
liditate firmatur et antiquiori
memoria conservatur / tria
Gualterius in poe /
cellula que meminit est
cellula deliciarum · delicias
q(ui)a no(n) sentit tedia vult ne
placere illi no(n) honores
illam vult illa benigna
tractari no(n) mole p(re)mi q(ui)a
lubrica res e(st) et rer(um) tur
be no(n) sufficit delectacio
sola virum memorativam
valida facit · De opinione ·
Aristoteles ethicor(um) l 4 c(apitul)o 4
verum est amare veritatem
magis q(uam) opinionem · l 6 c 2

opio est eciam qtinges aliter se
hre phs topicoꝝ li ꝑo est
opio extranea aliqn noton
n sz pbiam ꝑs posteriorum
analeticoꝝ li c 1a 7 si opio
i eni quid est melius est
scire q opiari te amabili
Ouidius de ar iudicio fer
vox qz merꝫ qz nocet c 12 ꝑe
Boecius de ꝯsolac li eam e
cui ꝯstat esse natura ut
quociens abierit ira flus o
pinionibus in buat De dubio
o dubietate 8 Salon i eccu
c 2a ne glieris in crastinum
ignoras quid sup ventura
pariat dies c 6 du i du
Terencius Tadia bio e anim
paulo momento huc vel il
luc i pellit aplus epla vina
Jacobus ei qui hesitat si
milis e fluctui maris qui
avento movetur 4 circu fertur
vir duplex aio i ꝯstans est
i omnibus viis suis li a c 3
Seneca ad lucilium pe in
voluptatibus reꝝ humanaꝝ
nichil cercius nisi mors cer
ta est ꝑs trage in edippo c
3 ubi leta dubius mixta in
maligno iacet i certus animus
scire cupiat timet In aga
menone c 6 clades scire q
refugit suas grauat timore
dubia plus torquent mala
Idem de naalibus q̄o 9 lib 7
arduum est exeius que quecumque
sequenda sunt si qd certe ꝑmitte
Auctor de formula honeste
vite c 2 de dubiis non diffin
as si suspensa tene sniam
Cassiodorus e c 9 melius
e in certis ꝯfiti ignoran
ciam q periculosa assuere for
tassis audacia foquioꝝ c
Ysidorus soli qui anticipe
dum delibera sniam c 10
in ambiguis dei iudicio s
ua sniam tez pellit huc
Pamphilus animus hom de
pellit illuc depe labore bin
ut manet i dubio electioꝝ
Jo tamarius i hua c 104
iudubiis sapius ibit q̄ tum
inter bioꝝ met q̄o o li vag
pii hs dubio forsan respo
dent sepe piti De iudicio &
Prognosticatione futuroꝝ Rubrica 9
Salon i prub c 30 penitus
ignoro via uiri i adolescen
tia sua eplaꝝ ad lucilliu
Seneca li 1 c a Ariston
agebat velle se adolescen
te tristem q hilarem amabi
lia tpe vim ei bonum fieri
q̄o rerum duꝝ 4 asperꝫ musti
est Cassiodorus eplaꝝ li
C 12 a fi c 19 unde e ut
res magna ꝯpetenna
admittit fi esopi fab 10
Josificitor pitu ro scire
futura faciat

facile sed eum qui ad pius si-
mulis compagitetur non prplit
Clemencia est temperancia animi
in ptate vel lapiendi vel levitas
superioris ad eius inferiorem dici
causa quia est inclinacio animi ad le-
nitatem in pena exigenda Al-
ii hoc homines intelligunt cle-
menciam esse que se flectat ex
id quod iusto iudicio posset
Ideo Seneca li de ira Sepe sanacius
est dissimulare quam ulcisci i
unitas / In hercule furente c xj
Id tragi 4 si Sepe vindex obe-
fuit C In thebaide c 47 ff
Et in uult amari languida
regat manu In gamenone
c x dicit ille venia facile
cui est opus venia / tibus
Id de 1 liberalibus ar / clemencia
alieno sanguine tamquam suo
parcit et scit non homines esse
homines prodige utendum
valerius maximus li 4 c de humili
tate aut clemencia lelius
cornelius consul primo punico
bello ad olbiam oppidum cepisset
et panco fortissime dimicans
hanno dux cartaginensium occi-
deat corpus eius e tabernaculo
suo amplo funere extulit nec
dubitavit hostis exequias
ipse celebrare credens victo-
riam et apud deos et apud
homines minimum invidie
habituram esse quam plurimum humanitatis
habuisset C lucius paulus
cum persem regem tunc temporis nomine
captivum in castra sua adduci au-
disset occurrit ei romani imperii
decoratus ornamentis conan-
tique ad genua se abicere dextera
manu allevavit et grecis sermone
ad spem exoratus est introductum
etiam in tabernaculum lateri suo
proximum in consilio sedere fecit
nec honore mensae se indignum
iudicavit pisistratus tyrannus
athenensium cum adolescens
quidam amore filie eius virginis
ardens in publico obviam
sibi factam osculatus esset hor-
tante uxore ut ab eo capitale
supplicium sumeret respondit si eos
qui nos amant interficimus
quid hiis faciemus quibus
odio sumus / Baccus li de pulsu
8 tragice / Et vita donare
minori C li 8 Si decidat hostis
ira presens satis est magis est
relinquere victo / Scipio assi
frontinus li c xj / cum in
hispania ad eum captiva
eximie forme virgo alias
et nobilis ad eum producta
in spem aures quas parentes
eius redemptionis captiva deo
scipioni attulerant eius sponso
principale munere eius dedit
et ea in copia gratia universa
gens victa imperio populi romani
accessit / li de sor ho vite c 3
dicitur / alio hoc magnum et
honestum genus vindicte esse
ignoscere C Et x Esto ultor cle-
mens semper detestator
quamvis sub 38 capitulo dicitur pacem
venia quasi ex equa galiet
dum quam sibi C Sub 39
capitulo ostendas sibi micat p-
tecta corda remittat nam
nemo est qui non indiget venia
Dubiis et undique leges necessitatem
exigere :

Cassiod epl li 1 c 30 Omnis
disprepat a p̄tate q̄ secessissi
mis vindicat Et li 2 c 9 Benig
principis ad clementiam quod
cupiunt bonos equitatis li
xj ep̄ c xj et si exercemus ac
sperissimos fructus legum
et remittendo aliis nos ponim
Cu indulgencia patronatus
humana genus tu afflictis p̄bi
medica singularis omnes bo
nos egeat mune ad pietatis
tatem conte abundius nata
potius qui probite species utrumque
que sibi iniuriam non habetur
Quando tibi clemens actus in
ducat / Solil log li 2 c 24 dicte
ipsos / mala facere potius quam
recipere magna est virtus si non
ledis aliquos leves es vince
nequaquam levitate vince
maliciam bonitate Et c 23 pe
niteti venia libera dulce
aliene nequicie non fuerit dolore
Et 29 Ita clemens esto in
alienis delictis sicut in tuis
nec nequam districtus esse te iudices
Gualterus de castell li 1 Im
stabile est regnum quod non
clemencia firmat / Et p̄ tene
dum q̄ i capit / subiectis et
debellare superbos hoc est in
summis gloria summa virtus

De verecundia rubrica nona

Aristoteles ethicorum li 3 c 1 Omnis ti
met dolores et verecundus q̄
qui non timet inverecundus
Et li 4 c 10 et si de verecundia ut
quandam virtute non convenit
dicere passionem aut magis
assimilatur quam habitum verecun
dia est timor in gliationis
rubescendi laudamus
pueros verecundos senem autem
nullus utique laudabit qui
verecundabilis / c 9 Erubes
cencia reth li 2 / tedium et tristicia
quedam et turbacio circa ea que
videntur facere in ingloriacionem
malorum aut presencium aut
futurorum inverecundia autem
contemptus quedam et impassibi
litas circa hec ipsa de qua supra
fantasia est erubescencia
Et ibi pueri erubescentium
sunt / si si mer c 32 Ante
tempestatem grandinem precedit corrus
catio et ante verecundiam precedit
gratia / epl ad lucil li 2 c 2 Ve
recundia in adolescente bonum
signum est Rubor gravissimis
quoque viris subito affundit
Rubor iuvenibus magis apparet
quibus et plus caloris est et
tenera frons mansuetudinis et
veteranos et senes tangit
Quidam nunquam magis quam
cum erubuerint timendi sunt
quasi omnem verecundiam effu
derint non accidit rubor ab
infirmitate mentis sed a novi
tate rei q̄ i consuetudo ex
sed non caruit monet natura
i hac facilitate corporis paucos
ut quedam bonum sanguinis sunt
ita quidem i acuta et mobilis
et cito in hoc prodeunt
Ipse de vitalibus quibus li 1 Jocu
nda est omnibus verecundia
quod impune quorum in noce
tiam tenet locus verecundia
spirandi secreta ingenia de
bilitat verecundia / li 8 t de
valerij maximi / Verecundia
est verecundia est pro omni honesti

cplius tutela solepniu o[...]
ngra inuoicac cura pplo
accepta alienis in loco om
tpe memorabilis refert referendo
iu laud / thebaid li nec
Staci / sunt extrema pudore
Cato c 1 Sua verecundiam
Cassiod de amicicia c 22 glo-
rius cunq nil magis erubescit
quam petere / Papia c 46 ple-
Grego in / undq culpa se
abscondit effugiat quamdiu
nec erubescit uideri quod
tamen esse non metuit erubescit
quippe esse quod fugit uideri
Quintilianus verbo cariqua
non lassa pueri gongna:

De timore rubrica 10

Job historia c 2 dixit job
Timor quem timebam euene-
nit et quod uerebar accidit
Salomon prouerbiorum c 14 Sapiens
timet et declinat a malo
stultus transilit et confidit
c 24 Time dominum et regem
c 28 c Beatus homo qui semper est pauidus
Qui uero mentis est dure
corruet in malum / Vnde per
Ieronimum c 8 ... / timet
cito contra malos pena absque
ullo timore filii hominum perpe-
trant mala / c 2 ad ... de-
bo etcp i co / Est quidem
formidatio ex mali uite
experientia ... ignoran-
tie / Aristoteles li 2 c 7 ... re-
dris / et ... time et ...
c 6 Illud quem timet amat
c 1 timor est tristicia quedam
uel turbatio ex fantasia futuri
mali aut corruptiui aut
contristatiui Omnia timenda
terribilia sunt quecumque si per-
uenerit contingi non contingit
Timor est tristicia ad expec-
tacionem patiendi corruptiuam
passionem a qua timor
... facit c 6 ...
uacius timet Senes formi-
dolosi sunt et omnia pertimescunt
que enim dispositionis iuuenibus
enim infrigidati enim sunt
hii aut calidi quare uia preparauit
senectus formidinem et enim
infrigidatio quedam est
Idem ethicorum li 2 c 2 Enim omnia
timet et fugit et nichil sustinet
timidus efficitur li 3 c 3
latus timidi est c 10 et sic
mortem timentes palescunt
Idem magis moralium li 1 c 3
... timor est auget
fortitudinem / Et sic duplex
Idem ... / est ... tionis
alia quedam est uerecundia et
pudor est sancta qua utuntur
prudentia filii ad patres et
ciues ... ad ... bo-
nos alia non ... in-
iusticia et odio ...
ad dominos et ciues ad tyra-
nos in ... et iniquos
... c 18 homo
sapiens in omnibus metuit
Virgilius eneid li 10 ...
degeneres animos timor ar-
guit / ... li 2 quidem
... / ... non ... metuit
nunc ... quieto ...
... / morte ... mar
Idem / cello ... in ... pec-
tandum sit melius uideri ...
timidus quam parum prudens:

Ouid' epistolarum c 13 Res est
bona sollicito mixta timore
cadit Nos animus omnia cogit
que put fieri statim putare timor
c 18 vires subtrahit ipse timor
Ouid de arte amandi li 3 c 4 si metus
semper quod timeo esse putat
Ouid' primo tristium seu a li 2 c 12 addit
ira metum / li 1 c 1 Et in nec
Ouid' de tristibus / pavet astabulis
audet defendere signa ex causa
est amandi dentibus agna lupi
Ouid methamorph li 8 timidi est
optare necem / li 3 sollicite me
Ouid de fastis / tres species metu
quod pavet / li 2 c 2 Anapi
Ouid de ponto / tres metuens
pennis trepidantibus ales audet
ad fluvianos saepe venire sinus
c 2 tranquillas etiam naufra-
gus horret aquas et in semel
est laesis fallata piscis ab
hamo omnibus unca cibis aere
subesse putat Saepe canem
lupum longe fugit agna lupum
qui credit et ipsa suum nescia
vitat opem Et i volucri carpe
dat pro cuade posse putabis
in auctis esse timet laqueum
Membra reformidat mollem
quoque saucia tactum vanaque
sollicitis incutit umbra me-
tum Res timida est omnis
miser c Ouid' amicitia est victa
c 10 Amor non est cum caritate
Sene tragedia in Hercule furente
c 3 prava est timor ut semper
in peius fides / li 4 Et in multis
Ouid de malis habitis / metus timet
cogitare omnia timenda esse
completa formido maiore

Ouid de moribus Et velut est timere quod
vitare non possis / fortitudinem
Ouid de remediis / c 2 velud
est timere quod vitare non possis
Ouid in prima primum quilibet sim-
milis docti est metuere / Murus
lucanus li 3 non potest est latebris
quaesisse pavoris / li 8 timent
quod fuerit et morti fas leo
audeo / li 4 sola tibi est quod est
iusta timoris vectore non nosse
tua / li 6 degeneres trepidant
animi peioraque versant Mens
dubia et causa pavet iurgia
quod facta est et tuis fecit metum
li 8 Semper metuet quis sevum
pudebat / li 2 c 17 timidus
stat atque tale / scelus / li 3 pessimus
in dubiis augur timor
lex Itt fortis et qui me ea leg li 1
cyctus est in statio ut futuri
periculi causa mortis trepidans
Vegecius de re mi li 1 c 1
nemo facile timuit qui se bene
didicisse confidit c 3 minimus
mortem timet qui minus de-
liciarum novit in vita / Conti
Boecius de consolatione li 2 c 1 / minus
timor non sinit esse felicem
Cassiodorus epistolarum li 11 c 8 Semper
metuit in iusta proposito
c 9 Cum facilis quod non
timere possit ex incepto putas
esse potius ad timorem c 10
Non est peior tormento aliquid
aliquid formidare venturum
dum fere gravius exprimitur cum
genere qua timet / c 11 Timor
verendo solo ... emendat
timor expellit pacem Timor
respirare vita tremor cautum
facit hominem atque sollicitum: f

Esopus fab 26 Sepe genit
minuses ca pusillanimes
fab 29 Sepe timeat quamquam
timet ne mole timoris
spe careat. Similis est spe fugi
ente tamen c 28 Amapites
paphilus/ voluerat clapsus
abigne ferea Incepto in
audito sine tinnit et loca
Matheus unde impossibile potest
1 c 6 Connectat mala que
nota metuenda preterat
et dubiis rebus de cadra
canit / tamen c 11 Timor in
rebus dubiis de clora cum
Basterdus impossibile c 30 Si timor
maneret mente simulacra
multa erigat et clipeos militi
tus puderet timor / ut per metus
timeat facies velit ipsa
timere. Unde vincis sperare
pigeatque potestis vulgari
pere multa si posse sit actu
dilatos animus si corpus debili
mens sit fortis et exiguas
vires supplet mementote
Ricardus / Judeos vel / si de potestate
imposita c 1 res est spe timor
respectus ligat arcus iniquos
ad fugere intendas meliores
eos / vulgaris Recto sopia
prius / cum porro donna casta
non tenue camerata bagaysa.

De audacia rubrica undecima

Plato in menone ultra medi
tenuos ea absque mente audi
at hic vide quosaces vero
cum mente prosit / c 8 Amor
apostolus rethorica li 2 / Sibi solent
est timendo quae est species ad
fantasia salutarium vel propter
cognitam animum sunt qui sepe
mordentur periculis et evase
runt animum est ira c 16 Ju
venes virilores sunt aliis
et etiam et bone spei quarum
hoc quod non timent sed audaces
dum sperant neque enim irati
ullus irati timent sperare bonum
aliquod amabile est / vita
quidem politica li 4 c 1 Virtus po
tentia hominis audacia est / preter
Virgilius eneid li 10 fortes / au
daces fortuna iuvat / et sit
Oracius in somnibus li / et sit
genus unum similiter inopes
in metuenda timet et ut
ignes ut rupes fluvios quoque
in campo obstare queratur
alius et similiter varius et nichilo
constans ignes per medios
fluviosque ruentis / et per fidem
Tullius epistola quod libro / Vo de
omne corpus incedit veluti
qui plaga vehementior / id
Ovidius de arte amandi li / audaces
fortes quos venus quos iuvat
quidem methaior li 10 prauda
ces non est audacia tuta
audentes deus ipse iuvat
quidem de fastis li 2 Audentes
fortes quos metus quos iuvat / in
berte de natalibus quoniam li / primo
opporteat homines esse quamque audi
aces angustie faciunt longe
moleous et sine ex necessitate
qua compulsus corrigere aut
esse vana conatur aliquis magis
et proditus / inventis dubiis vel
quidem vim / ad valet audacia
lucanus li 3 Rerupit plebem:

tenuia time. Ali h' eo dubios
paua pposito robar quos
per... metus que fecit. Idem
Vale maxi' li 6 c lib' / aut
sta primo capto in' festo qz q
id opidum tenet & in tre de
magnanimitate & magnificentia Si-
racusis mulier quedam ultime
senectutis omnibus dionisii
tyranni exitium propter nimiam
morum acerbitatem et intolle-
rabilia onera uotis expostula-
tibus sola cotidie matutino
tempore deos ut incolumis ac sibi
superstes esset orabat q' ubi
is cognovit non debitam sibi
admiratus benivolenciam arcessi-
sit eam et quid ita hoc aut
quo merito suo faceret interroga-
uit illa certa est inquid ratio.
propositi mei puella enim cum
graviorem tyrannum haberemus care-
re eo cupiebam quo interfecto
aliquanto tetrior arcem occupavit.
eius quoque finiri dominationem magni
existimabam tertium te importu-
niorem habere cepimus rectorem. Itaque ne
si tu fueris absumptus deterior
in locum tuum succedat caput
meum pro tua salute devoveo.
tam facetam audaciam punire
dionisius erubuit / li 8 pa
Stacius thebaydos / clipeus
clipeis umbo ne repellitur umbo.
Ense minax ensis pede
pes et cuspide cuspis / li
10 pro rectibus cuspis rara
comes / De pro ho inte c 2
Salustius li / Cuius magnanim Si-
pirata ne captas ut temerarius
ne formidet ut timidus / Idem
Cassiodorus epistolarum li 2 c 2 / Decet
facit homines fiducia sui Sic
nos pater contulit quod sapit-
ur predicat / Idem 21 Audi
Seneca sabe ep / In audacter ti-
midus fortis quod debilis au-
dens est iudicet et loco
Johannes Salesberiensis Anglicus in
polocratice li 3 Dionides pirata
ab allexandro rege apprehensus
interrogatus quid ei uideretur
quod mare haberet infestum
libera contumacia quod tibi inquid
ut tu orbem terrarum Sed quia id
ego uno navigio facio latro
uocor quia tu magna classe fa-
cis imperator. Si solus et captus
sit allexander latro erit Si ad
nutum dionidis famulentur po-
puli erit dionides imperator
Ricardus iudex Venusinus li de
ptr mpc c xx Audax au-
dacis vim ostendere solet.
De temeritate rubrica duo-decima
Tulius rethoricorum ad herennium li 2
c 21 Temeritas est ad in-
solita doloris perpessione gla-
diatoria pictorum perceptio
Seneca tragedus in Agamenone
c 3 Temeritas que petit
casum ducit / ad lucilium li 1 c 8
epistola 1 reprehensio / Temeritas est
dampnate quod nescias

Explicit liber primus qui tractat de ...
utilitatibus Incipit secundus liber r p

Secundus liber qui de partibus tractat
de bello et hoc militate et de
arte bellandi sub hiis tribus ...

Unde oriuntur bella et ...

plato in phedrone ppt pecunie
possidende omnia fa bella nobis
fiunt / rethori li 2 c 6 quinquaginta
aras / qua invenit velle / et
babilonis matelli in guerris / dimi-
ciarum tanta bella atque certa
omnia inter mortales sunt precul
Tulius philippicarum li 12 et / for-
titudo dominatur ubi iustitia adiu
mendit ad confligendum i pchet-
uocat ad periculum / 17 Certam
omnium epistolarum c / prima inag
monet / Apostolus canonica c 4
Jacobi / Unde bella et lites in
termos nonne hinc ex concu-
piscentijs vestris que militant in
membris vestris / tanc monistes
Lucas li 3 c / opes stem ligua
Jacobus li c 4 c / surgere
bella solent De causis cau-
sis assumendi bellum et pacem :
Aristoteles ethicorum li 10 et fina bel-
lamus ut pace ducamus / Ta
Tulius philippicarum li 1 circumspicien-
dum belli gerendi quam principium
depulsio Cli 9 pro libertate vite
periculis decertandum e / bellum ita
Tulius de officiis li 1 c 31 suscipiatur
ut nichil aliud nisi pax
quesita videatur / 2 ad thimo
Paulus apostolus c / c 2 omni certat
in agone non coronatur nisi
qui legitime certat / manus belli
Lucas li 1 ulla / inutiles undia
pecunia est / epistolarum li 3 c 1 De
Cassiodorus / plus utile est ad
arma confugere quod locum apud
adversarium iustitia non potest inve
nire / c 10 et si ceuteque dextera
facta / prima defendere tempore belli
De bellis propria periculo et eventu :
Regum li 2 c 11 david audito

nuncio Job duas pro belli quin
retulerat de qua parte prius gestum
cecidisse in prelio dixit ad
nuncium hec dices / Joab non
te frangat ista res varius
enim eventus plus et nunc hunc
et nunc illud consumit gladius
valerius li 2 c 24 dei quippe
est et adiuvare et in fugam
vertere / bursijs ligitis de bello
Va / prodoir facile certum egre
vime desinit pro in eiusdem
potestate iniquum eius finis est
Virgilius eneid li 2 elym medium
nulla salus bello Cli 12 et
si tu prius respice res varias
belli / philippicarum li 9 comadi-
tulius / metus communis est
belli marte quod communem /
li 12 exitus belli
Cli 13 et si mars ipse ex acie
fortissimum queque pignorari
solet / sti seu amorem li 1
om / c 9 martis dubius
nec eta venus victique re
surgunt e quorum neque usque
posse iacet cadit Cli 13 ovid
ovid methamorphosis / est genus
tis qui tepere urbis quam pro
pugnat manu / thebaid
Eneas tragedia / c 44 et si for-
tuna belli semper anapiti in lo
co est / li 1 fuge prelia
Lucas / li x c 2 Tirus bel-
frontinus / lo adversus persas ix
milibus armatorum in ingentes
difficultates superavit Epami
nundas dux thebanorum x
milia hominum ex quibus quadrin
genti tantum equites erant lace
demoniorum superavit x milium :

pedites equites mille separa-
tos viat. Quatuordecim
milibus grecorum qui nuus in
auxilium cirri adversus artax-
erxem fuit. centum milia bar-
barorum prelio superati sunt. Unde
Vegecius de re mili li 3 c. In
apto prelio solet esse periculum
c. 6 ti negocio quam occulta fac-
tus pene dimicat. alii qui alios
dimicat et qui fortiora mag-
nat ab inferiori bus sepe vincit
c. 26 negocio qui occulta dixit e
ut 8 ps. c. 26 c. 2 si in pre-
lio amplius solet fortuna
potestatis habere quam virtus vero
in bello amplius solet ymmo
quam fortuna. Similiter dicit Valerius mo-
dicatus li 6 sapientis
ac boni viri non est velle
bellare ac se periculo committere
qui vincere non est minima potentia
et est anceps ac certamen sed
est sapientis ac optimi viri
non adversarium velle tollere qui
fecit sic sicut velle ac periculo non potest
bellatores et victoriae aucto
superare sepe videmus. dicta
cassiodori epistula li 4 c. 12. detes-
tabilis est certamen possibilis
ad feris nolle contendere quo
fortiores se non dubitat inve-
nire. Cli 9 c. 24 4 si hoste
aggredi varius sit eventus
est. Leo sei pi E. et 1 luctandi
2 a. factus vertabile quando
et gladius nunc hunc ali-
quam ferit et alius. li 2 no.
Audalten. d. tastel. incedio ex
eam furore est exponere velle
uno velle sel fortune actam sub
ictu: Dicis que sunt 7

[red:] rocaus agenda sunt quod bellum geri
Terencius in eunucho c. 18 om-
nibus consilium experimentum quam armis
sapientem decet. li 1 t. sapientem
valerius libro. dicta aut
sua. Scipio affricanus negat
alit. ad hoste confligere debere
quam aut si occasio obiecisset
aut necessitas indixisset. c. 9
Vegecius de re mili li 3 c. ora
cogitanda sunt quod adultim
veniatur ante temptanda an
facienda sunt quam ad ultimum
veniatur abruptum boni ci
duces non aperto prelio in quo
est commune periculum sed ex occulto
semper attemptant ut integris
suis quantum possunt hostes in-
terimant et vel terreant. c.
26 4 si inopia aut superveni-
entibus a terrore melius est
hoste domare quam prelio in
quo amplius solet fortuna potestatis
habere quam virtus boni duces publico
certamine nunquam nisi ex occasione
aut nimia necessitate confligunt.
Magna dispositio est hostem fame
magis urgere quam ferri.
Cassiod. epistula li 3 c. 1 dicens.
utile est ad arma gravare cum
ad locum apud adversarium iustitia
non potest venire. Cassiagus est
Baldus 12 sabis. aspiciens quod se de-
fendere sapit. Judex vocatus li-
tigandus. de pt. th. impet. c.
12 Conventum pugne dubius
victoria belli de prelio nimio
non venit nisi deo De milicia
et officiis et laudibus mili-
tum et facto eorum Rubrica 4
Vegecius de re mili li 2 ti 4
Jurant milites omnia se stre-
nue facturos que preceperit imperator:

nunquam dexteras militie nec
morte recuperatos prae pu[gna]
C. 18 in quantum videret impera-
torum milites qui uespere et ma-
ne quibus ... pascetur utilitatibus
uacare piratis C. 22 c. 2 ... ani-
les ... lectus ab ephebis ar-
morum uel nouellus libertatis
tum cessare non debet cum pug-
nandum est ... absolute ... uel
libertate ... C. 31 ... de-
bet utilitatibus impedari qui
nomen dederit militie quid
cum agat homo si ...
officio C. li. 3 c. 3 diuinarum scola
non est possessio nisi armorum
defensione fuerit C. 10 ...
dubitat artem bellicam rebus
omnibus esse potiorem per quam li-
bertas retinetur et dignitas pro-
uincie propagatur conseruatur imperium
... epistola li. 1 c. 16 ...
... in audacia non potest esse
pronus qui diuisa alia sunt
spoliatus ac ... expeditionem
noverit maiores quia mens
deuota ... non debet aliis
occupationibus ... constat
tempore militatis illud probat ...
... quod sic ... multa
non desperauit C. li ... c. 31 ...
... militia est. De
eligendis ad militiam seu ad
officium bellicum Rubrica prima.
Vegecius de re mili li. 1 c. 2 ...
... in omnibus locis et ignauos
et strenuos nasci sed tamen
... gens gente precedit in bello
et plaga celi non tantum ad ...
... robur sed etiam animorum
... ualet ...
que uicine sunt soli nimio
calore siccatas amplius quidem
sapere sed minus habere sanguinis
dicunt et propterea constantiam
ac fiduciam cominus non habere
pugnandi quia metuunt uul-
nera qui exiguum sanguinem
se habere nouerunt contra septen-
trionales populi remoti
a solis ardoribus inconsultiores
quidem sed tamen large redun-
dantes sanguine sunt habere promp-
tissimi tyrones igitur de tem-
peratioribus plagis legendi sunt
quibus et copia sanguinis sup-
petit ad uulnerum mortisque
contemptum et non possit deesse
prudentia que et modestiam seruat
in castris et non parum prodest in
dimicatione consiliis C. li. c. 3 nunquam
credo potuisse dubitari aptiorem
armis rusticam plebem que
sub diuo et labore nutritur solis
ardorem patiens umbre ne-
gligens balneorum nescia deli-
ciarum ignara simplicis animi
paruo contenta duratis ad omnem
laborum tolerantiam membris
cui gestare ferrum ... C. ...
durare omnibus ... consuetudo
de rure est C. c. 4 pubertate
tyronum ...
expectata ita ut ...
uel cetera que nos ...
... alares equites uel
... in primis legionum cohortibus
probaret C. c. 6 ... adolescens
martio operi deputandus
uigilantibus oculis erecta ce-
ruice lato pectore humeris
musculosis ualentibus digi-
tis longioribus brachiis uentre

modicos ¶ Opilionum pueris et
ruribus non suppleta carne
digestis sed nervorum duricia
collatis ad hoc ut in tyrone pug-
na deprehenderis quantitatem
non magnopere desideres. Uti-
lius est enim fortes milites
esse quam grandes. ¶ 1. Pisca-
tores aucupes dulciarios
linteones omnesque qui aliquid
tractasse videbuntur ad muli-
ebria pertinens longe arbitror
pellendos a castris. Fabros
ferrarios carpentarios mac-
cellarios et cervorum aprorumque
venatores convenit sociare
militie. Hoc est in quo totius rei
publice salus consistit ut ty-
rones non tantum corporibus sed
etiam animis prestantissimi eligantur.
Vires regni et romani nominis
fundamentum in prima dilectus
examinatione consistunt. Nec leve
hoc putetur officium aut passim
quibuscumque mandandum. Quod
apud veteres inter cetera genera
virtutum in sertorio constat
precipue esse laudatum. Juventus
cui defensio provinciarum cui bel-
lorum est committenda fortuna
et genere si copia suppetat et
moribus debet excellere. Honestas
enim idoneum militem reddit.
Verecundia dum prohibet fugere facit
esse victorem. Quid enim prodest si
exerceatur ignavus si pluribus
stipendiis moretur in castris.
Numquam exercitus profecit tempore
in probandis tyronibus clau-
dicavit electus a magnis vi-
ris magnaque diligentia idonea

iuventus eligi dignoscitur ¶ 8
pleraque quibus probabiles videantur
pre ceteris exprimentis comprobantur
indigni reprobandi sunt. Minus
utiles et in locum eorum strenuis-
simi subrogandi. De precipua atque
imperatoria bellice operationis [illegible]
¶ Unde declarant et decreta principes
nos facit severitas institutorum
militie amor quidem laboris
et cottidiana exercitatio assi-
dua belli meditatio. Itaque plu-
rima pene moribus quam armis
vicimus / Thebaidos li. 8. Sepe
statius / ignavi fremunt cadunt
quoque / tm. li. x. o. 2. Domitius
Corbulo duabus legionibus
et paucis auxiliis de populo
corpus parthos superavit. Al-
exander macedo quadraginta
milibus hominum iam a patre Philippo
pre [...] assuefactis orbem
terrarum aggressus innumeras hos-
tium copias superavit / in prologo
Vegetii de re militari / Non enim
plus non tam multitudo et virtus
quam ars et exercitium solent
prestare victoriam ¶ Et [illegible]
rei publice dimicandi nutrit
audacia nec sapientia metuit quod
se bene didicisse confidit in certamine
bellorum exercitata paucitas
semper promptior est ad victoriam
rudis et indocta multitudo
posita est ad cedem ¶ Et melius
est ut exercitatus vincat [...]
etate non [...] venisse pug-
nandi quam debeat perisse ¶ Et
nichil nec firmius nec felicius
nec laudabilius est re publica
in qua abundant milites
eruditi. In aliis rebus sicut

ait rato Si quid exactu est
pt corrigi postmodum plures
ueo delicta cum dacone no
recipiunt ad pena statim festi-
nare. non aut gesti pcunt
qui ignaue imperatorum pug-
nauerunt aut in fuga ap-
victoribus ultra pares non ce
audent ¶ c 28 Et si volue
quatenus erudire armis suis quam
alienos mercede conducere ¶ c 22
Si doctrina cessat armorum nil
paganus distat a milite ¶ li
3 in prologo quia victoria opt.
milites imbuat diligenter
qui sedulo aptat euentum dimi-
cet arte non capitur ¶ c x Neo
cogitat de tumultu qui fi-
ducia de arte vel viribus
gerit ¶ c 6 In medio rapita
cupiditas plura promittit
et credit se scire quod nescit
¶ 26 c 4 Si paucos viros
peritos natura procreat bona
institucione plures reddit in
dustria. exemplum li 1 c 39 distat
Cassiodorus miles in omnibus quod
perficere possit in prelio De experi-
encia et in bella exercicio 8 capitulum
Jone de prudencia ad proprium
uulnus tyro pallescit audac
ter veteranus cruorem suum
spectat qui scit se sepe vicisse
post sanguinem li 1 c 1 iuuenes
vegecius de re militari quoniam
omnes gentes sola armorum
exercitatione vicisse nulla cum
alia re uidemus populum romanum
orbem subegisse terrarum nisi
armorum exercicio disciplina ca-
strorum usuque militie li 2 c 21
Semper in omnibus debet fieri quod
necessarium faciendum uidetur
in prelio ¶ c 22 Inexperitatus
miles est et tyro velocitas
ipsi ipso agilitate corporis et
scia feriendi hostem seque pro-
tegendi ipsi tamen si cominus
dimicaret quemadmodum hii exerc-
itati milites plurimum cupit
ita formidat inductus Da-
cendum est in pugna ipso amplius
prodesse quam vires c 39 De re
Cassiodorus epistola prima li 1 bella di-
scire nisi non preludit ad sumendum uti
non licet alios subito ad ar-
ma non exigit nisi qui se
ad ipsa ydoneos premissa exer-
citatione ostendit ¶ li 3 c 1 Ter-
ribilis est hominibus conflictus
si non sit assiduus et nisi ipsi
preparauerit certandi subito
fiducia non habetur plures in
factis c 10 Et si 8 c solito
pugna non conuenit solet De velo-
citate atque pugna bellatorum capitulum
lucanus li 1 dum trepidant nullo
firmate robore partes Tolle
moras semper nocuit differ-
re paratis in prologo Cassiodorus epistola
frontinus velocitate co
silii oportet vegecius li 1 c x
vegecius de re militari velocitas est
qui precepta exercicii frenum
esse bellatoris ¶ li 2 c 22
velocitas ipsi ipso acquitur
corporis ¶ li 14 Et c 1 In rebus
bellicis celeritas amplius
solet prodesse quam virtus
De occasione et bene preponere
bellum aperte rubrica 10
Aristoteles pollet li 6 c 11 plurime

ciuitas bellatrix quidem saluatur
postquam autem opprimi ceperat
pro operacione pacis rubiginem
cum contraxit sicut ferrum pace
durat. | epistola li 1 c 3 eius
Seneca | fomentat animos ame-
nitas nimia nec ullum laborem
recipiunt magis que ad ar-
ma a balneis differuntur
idem de clementia c 2 consulit vi-
cium ferrum sicut rubiginem
ducit | li 8 c 3 emilius pu-
pillus | omnem tradidit iuuentutem
ad armas ambulantem
accepto pane nec sollicitus
| idem 2 de alexandro macedo-
nia magnis nonage-
simum etatis annum agente
iudicibus ante tabernaculum
stantem uel ambulantem cape
solitos aiebat legimus | atque
Vegecius li 2 c 1 idem | exercita-
re atque opere exercitacionis nomen
accepit ut eo numquam liceat
obliuisci quod uocabatur | li 3
c 9 pro tironibus accipiendi
sunt qui pugnare longo tempore
desierunt | li 26 4 si exercitus
labore quem parat omnia contempserit
Valerius maximus li 7 de sapienter
dictis aut factis | apius claudius
crebro solitus erat dicere
negocium populo Romano meliorem
quam ocium committi non quod ignoraret
pacem quam iocunda tranquil-
litatis status esset | idem quia ad-
uertebat potenciam imperia
agitacione rerum ad uirtutem
conpetendam excitari nimia
quiete in desidiam dissolui
| cassiodorus epistola li 3 c 1 proloquio
ferocium corda longa pace
mollescunt | 4 ficti in malis
facti in bello qui

uiuit dedignantur ut pace dimica
bellica palma debuit | li 2 de
Valerius de casibus (?) | licet in-
olentes gladios et milites ab-
horrent | De prouidencia et
precogitatione Rubrica prima

Veteres imperatores dum prandendo
est bellum ut mittat celeriter
Valerius maximus li 6 de sapienter
dictis aut factis | scipio affricanus
turpe esse aiebat in re mili-
tari dicere non putabam quia
explorato et excusso consilio
que ferro aguntur administrari
oportere arbitrabatur | summa
ratione inemendabilis est
cum error qui in bello maxime
committitur | de re mili li 3 c 9
Vegecius | ad rem pertinet quales
ipse aduersarius uel eius comites
qui principes nosse utrum temerarii
an cauti an audaces an
timidi an periti arte bel-
lica uel ex casu temere pug-
nantes quibus gentes ad se
fortes que ignaue sint
nostra auxilia cuius fidei quorum
sint uirium quos alios illius
copie quos sperat in exercitus
que propriis plus magis uictoriam
repromittat ex hiis enim co-
gitacionibus uirtus augetur aut
frangitur dux uigilans sobrius
prudens tamquam de ciuili causa inter
partes iudicaturus ad hec tot con-
silio decernat et aduersariorum copiis
iudicet et si multis rebus superior
inuenitur opportunum sibi non differat
inire conflictum sibi non
aduersarium intelligit potiorem
caueat publicum uitet | c 2 ii ipsa :

dic qua etatum sunt milites
quid faciant diligenter explo-
ra utrum fiducia vel formido
consilii ubius in accessu mon
bus cautela est et nominis te
opinionem dissentire se expugnati bel-
latores incolunt dimicare
Cassiodorus epistolarum li 1 c 40 Res
preliorum bis disponitur quociens
impatienter tractatur. Cum interesse
tur efficaciter. prevalida se dimi
tiva sunt cogitatione roborata
Mala consuetudo loca tunc quietius
qui iam pericula formidantur
Li 3 c 29 animos captandum
Propterea in oratione est qua tunc ma
le quietis qui natura iudicatur
ysidorus super lo li 2 c 20 Imp-
rimus hostis fortiter opprimitur
Andreas capellanus de amore in
notatis sunt de x li de dissua
sione Considera vires tuas
antequam hostem ad eas ne suc-
cumbas et spera sit penitencia
ad ipsos erit qui adiuvet
vel succurrat De preparatione
necessariorum belli Rubrica 12ma
Vegecius de re mili li 3 in
prohemio Qui desiderat pacem
preparet bellum Li 3 de epig
penuria quam pugna consumit
exercitum et ferro sevior fames
Item reliquis capitulis sunt in tempore
publicum prelatos et annona
in necessitate remedium non
habet nisi ante condantur antequam
bellum in hostes exercitus ex
pensis quam solertes ... satis
Et pro veteris secularis mos
fuit pro eo alios alatos mili-
tes ad etiam educatur ut

audaciores super eo esse redderen-
tur. Legiones conflictu non fati-
garentur. Media c 18 Ex
sunde debes ut plus in sonas
aciem quia ex arbitrio
tuo potes facere quod tibi uti
le iudicas ad vultus ob-
sistit deinde et quis auges
considerata et adversariis si
duaciam minuis quam fortiores
videntur quod pro nostro non du-
bitat Inimica autem capiunt
formidare cum videt con-
fracta acies ordinari hec magis
quomodo additur quam tu in stu
dus pacius ordinatum et
trepidum adversarium pro cau-
pas pro victorie est in
imminet turbare anguas
dimicare li x c y de supra
Cassius c non sit superare
iemnos exitus dum quod
quod est sunt possunt armatus
suspecta facere sa xx Ex
periri quas hoste munire
cautela erudiat quo peccat
qua innat hoste sit De mu-
nimine et custodia locorum Rubrica 13a
Frontinus li 3 c 12 Alcibiades
atheniensis civitatem pro lace-
demoniis obsessa urbis
negligentiam vigilum dimicans
hominis qui in statibus erant
ut observaret lumine nocte
ostensurus erat ex parte et ad-
versus tum cum ipsa quam lucam
attollerent quo munire qui
accessissent pugnam dum soli
cita precia exspectarentur
signum dimicans pervigilatum
ab omnibus et suspectis noctis

piculum ciuitatum li x c 26
lipis dicit ut acrimus
canes et sagaciss. cunctis
inuigilant qui aduentum hos-
tium odore persenciunt lacte
quod testatur anseres quod non
minore plerumque nocturnos fu-
res clamoribus indicant
nam ingressis capitolinam arce
gallis romanum nomen euertisset
nisi clamore anseres excita-
tusque mallius restitisset mira
diligencia siue fortuna viros
qui uniuersum orbem erant
missuri iugum auis una saluauit.
Ultimus quod est epilogus
plerumque proinde caueatur ne
quis aut potu in copia emigat
aut aliis quibus malis uitam
arte perdit ideo quod intra
muros tanto plus cauenda sunt
quanto sit clausis temporibus
obsidentium quasi voluntate
Cassiodorus epistolarum li i c 16
male constructo locum tunc quit
quia iam pericula formidantur
li 3 c 29 animo captandi
sunt in occasione quia tunc male
queritur quando necessitas indicatur
De experiencia dubia et sus-
picionum rubrica conta decima
Frontinus li x c 1 thegenes
atheniensis cum exercitum in
eandem duceret petentibus
ordines uidit ibi sunt datum
deinde clam equites premisit
eos quod hostium sese imperatum
et paucos retorquens ipsos
quos fecit cum tamquam ad hostium
accipiendum separaret premisit
ita quod ordinationem aciem atque

quos voluisset consisteret et ad
mortissimum quemque retro se
dedisset strenuum aut in fronte
perpulisset ut quicumque in re-
neat stante ita ad ordines
milites precepit. c 1 pi-
crates dux atheniensium clas-
sem suam hostili simulacro in-
struxit et ad eos quos suspec-
tos habebat uincta ad experi-
mentum studio excipere deprehe-
sa eorum perfidia opidum diripuit
vegecius de re militari li 3 c
26 et sunt magis milites in acie
producendus est cum contra experi-
menta non recipis De explora-
toribus exploracionibus rubrica quindecima
Frontinus li i c 2 Scipio affrica-
nus capta occasione mittendi ad syphacem
legationis cum lelio suorum
simul tribunos et centuriones
clam specie seruorum inmisit quibus
acie ut perspiceret regias in-
res simul ad liberius castrorum
possicionem scrutaretur equum in-
dustria dimiserunt tamquam fugi-
entem persecuti maximam partem
munitionum circumierunt que
ad nunciassent incendio confec-
tum est bellum Cartaginienses
ad animaduertissent alexandri
ita magnas opes ut affrice
quoque imminerent unum ex ea
ciuibus virum acrem nomine
amilcarem tedium imperuerunt
simulatis exiliis ire ad regem
eam quod studio in amiciciam
eius peruenire qua hic potitus
consilio eius nota ciuibus suis
faciebat Idem cartaginienses

inmiserit qui per speciem legatorum
loco tunc morarentur
exploraverunt consilia Sifonoris
captato in suppliciam qua ad
hostium consilia alia via perve-
nire non poterat iussit
tres tres milites simul impetu
facto in statione hostium raptum
quem unum ex ipsis in castra
perferre in columnam certus
qua ille omnia ... archana
confessus est | unde li 3 c 26
Vegecius dicit | 4 si difficile
invenitur qui vere sciat de suis
et adversarii copiis iudicare
ad exploratores hostium latenter
oberrent in castris omnes
ad tentoria sua per diem redire
iubeantur et statim deprehenditur
hendetur explorator. De oc-
cultandis consiliis in actibus
contra hostes rubrica 16 f
Frontinus li 1 c 1 porcius cato
devictas a se civitates Ys-
panie existimabat in tempore
rebellaturas fiducia murorum
scripsit itaque singulis ut diru-
erent moenia minatus
bellum nisi confestim obtemperassent
epistolas quas universis civitatibus
eadem die reddi iussit una
quaeque urbium sibi soli credidit
imperatum contumaciam conspira-
tionis potuit facere si omnibus idem
denuntiari notum fuisset
Tarquinius superbus rex principes
Gabinorum interficiendos
arbitratus quia hoc nulli
volebat committere nichil
nuncio respondit quia ad eum
filio erat missus virga
eminentia papaverum capita
ad fortes ortos ambulans
decussit nuncius pueri ipso
responso remeavit adolescen-
ti Tarquinio quod agentem pa-
trem vidisset ille intellexit idem
esse eminentibus faciendum
Lucinius crassus per audita-
ti quo tempore mortuus esset
castra videt. nescis ne tu-
bam non audias | li 3 c 6 Cau-
Vegecius dicit enim | tele caput
est ut ad quae loca vel quibus
itineribus sit profecturus
exercitus ignoretur tutissimum
namque in expeditionibus
creditur faciendum nesciri quo sit
cursum iter agitur quod agendum
hostes iam suspicantur
C 26 c 4 si vera consilia sunt
meliora quam illa quae ig-
noravit adversarius cum quam
facias cum consilium tuum cog-
noverit adversarius proditum
dispositionem mutare te convenit
quid si debeat tractato cum
multis quod ius facturus sis
cum paucissimis vel potius cum ipse
tecum clam quae dispugna-
turus sis nesciant hostes
ne a quibus remediis re-
sistere moliantur. De modo
quantitatis exercitus habendi rubrica 11 f
Frontinus li 2 c 1 Lucullus adversus
Metridatem et Tigranem
in Armeniam maiorem ad
Tigranam etiam cum ipse non
amplius quindecim milia ar-
matorum haberet hostes in-
numerabilem multitudinem
eo quod ipso inhabilem impe-
tum ... non ... ordinatum : f

hostium aciem invasit atque ita
quatinus dissipavit ut ipsi quon-
dam reges abiectis insignibus
fugerent / de re mi li. i. c. 8
Vegecius / In omni conflictu no-
tam prodest multitudo quam
virtus. c. li. 3. c. 1. exercitatus atque doc-
tam legionum quam eam am-
plior numerus nos eam equitum
ad agendum bellum multitudo
collecta hunc modum a maioribus
quibusdam armorum via ad per-
spicuum 4 darum numeratque exer-
citus regum qui innumerabiles
armaverunt plures exercitus et
sequuntur exiget apparatum minimum
copiosos exercitus magisque
multitudinem quam hostium virtute
depressos nam pluribus casibus
subiacet amplior multitudo in
itineribus pro mole sua semper
est tardior in longiore autem
terminus agmine eam a-
paucis subitum assoluit pati
et in locis aut apud aut fluminibus
transcendis propter impedimentorum
moras saepe decipitur veteres
qui remedia difficultatum
experimentis didicerant non tam
numerosos quam eruditos
armis exercitus habere voluerunt
Itaque in levioribus bellis
unam legionem in ytiis auxi-
liis i. decem milia peditum
sex milia equitum crediderunt
posse sufficere quam maximi
pretores velud minores du-
ces ad expeditionem sepe duce-
rent. Inducebat enim magis
copie hostium consulibus po-
testas ad sex milibus peditum
et quatuor milibus equitum

tamquam comes maior mittebantur
Cum si infinita multitudo ex
gentibus ferocissimis rebellasset
tunc inimica coeunte cogente
duo duces et duo mittebantur
exercitus consules ambo alter
denique tunc diversis regionibus
contra diversos hostes a populo romano
annis compluribus pugnaretur
Ideo sufficiebat multitudo ex-
ercitus quia melius videbatur
non tam grandes exercitus
habere quam plures c. 26. 4. si
amplius iuvat vide in tertia

De aciebus et ordinibus exercitatus disponendis rubrica 18

Vegecius de re mi li. i. c. 26. nichil
magis prodesse constat in pugna
quam assiduus exercitatus milites in
acie dispositos ordines servat
ne ibi impetu quam expediat
conglobet agmine aut laxent
ac conspirati per aciem pugnan-
tem reddit et sibi invicem pedites
sit et sanores atque invertuntur
tes aditum praepediunt hostibus
nam et statim metu vehementissima
confundi si intercisa acie adsunt
cavendum integre hostis incessit
producendi tyrones sunt semper
ad campum et servi natale ordi-
ne in acie dirigendi ita ut
in primis simplex exercitus sit acie
ces ne quos sinus neque curvas
naturas habeat ut equali le-
gionique spacio miles distet
a milite tunc precipiendum ut sub-
ito duplicent aciem ita ut
in ipso impetu et adque
rudes solet ordo fieri 7. 9. 0.
precipiendum ut quadratam aciem
repente constituant quo facto :

insignium quod antiqui vocant acies ipsa mutata est quia ordines plurimos procedere consueuerunt in bello iubentur etiam ut instruant orbem quo genere ad uim hostium interrupit aciem resisti ab exercitatis militibus consueuit ne omnis multitudo in fugam et quae discrimine immineat sed si iuniores assidua meditatione hoc exercent facilius et ipsa dimicatione seruabunt. C. 3 c

ix Acies dicitur exercitus instructi frons quae aduersum hostes spectat. Sed in pugna commissa si sapienter disponatur plurimum iuuat si imperite quamuis optimi bellatores sint male ordinatae franguntur. Instructionis lex est ut in primo exercitati et ueteres milites collocentur quos autem principes uocabant in secundo ordine circumdati catafractis sagittarii et optimi milites cum spiculis uel lanceis ordinantur quos prius hastatos uocabant singuli autem armati in directum ternos pedes inter se occupare consueuerunt hoc est in mille passibus mille sexcenti sexaginta sex pedites ordinantur in longum ut nec acies includat et spatium sit arma tractandi inter ordinem autem et ordinem a tergo in latum sex pedes distare uoluerunt ut haberent spatium pugnatores accedendi atque recedendi uehementius enim cum saltu et cursu tela mittuntur in ordinibus his duobus et aetate maturi et usu confidentes et muniti etiam grauioribus armis collocantur hii ad uicem muri nec cedere nec sequi aliquando cogendi sunt ne ordines turbent sed uenientes aduersarios excipere stando pugnandoque repellere uel fugare. Tertius ordo disponitur de armaturis uelocissimis de sagittariis iunioribus de bonis iaculatoribus quos autem ferratarios nominabant. Quartus quoque ordo construitur de scutatis expeditissimis de sagittariis iunioribus et de hiis qui alacriter uerutis uel mattiobarbulis quas plumbatas nominant qui dicebantur leuis armatura. Sciendum est ergo stantibus duobus primis ordinibus tertium et quartum ad missilibus et sagittis primo loco semper exire qui si hostes in fugam uertere potuerint ipsi cum equitibus persequuntur sin uero ab hostibus pulsi fuerint redeunt ad primam et ad secundam et inter ipsos recipiunt se ad loca sua. Prima autem et secunda acies cum ad spathas et ad pila ut dicitur uentum fuerit totum sustinet bellum in quinta acie ponebantur interdum carrobalista et manuballistarii fundibulatores funditores fundibulatores sunt qui fustibali lapides iaciunt fustis est longus x pedibus cui per medium ligatur funda de corio et utraque manu impulsus ad instar onagri dirigit saxa. Funditores sunt qui fundis

binos vel ternos factos habeas cum dicit meliores esse ad tergum circa caput brachia dirigunt sparsa globus serrata derant sive lapidibus manu iactis sive missilibus in ordine dimicabat. Septimus ordo post omnes simus et scutatis et omni genere armorum munitis bellatoribus tenebatur quos antiqui triarios vel tibi alas appellabant hii ut requieti et integri acrius hostes invadat post ultimas acies sedere consueverunt si quid enim primis ordinibus accidisset de horum viribus reparacionis spes tota pendebat // c 17

Magis expedit confertim pugnet quam longius separati nam si nimium fuerit acies attenuata cito ab adversariis facta impressione disrumpitur et nullum postea fit remedium. C 11 Optima ratio est et ad victoriam plurimum confert ut lectissimos de peditibus ad maiores comitibus tribunisque vacantibus habeat dux post aciem preparatos alios circa cornua et alios circa medium ut sicubi hostis vehementer impressit ne rumpantur acies provolent subito et suppleant loca additaque virtute inimicorum audaciam frangant. Hoc primum Lacones invenerunt imitati sunt Cartaginienses Romani postea ubique servaverunt hac disposicione nulla melior invenitur. De loco pro ordinato milite custodire. Sic ceperis universa turbabis si globis hostium separatos aut alam tuam aut partem equitum ceperit nec supplices habeas quos contra globos opponere possis sive pedites sive equites de acie tuleris dum aliud vis defendere alia periculosius denudabis. Si bellatorum copia tibi non abundat melius est aciem habere breviorem dummodo in subsidiis colloces plurimos nam circa medias partes campi expeditis bene armatis debes habere lectissimos de quibus cuneum facias et statim hostium acies rumpas. Circa cornua de loricatis loricatis equitibus adversus equites et leviter armatis peditibus alas hostium circumvenire convenit. C 19

Observandum est ne subito equo committitur pugna vel ordines commutare aut de locis sive aliquos numeros ad alia transferre statim enim nascitur tumultus atque confusio atque in imparatos conturbatosque facilius hostis invadit. C 26 c 4 Sed melius est post aciem plures precepit subsidia quam latius militem spargere. Cum dispersus sive in constricte sequitur ipse accipiat adversario vult dare victoriam.

De modis artificiosis preliandi capitulum 19a

Tulius explanauit quorum li 2
prefacia uoce omne corpus
incendit vincitque plaga
vehemencior | vinc li 1 c 2
Vegecius de re | principio conflic-
tu dimicaturi telorum bella-
tor ad cuiusque saltum quem venientis
adversarii perstringit oculos
mentemque deterret suos quoque pla-
gam infigit quam iste ad caue-
dum vel ad resistendum certe sep-
paret c 12 Cessim pugnan-
tes non solum facile vincere sed
derisere romani Cesa enim
quovis impetu venit non
frequenter interficiat cum ar-
mis vitalia defendantur et
ossibus ac contra punctus duas
uncias adacta mortalis est
necesse est enim vitalia pe-
netret quicquid immergitur
Deinde dum cesa infertur
brachium dextrum latusque nu-
datur puncta autem tecto corpore
infertur et adversarium sau-
ciat antequam videat | li 2
c 9 Vehemencius quoque saltu
cursuque tela mittuntur | c 17
Magis expedit ut conferti
pugnent quam longius separa-
tim nam si nimium fuit aci-
es attenuata cito ab ad-
versariis facta irrupcione di-
rupitur et nullum potest
postea esse remedium c 18
Imperitorum est vel ignavorum
vociferare de longe ad hos-
tes magis terreant si ad
telorum ictum clamoris terror
accesserit c 26 et si enim

dispersos suis inconsulte se-
quitur quam ipse acceperat ad-
versariis vult dare victoriam

De audacia timore spe et de-
speracione et magnanimita-
te bellatorum Rubrica 20ma

Salustius in catel. quanta
cuiusque animo audacia na-
tura aut moribus inest tanta
in bello patere solet | et
in bello hiis maximum est
periculum qui maxime timent
audacia pro muro habetur
Necessitudo eciam timidos
fortes facit | li 2 in pred
Virgilius eneidos | Una salus
victis nullam sperare salutem
Vegecius de re militari quibus li 3
nullus perniciosior hostis
est quam quem audacem an-
gustie faciunt longe vehe-
mencius ex necessitate quam
ex virtute confligit aut con-
traria conatur animus ma-
gnus et perditus | Fro-
ntinus li 4 c 10 | Celli-
bus in manus gallorum im-
prudens incidisset circumspi-
ciendo regionis qua eva-
deret cum equo morte flexit
Deinde cum omnia infesta
esse vidisset dispersis de eas
in medios hostes irrupit
quibus inopinata auda-
cia perculsis ducem eorum
trucidavit atque ibi spes
salutis nisi superfuit inde
opima retulit spolia
Valerius maximus li 3 c de
fiducia sui Scipio Eme-
lianus aut spoliis exiguis

Sinitor cu urbez p̄ualida
obsideret suadentibus qbusda
ut circa menia eius ferreos
muricēs sp̄geret oīa q̄ nada
plubatis stabul' hentib̄
clauorum calumnia qstrinxit
ne subita irrupcione hostes
insidia ulla impetum
face posset rudit no esse
eunsq̄ 2 ape age uellet
timere | dere milit li 1 c 1
veger | Scia rei bellice
dimicadi nutrit audaciā
Ce 3 nemo morte timet
qui nunq delitiarum nouit
in uita Ce 20 nauc e uita
arorez dimicadi firmat au-
daciaz qm multo p̄fore uel
capite no timz uulnera C
li 3 in pl'cio nemo p̄uo-
care no audet offende q
intelligit supiorez esse si
pugnet Ce 9 Adrem plinz
nosce q̄s dios aduersarij
copie quos heat in so-
citus q ꝓs sibi magis
uictoriam repmittat eius
mox erit cogitacionibus
uta augetur q̄ frigitur
tanta est ne dubitacionem
formidate q̄ expatu ad
pugnad p̄ueniat aliq̄ pro-
ducas Ce 10 Cm aute
longu tpus a ceteris nunq̄
uiderunt hoies uulnerare
uel occidi ad p̄mu aspe-
xerit p̄horrescit et pauore
qfusi de fuga magis q̄
de qflictu incipiūt cogi-
tare specialis e ad uirtutem
nouos inspicere quam
renouare p̄ditos / c 12 una
die qua certatu ē in militis:
quid sentiant diligent explo-
ra uia fiducia uel fomidis
ex uultu abitis incessu mo-
tibus cognitis 2 c 4 nouus se
ex tere differre si exercitati bel-
latores metuunt dimicare.
Quamq̄ genere omni hominu hoc
naturalit̄ euenit ut trepidet
cu ad qflictu hostiu uenerit
sine dubio aut infirmiores
sunt quorum uictos ipse qfudit
aspectus sed hoc remedio for-
mido leuiter si qui qua dimi-
ces frequenter expatu tuu loc
tutioribus ordines / ut 2 uide
hoste et cognoscere qsueſcant
interdu audiant aliquid expu-
gnare aut fugiet q̄ timeat
in qnuitate mores aduersariorum
oia equos recognoscat nā
que expsum sūt no timentur
Ce 22 c 14 aut qgressu rece-
dit exercitus p̄ius fiducia mi-
nuit 2 i inimicos addit auda-
ciaz Ce 27 Nunq̄ expultatib̄
manus p̄let euenire dificile
quia ad expedita fortia in
formidine qmutat Ce 26 c
ult̄ Nunquā ad certame pu-
blicum ducere militem nisi cu
uideris eu sperare uictoriaz
Cli x c 27 Nattas qddam nouos
de spacii Cli 4 K li c 1 nemo
bello lacessere audet face qued
i inuria ei regno ul' ꝑplo p̄
expeditu 2 pmptu ac resiste-
du indicauerit q̄ cognoscat
Valde facile p̄t h' ope uincit
pces e ubi nulla salutis
Qualiterq̄ de capello li x pces
sane respiciat eqiu aquile
et i nullo uictoria ui sua sed :

Capredus in poc̄ c zo Si tot
maiuet mete simulato uul-
tu Erigat z clipeo multu
pictauit timori ymo mag
par uelis pigeat patete
vulgari valere in locis pos-
se sit artu dilates am̄i si
corpus debile mens sit fortis
Et exiguas vires supplere
memento sepe grandi De ad
uersis exultacōis hostibz R̄ 21

Frōtq li 2 c 1 Centius florius
cū acc declararet barbaru
qui ei minitaretur singulare
qua vis pugione traiecit
z ic et malorū nouam pro-
ferret z ob hec am̄ suorū
in suarectum Flabiates ac-
teniensis cū ab hostibus p-
lio urgeret subito q magis
cursu tristē am̄ adiutiss
deuectare tabernariū p-
ut pala dicet q afferret de-
inde secto superati a farna-
lēto regis p secto classem
suā oppugnat' relatis hostib
et militibz plurimū sunt ac
p tinq ad capiendā classe
ducto expedi opem tulit su-
is Tlabienus p pharsa-
licā pugna cū uictos suis
durā cū refugisset infant-
ued plūs z no relato capitu
pugne equatā p eū fortiam
graue ubi cesaris supit
z hac platone reliquis pro-
peiare p eū fiduciā fecit
Et io Codius missus cū
acrimo plo ceptisset q
nov dimicera magis suis
utrisq; celo copula suorū
corpora interēta nocte:

expelienda clauit hispam
postero die ad plē officiū
pgressi quia plures corpor
suis q3 expōnis celos
reperant victos se gesse ri
eam dinumeracōne ar-
gumētati ad ḡdicōnes i
pratoris descenderunt De
Exortacione et maturacione
ad bellum Rubrica 22

Frōtq c 1 li pj Fulminus
nobilior cū aduersus sup-
cius gnīosā expedicōne suc-
cessibz tamdiu quis eorū o
ure haret discertare sciuit
una legione hostilē ap-
certe nunq3 ad pugnandū spa-
uitq; adeoq rei fidei tri-
bunis z sumis ordinibus
z centurionibus quadriga
pecunie aut auri argentiq;
haret gessit ut reputari
viros proditoribz posset
Hec aut his qui ceculisset
pollicitus gmiata victo-
ria ampla in super prima
daturos Hunc sua perplexio
rumis alacritate attulit
z fiducia vñ eorū pcellarū
victoria gmisso statim bello
parata ē Cesar aduersus ger-
manos z rege ario uisitā
pugnatus gfusis suorū
animis per quā contione dixit
nullius se eo die opera nisi de-
cime legionis usurus quo
gsecutus ē ut decima taq3
precipue fortitudinis testimonio
gotaretur z ceteri pudore ne
penes alios gloria virtutis
esset a sabinis qui egregie su-
ebat honores et libertatis
que cuiuslibet expectatur:

et apertis nichil imprud
aut inprouidu expectabat
misit legatos cartagine
de condicionibus pacis qb
cu illi iniquitatis et in-
solencie plenas retulisset
exercitu romanor ad pug-
nandu cupientibus c Agi-
silaus lacedemonior dux
cu pe orchomene soci
ciuitate castra hret (com)periss
q plerosq ex militibus
preciosissima reru depone
intra munimenta prept
opidanis ne q ad expedi
cionem q tunc recepturum
quis arbitraret dimicaret
miles qui fortiter sibi p caris
rebus pugnandu Epamnu-
da dux thebanor aduersus
lacedemonios dimicaturus
ut milites no solu uiri-
bz sus uero eciam affectib
adiuuaret pronunciauit
in concione decretu pd lace-
demonijs si uictoria potiret
omes uiriles sexus interfi-
ci uxoribz aute eor et
liberis in seruitute adductis
thebas diruere qua con-
cione concitati pmo impetu
thebani lacedemonios
expugnauerit Fabius cu
intus ne qua fiducias na-
uiu ad quas refugiu erat
minus constant pugnaret
exercitus incendi eas prius
qua iniret prelium iussit
Vegecius de re mi li 3 c condi-
perantibz crescit audacia ad
hortacione ducis et si nichil
ne tunc uideat crescit
animus si ex insidijs uel

occasione aliquam fortiter fecerit s
hostibus aliquid res reponat
aduenire Et si comitti quod
ducis exercitus uti accepit et
animis concipiunt s futuri certaminis
tleui accepent rone est
fiale aduictoriam pucati but
inimicor ignauia uel error
aspedeclus e ut s aute aut
separati sit cmicorant diadi
et quibus militum mictos in
adium aduersarior ira indigna-
cione moueant li 1 c 1 Cha-
bocas demusia infesto
i bello pugnaciam aios sub
tarnuc accendi De remoue
tione de suo exercitu tuba 23.
Valerius maximus li 1 c desperate
geratibus Tullus hostilius
cu oibus militaribz copijs
fidenas aggressus fuit q frequentes
imperij romanor cunabula ce-
bris rebellacionibz torsisse
no sit siniturus trophijs
ac triumphis alta uirtutem
eius ptes suas ulterius pmo-
uere docuerunt metius suf-
ius dux albanor dubiam
et suspectam semp pactatis suae
fidem repete in ipsa acie
detexit detecto enim romani
exercitus latere in pximo colle
consedit pro admotione
speculator pugne futurus
ut aut uictis insultaret aut
uictores fessos aggrederetur
no erat dubium qn ea res
militum romanor aios debilita
tura esset cu eodem tempore et hostes
confligere et auxilia deficere cer-
nerent itaque ne id fieret tullus
prouidit concitato eum equo occis
pugnancium globos pcurrit
ubicuus suo iussu se cessisse

metum cuius ad ipsum signum de
disset in uertorum fide. hanc ergo
quo imperatorie artis consilio
metum formidinis conuerterunt per
trepidationem alacritate priorum
pectora repleuit. | Item Scipio
frontinus li 1 c 12 | ex italia
in affricam exportato exercitu
cum egrediens naue prolapsus es-
set et ob hoc attonitos mi-
lites cerneret id quod trepidationem
afferebat constantia et magnitudine
animi in hortationem conuertit et
audite inquid milites af-
fricam oppressi. | Epaminundas
thebanus imperator aduersus
lacedemonios pugna ad sed-
le in quo resederit fracta fu-
isset et id uulgo pro tristi signi-
ficatione conspicerent milites inspecta-
uerunt ymo inquid uetamur sedere.

De prius consideracione ad pugnam ca 2[?]:1

Frontinus li 2 c 8 | Atilius consul
bello samnitico ex acie refugien-
tibus in castra militibus aciem
suorum opposuit affirmans secum
et bonis ciuibus dimicaturos
eos nisi cum hostibus maluisset.
Philippus ueritus ne impetum
scitarum sui sustinerent fidelissimos
equitum a tergo posuit precepit-
que ne quem commilitonum ex acie
fugere paterentur sed perseuerantius
abeuntes trucidarent qua denuncia-
tione cum effecisset ut etiam ti-
midissimi mallent ab hostibus
quam a suis interfici uictoriam
acquisiuit. De penis in fidelibus
seu timidis caute infligendis 24[?]

Valerius maximus li 2 de disciplina
militari clarissimo et abrupto castri
gaudio gloriae militaris disci-
plina indiget pro uinculo
armis constat que ubi a uero
tenore desinerit obscura
sunt imperio consumatur | Item ad
frontinus li 3 c 16 de | prodicionibus
Amphipoli tueretur et duo
milia tracharum suspecta haberet
que uidebantur urbe diu-
tius uti est pauca
hostium naues per eos litori
applicuisse eas quas diripi
posse quia ille piratas tracias
emisit ac deinde clausis
portis non recepit | Dubdez
Vegecius in li 2 c x | Exacti-
tus ut in omnibus legionibus
fuit aucupiliis uel uexilla-
tionibus tribunis maiores
principes qui sequi turbulenti
uel seditiosi fuerint milites
non pro ut uidia suggerendum
sed pro communi agendo aliquid
quod ipsius sese uideat opta-
bile aut ad castra uirtutes
qui deputet immunidas atque
suadendo tanta subtilitate
ut omni abiciunt uideantur
culpa nunquam omnium ad questionem
ac per eam consensum multitudo
perueniat sed imitatur a pau-
cis cum maiorum scelerum qui
primitus pergunt prestare auxilio
mus quod fieri mediocrum
militas censura precipit re-
cius est more maiorum
in auctores criminum medicina
ut ad omnes metus ad pru-
cas pena perueniat laudabi-
liores duces sunt quorum ex-
ercitum ad modestiam labor
et usus instituit quam illi
quorum milites ad obediendum
formida suppliciorum compellit

De infidelitate suorum emi-
nenciam dissimulanda et
caute corrigenda rubrica 26

Frontinus li. 3 c. 16 Mar-
cellus cognito consilio Bar-
ci Nolani qui corrumpere
populares studebat et ab Han-
nibali gratificabat per illius
curas sanatus inter Cannenses
saucius et ex captivitate
remissus ad suos erat
quem interficere ne suppli-
cio eius reliquos concitaret
Nolanos non audebat accer-
situm ad se allocutus est dicens
fortissimum eum militem quod
ante ignorasset hortatus
ut secum moraretur et super
verborum honorem equum quo-
que ei donavit benignitate
non illius tantum tantum fidem sed
eciam popularium qui ex illo pen-
debant sibi obligavit. Ali-
us 4 li c 14 [illegible] Hamilcar
transfugere ad hostes volente
statem tabilium nobilem
clarum opere equitem notari
ad se misit ei quod se comperisset
quod in vulgari commilitonum vir-
tutes illius ad id tempus ig-
norasset tunc donato ei equo
pecuniam insuper largitus
obtinuit ut qui ex conscientia
trepidum acceperat letum
admitteret et ex dubio in
reliquum non minus fidelem
quam forte haberet equitem

De temerario furore suorum
eminenciam caute mitigando
vel removendo rubrica 27

Frontinus li 1 c 8 Corio lanus
ob ignominiam dampnacionis
sue bello ulcisceretur popula-
tionem patriciorum agrorum
inhibuit deiectis vastatisque
plebeiorum ut discordiam mo-
veret contra consensum Romanorum
distingueret. Hanibal Fabium
cui nec virtute nec arte bellandi
par erat ut infamia disti-
gueret agris eius abstinuit
ceteris populatis contra ille ne
suspecta civibus fides esset mag-
nitudine ad effectum publicavit
possessionibus. Legati Romanorum
cum missi essent ad Anthiochum
regem qui secum Hanibalem
victis iam Cartaginensibus
habebat consilium eius adversus Romanos
instruebat crebris cum Ha-
nibale colloquiis effecerunt
ut his regi fieret suspectus
cui gratissimus alioquin erat et
utilis propter calliditatem et peritiam
bellandi. Quintus Metellus bellum gerens cum
barbaro rege [illegible]
[illegible] eodem consilio nuncios e-
na ob intercepte fuissent
epistole eius ad regios amicos scripte
in quibus eos rex arguebat
sollicitatus per consilium amicos
postea parere non potuit.
li 3 c 6 Cleonimus a Tem-
teanos qui presidium Ascene
tenebat aggressus tela quedam
in quibus scriptum erat venisse
se ad liberanda corpora eorum
in ea inter muros iecit et
eodem tempore captivos quosdam
Gallicos remisit qui [illegible]
detractaret per hoc consilium sedi-
cione intestinaria apud ob-
sessos Gallicos admoto exercitu
potitus est civitate. Cum Ha-
nibal a transfugis [illegible]
na ob aliquos commilitibus

pus pirct cupsse oppid nocte
iic ignoranz exploratores
hostium intrasse pus esse
palam pronunciauit retulerunt
diffugas uocari plerosque
militas q ipius iussu con-
cenit ad capienda hostium
consilia audias q pronunciauit
retulerunt exploratores ad
nos tuu consilium a capus
transfugae amputatis manibus
remissi sunt / vi li 3 c 10
veget de re / mil hostes dis-
cordiarum sic seriem ac sa-
pientes est duas de cautelis
inducendis suspiciones malig-
nas inter hostes capitulum 28 :: f
Iulius frontinus li xi c 8
c qui ad bellum inflammato
animo fabius sit sic pacis
oblata / maxim li 3 c de studio
valerius / cu pu paulinus sci-
pio proconsul affricam achigi
speculatores hanibalis
in castris deprehensos et ad
se perductos 2 c 8 c li 1 xx6
frontinus li 2 c 9 l silla hostes
qui preneste obsidebant
suos interfectorum duorum capita
hastis prefixa ostendit atque
ita inobstinatorum pertinaciam
fregit domicius carbulo cu
tigranocerta obsideret et
armenii pertinaciter viderent
tollerare obsidionem mnaseas
cum gestans quos cepit ad-
uiuit expulitque eius in balista
conpulsum intra munimenta
hostium misit ut forte decidit
in medium calium quod ei mag-
hebat barbarum adeoque consternatum
uelud obsequio consulati ad
deditionem festinauerunt Li
3 c 4 Clearchus lacedemonius
exploratum habens trachas
omnia uictum natura in montes
comportasse unius quos spe co-
sustentari q tradent eum grauc-
atus in copia recessurum per id
tempus quo legatos eorum uen-
turos expectabat a quo
ex captiuis iussit occidi et
membratim tamquam alimenta in
contubernia distribui Tunc
nichil non facturos perseuerantiae
tam eum credentes qui tam
detestabiles epulas sustinuit
experiri in deditionem ue-
nerunt Tiberius graccus lusita-
nus dicentibus in decem annos
cibaria se habere et omnino ob-
sidione non / undecimo inquit
anno uos capiam quapropter
lusitani ipso improuiso co-
municatibus statim se tradiderunt
T 6 Mago dux cartha-
giniensium uicto gemipione
et in quadam urbe circumsepto
suspicatusque uictam ei subsidia
perfugam misit qui persuaderet
appropinquantibus capto iam scipio-
ne qua re debitis cius
reliquum uictoriae consummauit
vegetius de re mil li 3 c 28
Per prouidentiam debes ut sciens
priuas acie ex arbitrio
tuo potes facere quod tibi utile
iudicas cum inimicus obsistit
deinde et tuis augeas confiden-
tiam et aduersariis fiduciam mi-
nuis ex feroces uiderentur

quia provocare non dubitabat
cinna autem incipiunt for-
midare quod videret contra se
acies ordinari huic addi-
maximum quoddam quia tu
instructus pabulis ordi-
natis et trepidum adversus
pompeios pro victoria
imminat vetat anquam
dimittere scipio arpagio eme-
prim vulgatio combatu:

De camelis tollendi vel im-
mittendi hostibus cum opportunitate
dimicandi Rubrica 29.

frontinus li 2 c x Sulpicius
petitus consul contra gallos
dimicaturus iussit impo-
nere clitellas in montes propius
ad non abire et inde conspecto
iam proelio velud equis insi-
dentes obstare se pugnan-
tibus quare galli existimantes
adventare auxilia romanis
tesserunt iam pene victores
marius circa aquas sextias ad
versus hostes postera die de-
pugnaturus adversus theotonos
marcellum cum parva manu
equitum peditumque nocte
post hostium terga misit et
ad implendam multitudinem
agasones lixasque armatos
simul ire iussit iumentorum
que magnam partem instratam
centunculis ut per hoc facies
equitatus obiceretur precepitque
ut cum animadvertissent commi-
ssum proelium ipsi in terga hostium de-
scenderent qui apparatus tantum terro-
rem intulit quod asperrimi ho-
stes in fugam versi sunt licinius

crassus fugitivorum bello apud
calamarcum eductis militibus
adversus castum et gannicum duces
duces gallorum duodecim co-
hortes cum titurne pontio et
marco rufo legatis post
montem circummisit quod cum commisso
iam proelio a tergo clamore
sublato decurrissent ita fuderunt
hostes ut ubique fugatis per
cessissent. Valerius levinus
adversus pirrum occiso quodam
gregali tenens gladium cru-
entum exercitui utrique persuasit
pirrum interemptum esse quo ob rem
hostes destitutos se ducis
morte credentes consternati a men-
dacio se pavidi in castra
receperunt. Capitulum 1. Alcibiades
dux atheniensium in ma-
rinali proelio contra thonum
constituit malos quosdam in
promuntorio precepitque his qui ibi
relinquebantur ut cum commis-
sum proelium sensissent pandent-
vela quo facto consecutus est ut
hostes aliam classem in auxi-
lium superveniri ei arbitran-
tes vertentur. Capitulum 1. M. cato ad
ambraciam eo tempore quo sociae
naves ab etoliis oppugna-
bantur imprudens unico lembo
appulisset tamen nichil secum
presidium haberet cepit signum
voce gestuque dare quo videretur
subsequentes suorum naves
vocare ea asseveratione hoste
terruit tamquam plane appropinqua-
rent qui procul visebantur
[illegible]

li 24 fi c 1 Mago cum Lotri
obsideret arrippino classis
me p(re)sto diffidit ad roma
nos p(er)st morem hanibale te-
ro maior ad liberandu obs
dione Lotras nemie clam
deinde equites emissos ius-
sit a montib(us) q(ui) inpsi erat
ex offendere q(uo) p(re)sto effecit ut
eximius Haniball ad eo ratq(ue)
qstendes naues suggereret
Vegecius de re mil li 2 c 14 plu(ri)m(um)
terroris hostib(us) armor(um) sple-
dor importat q(ui)s enim credit
militem bellicosu cui(us) dissi-
lacione ac rubigine arma
fedant Li 3 c 6 Subita
nouitas hostes p(er)turbat nec solet
esse formidi c 26 4 si sub-
ita conteratur hostes De
cautelis fugandi hostes
vno tempore 4 trigesima
Maximus valerius li c
Strategematibus agathoc-
les siracusanorum rex ad ur-
bem eius maiorem copie car-
taginenses occupassent exer-
citu suu in affricam traiecat
ut metu metu vim vi depu-
leret nec sine effectu nam repentino
eius aduentu p(ro)posito p(re)sentem libe-
ter in columitate sua salute
hostium redimerent pacticq(ue)
sunt ut in eadem hora 4 affrica
periculis p(er)icli p(ro)minentis ciuis
liberaret li 1 c 3 Scipio ma
frontinus li nente in ytalia ha-
nibale transmisso in affricam
exercitu necessitate cartaginenses

imposuit reuocandi hanniba
lem a domesticis finibus hosti-
lem transtulit bellum c 8
Cum curius aduersus sabinos
qui ingenti exercitu copioso
relictis finibus suis nostros
occupauerat occultis iti-
neribus manum misit que
depopulatos agros eorum uicos
q(uam) p(ro)diuersa incendit sabi
ni ad arcendum domesticam
uastitate recesserunt Cui(us)
contingit et uacuos in nostros
hostium fines et exercitu p(er)
p(ro)elio auertere sparsim q(ue) ce-
dere Li 3 c 6 P Cornelius
scipio in tellia difficultate
expugnandi deluminato q(ui)
(con)sequi cum defendebatur
aggredi alia opida cepit
et euocatis ad sua defenden
da singulis uacuatam cum
illis dilumum cepit De
cautelis inferendi hosti-
bus vieras ordines re-
cedendi ab instanti et de
oppressione Rubrica 4: 31:
frontinus li 2 c 8 Cressus p(er)
ualido hostium equitatu
camelorum regem opposuit
quorum nouitate 4 errore
confusi equi non solum in
sidentes precipitauerunt
s(ed) peditum quoque suorum or-
dines p(ro)terucrunt ut macedones
hostiq(ue) p(ro)buerunt Lost(ius) apud
castra et apud urgulti sil-
uam posita cum camelis
ca dira que contra ignem
ipsis in uallo p(ro)ferre potaui

incendit et per adversarios
egit. Cum Hispani
contra Amilcarem boves ve-
hiculis adiunctos in prima
fronte constituerunt vehicula
que tede sebi et sulphuris
plena signo pugne dato
incenderunt actis deinde
in hostem bobus consternatam
aciem perruperunt. Frontinus li 4 ca
[illegible] Hanibal regi Anti-
ocho monstravit ut in hostium
classem vascula iacula-
rentur vipe[r]is plena quarum
metu perterriti milites
a dimicatione et nautas
ministeriis impedirent. Sic fe-
cit iam cedente classe sua
Prusias. dicit rex mi li 3 c 18
Vegecius post victoriam est in-
minima turbatione dimicans

De turbandis hostibus. capitulum 32ma

Frontinus li 2 c 1. Fabius maxi-
mus non ignarus Gallos et Sam-
nites primo impetu preva-
lere suorum autem infatigabiles
spiritus inter moras certando
etiam incalescere imperavit
militibus contenti essent primo
congressu sustinere ut hostem
mora fatigaret. Quod ubi
successit admota etiam
subsidio suis in prima acie
universis viribus oppressos
fudit hostes. Philippus
ad Cheroneam memor sibi
esse militem longo usu induratum
Atheniensibus acrem quidem
sed inexercitatum et impetu
tantum violentum ex industria
traxit prelium moraque langu-
entibus iam Atheniensibus

concitatius intulit signa et ipsos
cecidit. Item et Marius adversus
Cimbros et Theuthonos con-
stituta die pugna armatis
firmatis[?] cibo milite castra
collocavit et per quantum[?] lo[ci]
spacium quo adversarii dirime-
bantur exercitum hostium po-
cius labore itineris conflictari
fatigatoque corpore deinde in-
modum ad obiceret ita ordinata
suorum acie ut adversa sole vento
et pulvere barbarorum occuparentur
exercitus. Themistocles dux A-
theniensium cum videret uti-
lissimum Grecie adversus multitudinem
Xerxis navigium in angustiis
Salaminis decernere idque persua-
dere civibus non posset sollercia
effecit ut barbaris ad utili-
tates suas Greci compellerentur.
Simulata namque prodicione misit
ad Xersen qui indicaret populares
suos de fuga cogitare difficiliorem
que rem ei futuram si
singulas civitates obsidione
aggrederetur. Qua ratione effecit
ut exercitus barbarorum primum
inquietaretur dum tota nocte
in statione custodie est deinde
ut sui mane integris viribus
cum barbaris vigilia
marcentibus confligerent loco ut
voluerat arto in quo Xerses
multitudine qua prestabat uti non
posset. Item Hanibal adversus
Minucium dictatorem nocte in-
tempesta sexcentis equitibus
imperavit ut per turmas
segregati principes[?] [illegible]

immissione ad castra hostium
se obiectaret ita tota nocte
hominis inuasso statione plurima
que forte continua fuerat in equitate
confectos quod ad receptui signum
iam ipsius dedisset hanibal
suis requietas eduxit et castra
eius inuasit Epaminundas
thebanus inuentis modo cum
lacedemonii arthimon val
lo ducto pelaponeso tueretur
paucorum opera leuis armature
tota nocte inquietauit hos-
tem ac deinde prima luce reuocatis
suis cum lacedemonii se rece-
pissent subito uniuerso exercitu
quem quietum habuerat admouit
et per ipsa munimenta destituta
propugnatoribus irrupit Te-
ras carius intellecto prelio the-
odotus religiose eorum quod nox
adueniebat custodes sublatis
subinde clamoribus propiores
suorum vitauit impossibilem
quod hoste detinuit exercito con-
scarit ut postero die inue-
quietum facile debellaret/
Item c. ii Emilius paulus
vniuersis liguribus in proximo ad
ortus castra eius simulato ti-
mulato timore diu continuit
milites deinde fatigato iam
hoste aqua[?] portis erumpere
stratum strauit cepitque ligures

**De fatigandis seu inquietandis
hostibus ante conflictum. R. f. 33.**

Ciuantus li. 1 dum trepidat nostro
primum robore propterea tollere
moras et non aut differre
pati li. 2 c. 1 B. scipio in
hispania cum ipsisset

hasdrubale penorum duce
ieiunio exercitum mane pro-
cessisse in aciem continuit
in hora 1 suos qui preparat
ut quiescerant et cibum ca-
perent cumque hostes media
stati mora sub armis fati-
gati repetito castra cepissent
subito copias duxit et con-
misso prelio vicit Metellus
pius in hispania aduersus
hyrculeo cum ille in oriente
primo die instructam aciem
vallo eius admouisset fundamento
tuum tempore admi in castra suos
continuit in hora diei sexta
atque ita fatigatos estu fa-
cile integris et recentibus suorum
vicit viribus Cum iunctis consul
in oleis ad fore hostes
effusos ex longinquo vidisset
quiete suos ac deinde tem-
pila iussit tunc anhelatem
integris viribus exercitus sui
aggressus auit Cesar bello
ciuili cum exercitu afranii
et petrei circumuallato sitim
ageret eius quod ob hoc exasperatis
tus interceptis omnibus impe-
dimentis ad pugnam descendis-
set continuit suos a bellitus
alienum dimicandi tempus quod
aduersarios iras et desperatio
incenderet Nonius propcio
fugiente cum duas copientis
ad prelium compelle elegit tempore
dimicandi non nocturnum ut ab
exitu se opponeret atque ita sepa-
ratus subita hostibus nouitate
deterrendi in certa propterea se con-
stituit aciem ut posset quidem

oculos perstringeret adversa lu-
na prius aut illustrem et
conspicuam prebet hostium ¶
Lucullus adversus Metridatem
et Tigranem in Armenia
maiore apud Tigranocer-
tam cum non amplius 14 mi-
lia armatorum haberet hostes
innumerabilem multitudinem coegis-
set ipso inhabilem usus hac
eius incommodo ipso divisam
ordinatam hostium aciem
invasit atque ita protinus
disparavit ut ipsi quidem
reges abiectis insignibus
fugerent ¶ li 2 c 11 et p.
Gneus Pompeius fugientem
addyrca ad non tum obsidi-
one liberavit suos veri-
tus post eruptionem qua
optimo loco et tempore fecerat
Cesarem ad castellum quod du-
plici munitione instructum
erat audit erumpentem
exterior ipse circumfusus co-
rona obligavit ut in illum
tercios qui eos tenuerat
medius non leve periculum
et detrimentum sensit ¶
¶ li 2 sz c 14 sz p. Scipio
et Lelius ad diem ac noctem
imbre continuo vexatum
exercitum Antiochi videt
nec homines tum nec equos de-
fici neque arcus cum maden-
tibus nervis in ... fideles
fidos exoneratis et ... ut
postero cominus religioso
die committet prelium quia quod
prima scutata victoria est
Vegetius de re mili-
tari c xi veteribus preceptis monebant
pro cibo curatos milites ad
certamen educi ut audaciores
sumptu esse redderet et longiore
conflictu non fatigarentur in media
obstruct... nec longo spacio
fatigatum militem nec lassos
post cursum ad prelium
cogas in bello cum virium la-
bore itineris pugnaturus
amittit. quid in ipsa congressione lassus
... parato sudata ad alacri oc-
currentis ad eo qui prius stetit
sub ... conflictu. ¶ c 13 ... omni
duce convenit nosse magnam
partem victorie ipsum in quo di-
micaturus est possidere labora
go ut conflictum manuum primum
auxilium capias ex loco qui
tanto utilior invenitur quanto
superior fuerit occupatus in subito
cum vehementia tela descendunt
et maiore impetu obnitentes
partes altior pellit qui adversum niti-
tur clivo duplex subit cum loco et
hoste certamen ¶ c 18 ordina-
turus aciem tria debes ante
prospicere solem pulverem et ven-
tum nam sol ante faciem eripit
visum ventus contrarius tua inflectit
ac deprimit hostium adiuvat
tela pulvis a fronte iectus
oculos impedit et claudit
in itineribus iam fatigatis in
fluminum transgressione divisos
in paludibus occupatos in iugis
montium laborantibus in campis
... atque securos in mansioe
dormientibus oportunum semper
prelium inferri ¶ cum alijs negotijs:-

occupati hostes suos inter-
nimuntur quam preparasse se pos-
sint imparatos conturbatosque
Et alius hostis incubit im-
paratis etiam capientibus in vinci-
lapsis quos suos parentibus
ac nichil tale suspicantibus
superventus applet fieri quod
et nobis vitandum est et
hosti infirmandum occasionibus pari-
ces inferenda cum in hoc eciam
capitulo scripsissem nec latius sit ne
multis prolixe ¶ Li. 6 c. 4 si dum
plius prius scripsi ergo quaerit

De eligenda commodiori pro-
petenda mitandi hostes
et plandi gera cos c. 32

¶ Frontinus li. 2 c. 6 Camillus cum sa-
gunanos inclusos ex desperatione
forcius pugnantes e-
mitti iussit fugientes que a-
gressus est hanibal ad trasi-
menum in clusum romani acer-
rime confligeret diductis
ordinibus fecit eis abeundi
potestatem euntesque sine suorum
sanguine stravit. Antigonus rex
macedonum etolis qui in ob-
sidione ab eo compulsi fame
urgebant statuerant acce-
ptissime statim commori viam fuge
dedit ac ita infracto impetu
eorum insecutus adversus cecidit.
Agesilaus lacedemonius adversus
thebanos cum acie confligeret
intellexissetque hostes locorum
condicione clausos ob desperacionem
forcius dimicare laxatis suorum
ordinibus apertaque thebanis
ad evadendum via cum in abe-
untes acies contraxit et sine

iactura suorum cecidit adversarios.
¶ T. Manilius consul ad
versus tuscos capta ab
etruscis sena castra invic-
tus omnibus portis fatiscentibus
tueretur inclusos hostes
in eam rabiem efferavit
ut ipse in prelio caderet quod
animadvertentes legati eius ab
una parte remota statione
exitum eis dederunt et
effusos persecuti occurente
altero consule fabio ceciderunt
Marcus cato Catonum reor
inuenit acta scripta imperatoria
nunc tradidit
non esse contemnendum spacium
hosti fugienti nam solum
ad forcius conatum re-
sisteret sed ut postea quam fa-
cilius cederet non usque ad
extremum fugientibus instaretur
victoria ¶ Et 3 li. 11 Agesi-
laus dux lacedemoniorum
ad focenses obsidet et in-
tellexisset eos quod tunc presidio
illius erant iam gravari bello
in quo modo paululum regressus
tanquam ad alios actus liberam
occasionem recedendi hostibus dedit
non multo post in militem red-
uctos desertos focenses
superavit ¶ Li. 4 c. 11 Sci-
pio affricanus dicere solitus
est hosti non solum dandam
esse viam sed eciam muniendam
Vegecius de re mili. li. 3 c. 21
plerique rei militaris ignari
pleniorem victoriam credunt
si adversarios aut locorum angustiis
aut armatorum multitudine:

crediderit ut eo venirent
aditu abscedendi. Sed clausi
ex desperatione crescit audacia
et cum spei nihil est sumit
arma formido. Libenter cupit
commori qui sine dubio scit
se esse moriturum. Ideoque Sci-
pionis laudata sententia est
qui dixit viam hostibus
qua fugerent muniendam.
Nam cum abscedendi aditu
patefacto mentes omnium ad
praebenda terga consentiunt, inulti
more pecudum trucidantur.
Nec insequentium ullum periculum
est cum victi quibus defendi
potuerant arma converterint.
Hoc genere quanto maior fuerit
tanto facilius multitudo pro-
sternitur. Nec enim ibi requiren-
dus est numerus ubi animus semel
territus non tam tela hostium
cupit declinare quam vultum.
Ceterum clausi licet exigui
numero et infirmi viribus hoc
ipso sunt hostibus pares
quia desperantes sciunt aliud
sibi non posse licere. Sed una
salus victis nullam sperare salutem.

Quod hostes non sunt inclu-
dendi ad pugnandum sed ex-
cludendi. Rubrica 27a.

Frontinus li. 2 c. 4. Romulus prope late-
bras copiarum parte disposita
cum ad Fidenas accessisset, simulata
fuga temere hostes insecutos
eo perduxit ubi occultos habe-
bat milites, undique adorti
effusos et incautos ceciderunt.
Viriatus ex latronibus dux Celti-
berorum cedere se Romanis equitibus
simulans usque ad locum nota-

ginosum et praealtum eos perduxit
et cum ipse per solida ac nota
sibi itinera evaderet Romanos
ignaros locorum immersosque limo
cecidit. Alexander Epiroticus
adversus Illyrios collocata in in-
sidiis manu quosdam ex suis
habitu Illyriorum instruxit et
iussit vastare suam id est Epiroticam
regionem. Quod cum Illyrii viderent
fecit ipsi passim praedari, eo securius
eo securius quo praecedentes ve-
luti pro exploratoribus habebant,
a quibus ex industria in loca in-
iqua deducti caesi fatigatique
sunt. [illegible] adversus Cantabros
bellum gereret speculatorum
corpus in loco conspicuo deposuit
ostenderet et nocte eius suis mi-
liti dederit quem ex eorum [illegible]
tenses signo dato in insidias con-
vocavit. Scipio Africanus ad
[illegible] hostium castra
Syphacis et Carthaginiensium
statuit [illegible] ubi multa
materia erat aggredi nocte
igneque immittere ut ea re Nu-
midas quidem ex suis castris
trepidantes caederet, Poenos
autem quos [illegible] erat ad succur-
rendum sociis dispositis ex-
ciperet. Utrumque ex sententia cessit,
namque sine armis ad ferendum
ad incendium procurrentibus ado-
ratus cecidit. Item [illegible]
tes Atheniensis ad capiendum
locus castellum haberet explorasset
[illegible] ex collibus [illegible]
erat desperatus nocte ad diripienda.

castra hostium clam duxit
excitatum continuoque late loca
per que tum potius erat transitus
ex collibus collocavit hostes
quos deceptum in castra
in quibus multi ignes a pau-
cis custodibus instituti speciem
manentis ibi multitudinis
servabat alatibus adortus
oppressit. Frontinus li. 3 c. 2 Cymon
dux atheniensium in caria in-
sidiatus cuidam civitati reli-
giosum incolis templum diane
lucumque quod extra muros erat noctu
i pmis nc incendit effusisque
oppidanis ad opem adversus
ignes ferendam vacuam defen-
soribus cepit civitatem. Frontinus li. 3 c. 9
Trasibulus dux milesiorum
ut portum sicioniorum occupa-
ret a terra subinde oppidanos
temptavit et illuc quo lacesse-
bantur conversis hostibus classe
inopinata portum cepit. Peri-
cles peloponensium castellum
oppugnaturus in quo duo omnino
erant accessus alterum fossa inter-
duxit alterum munivit. Cas-
tellani ab altera parte securiores
facti eam solam quam muniri
videre custodire ceperunt. Pericles
preparatis pontibus iniectis quam per
fossam qua non cavebatur subiit
castellum. Antiochus adversus
ephesios rodiis quos in auxi-
lio habebat precepit ut nocte
portum cum magno impetu in-
vaderent ad quam partem cum tu-
multu omni multitudine decurrente
nudatis defensore ceteris munitionibus
omnibus ipse aggressus adverso

civitatem cepit. Frontinus Viriatus
disposito occulte milite pau-
cos misit qui abigerent pecora
segobrigensium atque illi vin-
dicanda cum frequentes pro-
currissent simulantes fugam
predatores persequerentur deduc-
ti in insidias cesi sunt.
Scordisci equites ac acre-
tea eduxere pro presidio pre-
positus esset lucullus pecora
abigere simulantes provocaverunt
eruptionem fugam deinde men-
titi sequentem lucullum in in-
sidias deduxerunt et octin-
gentos cum eo milites ce-
ciderunt. Vegetius de re militari li-
3 c. 9 paraverunt
nisi et inferioribus viribus
superatus et insidias facien-
tes subitaneis duabus repor-
taverunt sepe victoriam.

De impedimentis disponendis
contra hostes rubrica: 36.

Frontinus li. 1 c. 1 Cesar quia suspectam
habebat egiptiorum fidem per
speciem securitatis inspectione
urbis atque operum ac simul
licentioribus conviviis deditus
videri voluit captum se esse
gratia locorum ut ad mores alexan-
drinos vitamque deficeret
atque inter eam dissimulationem
preparatis subsidiis occupavit
egiptum. Ventidius pro tuto
bello adversus parthorum rege
non ignarus pharneum quendam
natione cirrestem ex hiis
qui pro sociis videbantur omnia
que apud ipsos agerentur nunci-
are parthis perfidiam barbari :

ad utilitates suas quietum na
que maxime fieri cupiebat
ea veren se ne accideret q
timebat ea ut evenirent
optare simulabat Boiatus itaque
ne per celsi am traiceret cum
sibi pervenirent legiones ab
macedonia euthanorum habebat
studiose ad proditorem egit uti
solempni presidia per celsos pra-
deret pecunia traiceret exer-
citum quod et verius iter est
obmisso alveo eufrathes
deberet namque per illa veniret
assequebatur se oportunitate
collium usurpare ad eludendas
sagittarios omnem autem veren-
se impatientes campos precas-
sent inducti ac infirmitate
barbari in fiore itinerum per eum
iam adduxerat exercitum dux
superiores ripas et obiectos
oppositos potes viginti
nostraque mollitur quadra-
gita amplius dies in perderet
quo spacio vetidinis aggre-
gendas et copias Agesilaus
lacedemonius tenentibus angu-
stias thebanis per quas transire
habebat flexit iter quasi tebas
contenderet exterritis thebanis
digressis quod ad videnda me-
nia et petitum iter quod destina-
verat emensus est nullo obsistente
C 8 Claudius paucitatem
suorum diffides ad magnitudinem
carum legionum quas consti-
tabat trahere bellum et exer-
cius hoste cepisset ratione
advocata excitari iussit mi-
lites ad pugnam ac deinde

dustria C Neglegentius custodi-
tus ex quibus paucos quos fu-
gerunt invaserit suis pugnam
in munere A tulli ne supplicio
perti deducerent milites obiurge-
runt occurrere eis quibus impedie-
batur legiones subiectio vult
cum cupiente addidum pervenerit
bello punico quedam civitates
que a romanis defecerant ad penos
defecturas ad obsides quos
recipere antiqua defecerunt stude-
bant simulaverunt seditionem inter
finitimos ortam quam romanorum
legati dirimere deberent
missos eos quos velud contraria
pignora retinuerunt nec ante
reddiderunt quam suos recupera-
bant suos Agesilaus lacede-
monius cum inferret bellum tisa-
pherne cariam se petere simulavit
quam apcius locis montuosis
adversus hostem equitatu preva-
lentem pugnaturus existimans
per hoc ostentatione advocato in
cariam tisapherne in lidiam
ubi caput hostium regni e-
rat irrupit oppressis qui illic
agebant pecuniam regiam poti-
tus est C 2 c 4 hanibal
missus a cartaginensibus adversus
affros rebellantes cum sciret
gentem avidam esse vini magnum
eius modi mandragora per-
miscuit cuius inter venenum
ac soporem media vis est
tunc prelio levi commisso ex com-
posita cessit nocte deinde in-
tempesta relictis intra castra
quibusdam sarcinis et omni vino
fugam simulavit cumque barbari oc-
cupatis castris in gaudium effusi: ᵖ

meditatum iterum h(ostes) audissent
et in modum desertorum strati
iacerent, repente cepit eos
ac trucidavit. ¶ Lapides p(ro)
summo p(er) q(ue) publi(cas) plagas q(uo)s
sub spe deducendis obtule-
runt q(ui) recepti et ceda(m) postmo-
dum collo dati terga vallorum
ceciderunt. ¶ Cum Chabrias dux athe-
niensium ad provocatus a rege
hostium paucis locis defen-
dissent ad pugnam ac primum
cominus stetit inique equit-
ante et quasi pactum pactum
pacis adduxit cum vim populum
ad altos processit aliquid ad
miratus ille qui sua se committa-
ret respexisset adversarios
ictu confecit. ¶ Idem Chabrias na-
vali prelio ad (S)icret ductarum
navium classem et hostium
naves eliceret ad pugnam vel-
let ita ordinavit suos ut
paucarum navium malos
erigeret eas quas primas agi
iuberet hostes dum p(ro)cul
conspicati iam arborum et specie
navium quasi piscatorias ob-
tulerunt se et tamen et aptile
occupati superati que sunt. ¶ Idem
Chabrias dux atheniensium cum
expectaret auxilia et vere-
retur ne ea contemptu paucitatis
(?)panaturi hostes castra eius
oppugnarent complures ex eis
quos habebat per adversam partem
nocte missos iussit per se por-
tam transire coram hostibus
redire in castra et accedentium
novarum virium speciem prebere
atque ita simulatis auxiliis
tutus est donec instrueretur.
expectatis. ¶ Idem. Dionisius
Colinus ad obsidendum Luam
oppidum Ligurum non ...
et opibus vere certam oppug-
natorum constantia tutum
cum muros sequeretur
omnibus copiis instituit
eos desque reductos ad castra
quam gravitudine inductis ita
oppidanis ut crederent ex ea
tatione vere ... Romam
et ob hoc nihil abscondentes
tantibus more illud ab-
ambulandi insubito dirigit
impetu occupatis que menibus
obsessis que rerum domi-
nus et oppidum. ¶ Idem. Archa-
des Messenorum castellum
obsidentes quibusdam suis
armis ad similitudinem hostium
eo tempore quo successura alia
presidia hiis exploraverant
instructi eorum qui expectabantur
ornatu admissi per hunc
errorem ut socii possessionem
loci ad stragem hostium adepti
sunt. ¶ Idem. Zopyrus Persarum rex
dominente suo copiis explo-
rati eius fide truncata na-
rium facie ad hostes di-
misit et sic apparente iniuriarum
fide credita in mimica sibi
Ciro ad hanc proparationem
adiuvaret quamvis ... quique
quot ... declararet et in eum
tela dirigenda commissi sibi
babiloniorum urbem tradidit
Ciro. ¶ Idem Dionisius Syracu-
sanorum tyrannus ad Afrum
genti multitudine cupitum eum

in Sicilia ad eum oppugnandum
castella pluribus locis mu-
niuit custodibus et pre-
cepit ut cum conuenienti ho-
sti de destinatis dimissis et pyra-
cupitis rediret castros prete-
sunt capta castella presidio
ibi teneret quos diu omnino
reductos ad quam non liceat
paucitate pene par numero
agressus inicat ad suos conuer-
set et aduersarios oppressisset
¶ Et xi Formion dux athe-
niensium cum depopulatus esset
agros Chalcidensium legatos
eorum ea requirentibus
benigne audiuit et nocte qua
ad missurus illos erat finxit
litteras sibi peruenisse ciuium
suorum propter quas rediendum
haberet ac pauculum regressus
dimisit legatos his omnibus
tuta et abisse Formionem
renunciantibus Chalcidenses
spe et oblate humanitatis
et abducte exercitus remissa
urbis custodia cum confestim
Formion reuersus prohibita
hiberent expectatamque uim
non potuerunt ¶ Et xii Athenien-
ses qui in presidio panormitanorum
erant uenientes ad obsidionem
Hasdrubale raros homines
dispersos in muris posuerunt
despicientes quorum paucitate
contempta cum incautius muris
succederet Hasdrubal erup-
tione facta ceciderunt eum
Aelius [illegible] romanorum cete-
ris tenens insp-

ad Hasdrubalem legatos mi-
sit ut abire sibi in uoluntate liceat
ea pactione ad securitatem produc-
to hoste eruptione facta occidit
¶ li. x 4 fi. t. fi. insule Cimon dux
atheniensium uicta classe persarum
apud insulam Cyprion mili-
tes suos captiuis armis in-
duit et cum barbarorum nauibus
ad hostem nauigauit in Pa-
philia apud flumen Eurime-
donta persae agnitis et nauigia et
habitum suspectum agnoscentes
nil cauerunt subito itaque
oppressi eodem die et nauali et
pedestri prelio uicti sunt circumspec-
¶ Vegetius de re mili li. 3 c. 3 tius
quecumque paucos uel plures
credulis nouerit quod arma

De simulacionibus habendis ad
decipiendum hostes Rubrica 31ma

Frontinus li. i c. x Agesilaus la-
cedemoniorum cum preda obuiam
cum sarga rediret insequentes
hostes et ad locorum opportunitate
lacesseret agmine eius ordine
captiuorum ab utrisque lateribus exercitus
sui applicuit quibusdam parcitum
ab hoste spaciumque transeundi ha-
buerunt lacedemonii. Idem
tenentibus angustias Thebanis
per quas transire habebat flexit
iter sicut Thebas contenderet
expectantibus Thebanis timentibusque
ad tutanda menia repetiuit
iter quod destinauerat emensus
est nullo obstante ¶ Et 4 Crassus
cum alternando transire non
posset neque manum a ponte
faciendi copiam haberet fossam in
priori parte post castra de-

ducta alueum fluminis atque
spatium prius reddit. Thyrolleg
legitur Frontinus ad hyspaniam
inter duos montes abruptos
locum et angustum iter in-
gressus pancas duces cohor-
tes compressas quam ingentem manum
hostium adunatam fossam transversam
inter montes presserit vallique
materiam construxit incendit
atque ita intercluso hoste evasit.

De cautelis educendi exercitum
de locis periculosis. 38a

Frontinus li. i c. i. Antiatis tru-
cidatis Porcius fugam impro-
minam dicens nollens hostes
consilii obsequendi causa locavit
et usque ad applicatas hosti-
valles pabulatus colloquia
quoque cum pluribus ad intendere
supplicationis causa in posterum
constituit ignes autem frequentes
per tota castra fieri iussit. Sic ca-
deinde vigilia praeter ipsa castra
hostium agmen eduxit. li. 2 c.
13. Thiriphson syrie rex munici-
tus per totum iter fugiens pe-
cuniam sparsit. Idemque ei sectan-
tes Antiochi equites mo-
ratos est fugit. li. 3 c. 22.
Vegetius quod deterrent tunc recepta
te ideo recedere quia de illis
in nequit conflictum sed credant
arte aliqua se ideo revocari
ut ad optimorem locum inui-
tet hostes ut facilius superet
aut certe incipientibus adversariis
secretiores collocetur insidie.
Nam ad fugam parati sunt qui
ducem suum senserint desperare

De cautelis tute recedendi ab
hostibus sine conflictu et diversis
documentis bellicis alis aff. 39a 1

Vegetius dere mili li. i c. optime
in itinere eque adgrediendum
est quam ut omnes milites
incedendi ordinem servent
quod alias non potest fieri nisi ut
spatio ambulare celeriter
et equaliter discant periculum enim
ab hostibus semper gravissimum sus-
tinet divisus et inordinatus
exercitus li. 2 c. 2. vite tardius
ad victoriam provenire quod de pre-
parari aliquid diminuet. li.
3 c. 4. Inter reliqua mediis
magis ad victoriam proficit
quam virtutis obtemperare prius.
Est in itinere minus armatus
minus quam alteram est miles
et subitus impetu vel fraude
subsecutus repente turbat. Quidem
omni cura ducis diligentia pro-
videndum est ne per fractus
paciatur in campo vel facile
ac sine dampno repellet. Illa
tunc in campis patentibus
equites magis solent in-
pugnare quam pedites ac
illo in locis silvestribus vel
montuosis pedestres magis
providendum sunt copie.
Et equitatu gaudentes campos
debent optare et peditibus
loca eligere angusta fossis
paludibus vel arboribus impe-
dita et aliquotiens montuosa
Non vetilibus secularis mos fuit.

pro cibo cuatos milites
ad ciamie educe ut audaci
ore suptus esse redderent
et longiore conflictu non fati
garent in edia C c 26 et si
in felicitatis suspiciendis
ex hostibus si ad fidem veniant
magna fiducia est qui ad
universum amplius frigunt tui
fuge quod popetti C nisi con
dit equitate spaciosa loca
querat equitatibus et rem
magis per equites quam pe
dites gerat qui confidit pe
destribus copiis alciora loca
peditibus querat et rem magis
per pedites gerat | test li 2
Qualiter de cas | Gladio qui
perit in hoste ipse vero est hostis
tuus qui rogat hosti de
rogat ille non clemencia ho
stibus ee pud C li 1 tutor ut
mancas hostis nil est quod
in hoste despiciens tute sit
quod neglexeris ille fortior
hot ipse multoque malacior
hostis: Explicit liber 2us sextus
Incipit liber 3us quinte partis
Tercius liber quinte partis tractat
de adversitatibus et prosperi
tatibus et pertinentibus ad eas
sub hiis titulis sequentibus
De adversitate et prosperitate primo
Valerii impii c 11 in quod dili
git qui amicus est et frater
in angustiis comprobatur | dices
Idem in ce c 2 dicit | hois
doloribus et erumpnis plerique
afflic rethor li 2 c 2j | hoc
et vir quis in rebus feliciter
gessit se cxx c 2j | hoc agnos
citur in bonis amicus et abscon
ditur in malis inimicus
C Ro omnipaciens magna iacta
c oibus in luget hinc sunt filios
adam adic eptiuus deucetre
mundi corp usque iudic sepul
ture | aug in Gectura c 10 oib
decet | nobis ut res dant
sese ita magni ac frui milites
simus C c 17 | sed est sapie
qui ubicumque opus sit animum
possit flectere C Simphor niue
c 1 omnes ad se res sunt eo
maxime meditam sic oportet
quo pacto adversam erumpnam
ferant pericula exilia depna
peregre rediens cogitans
aut filii peccatum aut uxoris
morte a morbo filie comia
ee licet sic posse ut nequid
dis sit novum quod si prosperum
veniat est id deputat esse
in lucro | encij sec li 10 ca
Virgil lig | medium nescia mens
hominum fati sortis que futurae et
servare modum rebus lata secundis
Horacius odes li 2 c 3 Equam
memento rebus in arduis
servare mente non secus in bonis
ab insolenti temperatam leticia
Idem probus li 2 pro 1 cum
sua grecus lib sapiens sibi quis
imperiosus quem neque pauperes
neque mors neque vincula terrent
Ovidius de arte amandi c 2 luxu
riant eo rebus plerumque
sedis nec facile est equa co
moda mente pati | idem.

Id de tripibus li 2 c vnica
Cum cepit cessata domus sub
sidere ptes / Impi climatas se
vocabilit bonus Seneca q3 for-
tuna et mia pacate defunt
ipa pro quodam pondere tota
nunc. Id li 10 c 3 Inq3 bonis
tempat no cognita vtq3 eis
nobis aliquis malis / c 4
Paulus apls ad ro 5 / tribu-
lacio paciam opatur pacia
autem pbacom pbacio uo spe
spes autem no confundit / Idem
Id c 2 ad corinth c 12 / infirmi-
tate pficitur / Ad luc li 3 c 1
Seneca ep / Cum aspexeris
qui te antecedant cogita q
sequuntur Si vis gratus esse
aduersus deos 2 aduersus vitam
tuam cogita q3 multos antecessis
Id de bta vita nullus homo
in querela est / ad paulinum
Id de consolac / prudencia ex toto
felicitate extollit et facile
diminuit calamitatem / aug
Id de consolac ad mar / nulli
contingit impune nasci / verum
Id de consolac ad albinam / vnum
h3 assidua infelicitas bonum
quod quos semp vexat nouissime
indurat / nec secunda superiecto
euehit nec aduersa demittit
Id de naturalibus questionibus li x pau-
ca ad modum sunt sibi aduersis
Id trage magestro c 1 neco
confidat nimium secundis nemo
desperet meliora lapsis
Id de edipo c 6 inertis ma-
lorum remedium ignorandum e
Id in tro c 12 4 p Equor capio

tulit 2 processas multe qui
poterunt sit carinas obrui
vidit. Id agamenone
c 2 p ps alias efferunt
Id insinuale ethicos c 2 quomodo
cladibus magis magis patet
c 6 Op patent pcorda dictu
ptos in sublimis agit
fortuna iuvenis c 8 nore
sola portus dabit crumnis
lucanus li 1 nocere rebus
esse pie / de re m li 3 c 9
Vegecius / aduersis rariora
des est ubi nudaui inapit
qui copiosa adueniunt / c 26
Plinius de naturali historia li / omnes
pacat fortuna magna gau-
dia nisi ex malis aut que
mala in inchoata nisi ex con-
gestibus gaudijs / satis. i.
Juuenalis li 4 p / ducimus
aut hos quasi felices q ferre
incommoda vite nec iactare
iugum vita didicere magistra
Valerius maximus li 8 c 1
vix sedecim pueritum in solet
absima nec aduersis sibi debili-
tati oportet / so homite c 2
Auolenti de / hec cuncta salu-
tata sibi aduocat ad tibi al-
ludit sperius vite prosperitas te
te velud in lubricis tenebris
ac sppes / In epistula spiritus spi
Augustinus / 29 bonis nec temporali-
bus bonis extollitur nec
malis frangit. epi 81 non
facile terminum i aduersitate
prodiga qui non fecit in pace
suscepta / 34 epi vero est
efferescit / aduersa pati et

tollerare modeste nec querula
in quoquam vocem mouere dicitur
Dub. epi. 29 nam bonos
non mala inflant nec aspera
frangunt / c. 2 Omnes pene felix quam
Cato / fuit aduersa tanto
c. 3 propterea quia venit hos ca-
ce scindos vita longiter ledit
quamuis splendidum quam ante rebus
in aduersis animum submittere noli
c. 44 si tranquillis rebus
que sunt aduersa caueto et rursus
pro in aduersis melius sperare memento
Boecius de consol. li 2 c. 1 In omni
aduersitate fortune infelicissimum
genus infortunii est fuisse felicem
et felicissimi omnes quod delicatissimi
sensus et nisi ad nutum cuncta sup-
petant omnis aduersitatis insolentes
minimis quibusque prosternuntur
adeo exigua sunt que fortunatissimis
beatitudinis summam detrahunt
c. 11 plus hominibus reor ad-
uersam quam prosperam prodesse for-
tunam illa enim semper specie feli-
citatis cum videtur blanda
mentitur hec semper vera est cum se
instabilem mutatione demonstrat
Illa fallit illa instruit illa men-
daces specie bonorum mentes
fruendum ligat hec cogitatione
fragilis felicitatis absoluit
Itaque illam videas ventosam
fluentem suique semper ignaram
hanc sobriam succinctamque et
ipsius aduersitatis exercitatione
prudentem postremo felix fortuna
a vero bono deuios blan-
dicijs trahit aduersa inter

minima comparatione putas quod
amicorum tibi fidelium mentes
hec aspera horribilisque fortuna
detexit hec tibi certos sodalium
vultus ambiguosque secreuit
li 3 c 9 que felicitas ad culmen
fortunarum fecit minimum /
li 3 c cupidinis frenum amplia quod
carentem liberis infortunio dixit
esse felicem li x c xvi et prenos
aut temporis fortuna comprimat aut
occasio corrumpat finis beneficii
medium occupat aut tempus aut
subsequatur aut ulterius progredi
licet contemptu felicitatis non bona
nimium labile / li x c xl In
Cassiodorus epistola / rarus siquidem
rebus frequenter nauigare ad
uersitate properitas / li xi c xx
facile omnis afflictio sustinent
qui uti prauitatibus delicijs consue-
uerunt / Innocentius c 4 de contemptu
Gregorius / eterne hereditatis gaudium
sumat quem aduersitas vite
temporalis humiliat quia nimium sal-
uatores impetum oriet eru-
diendos sub disciplinis regimine
diuina dispensatio non frenaret
Ysidorus in libro soliloquiorum li 1 c xv Im-
possibile est ut homo pius et non gus-
tet angustias Nemo immunem se esse putet
a malis corporis Nemo est
qui in hoc seculo non doleat
li 2 c 99 recto temperamento
recto parat in aduersis
Pamphilus c 86 et si conuenit
admones modos et prudentia
tamen quod semper debeat quere
complendum / Bernardus de ymp bac

mel c 6 nos turbat adversa
prios nec prospera tollant / li 3 ovid
De valerius de castell / Quo quo-
dam uenit prius modo afflictu
Li 4 tunc adversa pati nunc
exultare prosperis non expavit mora-
uare malis nunc tolle prosp
superare est / li 9 4 pe de mag
nis agere nunc quam post prospera
regredi melius non crescere quam
post augmentum minui Gra-
uius torquent animi cum prosperi
recordes quia de(s)lent / Henricus
Matheus unius impos pt 2
4 sti c 8 prosperat adversis fors
variata vices prospera fors n-
egat spectare fidem / Rubrica
Gregorius de historie tob c 30 / fortune
ne te perimat alea uincas
maior in adversis prosperitate
amor / Samaritan li 1 p 2
Heyrich / utitur dulca ne
ut (?) amaro nam prosperorum
nos petit omne bonum prospera
ferre decet naturale prospera
mentem cum mundas mundus
que tibi dabit mundus / li 2
Contra fortunam sis constans sis
pacientis sis firmus adversitate
neque frangat yems / sang
Jacob de bunc l c 16 d / mors
amicos premit ille cui fortuna
sua serena negavit opem
Ricardus iudex de venusio de
pt de imp ct c 31 nos flectit
in adversis nec prosperitatem timor
vir sapiens casus dampna lu-
cra que gerit / ueyn del male
Ppu luigh ch / al bene aden
trambe mane el tene: De
fortunis aut fatalibus

accidentibus et adversitatis
uel prosperitatis Rubrica: f
Aris rethorica li 2 c 28 hominibus
multa cadunt non consimilia
sit enim quod preter uolunt / Quis
philosophus ethicorum li 1 c 1 aristotiles / quia
destructa ex bonis iam enim
quidam perierunt propter divicias
alii uero propter fortitudinem
Gregorius magnus moralium li
c 1 quod fortuna 2 diviciae sunt
2 principatus et nunc pallidi
pecuniam impotentie ordine
uenerunt / Eneyd c 10 ita
Virgilius / medium neptia
mes hominum sunt fortis quam
futuros / retho art de nove
Tullius / li 4 c 10 omnia subita
sunt sunt sub fortune dominacione
Errant qui in prosperis rebus
auctores fortune se putant
fugisse Li nos nullus pt
obs cas fortuna qui sibi firmus
in virtute qua in casu pre-
sidium collocavit / plus quam
Gregorius de amicicia non est certa
fortuna sed eandem plerumque ex-
stat certos quos complexa est
Seneca epistola ad lucil li 13
c 17 pene sapientis virtutem
uirtute fortuna / li 18 c 2
virtus contra fortunam inex-
pugnabilis murus est
Li 11 c 3 errat quod aut bonum
aliquid nobis aut mali in-
ducat · contra fortunam materiam
dat bonorum 2 in iam rerum
apud nos in malo bonum
ne exitiarum valitior ad
fortuna animus est et in utrumque

[illegible]

De mutabilitate et caducitate prosperitatis atque adversitatis et inopinatis casibus fortuitis aut fatalibus Rubrica tercia.

Job [illegible] ... Job ... mala ... Job ... in luctum cithara mea et organa mea in vocem flencium

Valer inpu c 21 gloricis
in crastinu ignoras quid
serotina pariet dicas / cat
Ex m cc c x d'care / sicut
que quis egredit incerdu
ad regnum 2 alig nat i reg
in opia qnit / p c x si
Cronica de nugis / de chilone
Chilo lacedemonis q fuit vn
de 1 s intrrogat ab esopo
quid nam ageret iupiter dixit
alta quide eu humiliare hu
milia exaltare / nouel li
Seculis rethor artis / c 10 errat
qui in p'spis rebz cictos for
tune impetus se putat fugisse
Sapiciter cogitat q' tristibz
pis ea aduersos reformidat
Boecius de trib3 nempe
dat et quodcu3 libz fortuna
rapitq Ennius rem subito
qui nos crescus erat / li iiij
c 10 passibus ambiguus
fortuna volubilis errat
Et manz in nullo certa te
naxq3 loco sz nos leta
manz nos multa nos pur
arbos et tu grauis in
levitate sua e / li 2 nsta po
Ex methamor / terra longa e
Ex de ponto li x 2 s c3 oia
sut homi tenui pendencia filo
Et subito casu que valuere
ruunt / ludit i humanis diuina
potencia rebz et certaz pn
sus hz hora fidem cu q
pac timeas et q tibi leta
patet / du loquela si tristia
posse puta / c 1 de curis
Paulus dy / c 10 ecum si

confirmat stare videat ne cadat
Seneca epla ad lucil li 1 c3
Neminem eo fortuna puexit
ut no tm illi minat qntu
pmisit / li 3 c 1 redigit te
ad pua ex quibz cadere no
possis / li 14 c x nemo e
q no fortuna ad volunt
eo florentissime trahat qi
no eo magis agrediat
quanto quis speciosius ful
get q illi arduum qd nec
difficile e mechi putare mech
pub cu stabile e tm hoim
quam in bruta fata volunt
inter placidissima trot copist
c 7 4 s cum aliquis auxilio
supinict pt cade / Crud
Ex d btuitate vite / alanus
surrexit prius e i oracio
Ex de epla ad mariam
plena 2 inserta varys
tempbz vita e aquibz nsta
longa pax in p'videac sut
Ex d epla ad paul inqua
stabili q possimus loco pedes
2 fluctuam et alt i aliq
collidimur / quibz li 2 dscord
Ex de nra nemo confidat
ad vsis nemo desperat aliue
sut meos rep / li 6 7 s
nsta pstas magna pdurat
Ex trag in thieste c a nsta
sors longa e dolor atq vo
luptas i vice cedunt breuia
prmuta leuis hora summis
meo confidat nimium secundis nemo
desperet meliora lapsis Totat

omne fatum

ome fatu rex deus mutas
celsitatas tibi ne alpat
In agamenone c 2 nimis
placidam sceptra quietem
Certum nec pu temnere diem
feriunt celsos fluctus colles cor-
pora morbis maiora patent
C 13 4 p o ulla logi tpis felis
In octa c 10 citus ex celso
est cadet C q 4 si n° p bigeg-
qua spondet pt fremum et pale
pro q tanto voluit varios
pro nobis metuenda dies
In herculi ethico c 6 mole
perpetit magna ruinas
Id imp n leuius e fortuna cito
repetit quod dedit / Boecius
lucanus li 1 tca ph / quia negatum
stare diu nimis magna ruunt
In spaltes dic summa decos ca-
demque tuei / li 2 c 2 domi-
valerius max / unum rerum co
labi solet bey nectet yppa-
nilum temporis fortune recapit
manuque C li 6 c 9 4 si cadu-
ca nimium et fragilia pueri-
libus q constancia trepudiis
sunt ista que vires atque opes
humanae vocant / Affluunt sub-
ito repente dilabuntur nullo in
loco nulla in persona stabilibus
nixa radicibus consistunt sed in-
certissimo flatu fortune huc atque
illuc acta quos in sublime
extulerunt improviso recursu
destitutos profundo cladium mi-
serabiliter mergunt / Pollicitis
armorum tyrannum armis comitati
placido excipiebant itinere
spes clara capite vel fluctum

apprehendebat nota nuncupa-
bant principem et salutabant
velle ac posse in equo positum
erat sed ~~dupta~~ dictator
multorum mutavit fortuna per-
quam brevi tempore salebra permutatio
tus cum ad nunc quod sibi d-
milium de iniusta impetu du-
ne omnis in q modi corpus sit
abiecerit cum continuo recupera-
tus pisce q cum devoratus e-
rat sed hunc anq scelitas cr-
pletus vel proprie curru te-
nuit cruces dari regis p-
sius in ex celso in talem
motis utitur breui affixit
Dyonisius ad hereditatis noie
apte siracusanorum ac pene
totius ytalie tyrannide dece-
pisset magnarum opum dux
exercitui dux post classium
equitatuum potens propter inopiam
litteras pueros corinthi docuit
Nimis magna ruunt difficiles
li 8 felix qui potuit mundi
nitide ruinas C li 8 de deceri
est fortuna fortior fortuna ne pis
tradere se fatis audet nisi morte
pacta mutatur prospera vite
Itaque thebaidos li 10 forsitan
et nobis mo 4 q sane recedet
lep C o t deum ipse fuctum sp culte
et i mirabiles ut rebus radiit
mortalibus properas homines contra
hunc vigit de tunc ne puit
Marcialis coq li vii pyro
c 2 extolli noli ad te fortuna
beavit proponet hunc cadere quae
levat ipsa premit C c 3 de claror
Aspectus gravior plerumque ruina

est Cum nimis alta petis
casus ruentis que ruina est
grauis et subita est sepe ti
menda tibi Amnor salsidicus
surgit re cadet | ffug sumo
chapiang est q | culmine in
sa ruunt | de bta vita li
tealis sum | 4 si plus habet
ponderis ad ruinam q sunt
tis alacra | 4 sicu quam
Claudian li 1 | tollibus percut
in genas cas deprimat elat
quicquid q fidr rebus | 18 ex
Macro saticat li 2 c | aucto
liberi summ ad gradum cla
ritatis cum venerit grisos
egit cuius quam decadens des
cendas | mithologiarum li 3
ffulgencius | 4 si sab 4 ols po
tencia nescit cum suos diuis
ind suac assitz 4 quod
amauit cito aut eclado
amputat aut fastidio do
horrescit | epistola li 1 c 1 q
Bocaq d | ccadit stabili
no erat iste gradus | c 1
Cassiod epistolarum li io | deus
qpiciuit capiti asperos in
gressa qmutatc | 36 Aristoter
Vpsis secppi sa | nimis in
mirus ruit aptzi ymis
est locus hic leuius e illa ru
ina grauis | sab xx vindicat
elatas nupta ruina gdus
prenatis ne ordo bonus te
nsta ptas qui inmpsos ax
met ua mpsr esse potes
papbsla c 3o de pig qongua
dolor ingens labe sora
Gualterus d'Alexandr li 8 oque

dissiali ipsi sors phuchsit
actus lubrica mortales c
quos ascendere scat qui fia
le cultit Iam summ michi
est cum no metus esse
ruine possit ab in ualido
quis no diu nauigat or
bez debeat occasu mortis
qui timere procellaz fortunaz
meor esse tuaz quia ludit
ff Et leuius e iniqua pre
in vita terni Caduca pre
bona fortune stabilissimz ig
nara fauoris | li 4 pt fi
siqui psiman | O deus o
quam subito fortuna rotatur
Cuncta molendinat mobi
liora rota | pt fi 2 pmonz
immutas fortuna uolubilis
ut quos fecunde sapiens
fecit ad yma rotet Et li 2
Cuncta rotat fortuna rota
quam cuncta rotant | c 4
Casiodorus in poeta | sia lap
su prodent 4 cauis fere ppa
prompta ruine insidias
ponit semper sors aspera
blandis Et 3o Oubme
liore fati sors peiora aucto
Nulla fides rerum sequitur
post mella venenum et
claudit nox atra diem
nebulaque serenum Cum po
lleat homo scliat ora uti
maiori leuitate solet adu
sa ruitur Et 33 hoc vnum
sprire potes qui nulla ptas
ee mordsa est quia res for
tua pas impat ee buies buies
e dispaia lcci Olc 4 nesti:

no est mena dici | rs ho
Iacobz burlecta c. | nere pe-
timus sepe manet Et in
principio sepius ipse cadit do
nec stare putes iudicas ne
forte nearis Ita subitus
lapis lige sua plet | aug-
gur vulgar la grande spe-
dio la longa De naturali
mobilitate statz ouq3 xx x^ta
Salom inprin c. 2x Septies
cadet iustus et resurget
Aug^s methafis li 1 oia p-
mutat tpe | ecc^o c. 18 a
mane usq ad vesperum im
mutat^r tpe | ma ne usq
ad vesperum in mutat^r quis
Ouidius methaor li xi 4 si
nec spes sua cuiq manet
rerumq novatrix Ex aliis
alias repat natura figuras
nil equidem quare diu sub
ymagine eadem crediderim
Quintilia q de clamacs S de
clamacs Sepe i ymni pri-
ma decidunt | ad marcia
Seneca d gpl | oia humana
brevia 2 caduca sunt et quid
ad summum venit ad exitum
prope est ubi i tremeto loqui
no est nichil otiqu est
luca i li 1 tra pri summis p
negatum stare diu imst ma-
gna ruunt | Seneca in ente
lepo Sol | li 2 c. f q dme
humani muris condicio semp
i infinito detrectat 2 nich
z i eo quod stare perpetuo
mltas eterni formas de-
na novas deperat | 2 i
lepo aucto c. d uo alic | ut ali-
quid erit stabile mr hoc
vita immobile ut multa

paciat^r immutacionem ad ois
mr stabis sub perpetuo motu
conspirat Et ut omes ober-
diat indicabus rei hanc di-
cetes nichil pene impermut-
ipso manet s; omt natura
pr multas evolues mutaa-
ses quas nec prude sale
e neq pdice | mobile mu-
Claudia q li 1 | tat^r ff any
phape vulgi | oia que in
ppf sub ulsse sunc pnapi-
tata ruut | gpl li 2 c. vul-
Bocaq de | laz ne humanis
rebus gsancia inesse rers
ad ipm sepe hoiem velox
hora dissoluit Et c. b con-
stat eterna posito q lege
est ut gstet genitum nichil
Cassiod epla li 9 c. x9
humane res mutabiles quacu-
sq sa eppi sa xx Stare
diu nec mis nec hor nec pri-
nec etas sufficit i mundo ti
ipsa plus placet | li 9 4 p
Qualteri d castel | res ita
sepe pbet ut nulli sas pt-
im unis ff stare gradu
Ricardus | sed pro iconiporis li
de pt^a uup c^f c. z1 tusit
honor perit posa iuncta
senescit deficiunt vires gli-
quoq perit | c. x1 ela tis
raro glia loga dat decline
naq cadunt 2 tumesta c.
quat | vulgar el mal e dura
pui | ma el no regna: Fi.

De espressiva temporis pp i^a

pdta 89 ps Anni nri sicut
aranea meditabuntur dies
annorum nrorum in ipis septua
ginta anni Si aut in potentatu
80 anni et amplius eorum labor
et dolor C ps 102 omnes sicut
vestimentum veterascent et sicut
opertorium mutabis eos et
et mutabuntur C ps 102
homo sicut fenum dies eius
tamquam flos agri sic ef
florebit quoniam spiritus pertran
sibit in illo et non subsistet et
non cognoscet amplius locum
suum C ps 143 dies homo
sicut umbra pretereunt / tempus
salom mce c 3 omnia / tempus
et suis spaciis transeunt universa
sub sole / methamorfoseos li 1
li 28 / 4 sl omnia permutantur
Jesus sl si in ecco c 14 omnis
caro sicut fenum veterascet
sicut folium fructificans in
arbore viridi alia generant
et alia deiciuntur sic generacio
carnis et sanguinis alia finitur
et alia nascitur / li 1 c 4 4 sl
Oracius in epodon / urgetur dies
nox et dies noctem / frangit
Jd ep'larum li 2 c 3 4 sl / de nobis
anni predantur euntes / li 2
Ouidius ps ti sen am / c 8
labitur occulte fallitque vola
tilis etas et celer admis
sis admaquis / li 2 forma
Jd d' arte am / bonum fragile
est quantumque accedit ad annos
fit minor et spacio carpitur
ipsa suo C li 3 4 sl neque preterit
preterit hora redire potest a
tempore tecum ciro pede labitur

De tristicia rubrica sexta

Salom in pu c 13 merore in
corde viri humiliabit illud
c 17 In merore ad deiciatur
spus c 11 Spus tristis de
siccat ossa c 24 Sicut tinea
vestimento et vermis ligno
ita tristicia viri nocet cordi
Idem in ecc° c 3 Cuncti dies ho
minis doloribus et erumpnis
pleni sunt / in epistolis c 2
ad oracius / Appesar teripim
ipte non mestum lez distractum
ppit id enim temerarius appe
ges aute tardatus repud-
beris quid tristis eris pro alic
nas lacrimas inuitus fueris
et meores teripim ipse hoies
deus rethorico li 1 c 20 Solli-
citudines et prodigia et conata
tristes inter enim et molesta
hec per non appessat sic enim
quietudo faciat dolet
parati exstimes vehementer
no quientes
Li 2 c 2 Insipientes contra in-
alia omnes dolet c 6 parati
tristatur audiens aut non
c 11 Separari ab amico et ho-
mines impossibile quod ipso debi-
litas orbatio / c 8 Tristalius
Idem ethicorum li 3 / c tristicia superi
ne qua delectacionibus absti-
nere c 11 2 si tristicia per
superfluit et corrumpit nam
hic li 1 c 12 tristicia ma-
lum est insugibile c 14 4 si
expellit delectacio tristiciam
li 8 c 2 nam nullus triste fugere
appetere aut delectabile li 10 7
si c 4 Corrumpit operacionis appetentie spiritus
Idem ipso in ecc° c 30 Tris-
ticiam non des animam tue ut non
affligas teipsum in consilio
tuo Tristiciam longe expelle
a te multos enim occidit tris-
ticia et non est utilitas in illa
c 38 A tristicia festinat mors
Tristicia cordis flectit cerui-
cem de dolo in tristicia cor tuum
sed repelle eam a te / et qui uulgo
acerbaque cantant / audio dica
dicent admune egritudinem
hominibus / epistolis li 1 c 19
dracones / et deinde hylares
tristis ex sunt quod ioco pes / et in
Tullius epistola co li 2 / id quod
mutari non potest mebuit iu
vince aio quieto ullomodo pot
li 3 eod est quod plus ualeat
perniciem dolore quam ad est
intellectum nichil ipsa 4 sunt
ce superpositum / li 2 holocausti
Idem philippicis / in turbidis
rebus sicut tu sunt mo hoies
sunt intercidunt animus relaxandus
undique optans et uelibet
ad fratres animus ipse dat arma
dolor c 1 Multa hylarius
tristicia potius habet / li 3 et
Idem pro ti scu amo / quod non
campus nulle doloris habet / Iuuenes
Idem metham amor li 3 dolor admit
li 2 uices est quod duos faciat
icto li 9 est enim cum pia plia
ninctus commemorare uelit
pro est meminisse doloris / quod pa
Idem de ponto li 1 c 7 uices tuo dulces
sic sepius egra michi precedit
est animo impossibile nunquam hine

Consolatio de cla(mitate) et de calamitate
inanem informatus ipsa na(tur)a
est ut ex omnibus accidentibus
grauissimum putet quisque quod
patitur / de cla(mitate) et hec omnibus
na(tur)a est ut sua cuique cala-
mitas precipue immensa atque
intolleranda iudicatur
paulus apostolus epistola 2 ad
corinthios c x non lauat im-
pios dolor ¶ Seneca in ceptido c 3
ubi leta diuinis mixta in
ambiguo iacent metus
aliquem facere ad cupiat timere
¶ Ce 12 et pe dulce dolema p(er)-
mentum fit quam fortem
patiuntur omnes nemo re-
cusat ¶ Seneca in agamenone
c 6 clades ferre qui refugit
suas gerat timore dubia
plus torquent mala / Seneca
in heroule ethico c 6 / patrem
petora diuo curuatas inter
sublimes agit fortuna
uentus / Ad lucil li 2 c 6 et
quod est / si uere fles nimis ante
tempus cum illa que uelud
imminentia expauisti fortasse
nunquam uenture sint certe non
uenerunt eciam si futurum est
quid iuuat dolori suo occur-
rere satis cito dolebit cum
uenerit interim tibi me-
liora promitte Boecius metro
tra ¶ li 1 c 10 Turpissimum
est in homine prudente reme-
dium meroris lassitudo me-
rendi nulla res acius in
odium uenit quam dolor / do-
lor recens consolatorem inue-
nit et aliquos ad se adducit

inuetatus uero deriditur
nec inmerito aut enim simulatus
aut stultus est ¶ li 10 c 3 pro-
gitati mali mollius tectus
uenit ¶ li 12 c 3 tam miser
est quisque quam credit ... quod
quam exspectatio est diu le-
uius accedit ¶ li x c 2 non
affligitur sapiens liberorum
amissione non amicorum
eodem enim animo fert il-
lorum mortem quo suam ex-
spectat ... demendus
quam agi futilis nec tormento
reparare sed accessire sibi
miserias ¶ li 14 c x Inex-
spectata plus aggrauant //
li 11 c x et p(er) ... curiosum
est dolere propter nichil in dolendo
spectas nemo nemo liberis
tristi ... gerat / tollea
quod de tranquilli animi / bilius
est non acquirere quam amittere
letancius uidebis quos nunquam
fortuna respexit quam quos
deseruit nichil tam acerbum
in quo non equus animus sola-
cium inueniat / magis urget
quod de prouidencia / pena in ...
quod de consolacione ad paulinum nichil
est desspiabilius quam magis
dolori parua uerba reptire
... tam similem ac in tribu-
s quam contendi se dolori
mittere / de consol(acione) ad elbiam
idem / nimium ualere mandi
sepius ad id reuertere quod
doleat / fortuitorum c 10 dicam
quod deere est res dolor ...

lege ff. c. ad l. iul. de adul-
sed adulterium ad mestue
imperatores dissimulari / cuiusque
dolore separare / Sen. uite c. 3
Aug. li x sa / c 9 aliquid ad
bonum est non timere quod pacietur
sibi et finem huius uite in-
trepidus expectare / Mor.
maximiani pena / certam
subito preferre uiam quam
tunc grauius si sensisse
diu dura sapiens miseris me-
moratur post bonorum uices
fulgencius li 2 sa 1x sa / Dolorem
suum aut benignitati com-
mendat que omnium munus
est aut obliuioni / c xx
Cassiodorus epistola li 1 / Grauiter
si quid dolet iniuria que
contigerit impetrata et per mi-
peruenit dolus unde cre-
debatur auxilium peruenire
li 8 c 20 bonum impolitum
plus amatur et sequenti gau-
dio dulcedinem confert ipsa
premissa tristicia / li xi c 14
facile omnes afflictionis senci-
unt qui uti prauibus deli-
ciis consueuerunt / c 18 pia-
culum quodam est inter tristes
uelle gaudere et humanitatis
refugere affectum quod dolorem
non sequitur alienum / Ibidem
Gregorius in pastorali c 18 / Experi-
mento iram / c 30 Rufinus
Pamphilus / Exigua dolor
ingenio laborare hora / c 66
et si ut grauiter doleat non
pertinet ad sapientem / Cum
dolor addimus premia nulla
refert hoc moderatur habere
reparari quod nequid arte
Ypso soli lo li 1 c 2 De fine
tristis esse tristiciam repelle
ate mestitie noli prauale
non preuenies in dolore:
Sacerdos c x sed pro tristicia fit
tristis quisque miser / Miser
Bernardus de amp... / Crebris
tristicijs annichilatur homo
tristis abhorret nec poterit
esse / Samariensis li 2 de cons
hey / Increare caue gaudia
uelle serena atque mali fi-
nem sed ad eam puta grata
superueniet quod non sperabitur
hora tunc quem sperabit feli-
cia post ista fauens una serena
dies inter multos nubila pessat
et luce tergit quod facit
unda solum / c 43 non est pro-
Jacobus bu / Dentes grauiter
merere pro fo ex hoc precium
quod deus ... facit prestat
non tenuit uitam deque omnibus
g. Credita ad repetit ne-
mo dolere uelit quomodo
nulla dolor addampnum facere
uidetur unus solet dampnis
addere dampna dolor **De fle-
tu et lamentacione ex septia:**
Salomon eccle. c 3 tempus fle-
di et tempus ridendi / Bella
Terrag ... i li lamentacionum
c 1 Ciuitas ... fingitur
lamentari ... uobis omnes
omnes qui transitis per uiam at-
tendite et uidete si est do-
lor sicut dolor meus quia
mundi ... ad lo-
cutus est dominus in die ire furoris
sui / c 3 Ciuitas ... de-
structa fingitur lamentari:

hys ubis defecit gaudium
cordis nostri versus est in luc-
tum chorus noster cecidit co-
rona capitis nostri ve nobis
quia peccavimus | c 22 tho
est si sis in ceto | dicam ple-
ra super mortuum quia requi-
evit luctus mortui septem
diebus fatui autem et impii
omnes dies vite illorum
Tullius tusculanis q li 2 quid
fletum muliebrem meo tempus
Ovidius epistolis c 2 heu
patior telis vulnera facta
meis ¶ c 6 nos corporis tacto
nubes absque te tuli // c 1
flendo fudimus diffudimus
iram | de tristibus li 1 c 1 tot
idem | mala sunt passus quot
in ethere sydera lucent parva
quot quot parvus corpora pul-
veris habet ¶ c 10 omnia iam flere
si que posse negabam
et michi est de quo non pe-
henda fides hec ego vati-
cinor quia sunt deceptus
ab illo lucam in ipso que in
rebar opem // li 3 c 3 credo
tibi qui mittit non habet ipse
vale ¶ c 8 Ergo ego ad ter-
ram patria urbique do-
musque rapta que sunt adimi
que potuere mei ¶ li 4 c 3
Est quedam flere voluptas
expletur lacrimis egeritur-
que dolor ¶ li 4 c 11 hanc
tuus e getis tibi mittit
naso salutem mittere si quisquam
quo caret ipse potest ¶ li 5
et si c 1 verba mihi frustra

non proficuum prodest | Ieremias
idem de ploratu li 3 c | lacrime
ponderas vocis habent | Inter
cetera nihil de claz de cla | luctus
et desperaciones fedam in vacuitate
dimittimus ¶ de cla unusquisque
luctibus ac lacrimis suis credit
accedere quandam dignitatem
si miseriis et videamus:
Paulus ad Romanos c 12 gau-
dete cum gaudentibus flete
cum flentibus | in ethice sunt
Seneca tragedia | c 6 et pe
flendi in ipsis dira cupido est
in ypolito c 9 sed pone questus
non levat miseros dolor ¶
c 4 At si quis ultro se ma-
lis afferre voles seque impo-
torat perdere est dignus bo-
nis c 9 fletus erumpnas
levant | idem c 3 levior est
plangere | qui tacite questus luit
et clepe sepe ¶ c 1 magis
in agamenone | exprimit que
sterte lacrimas aure | in hortis
in hercule ethico c 2 | habi-
mees lepe ad transit vita
gementibus | lucanus li 1 c 10 nec
quid est | par sunt oculi
animo amisso nec fluant
lacrimarum et non plorandum
¶ li 13 c 3 Noli mala tua face
tibi ipse graviora et te que-
lis onerare ¶ li 11 c 10 et pe
iniquum est queri de eo quod
unum accidit et omnibus restat
Solidius michil est quam
fama captare tristicie et lac-
rimas approbare et iudicias:
sapienti nimis | c 10 clamo-
rem de re partis | re dolor exprimit

c 16 Vultius es qui fles
casus mortalium quid igitur
aut bonum aut miserum ludum
Seneca de ira li 1 c primo natura
querulum est calamitosum
quod impatiens in fortunis casus iniuria
Iuvenalis li 4 et satira 1 po
fui namque minimos gemitus
flagrantior equo non debet
dolor esse viri nec vulnere maior
Boecius de consolacione li 1 c 1 car-
mina qui quondam studio flo-
rente peregi flebilis heu
mestos cogor inire modos
Pamphilus c 30 Vulte quid
tamis curte dolor urget
maius acquirit gemitus pium
a nulla tuus expectet gestus
modus et prudencia fletum
terge tuas Claudius perpetue
quid facias imposcita c 32
Serfedus si doleas sine
teste dole mentis quod dolorem
ignorent facies quia si dolor
intimus hora carpit et e-
maciat animus iocundior ho-
stem nutrit et impinguat
et gaudia suggerit illi ex-
urgens tua membra dolor

De miseris et miseria ff 8va

Iob historie c 2 deus ponit
humiles in sublimi et merentes
erigit prosperitate Idem c 30 Qui-
dam amicus Iob nomine eli-
gans ingressione Iob dixit ei Ca-
ve ne declines ad iniquitatem
hanc enim cepisti sequi post
miseriam Proverbiorum c 19 homo
Valerius indigens miseri-
cors Vabulinus in ingratitudine

ceptus pro parte fidei miser-
ius esse paradysorum distin-
ctus ut in prosperis et stultis
et in forti venenum bene esse
ut sic bonus vir et fortis
et sapiens beatus non potest
Ovidius de ponto li 2 c 1 res
timenda est omnis miser Idem li
2 et sequitur c 2 Nil adeo fortuna
gravius miserabile fecit ut
minuat nulla gaudia pre
malum Idem c 2 Crede michi
miseros prudencia prima
relinquit et sensus cum re con-
silium quod fugit miserum est
Seneca de ira Cicero Item dampnis
accedunt miseris Claudius 1 de claris
Rutiliaque de Seneca ibi erudiunt
miseri ne esse miserabiles
desinant Idem de cla 12 temporale
calamitas cui blanditur
aliquid de voluptate leticia
Seneca tragedia in thieste c 11
post hoc miseros sequitur
luctum nunquam rebus credere
letis accedat felix fortuna licet
tum afflictos gaudere piget
flenda miseris diva cupido est
Stratoca c 12 et sequitur nemo
se credit miserum sed tolle
felices Adelardus li 9 c 1 Ne-
que est nemo miser nisi miser
est declamans li 8 c 1
Seneca fortuna quos miseros facit
etiam suspiciosas facit For-
tunam li 3 fruatur in tempore cura
non tenax et tu miseris rapi
nimia putat Basilius li 11 hic
Statius thebaidos miseris furor
instare periculo ne liberat

metus et vita odisse civis
casus iuvat ostentare pude-
dos / Eccli 12 clamat miseri la-
niata maliss fimus / la est
Fulgencius li 1 fab 1 80 / medi-
cina impos oblivio / hic
Boecius de cons li 1 c 8 / cete-
ris anmulis malis acce-
dit quod existimacio plurimorum
non rerum merita sed fortune
spectat eventum ea que tunc in-
dicat esse provisa que felicitas
commendaverit quo quo fit ut
existimacio bona prima omni-
um deserat infelices hec tunc du-
cerim ultima esse adverse fortu-
ne sarcinam quod dum miseris ali-
quod crimen affigitur que per-
ferunt meruisse creduntur / ne
Cassiod ep 7 li 4 c 29 / cesse
est ut amplius permoveat miseria
quam audita calamitas /
c 13 non est ignavie culpa
quam excusat nefanda
calamitas / Eccli 10 c 1 deus
concuit casus asperos in
prospera mutare / ita non est
Papias c 1x p / miseris mi-
seros mala multa super populo la-
bor quod tunc remanet indu-
bio fructum / de aspect li 6 pros
Gualterus / miseri querula est
Jacobus benedictus c 42 lu-
dibrium populo fit miser ostenso
prius nec ex or 20 solacium
est miseris socios habere penarum
quis vulgus Alicam magni
nale miserie De misera-
bilibus personis rubrica 9
Ps 9 placata paupe-
rum non oblivietur in finem
ps 36 Cum ceciderit iustus
non collidetur quia dominus supponit
manum suam / Ps 102 Fa-
ciens misericordias dominus et iu-
dicium omnibus iniuriam pacien-
tibus / Ps 125 Qui seminant
in lacrimis in exultacione
metent / Ps 140 faciet dominus
iudicium inopis et vindictam
pauperum / Ps 145 dominus fa-
cit iudicium iniuriam pacien-
tibus dominus solvit compeditos
dominus illuminat cecos dominus eri-
git elisos dominus custodit
advenas pupillum et vidu-
am suscipiet et viam peccatorum
disperdet / prov c 22 non fa-
Salomon / ciis violenciam
pauperi quia pauper est ne-
que conteras egenum in porta
quia dominus iudicabit causam eius
Ovidius de ponto li 1 c 6 esse
de miseris miseris celesti numina
possunt nec semper lesos et sine
fine premunt De miseri-
cordia et in misericordia 10
Exodus c 22 advenam non
contristabis neque affliges
eum vidue et pupillo non
nocebis si leseritis eos
vociferabuntur ad me et ego
audiam clamorem eorum
et indignabitur furor me-
us percuciam que vos gladio
et erunt uxores vestre vidue
et filii vestri pupilli / Ec c 23
pauperis in pauperibus i neque
non declinabis in iudicio
pauperis pro ignis molestus
non eris / 19 non morabitur opus
Levitici / mercenarii tui a-
pud te usque mane Non

maledicas surdo nec coram
ceco ponas offendiculum Si
habitauit aduena in terra vestra
et moratus fuit inter vos
ne exprobretis ei sed sit inter vos
sicut indigena Ce 24 equum
iudicium sit inter vos siue per
egrinus siue ciuis peccauerit
Deutero .x. indeutero c 21 ma-
ledictus qui errare facit ce
cum in itinere maledictus qui
peruertit iudicium aduene
pupilli et vidue / Noli au-
Thobie quarto c 4 / ter faci-
em auertere ab vllo paupere ita enim
fiet ut nec a te auertetur
facies domini et quomodo tibi a-
liquid operatus fuerit statim
ei mercedem restitue et merces
mercenarii apud te omnino non
remaneat / pacientia pau-
perum Psalmus 9 / non peribit
in finem Psalmus 40 beatus qui
intelligit super egenum et
pauperem in die mala libe-
rabit eum dominus Psalmus 106
faciet deus iudicium inopum
et vindictam pauperum Psalmus
166 dominus custodit aduenas
pupillum et viduam suscipiet
Salomon Prouerbiorum c 14 etiam
proximis suis pauper odiosus erit
qui autem miseretur pauperis beatus
erit c 17 qui despicit
pauperem exprobrat factori eius
et qui in ruina letatur alterius
non erit impunitus Ce 18 cum
obsecracionibus loquitur pauper
Ce 19 fratres hominis pau-
peris oderunt eum insuper
et amici procul recesserunt ab eo
generat dominum qui miseretur
pauperis et vicissitudinem suam
reddet ei Ce 21 qui obturat
aurem suam ad clamorem pau-
peris et ipse clamabit et non
exaudietur Ce 22 non facias
violenciam pauperi quia pauper
est neque conteras egenum in
porta quia dominus iudicabit
causam eius / Ecclesiastici c 4 oculos
tuos ne auer-
tas a paupere non contristes
pauperem in inopia sua Cor
inopis ne affligas et non
protrahas datum angustianti
Rogacionem tribulantis ne
abicias et ne auertas faciem
ab egeno in iudicando esto pu-
pillis misericors ut pater
et pro viro matri illorum Ce 12
papia diuitum sunt pauperes
Similis ouem tradunt compelle-
re ancius similis est cui cotidie
est inope et arguit locutus
est sensate et non est ei datus
locus

De diuina consolacione miserorum Rubrica .xvi.ma

Exodi c 23 pauperis misere-
beris in negocio / miseretur
Psalmus 36 peccator iustus / et retribuet
Psalmus 83 misericordiam et veri-
tatem diligit deus Psalmus
84 misericordia et veritas
obuiauerunt sibi / iusticia et
Salomon Prouerbiorum c 3 / veritas non
te deserant Ce 11 benefacit
anime sue vir misericors qui
autem crudelis est etiam pro-
pinquos abicit Ce 14 qui
miseretur pauperi beatus erit /

Qui credit in deo misericordiam
misericordiam et veritatem diligit
bona. c. 16 Misericordia et veritate
redimitur iniquitas. c.
17 Qui de ruina letatur al-
terius non erit impunitus.
c. 19 Homo indigens mi-
sericors est. c. 22 Qui misericors
est ad misericordiam benedicetur.
Philosophus rethoricorum li. 2. c. 11 misericordia est
tristicia quedam super apparenti
malo corruptivo vel contristativo
eius qui indignus inpatitur
quod ipse expectaret se passurum
aut aliquem suorum et hoc
cum prope videtur. c. 15 Iu-
venes misericordes sunt quia
omnes bonos et meliores
arbitrantur. Similiter eciam senes
eciam propter quod miserantur quia
indigentem pati existimant
ipsos. De hystoriis Alia lege.
Exodi c. 1 Nullus vir misericordior est. Ecclesiastici c. 2 Cor
durum male habebit in novissimo. c. 10 Non
exasperes pauperi in inopia
sua Cor inopis ne afflix-
eris et non protrahas datum
angustiati. Ait Paulus In iudicio
esto pupillis misericors ut
pater et pro viro matri illorum.
Plinius in epistolis. Gregorius libro 11.
Miseratio est egritudo ex alienis
rebus adversis. Seneca de clementia. est
Tullius de clementia quod felici-
bus difficilis miseriarum vera
existimatio. Boecius Publius existi-
mat miserias longa feli-
citas et aliorum casus finale.

despiciat in eclesiastico c. 4 Beati
Mathei misericordes quoniam
ipsi misericordiam consequentur. Estote
Lucas in ewangelio c. 6 misericor-
des sicut et pater vester miseri-
cors est. De clementia mea
Seneca est miseria aliorum
nimis miseriam perpessum.
Valerius maximus li. 10 c. de ab-
stinencia et continencia ipsi Romani
misericordia abstinencia contra de
inpertita quam sub Marius
in arma rei publice inflix-
erat nam cum ante proscriptos
penates vulgi manibus
direpcionibus abicasset in-
venire nemo potuit qui
civili luctu predam peteret
unquam ita eciam sic ab huius
prude ac si a sacris edibus
abstinuit. Cum quidam
misericordes continencia plebis
tacitum crudelium victorum
quiquam fuit. Luca li. 4 c. 1 lau-
dabili est in felicia hosti sive
miseri. Lucas li. 9 t. de superbia
Sucius post penis Balneo
egressus ante pedes suos
prostrati hyspern ambitus
et cum nobile vir et sibi
annam iacentem reliquid
contumeliosa voce per ultra
nichil eciam aliud eum
agere quam ut dominum suum
moraretur vidit Libertis
Cesar Co. t. de valid. l. lege
misericordia digni sunt qui
alieno laborant vicio. c. 10
Tullius li. de presumpcione hominum Ad mi-
sericordiam pro promptum.

Boecius de cons(olatione) li 2 c 1 ex-
perandi sit quorundam meritis
omni languore atrocior vero
improbitas. C 8 diligere iure
bonos et misereri malis
Seneca fab ceppi fab xx ec
nulla ptas an miseros ar-
met / lucra de castello li 6
Qua / Bore miseri quecunla
est felicitas nota superbus
est status / nulla est grassior
et timidus / metis / li 1 pt
Theyrica samaritan / i Nam
quod est miserum probus expu-
gnare laborat Sc miseri
mile mit ce plus / c 6
Jacobus bulletaglir / Nec
penas aliquas quia forsan
fit mors ipse euoluit mag-
nam lapis expugnis: De
christiana consolatione in moz: 12:

Job histor(ie) Et unda amicus
Job nomine Eliphas consolatus
fuit in adversitatibus eius
Ecce docuisti multos
et manus lassas roborasti
vacillantes confirmaverunt sermo-
nes tui et genua trementia
confortasti Nunc autem venit
super te plaga et defecisti teti-
git te deus et conturbatus
es Ubi est timor tuus for-
titudo tua et perfectio viarum
tuarum Recordare obsecro te
quis umquam innocens periit
aut quando recti deleti sunt quin
potius vidi eos qui operantur
et seminant dolores et metu-
nt eos flante deo perisse et spiritu
ire eius esse consumptos

Ero mea de nugis ph'ord ex
pz de Chilone Chilo Lacede-
monius qui fuit unus de 7
sapientibus iubebat cives ad cala-
mitates amicorum quam ad
prosperitates ire / c 1 Ro de pe
Eccli si pr icc / plorantibus
in consolatione / bus li 4 c 9
Ovidius de tristi / de tinco sen-
dis anim fallo et dolores ex-
pior animis et dare verba nus
Id metamor li 14 sen
neque enim stulta querenda
sola tua est plus aliorum
respice casus mitius ista fe-
res utinamque exempla dolente
vel mea te posset relevare
sed et mea possunt / Animum si
Seneca de tranquillitate / te ad stu-
dia revocavis omne vite
fastidium effugies / et tedia
Seneca de epistola ad Paulum / optime
felicitate extollunt et sane
vite calamitatem minuunt

Explicit tercius liber quarte et
ultime partis Incipit quartus
et ultimus quarte et ultime partis

Quartus et ultimus liber quarte
et ultime partis tractat
de morali consideratione vite
et mortis sub hiis tribus capitulis

De laboriositate et vanita-
te vite Rubrica prima:

Job c 4 homo ad laborem
nascitur C 1 militia est
vita hominis super terram et sicut
mercenarii dies eius C 8
sicut umbra dies nostri sunt
super terram C 14 homo natus:

de muliere brevi vivens tempore re-
pletur multis miseriis qui
quasi flos egreditur et conteritur
et fugit velud umbra et
numquam in eodem statu permanet
Gen. c. 3 In sudore vultus
tui vesceris pane tuo do-
nec revertaris in terram de qua
sumptus es et in pulverem re-
verteris | li. 1 c. 29 et per dies
Paralipomenon | nostri quasi umbra
super terram et nulla est mora
Psalmista ps. 38 universa vanitas
omnis homo vivens | Addit
Salomon in Ecclesiaste c. 1 et 12 | sed
addit et laborem | Ec. c. 2
dicit Salomon cum me con-
vertissem ad universa opera que
fecerunt manus mee et ad
labores in quibus frustra
sudaveram vidi in omnibus
vanitatem et afflictionem
animi nichil permanere sub
sole dicit Salomon moritur
doctus et indoctus similiter
et idcirco taeduit me vite mee
videntem mala esse universa
sub sole et cuncta vanitatem
atque afflictionem cunctis cunc-
tis diebus homines doloribus
et erumpnis pleni sunt nec
per noctem mente requiescunt
Ec. c. 3 Cuncta sub sole animalia sub-
iacent vanitati et omnia
pergunt ad unum locum de ter-
ra facta sunt et in terra pariter
revertentur Ec. c. 5 Sicut egressus
est homo nudus de utero ma-
tris sue sic revertetur et nichil
auferret de labore suo

Ecclesiasticus in c. 40 Occu-
patio magna creata est
omnibus et iugum grave super
filios Adam a die exitus
de ventre matris eorum usque
in diem sepulture in matrem
omnium in terram | de cla.
Quintilianus de cla. | hac appel-
latione fragilitatis humane
nemo pene mortalium
impune vivit | Ypolito
Seneca tragedus in | c. 9 Certa
fallax abditos semper gerit
amplexa pulchra turpibus
faciem induis | c. 8 Mors
Seneca in Hercule Ethoeo | sola porta
dabitur erumpnis | iam ple-
Seneca de consolatione ad Marciam | In ceteris
variis casibus vita est
aliquibus nulla longa pax
nisi in diuturnitate sit nichil
tam fallax ut vita huma-
na nichil tam insidiosum
Idem de consolatione ad Paulinum
Omnis vita supplicium est
Idem de remediis fortuitorum
c. 2 peregrinatio est vita hec
cum multum ambulaveris de-
mum redeundum est | Ec. c. 21
et si mors est illud luctus
dolor non sunt supplicia sed
tributa vivendi teste Seneca
illo prope fata turpiter tam
Marcianus iam nichil est
totum quod imperium cito pre-
tempus preteriens hora quasi pri-
ma traxit | 82 epistola infantes
ex conspectu sub | terrenis in festa pi-
cula rebus | fuerint pro deprimis:

prima prox luxuris est mox
z mt carnalia noti quiet
nec pater polliatis n° modo
z quidis / li 1 c 10 vita ista
Ysidorus so / lacrimis plena
z vita ista a flectibus incho-
at flentes priorum miseram
in hanc vitam / p bact brevis
Bernardus li de m / c 9 4 fi C
Omnia que carnis vanarum gau-
dia rerum umbra velud
tenuis velox fine recedit
Matheus vindomen de histor
tob c 10 Et hac vale
gravis tempus via lubrica vigil
amicicias tempus mobile vi-
ta brevis C c 16 hec est
vita brevis lubrica pena do-
lor / mc os sex quid valet
Xpu / argenteos quid divites
vive cernos post impium
finis pulvis et umbra sumus

De vite brevitate et vanitate rubrica secunda ultime:

Job histor c 8 Sicut um-
bra sunt dies super terram
C ez homo z brevi vivens
tpe C c 12 Breves sunt dies
hominis / c 1 dixit deus erit
Genesis / dies hominis 120 an-
norum / li 1 c 28 4 pe dies
Paralip / nostri quasi umbra super
terram et nulla est mora
psalmista ps 89 anni nostri sicut
aranea meditabuntur C dies
annorum nostrorum in ipsis 10 an-
nis Si autem in potentatibus
80 anni et amplius eorum
labor et dolor C ps 101 dies
hominis sicut umbra sunt
...

anni quasi gutte aquae de-
putati sunt / ordine primarius
Tullius in / marcello cuius
z hac ipsum diu in quo est
aliquid extremum qd ad ve-
nit omnis voluptas preterita
pro nichilo e quia postea nulla
est futura / cplarum ad lucilli
Seneca / 6 c 1 4 fi punctum
z quo vivimus 2 ad huc
puncto minus / ad maiorem
Idem de gesti / oia humana bre-
via et caduca sunt et infiniti
temporis nullam partem occupantes
lucanus li 10 C compulite cominus
augusto in tpe rebus / gat
Cato c 4 4 fi capitulo / noli
permittere vite / quo omnium ingredi-
ens sequitur mors corporis
umbra / in li accepti quidem
Bernardus / vita brevis velud
umbra levis sit anichilatur
sic vadit subito et cadit
dum stare putatur / morum
Idem de mp bact / c 9 4 fi
Omnia que carnis vanarum
gaudia rerum umbra ve-
lud tenuis velox sic recedit

De mortis inevitabilitate rubrica 3ª

Job histor c 38 de sacert
omnis caro simul et homo
in cinerem revertetur / Ro p-
Gen c 6 dixit deus / manebit
spiritus meus in homine in eternum
quia caro est / c 2 moritur
Salomon in ecc° / doctus pariter
et indoctus C c 3 omnia tem-
pus et suis spaciis transeunt
universa sub sole C c 9 nemo
est qui semper vivat C Regum.

Thegid li 2 c ix omnes mo
rimur et quasi aque dila
bunt in terram que non reuertunt
Jesus fi si in ecc° c xo oia
que de terra sunt in terram
reuertent C c xi judicium
mortis adus omni carni
Rabanus in eglogis oia
orta occidunt et aucta se
nescunt / modis li 2 c ix sicut
Oracius / fugaces postume
postume labunt anni nec
pietas moram rugis et instanti
senectute adferet i domite
morti / in epo li 1 c 16 4 p
Idem / vrget diem nox et
dies noctem / bem morti
Jd impos de / nos maxime
mortalia fata pibus nedum
simonem sed dominum et gra
uiam / li 1 c 11 mors
Idem / ultima linea est rerum
li 2 c 3 4 fi Singuli de nobis
aim predam certes / li Ba
philon uel phylomo / precac
c 1 unus c hominibus initum
ad uitam 4 plus exitus
Ouidius de tristibus li 3 c 8 Si
gula ne referam nil non
mortale tenemus pectoris
exceptis ingenii et bonis
Quintilianus de cla li 1 de claz
omnes nos hora certa tas
fallentes et cuius applicat
sato et in turpissimo spe
cutatis cogitacio est desine
ti pepigia sepulturis emo
numenta premoriimus / c 9
Paulus apostolus c ad ebr / Sta
tutum e omnibus semel mori
Seneca trag in hercule furente
c 1 prima que uita dedit ho
ra carpsit C in troa c 4 Tem
pus nos auidum deuorat
Jd epistolas ad lucil li x c 3
Cottidie morimur cottidie
enim demitur aliqua pars uite
et tunc quoque cum crescimus uita
decrescit ultima hora qua
esse desinimus non sola mor
tem facit sed sola consummat
C li 14 c x oia mortalium opa
mortalitate dampnata sunt
C li 20 4 fi c 3 Cottidie propius
ab ultimis stamus et illo vnde
nobis cadendum est hora nos
ora impellit C c 6 fluunt
dies et irreparabilis uita de
currit / li 1 Capitulo oia tellus
Lucanus / que genuit / suos
Maximianus orta cluta / repe
tit meremque requirit et
reddit ad nichilo quod fuit
ante nichil omnibus est cadu
ce uia non tamen unus est ui
te cunctis exiciique modus
huc puer atque senex pit
iuuenes et senex hic par
diuitibus pauper conueniunt
Seneca de remediis fort c 1
Mors oia abstulit mors
oia deuorat C c 2 peregrinacio
e uita hec cum multum am
bulaueris demum redeundum e
Ex tempus desinit C c 4 adoles
centes 4 impuberes et cadu
sam naturas ducit C c 16 Pro
lem ordo fati quod et
statis / de qpl li 2 c ix mors
Vocans / sequitur alta gloriam :

inuoluit similem pariter
et excelsi caput adequat pro
funda infimis / i c 10 Cot
Ysidorus p lo li / tidie dies
auffert cottidie ad finem
tendimus ad mortem cotti-
die appropinquamus / de contemptu
Bernardus i li / mundi Mors
resecat mors omne necat
quod carne creatur Magni-
ficos premit et mediocres
auctis dirat nobilium te-
net impium nulli reuere-
tur dudibus et principibus
que dicitur Mors iuuenes
rapis atque senes nulli in-
percis Sed quid plura loquar
nulli mors impia parcit
non euadit inops nec eo
qui marsupia farcit non
gaudet cesses que bona sunt
operari quia mors non cessat
tibi nocte dieque minari
pro uulgari Cho si more
el grande segnore ad
fa el lauorà ore De in-
certitudine hore mortis
et multiplicitate occasio-
nis mortis Rubrica . x .
Salomon in eccl c 9 Nes-
cit homo finem suum sed
sicut pisces capiuntur
hamo et sicut aues com-
prehenduntur laqueo sic
capiuntur homines in tempore
malo ad eis extiplo (?)
superuenit / odis li 2 c 6
Oracius i / Quis scit an
addiciant hodierne cras-
tina uite tempora dij superi

Seneca trag in thebaido c i
ubique mors Eripere uitam
nemo homini potest At nemo
mortem mille ad hanc aditus
patent / Ad luc li x c 7 In
quo Ego (?) certum est quo te mors
expectet itaque tu illam omni
loco expecta / i certa i occultas
Idem de cla li / rerum natura
mortis uiam apperuit / dies
Lucanus li 2 mille modis me-
leti mors una timenti est
Staciis thebaidos li 6 ma-
net ingens copia leti
propter sub ulterius (?) e ferro
peste fame uinculis al-
gore calore mille modis
miseros mors rapit una
homines / et si tempora longa
Cato c 4 / tibi noli promittere
uite Quocumque ingrederis
sequitur mors corporis umbra
Ysidorus p lo li i c 10 Mul-
ti diu mori non existimant
auffertur subiti ad mortem
subito rapiuntur De medi-
tacione mortis et uite ap . xi .
Iesus filius sy in eccl c a / In omni-
bus operibus tuis memorare
nouissima tua et in eternum
non peccabis / Et c x / Memor
esto quia mors non tardat
Et c 28 Memento nouissimorum
et desine inimicari tabitudo
cis et imminent i mandatis
Et c ix Mors quam
amara est memoria tua homini
iniusto et pacem habenti in sub-
stancijs suis uiro quieto
et cuius uie directe sunt in

omnibus et adhuc valenti
accipe cibum necesse / nemo e
Tullius de se / tam senex / qui se
annum non putet posse vivere
Perseus satis et breve mense
leti fugit hora / 3 declamacionum
Quintilianus de cla / turpissima
perpetuitatis cogitacione defri-
cti pro exigua spinatis e-
vi momenta premorimur
Seneca epistola ad lucillum li i
c 3 / Nulli potest secura vita
contingere / qui de producenda nimis
cogitat / Eli 19 c 8 / Nichil
eque tibi proficiet ad temperanciam
omnium rerum quam frequens
cogitatio ore vite cui sis breuis
incerte quicquid facies respi-
ce ad mortem / Marciam
Seneca de consol ad / in hoc occe
errore versamur / ut non pu-
temus ad mortem nisi senes
inclinatos quam iam vergere
Jeronimus in prologo principii
biblie ad fr / facile contempnit
omnia qui se semper cogitat
moriturum: De mortis hor-
ribilitate Rubrica Sexta:
Ysayas propheta c 14 / Conad
cadaver tuum / subtus te sternetur
tynea et operimentum tuum
erunt vermes / Ec 10 omnes
qui nequiter egerunt tynea
quoque comedet eos / tribus
Alanus ethicorum li 3 c 1 / lissimum
est mors / odis li 2 li 26 / 8
Oracius i / pulvis et umbra
sumus / de cla 4 declamacionum
Quinti / quam grave est mori
Seneca trage in ypolito:

c 9 / O vita fallax abditas
semper geris animis quam pul-
cram turpibus faciem induis
Cronica de nugis phorum c 17
scribit de anaxagora ad civi-
tatem qui intra cronica mo-
reretur undique inquit similis
est descensus ad inferos:
Quod mors non sit timenda Rubrica 7:
Sessa[?] psi in grecia c 41 / Noli
metuere iudicium mortis
Tullius cuschia[?] quo li i in fine
teneamus ut nichil cen-
seamus esse malum quod sit
a natura datum omnibus / Eli
2 / Quam id quod vitari non
potest metuit / in his vivere
dies quietos nullo modo potest /
Qui mortem non timet
magnum ipsius proponit sibi ad
beatam vitam comparatur / c 10 ac
Ouidius epistola / continuit dies
perdunt multe figure mors
quam minus pene quam mora
mortis habet / cla 2 declamacionum
Quintilianus de / Quisquis
honestis operam artibus
fecit quis finis quam mora
sollicitas nunquam sibi vide-
bitur praematura morte peri-
turus / Lucanus tantas ad amicum mete
quam responditque nemineque occidi
vita non fugiat . sola captivi
metimus potest quam fatigamus
noctis dies potest quam breves
queramus etatem nempe potest
vanitas . cupido luxuria
libido non pudet potest hec
sunt debilitates luctum spacia:

mebrorum et ad liceat cua-
d' mali pati finge tibi ne-
lud ipam pclamare natam
receptus es in hoc pulcri
mundi teiu q3 corporum et
perpauca deorum mors mor-
dinem mortalitatis nature
bona mea mdisti admitte
postes cede uenientibus
nescis te quanto diuinius uiu-
eris tanto magis impacari
pere quemlibet pgetur tpa
iugantur etates no pt no
cepisti quire nisi qui mo-
rit' nimium omnes nos
hora ptantas falletes p
cuipius applicat fata et in
hanc turpissima ptcuitatis
cogitacione districti p conquea
festinatis cui moneta p-
morimur faciamus potius
de fine remedium et duri-
solacium Epicarus sponte
tepidis plenum sanctitatis gra-
cias agentes Solus inuit
quo ad uoluit qui mori
maluit Infine prpus tue
neque mortis est ut muneris
tis amos / epistolarum ad lucil
Seneca / li 4 c 1 vita ad
expectacione mortis data
est ad hanc itaque ideo ti-
me de metis est quia certa
expectane dubia metuunt
pricio ponderent et qui in ipa
morte est qua ita morte
mors eius admota certa
impetus cum no in tanta
inevitabilia Cli 1 c 8 bene
mori est libenter mori / li
20 4 fi c 10 nullum malum ad

uita pdit pmo mori mortis
(quod) de cla li 3 ca 4 Crudelis
est quam mori semper morte
timere / medio ponte c 1 ori-
gi de re / q3 horrenda spirituum
spectat ad mortem / C c 2 mors
est homo naturalis ubi pena
Tibullus c unc quod mutare
non possis C c 10 vnicuique ad
inferos una uia est ista
est aliena pra mortuos
c 21 4 fi mors spolium luctus
dolor no sunt supplicia sed
tributa uiuendi / vltima pena
Lucanus li 8 corporis / nec metu-
enda mors / Aiso li 1 c 7
Plinius de na / natura nichil
hominibus bonitate uite
prestitit melius et breuitatis
membra torquentur p mort
uiuus auditis mors pus de te
cruciatam ad arbore in sermeta
et tunc uite hoc tempus adimat
Juuenalis li 10 satis 1 fron-
tem postea mnmn mortis
terrore carentem / li un pu
Marcialis com / c 3 Mortis
uale tibi timor uite quiode
bellit dum moriens uiuis
dum metuendo peris / Inc
natura f pruinca morte
ponas / te de morte metu
solicitare nequit / uite c 3
Cluor li de sp ho / Magnum
ad bonum est ut no timeat
sed comparare sibi et fine hunc
uite intrepidus expectare
Cato c 2 Qui mortem
metuit perdit quod uiuit
id ipsum / C c 3 Linque metum
leti nam stultum est tempore

in ore dixit ingratus inebrias amittere gaudia uite. C. x. Fac tibi proponas mortem non esse timendam. Que uenit bona si non est finis tamen illa malorum est. de consolatione li. 2. c. 1. Et Boecius timemus timor non sinit esse felicem.

De turpi et mala uita spernenda et mortis acceptabilitate .8.

Ecclesiastici 2. mors peccatorum pessima. Et si mecum c. 30. Melior est mors quam uita amara. C. c. 40. Melius est mori quam indigere. C. xl. O mors bonum est iudicium tuum homini indigenti et qui minoratur uiribus defectu etate. philippicarum li. 3. Tullius dic et libertatem nati sumus aut hanc teneamus aut cum dignitate moriamur. Marcus Tullius de claris oratoribus luctus et deprecationes fedam maturitate durationis. Seneca trage in hercule etheo c. 2. mortis his uices lente cui trahitur uita gemitibus. epistolis ad lucillum li. 9. c. 1. Idem non uiuere bonum est sed bene uiuere. li. 1. c. 1. Ih. Boecius de consolatione. ora hominum felicium qui nec dulcibus annis inserit et mestis sepe uocata uenit. li. c. 1. Mors Isidorus soliloquiorum malorum omnium finem imponit. Mors calamitatis terminum prebet, omnem calamitatem mors adimit. Melius est mori quam male uiuere. Melius est non esse quam infeliciter esse.

De uita fugienda rubrica nona et .ante.

Tullius tusculanarum questionum li. 1. uetat dominans in nobis deus iniussu hinc nos suo demigrare. Ouidius de tristibus li. x. c. 3. Vite temporibus quorum nunc in nunc facta est in herculem furente. Seneca trage c. 2. dum fata sinunt uiuite leti properat cursu uita citatis uolucrique die rota precipitis uertitur anni. Et in proposito c. 4. citius mobili cursu fugit. C. c. 1. dum licet uiuere tempus te tractum prebuit idem in epistolis ad lucillum li. 1. c. 3. et si uita nunc proposito magna est debilitate uite precipitatur. Idem quippe uita sua et futuri dependens laborat perdit tedio. Maximum uiuendi impedimentum est expectatio que pendet ex crastino. Cum celeritate temporis contendendum est et uelud ex torrente rapido ato hauriendum est.

De laudabilibus morientibus et laudabili fama morientium rubrica decima.

Tobie c. 3. hoc pro certo habet omnis qui colit deum quia uita eius si in probatione fuerit coronabitur. exortatione c. 2. Sic Boecius 1. Mori quidem in omnes promulgauit fortuna. bene autem mori propria natura ubique nos attribuit. li. 10. circa. Virgilius eneidos. medium stat sua cuique dies breue et irreparabile tempus omnibus uite sed fama extendere factis hoc.

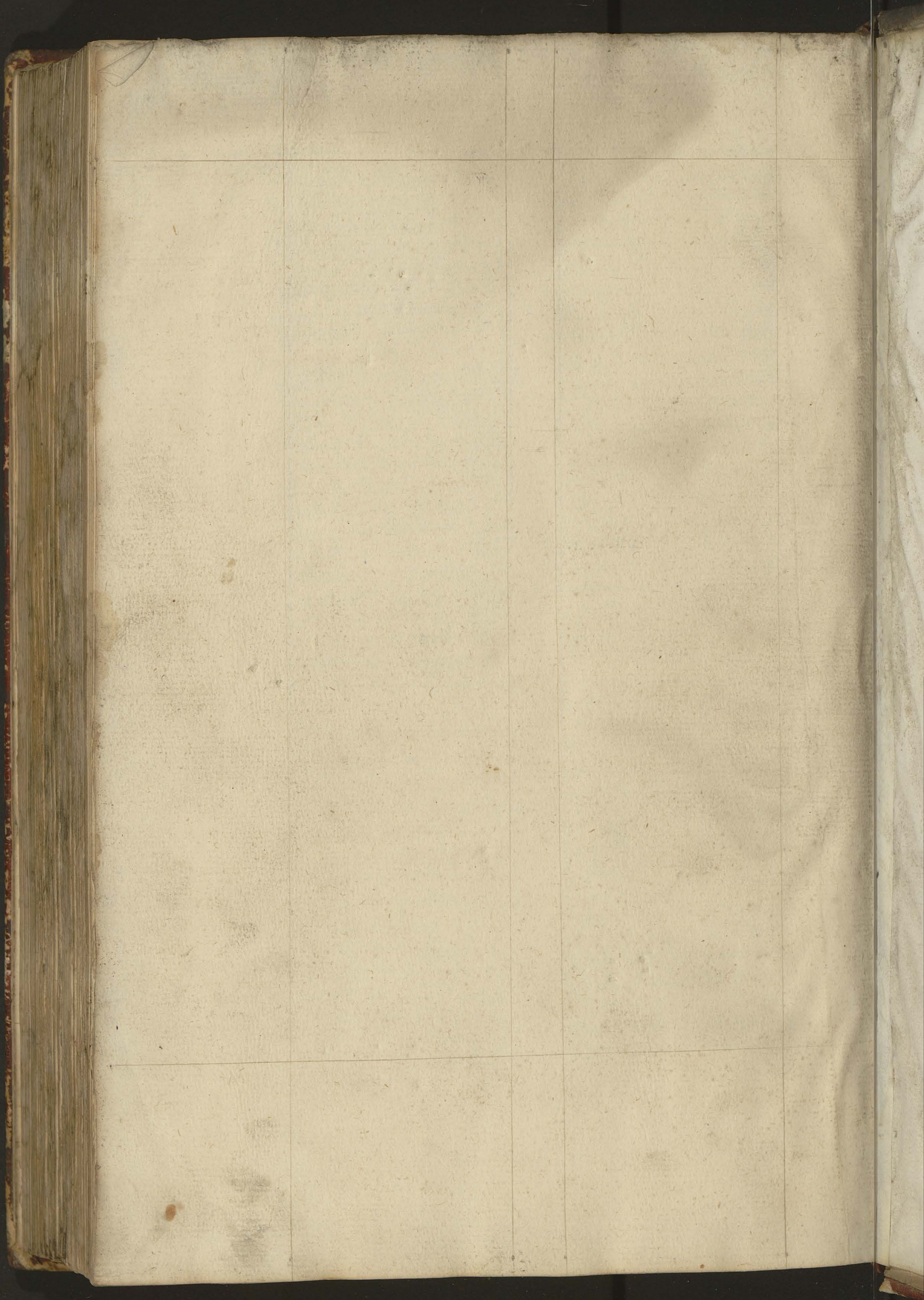
uitutis opus / li 3 breuis
Tullius phi / auara nobis
uita data est ac meliora
bene reddite uite sempiterna
Idem in oratione pro marco
marcello n° hec tua uita
dicenda est que corpore et
spiritu continetur istam in qua
uita est tua que uigebit
memoria seculorum omnium quam
posteritas alet quam ipsa eter-
nitas semper tuebitur huic
tu inseruies huic te ostentes
oportet / c 7 / Iusti autem in perpetuum
Sapie / viuent et apud deum
est merces eorum / c 5 beati
Matheus in euan / mundo cor-
de quia deum videbunt / beati
qui persecutionem patiuntur
propter iusticiam quoniam ipsorum
est regnum celorum / 10 p
Marcus in euan c / multorum
est regnum celorum / c 19 beati
Iohannes in apoc / mortui
qui in domino moriuntur / c 2
Lex instituta c de eps / sa-
tu l 3 / Qui pro re publica
ceciderunt in perpetuum per
gloriam viuere intelliguntur
Marcialis cocus li 8 pres
c 2 / Tarde uel subito ui-
ta decedere nil est / si bene
decedas pridare nichil est
Augustinus in epistola ad
epistolam 40 / Mala mors pu-
tanda non est / quam bona
uita precessit / licet obeunt
Cato c 4 / quorum sine cri-
mine uita est / placat mortem
Bernardus de m / c 9 4 finis

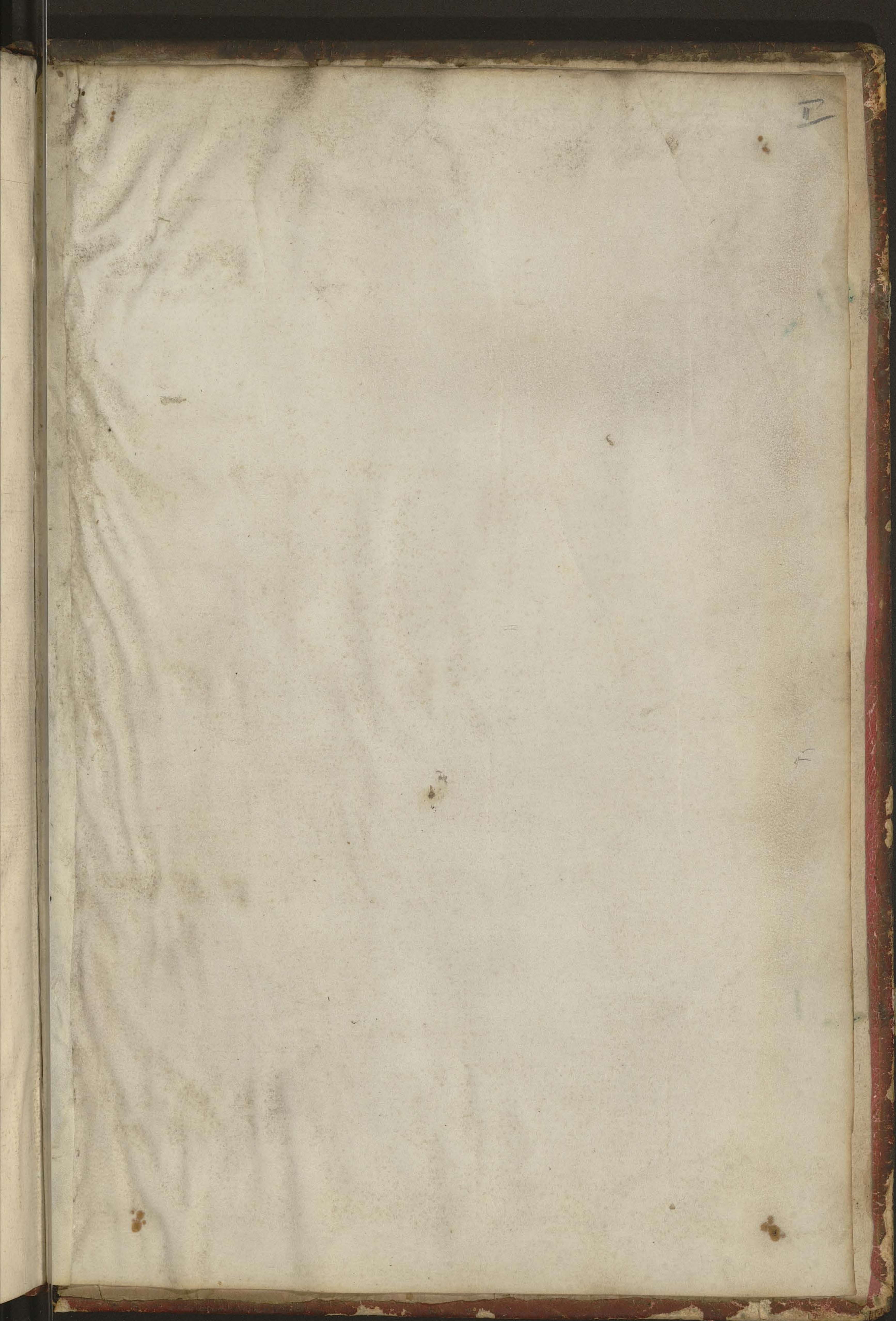
plus timet post mortem
fata beabit / Sed bene
viuere vixisse quod recte fe-
ceris ipse prudencie de hi
Matheus / super tobie c 66
et amplius / iustus obit non
obit sed abit ab hospite /
migrans carne petit pa-
triam deliciasque patrie.

De sepultura rubrica undecima

Quintilianus declam 7 declam
ad operiendum feditatem sub-
trahenda que dolori infra
mormurciam cum sepulture
Seneca de remedio fortuitorum c 10
sepultura est aliena prouidencia mor-
tuis / Et c 6 / Si nichil sencio
non pertinet ad me iactura
corporis insepulti / Sen-
ecio ~~hominis~~ sepulturam con-
~~metum~~ est non defunctorum
tantum sed viuorum / inuenta
est sepultura ut corpora et
uisu et odore feda amo-
ueantur / deo gracias

Explicit compendium mora-
lium notabilium compositum per
Ieremiam Iudicem Mon-
tagnone Ciuem Padu-
anum Anno domini 1319 in
die 23 Ianuarii [illegible]

II

